

Competența face diferența! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

ACTIVITATEA 8.2.3

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT (PRAI)

2016 - 2025

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD - MUNTENIA ACTUALIZARE 2018

Experții care au elaborat PRAI al Regiunii de Dezvoltare Sud – Muntenia, 2016-2025:

Florin Gheorghe Mărginean – expert coordonator

Albu Rodica – expert pentru învățământul profesional și tehnic

Rădulescu Florinica Carmen – expert pentru învățământul profesional și tehnic

Tanislav Dumitru Dănuț - expert pentru învățământul superior

Ionel Vlad – expert tehnic

Cuprins

Cuvânt înainte	6
1. Rezumat	7
2. Contextul european, național și regional.....	12
2.1. Contextul european.....	12
2.2. Contextul național	14
2.3. Contextul regional.....	16
3. Aspecte demografice	17
3.1. Evoluții și situația actuală	17
3.1.1. Statistica recensământului populației 2011	18
3.1.2. Structura pe grupe de vârstă	22
3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural).....	24
3.1.4. Distribuția pe sexe	25
3.1.5. Structura etnică	25
3.1.6. Mișcarea migratorie	25
3.1.7. Nivelul de trai.....	27
3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060	28
3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT	30
4. Profilul economic regional.....	32
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici	32
4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)	32
4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active	38
4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții	44
4.1.4. Demografia întreprinderilor -întreprinderi active nou create	46
4.2. Proiecția principalilor indicatori economici	49
4.3. Alte informații și informații parțiale.....	50
4.3.1. Cercetarea – dezvoltare	50
4.3.2. Industria	51
4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	52
4.3.4. Agricultură	54
4.3.5. Turismul	55
4.3.6. Dezvoltarea durabilă.....	56
4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă–aspecte specifice ruralului montan.....	58
4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT.....	59
5. Piața muncii la nivel regional	61
5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodărie (AMIGO).....	61
5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii	61
5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii	65
5.1.3. Șomajul de lungă durată.....	66
5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)	67
5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică.....	67
5.2.2. Structura populației ocupate civile pe principalele activități ale economiei naționale	70
5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați	72
5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante.....	74
5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale	74
5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații.....	76
5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei.....	77
5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognostic).....	80

5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați.....	80
5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului.....	81
5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat	82
5.7. <i>Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă</i>	83
5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European –CEDEFOP	83
5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale	83
5.7.3. Anchete în firme	84
5.8. <i>Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT</i>	85
6. Învățământul profesional și tehnic din regiune	90
6.1. <i>Indicatori de intrare în IPT</i>	90
6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență	91
6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste).....	93
6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională	94
6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional	95
6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal	98
6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2018-2019.....	99
6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2018-2019	102
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional	102
6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici	103
6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT	104
6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi.....	105
6.1.12. Resursele umane din ÎPT	106
6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT	108
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație.....	109
6.2. <i>Indicatori de proces</i>	109
6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT	109
6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT	110
6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar.....	111
6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere	112
6.3. <i>Indicatori de ieșire</i>	112
6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație	113
6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED	114
6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație	115
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED.....	117
6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație	118
6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)	119
6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)	120
6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani).....	122
6.4. <i>Indicatori de impact</i>	124
6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului	124
6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT, pe niveluri de educație	124
6.5. <i>Concluzii din analiza ÎPT</i>	124
6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire	135
6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)	136
7. Monitorizarea implementării PRAI	137
7.1. <i>Procesul de monitorizare</i>	138
7.2. <i>Evaluarea progresului în implementarea PRAI</i>	138

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea.....	138
9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri.....	140
10. Planul de măsuri.....	144
11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională	156

Cuvânt înainte

Planificarea strategică¹ a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a IPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: economic și social. Prin urmare IPT nu se poate rezuma, în sens restrâns, la satisfacerea cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru dezvoltarea unei cariere de succes care presupune integrare socio – profesională, inclusiv în plan antreprenorial, și/sau continuarea studiilor. În aceste condiții învățământul profesional și tehnic trebuie să asigure absolvenților șansa ocupării unui loc de muncă, văzută ca o etapă, imediată sau ulterioară, în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care include și învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă.

Modelul propus și implementat începând cu anul 2003 urmărește asigurarea unei oferte de formare profesională prin IPT **relevantă** în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii.

Relevanța ofertei de formare profesională se referă atât la aspectul cantitativ (deficitul de competențe și calificări de pe piața muncii) cât și la aspectul calitativ (teritorialitatea ofertei și calitatea rezultatelor învățării)

Modelul de planificare strategică se caracterizează prin:

- descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local
- realizarea exercițiului participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Consilii de Administrație ale unităților de învățământ)
- combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus
- elaborarea, implementarea și monitorizarea instrumentelor de planificare strategică: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) - nivel regional ; Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) - nivel județean; Planul de Acțiune al Școlii (PAS) - nivelul comunității din aria de acțiune a școlii

Scopul Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional și de a crește contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025. **PRAI** cuprinde:

- ✓ analiza contextului regional din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;
- ✓ analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului regional;
- ✓ prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel regional ca răspuns la nevoile identificate;
- ✓ contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

Rolul PRAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local (PLAI, PAS)

¹Termenul „planificare strategică” este utilizat cu semnificația de „prognoză” pe termen mediu de 5 – 7 ani a ofertei IPT realizată în contextul modelului propus de CNDIPT.

1. Rezumat

Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) este un document de planificare strategică participativă pe termen lung ce urmărește stabilirea măsurilor integrate de educație și formare profesională în contextul dezvoltării regionale, în funcție de nevoile de dezvoltare economică și asigurare a coeziunii sociale, în perspectiva anului 2025.

Acest document oferă cadrul strategic de dezvoltare al învățământului profesional și tehnic din regiunea Sud Muntenia, pe baza analizelor evoluțiilor și tendințelor demografice, ale pieței muncii și ale economiei regionale ca bază pentru cererea actuală și viitoare de educație și formare profesională, precum și a situației curente a învățământului profesional și tehnic regional (oferta de educație și formare profesională). Pentru realizarea analizelor au fost utilizate date din surse statistice oficiale de la nivel național și nivel european, dar și documentele strategice de dezvoltare ale regiunii și județelor pentru perioada următoare. Structura adoptată la nivel național pentru PRAI, asigură comparabilitatea datelor și a rezultatelor la nivel național, pentru a permite monitorizarea progresului realizat în raport cu țintele asumate de România, ca o contribuție la obiectivele europene.

Capitolul 2, Contextul european și național, oferă o sinteză a indicatorilor relevanți pentru ÎPT, indicatori asumați de România pentru următorul interval de programare european. În acest capitol se realizează o analiză a educației și formării profesionale din România din perspectiva țărilor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020, având repere situațiile și exemplele din statele membre ale UE, relevante pentru progresul asumat pentru următoarea perioadă.

Analiza demografică din Capitolul 3 furnizează informații relevante despre populație și despre implicațiile pe care evoluția populației o are asupra educației și formării profesionale din România. Principalele concluzii ce reies din analiza demografică sunt:

- declinul demografic general, în mod accentuat pentru populația tânără, datorat de sporului natural negativ și agravat de migrația externă;
- scăderea populației urbane pe fondul creșterii populației rurale;
- ponderea mare a populației de etnie roma în totalul populației regiunii (ponderea populației de etnie roma în Regiunea Sud Muntenia depășește ponderea acesteia la nivel național).
- continuarea fenomenului de îmbătrânire demografică cu efecte negative asupra: reducerii numărului populației active, deteriorării raportului de dependență economică (Raportul total de dependență demografică va crește treptat până în 2060: Dacă în anul 2017, 469 persoane tinere și vârstnice reveneau la 1000 persoane adulte, în 2011 la 100 persoane apte de muncă reveneau 47 persoane în vârstă "dependentă", în 2060 vor reveni 630 persoane în vârstă "dependentă"), reducerii populației de vârstă școlară cu efecte negative asupra întregului sistem educațional și asupra întregii vieți economice și sociale
- **Nivelul de trai scăzut.** Peste un sfert din populație este afectată de privare materială severă, în sensul că nu-și poate permite să achiziționeze articole considerate dezirabile sau chiar necesare pentru a duce un trai decent
- **Scăderile înregistrate în ultimii ani la populația cu vârsta între 0-14 dar și scăderile prognozate pentru populația de vârstă școlară**, la toate grupele de vârstă, la orizontul anului 2060 (Se anticipează că, în ipoteza constantă de proiectare cu migrație externă, populația României va scădea până în 2060 cu aproximativ 7,2 milioane locuitori, iar în variantele fără migrație diminuarea populației va fi de 6,9 milioane locuitori), impun optimizarea ofertei de formare profesională inițială prin:
 - Restructurarea rețelei școlare și corelarea ofertei VET cu cererea pieței muncii; Eliminarea paralelismului nejustificat în oferta de formare profesională inițială pentru școli apropiate;
 - Dezvoltarea de programe pentru menținerea elevilor în educație și prevenirea părăsirii timpurii a școlii;

- Dezvoltarea unor pachete integrate pentru creșterea participării la învățământul VET a persoanelor care provin din grupuri vulnerabile (populația de etnie rromă, familii cu venituri scăzute etc.): „școala după școală”, învățarea asistată și educația remedială, „educația de tip a doua șansă”

- Promovarea unei culturi a învățării permanente și a „regiunilor de învățare”;
- Diversificarea ofertelor de formare profesională inițială a școlilor pentru a acoperi nevoile locale și regionale;

- Asigurarea accesului cadrelor didactice din VET la programe de reconversie profesională.

Procesul de îmbătrânirea populației constatată la nivelul regiunii reclamă implementarea unor politici care să conducă la prelungirea vieții active pentru adulți:

- Dezvoltarea și extinderea la nivel național a **serviciilor adecvate nevoilor specifice ale populației vârstnice** (asistența medicală comunitară, îngrijiri la domiciliu, terapia durerii, centre medicale de zi, centre comunitare de psihiatrie, unități medico-sociale);

- Dezvoltarea ofertei **serviciilor turistice pentru vârsta a treia** (cantitativ și calitativ prin asigurarea de **agenți de turism – ghizi** cu experiență în a avea grijă de pensionari), dezvoltarea serviciilor de **estetică și înfrumusețare**. Se recomandă creșterea școlarizării pentru domeniile de calificare: **turism și alimentație și estetica și igiena corpului omenesc**

Declinul grupei de vârstă 15–24 de ani ridică problema dezvoltării resurselor umane prin sprijinirea unei vieți active pe piața muncii cât mai lungi și o bătrânețe activă. Aceasta presupune educația și formarea pe parcursul întregii vieți, retragerea din activitate cât mai târziu și progresiv.

Diversitatea etnică, chiar dacă în regiunea Sud Muntenia nu e prea accentuată, necesită o serie de măsuri, cum ar fi:

- Educație multiculturală
- Soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor
- Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conf. recensământului din 2011, 3,9% din populația regiunii era de etnie rromă).

Nivelul de trai scăzut, care poziționează regiunea Sud Muntenia pe penultimul loc între regiunile țării (peste un sfert din populație fiind afectată de privare materială severă, în sensul că nu-și poate permite să achiziționeze articole considerate dezirabile sau chiar necesare pentru a duce un trai decent), este un factor de influență important în abandonul școlar și pentru nivelul scăzut de educație al unei importante părți din populație. Se impune continuarea și amplificarea măsurilor de sprijinire a elevilor din familiile cu nivel de trai scăzut pentru continuarea studiilor (burse școlare, susținere financiară pentru cazare și masă la internate școlare, asigurare/ decontarea transportului etc.)

Capitolul 4 analizează **profilul economic al regiunii** și scoate în evidență că:

- Regiunea Sud Muntenia este o regiune cu posibilități mari de creștere
- PIB/ locuitor (exprimat în euro, la paritatea puterii de cumpărare), a avut o evoluție continuă, crescând cu 103% peste nivelul anului 2005. În ciuda acestor tendințe care evidențiază un nivel ridicat de dezvoltare economică, PIB-ul regional pe locuitor în anul 2016 reprezenta 45,9% din media europeană (UE-28=100). Comparativ cu nivelul național, regiunea Sud Muntenia se plasează sub media națională (PIB/locuitor la nivel regional a fost, în 2016, 79,0% din PIB/locuitor la nivel național).

- Regiunea Sud Muntenia este o regiune industrializată, ponderea industriei fiind în 2015 de 37,7% comparativ cu 27,4% la nivel național.

- Oferă condiții deosebite pentru turismul montan și agroturism, aflându-se pe locul al 4-lea pe țară în ceea ce privește numărul pensiunilor turistice rurale (10,4% din totalul pensiunilor agroturistice la nivel național).

Adaptarea formării profesionale inițiale la schimbările tehnologice și organizaționale din economie impun o serie de direcții de acțiune:

- Planurile de școlarizare trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale și nevoile de dezvoltare a agriculturii

- Competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă, prin: aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire profesională și prin adaptarea curriculum-ului în dezvoltare locală (CDL) realizat în parteneriat cu agenții economici
- Creșterea nivelului de calificare, formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare, ca răspuns la schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate
- Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile
- Adaptabilitate crescută a forței de muncă la sarcini de lucru diverse, prin dezvoltarea competențelor cheie, a competențelor antreprenoriale și promovarea învățării pe parcursul întregii vieți, ca răspuns la nevoile specifice ale IMM-urilor, a căror pondere este în creștere.

Imaginea furnizată de **Profilul economic regional** din **Capitolul 5**, se caracterizează prin:

– **Fluctuația ratei de ocupare concomitent cu menținerea decalajului până la atingerea obiectivului stabilit prin Strategia Europa 2020, rata șomajului și al șomajul de lungă durată peste media la nivel național, șomajul ridicat al tinerilor** (Conform datelor furnizate de Eurostat, în Regiunea Sud Muntenia, în 2016, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (20-64 ani), a fost de 64,7 %, cu 1,6 puncte procentuale sub media națională (66,3%) și cu 6,3 puncte procentuale sub media europeană (UE-28 – 71,1%) și cu 5,3 puncte procentuale mai mică față de ținta națională de 70% stabilită în contextul Strategiei Europa 2020). Toate aceste direcționează sistemul ÎPT către:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.

▪ parteneriate active cu agenții economici, cu Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

– **Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă** - în contrast cu nevoile de formare în creștere (pentru întreprinderi, salariați, șomeri), decurgând din mobilitatea ocupațională accentuată de procesele de restructurarea economiei, nevoile de actualizare și adecvare a competențelor la cerințele în schimbare la locul de muncă, etc. - oferă școlilor oportunitatea unei implicări active ca furnizori de formare profesională pentru adulți, având în vedere:

- creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
- adecvarea calificării cu locul de muncă
- reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
- recunoașterea și valorificarea experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală
- diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă, exemple: programe de formare la distanță, consultanță, etc.

▪ Tinta asumată de România **Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,1% în 2017**

– **Scăderea numărului de persoane ocupate în agricultură, în condițiile în care agricultura este supradimensionată în cazul României și mai ales în cazul regiunii Sud Muntenia, Prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală vizează modernizarea agriculturii și diversificarea activităților economice în mediul rural și implică din partea școlilor, în parteneriat cu toți factorii interesați:**

- Pregătirea tinerilor pentru exploatarea eficientă a potențialului agricol – creșterea nivelului de calificare (nivel 3, competențe integrate pentru exploatarea și managementul fermei, procesarea primară a produselor agro-alimentare)

- Diversificarea ofertei de calificare având în vedere: agricultura ecologică, promovarea agroturismului, a meșteșugurilor tradiționale, valorificarea resurselor locale prin mica industrie și dezvoltarea serviciilor
- Implicarea în programe de formare continuă pe două componente:
 - ✓ formarea competențelor necesare unei agriculturi competitive
 - ✓ reconversia excedentului de forță de muncă din agricultură spre alte activități
- **Creșterea numărului de tineri NEETs²** (în 2016, în regiunea Sud Muntenia, 22,4% din tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani nici nu învață și nici nu lucrează, iar nivelul acestui indicator este foarte mare prin comparație cu cel național și european (17,4% la nivel național și 11,6% la nivel EU 28) obligă școlile la:
 - Dezvoltarea de programe pentru menținerea elevilor în educație și prevenirea părăsirii timpurii a școlii;
 - Dezvoltarea unor pachete integrate pentru creșterea participării la învățământul VET a persoanelor care provin din grupuri vulnerabile (populația de etnie rromă, familii cu venituri scăzute etc.): „școala după școală”, învățarea asistată și educația remedială, „educația de tip ”a doua șansă”
 - Asigurarea unor servicii de sprijin educațional personalizat de calitate și a unor servicii de orientare școlară și consiliere profesională
 - Dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale tinerilor
- **Tendința de scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani), pentru populația cu studii medii și pentru populația cu nivel de pregătire scăzut și evoluția pozitivă a ocupării pentru populația cu studii superioare (Riscul de șomaj crește și șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut)** obligă școlile să se implice activ pentru:
 - Dezvoltarea de noi calificări și competențe, în conformitate cu nevoile de calificare identificate la nivel local, județean, regional
 - creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
 - adecvarea calificării cu locul de muncă
 - reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
 - recunoașterea și valorificarea experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală
 - diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă, exemple : programe de formare la distanță, consultanță etc.
- **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuie avute în vedere pentru:
 - Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)³
 - Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare
 - Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a profilurilor **tehnic și servicii**, precum și diversificarea și modernizarea ocupațiilor din aceste domenii (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), dar și prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltare rurală.
- **Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban** obligă la:
 - Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
 - Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
 - Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

² Not in employment, education or training - tineri cu vârste cuprinse între 15 și 24 ani care nu sunt activi pe piața muncii, nu sunt implicați în educație sau în alte programe de formare.

³ PRAI – Plan regional de acțiune pentru învățământul profesional și tehnic

PLAI – Plan local de acțiune

PAS – Plan de acțiune al școlii (plan de dezvoltare instituțională adaptat pentru ÎPT)

– **Pentru facilitarea inserției absolvenților TVET pe piața muncii**, școala trebuie să se axeze pe **creșterea nivelului competențelor „cheie”** a acestora cât și pe **dezvoltarea de abilități** precum:

- disponibilitate la schimbare și la mobilitate profesională;
- capacitate de adaptare a competențelor la cerințele angajatorilor ;
- capacitate de comunicare ;
- disponibilitate la mobilitate geografică ;
- capacitate de adaptare la transformările micro și macroeconomice;
- abilități antreprenoriale;
- abilități de stabilire a scopurilor și priorităților, de valorificare a inițiativei proprii

Analiza **învățământului profesional și tehnic din regiune**, în **Capitolul 6**, prin prisma indicatorilor de intrare, de proces, de ieșire și de impact conduce la următoarele concluzii:

– **Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,4% în 2018** (ținta asumată de Guvernul României, aferentă Strategiei Europa 2020). În acest scop este necesară **Creșterea atractivității sistemului ÎPT** prin:

- Dezvoltarea de sisteme educaționale și de formare moderne care să asigure competențe-cheie și excelență.

- Susținerea unei dezvoltări puternice a învățării transnaționale și a mobilității profesionale pentru tineri

- Asigurarea cuprinderii fiecărui copil și tânăr de vârstă școlară într-o formă de învățământ și dezvoltarea unor programe educaționale individualizate adresate adulților care nu au beneficiat de prima șansă oferită de educație pentru dobândirea competențelor cheie, pentru a putea participa activ pe piața muncii

– **Creșterea abandonului școlar și Valoarea ridicată a ratei de părăsire timpurie a sistemului de educație** impun:

- Monitorizarea atentă a abandonului școlar în scopul prevenirii acestuia.

- Asigurarea accesului la formarea inițială de nivel cât mai înalt, prin acordarea unor facilități de menținere în sistemul de formare profesională inițială a tinerilor proveniți din mediul rural sau din grupuri vulnerabile și flexibilizarea rutelor de reintrare în sistemul educațional

– **Nivelul scăzut al competențelor cheie**, impune:

- Învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual

- Programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate)

- Facilitarea unor trasee de formare individualizate.

– **Situația bazei materiale precare în unele unități școlare din ÎPT** reprezintă o problemă prioritară și impune măsuri pentru:

- finalizarea lucrărilor de reparații și igienizare a clădirilor;

- salubritatea și amenajarea terenului;

- reparația instalațiilor sanitare (apă curentă și canalizare);

- asigurarea apei potabile, acolo unde nu există rețea de distribuție a apei curente, din alte surse autorizate;

- dotarea cu echipamente didactice a școlilor IPT din regiune

Capitolul 8 prezintă **Analiza SWOT** care stă la baza identificării priorităților, obiectivelor, precum și a măsurilor din planul de acțiune propus în **capitolul 10**, pentru transpunerea în practică a principalelor concluzii și recomandări.

În **capitolul 11** este prezentat **Învățământul superior din regiune**, care constituie una din principalele opțiuni de continuare a formării pentru absolvenții de liceu, astfel încât contribuția acestuia la dezvoltarea regională, prezentată, este relevantă prin prisma asigurării forței de muncă înalt specializată în sectoarele economice cu potențial de dezvoltare unde aceasta este solicitată.

2. Contextul european, național și regional

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%⁴;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul “20/20/20”: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii⁵ la maximum 10%⁶ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁷ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 20 de milioane de persoane până anul 2020 comparativ cu anul 2008⁸.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁹;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte¹⁰, ar trebui să fie mai mic de 15 %;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar¹¹, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹² din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;
- 6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹³ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹⁴.

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în

⁴Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁵ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁶ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁷ Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁸ Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁹ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹⁰ Sursă: OCDE/PISA

¹¹ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹² Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹³ Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

¹⁴ Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nicio altă activitate de educație și formare profesională.

continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Indicatori	Unitate	România Perioada de referință								Media UE-28	Ținta RO	Ținta UE
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ *2015/ **2017	2020	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii	% (18-24ani)	18,1	17,8	17,3	18,1 ^b	19,1	18,5	18,1	16,9 ^p	10,6 ^p	11,3	10
Ponderea absolvenților de învățământ terțiar	% (30-34 ani)	20,3	21,7	22,9	25,0 ^b	25,6	25,6	26,3	24,9 ^p	40,5 ^p	26,7	40
Procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte	% (15 ani)	Citare	37,3			38,7				19,7*		15,0
		Matematică	40,8			39,9				22,1*		15,0
		Științe	37,3			38,5				23,5*		15,0
Participarea adulților în ÎPV	% (25-64 ani)	1,6	1,4	2	1,5	1,3	1,2	1,1		10,9**	10	15
Rata de ocupare a absolvenților	% (20-34 ani)	ISCED 3-8	70,8	70,2	67,2	66,2 ^b	68,1	69,3	76	80,2**		82
		ISCED 3-4	58,9	59,3	55,0	57,2 ^b	59,8	59,6	65,9	74,1**		
		ISCED 5-8	81,4	79,1	77,2	74,2 ^b	77,1	80,7	87,4	84,9**		
Rata de ocupare	% (20-64 ani)	63,8	64,8	64,7	65,7	66,0	66,3	68,8		77,2*	70,0	75

Sursa: Pentru datele Eurostat, baza de date online

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

a) rata părăsirii timpurii a școlii în România, 16,9% în 2018, cu 6,3 puncte procentuale peste media europeană de 10,6%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;

b) ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 20,3% în 2011, la 24,9% în 2018. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 40,5% în 2018, ținta europeană de 40% pentru 2020.

c) impactul redus al serviciilor de orientare în carieră oferite elevilor de gimnaziu, care ar contribui semnificativ la informarea și conștientizarea abilităților native ale elevilor, atât de către aceștia, cât și de către familii și cadre didactice;

d) România continuă să se situeze pe locuri codase între țările europene participante în programul PISA¹⁵. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de testarea din 2012 la matematică, rezultatele tinerilor români, în vârstă de 15 ani, indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media

¹⁵OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

europăeană, în același an, a fost de 22,1%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 19,7% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 23,5% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;

e) în contextul crizei economice și financiare, rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009, cu o ușoară revenire în anul 2015. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, față de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 de 70,9%. Cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020;

f) în ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2016, de 66,3% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;

g) rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2017, de 1,1 %, în scădere în ultimii 5 ani, mult sub valoarea europeană și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Ponderea relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic în totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, ISCED 3, în 2015, de 56,3%, în România, față de media UE-28 de 48,1%¹⁶, demonstrează importanța formării profesionale inițiale pentru piața muncii din România. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

2.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între carese numără programele de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională:

- Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;
- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorităților rome pentru perioada 2014-2020;
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;

¹⁶ Date actualizate pentru anul 2012, conf. Eurostat (date online, code:educ_uoe_enra13)

- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadru național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;

2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;

3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;

4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;

5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;

6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;

b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții de la 1,5% în 2014, la 10% în 2020.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;

8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;

9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;

10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;

b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014;

c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;

12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;

13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;

14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;

15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;

b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;

17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;

18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

2.3. Contextul regional

Contextul regional este definit în principal de următoarele documente strategice:

❖ Planul de Dezvoltare Regională Sud Muntenia 2014-2020

OBIECTIVUL STRATEGIC GENERAL este *Dezvoltarea capitalului uman din regiunea Sud Muntenia prin creșterea accesului și a participării la educație și instruire pe tot parcursul vieții și stimularea ocupării forței de muncă* și este susținut de Prioritatea 5 – **Susținerea educației și ocupării forței de muncă** prin următoarele **Măsuri**:

5.1. Dezvoltarea și modernizare infrastructurii educaționale și de cercetare

Scopul acestei măsuri este de a îmbunătăți calitatea infrastructurii educaționale și de cercetare prin dotarea și modernizarea școlilor, a grădinițelor, a campusurilor școlare, precum și a centrelor pentru formare profesională și a centrelor și instituțiilor de cercetare, în vederea asigurării unui proces educațional de calitate care să corespundă standardelor europene și a creșterii participării populației școlare și a adulților la procesul educațional.

5.2. Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului educațional, de cercetare și de formare continuă

5.3. Corelarea programelor educaționale cu cerințele pieței muncii

5.4. Sprijinirea adaptabilității forței de muncă și promovarea antreprenoriatului

❖ STRATEGIA PENTRU SPECIALIZARE INTELIGENTĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA PENTRU PERIOADA 2014-2020

Priorități orizontale

1. Economie regională competitivă bazată pe inovare

2. Stimularea transferului tehnologic și științific

3. Dezvoltarea și menținerea în regiune a capitalului uman înalt specializat

Pentru mai multe informații despre contextual internațional, național și regional aflați din anexa Context

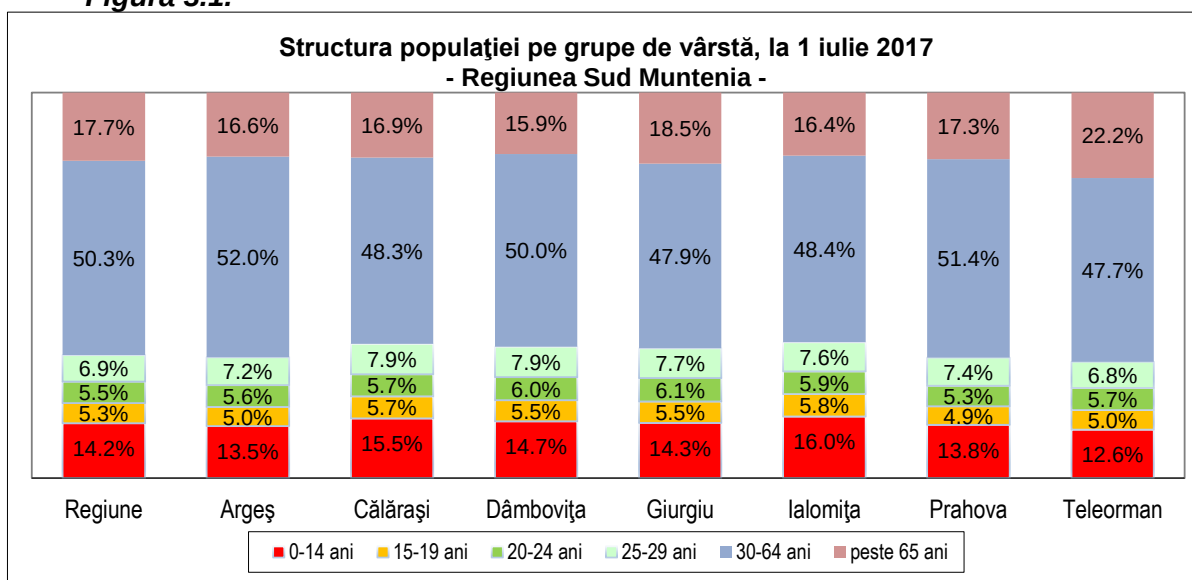
3. Aspecte demografice

3.1. Evoluții și situația actuală¹⁷

Populația reprezintă un element esențial al devenirii umane. De mărimea, dar și de calitatea populației depind toate procesele socio-economice dintr-un anumit spațiu social, ea fiind elementul central în definirea și structurarea oricărei strategii de dezvoltare durabilă.

La data de 1 iulie, 2017, populația Regiunii de Dezvoltare Sud Muntenia număra 3 228 630 persoane, ceea ce reprezintă 14,54% din totalul populației României. Regiunea Sud Muntenia este a doua regiune ca numărul al populației, după Regiunea Nord – Est (17,8% din totalul populației României). Cele mai populate județe ale regiunii sunt: Prahova, cu 801372 locuitori (24,8% din totalul populației regiunii), Argeș, cu 641463 locuitori (19,9% din totalul populației regiunii) și Dâmbovița, cu 525048 locuitori (16,3% din totalul populației regiunii). La popul opus se situează, județele Teleorman, cu 381051 locuitori (11,8 % din totalul populației regiunii), Călărași, cu 381051 locuitori (9,7% din totalul populației regiunii), Ialomița, cu 290698 locuitori (9% din totalul populației regiunii), și Giurgiu, cu 274848 locuitori (8,51% din totalul

Figura 3.1.

Sursa: INS , Baza de date TEMPO, Iunie 2018

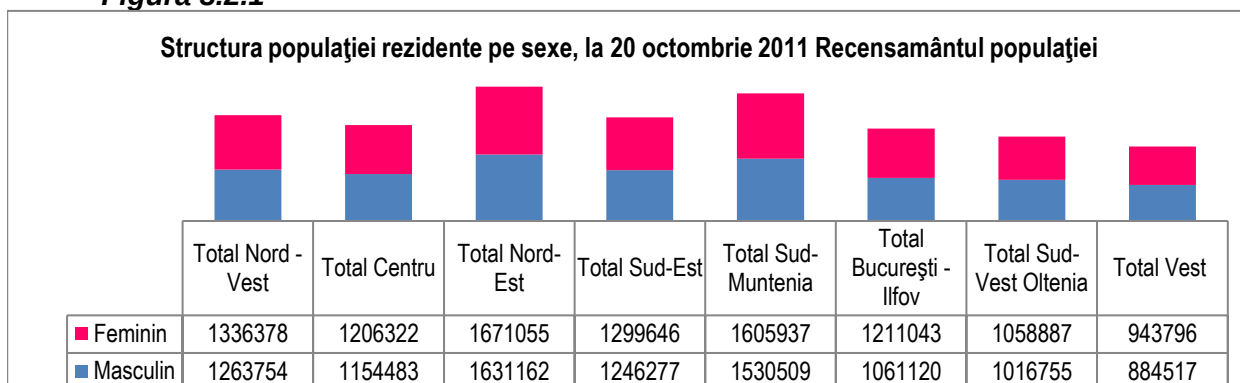
populației regiunii).

În toată perioada analizată (2008- 2017) populația regiunii, la data de 1 iulie, a înregistrat o scădere continuă. Astfel, comparativ cu 1 ianuarie 2008, populația regiunii a scăzut cu 156,32 mii persoane (-4,62%). Această scădere a fost cauzată, în special, de sporul natural negativ al populației. Toate județele regiunii au cunoscut fluctuații ale populației în perioada de analiză. În valori absolute, cele mai mari scăderi ale populației s-au înregistrat în județul Teleorman, unde în anul 2017 populația a scăzut cu 44051 persoane față de anul 2008. Procentual, cele mai mari scăderi, în perioada analizată s-au înregistrat în județele Teleorman (-10,36%), Ialomița (-4,59%) și Călărași (-4,52%).

¹⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 -DEMOGRAFIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

3.1.1. Statistica recensământului populației 2011

La 20 octombrie 2011 populația stabilă a României era de 20.121.641 persoane, din care 10.333.064 femei (51,4%). Față de situația existentă la recensământul anterior, populația

Figura 3.2.1

Sursa: INS, Anuarul Statistic 2013

stabilă a scăzut cu 1.559,3 mii persoane (din care, 779,2 mii femei).

Rezultatele recensământului populației și al locuințelor, desfășurat în perioada 20-31 octombrie 2011, arată că populația rezidentă a regiunii Sud Muntenia fost de 3136,446 mii persoane (reprezentând 15,6% din totalul populației României), din care 1530509 (48,8%) bărbați și 1530509 (51,2%) femei. Între cele două recensăminte, 2002 și 2011, populația stabilă a Regiunii Sud Muntenia a scăzut cu 242,96 mii persoane (7,19%). Acest declin demografic se datorează următorilor factori :

- nivel redus al fertilității;
- nivel ridicat al migrației externe (mai ales după 1990);
- nivel ridicat al mortalității generale;
- nivel relativ ridicat al mortalității infantile.

Din punct de vedere al numărului de locuitori, regiunea Sud Muntenia este a doua ca mărime, după regiunea Nord – Est, deținând 15,6% din populația țării. Urmărind distribuția populației Sud Muntenia, pe județe (Fig. 3.1.2), putem spune că județul cu populația cea mai numeroasă este județul Prahova (24,3% din total regiune), iar județul cu populația cea mai mică este județul Giurgiu (9% din total regiune). Cea mai mare parte a populației regiunii (60,4%) este localizată în județele din nord (Prahova, Argeș, Dâmbovița).

Județele cu cele mai mari reduceri de populație sunt județele Prahova (- 67059 persoane), Teleorman (-55902 persoane) și Argeș (-4019 4 persoane).

Distribuția populației stabile pe medii de rezidență și sexe

Analizând populația stabilă pe medii de rezidență se observă că, în România, în municipii și orașe trăiau 10.859 mii persoane, reprezentând 54,0% din totalul populației stabile. Față de situația de la penultimul recensământ, ponderea populației stabile din mediul urban a crescut cu 1,3 puncte procentuale în detrimentul mediului rural. Regiunile în care ponderea populației stabile din mediul rural era mai mare decât în mediul urban sunt (Fig. 3.1.3): Nord Est (ponderea populației în mediul rural era 58,4%), Sud Muntenia (ponderea populației în mediul rural era 60,4%) și Sud Vest Oltenia (ponderea populației în mediul rural era 53,8%).

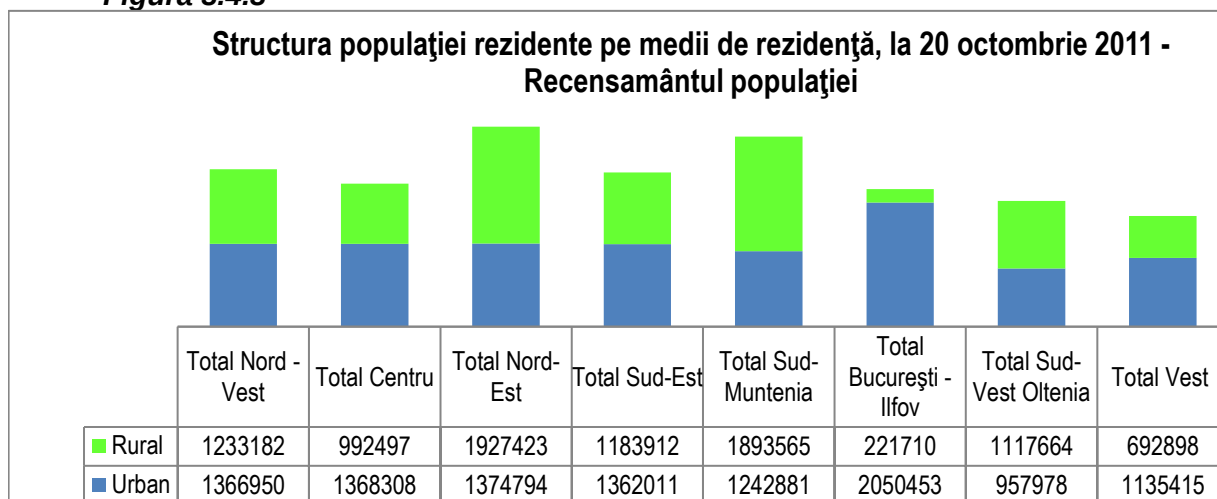
Se observă că regiunea Sud Muntenia avea cel mai mare procent al populației stabile care locuiește în mediul rural.

Populația rezidentă în municipii și orașe înregistra un procent de 39,6% (1.242.881 persoane), în timp ce în comune procentul era sensibil crescut, de 60,4% (1.893.565 persoane). În 3 județe ale regiunii, comunele dețineau peste două treimi din populația stabilă a județului. În această situație se aflau județele: Dâmbovița (71,1%), Giurgiu (70,8%) și Teleorman (67,6%).

Dintr-un total de 3.136.446 de persoane, în octombrie 2011, bărbații din Sud Muntenia reprezentau 48,8% (1.530.509 persoane), iar femeile 51,2% (1.605.937 persoane). Situația este similară și la nivelul județelor componente ale regiunii.

Structura populației pe grupe de vârstă

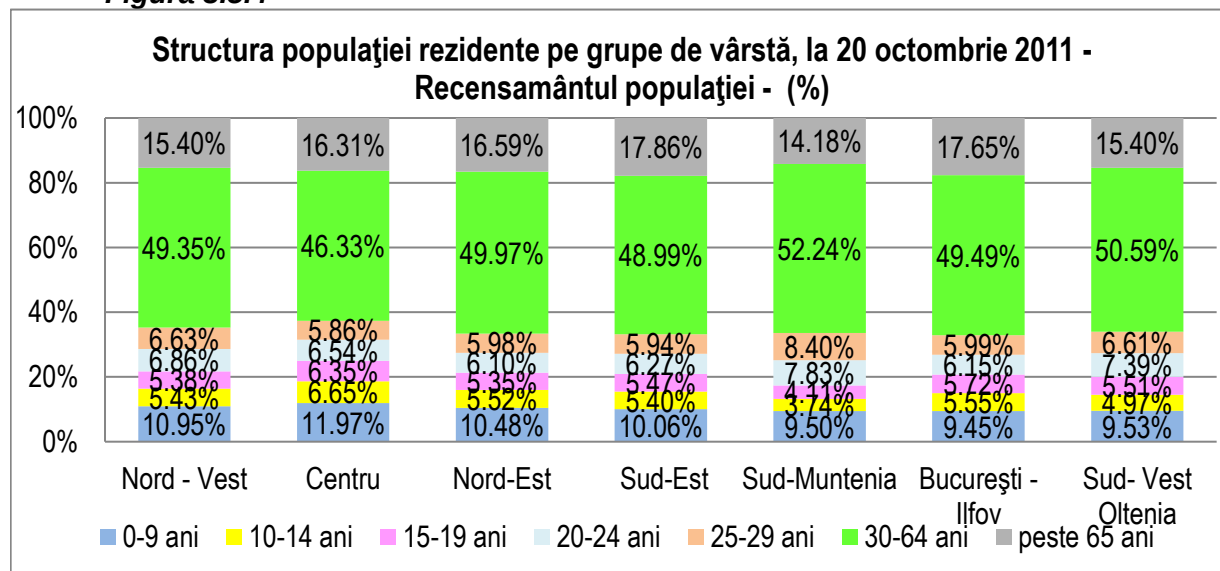
Figura 3.4.3

Sursa: INS, Anuarul Statistic 2013

La nivel național, la 20 octombrie 2011, copiii (0 -14 ani) dețineau o pondere de 15,9%

Figura 3.5.4

Sursa: INS, Anuarul Statistic 2013

În totalul populației stabile, populația tânără (15 - 24 ani) reprezenta 12,3%, persoanele mature (25 – 64 ani) formau majoritatea (55,7%), iar persoanele în vârstă de 65 ani și peste reprezentau 16,1% din total. Persoanele în vârstă de 85 ani și peste dețineau o pondere de 1,3% în totalul populației stabile.

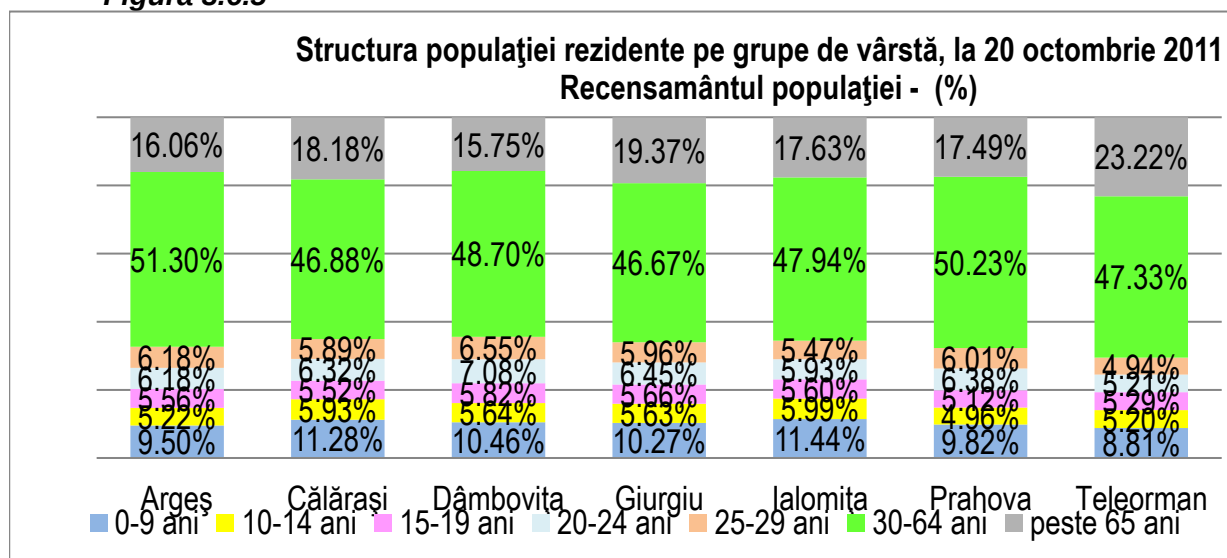
În profil teritorial se constată disparități ale distribuției populației stabile pe grupe de vârstă. Grupa de vârstă (0 - 14 ani) deținea ponderi mai ridicate față de ponderea pe țară în populația stabilă în regiunile Sud-Est (16%), Nord-Vest (16,1%), Centru (16,38%) și Nord-Est (18,6%). La polul opus se află regiunile Sud Muntenia (15,46%), Sud - Vest Oltenia (15%), Vest

(14,5%) și București-Ilfov (13,2%), unde ponderea grupei de vârstă 0 - 14 ani în totalul populației stabile este mai mică decât ponderea pe țară. Tinerii (15 - 24 ani) dețin ponderi mai ridicate față de ponderea pe țară în populația stabilă a regiunilor Centru (12,2%), Nord-Est (12,9%), Vest (12,9%) și Nord-Vest (13,3%).

Grupa de vârstă 25 – 64 ani reprezintă resursele de muncă ale unei țări și o premisă a dezvoltării economice a regiunilor. De aceea, regiunile cu potențialul economic cel mai mare dețineau în 2011 ponderi superioare ale acestei grupe de vârstă în totalul populației stabile: București – Ilfov (60,6%), Vest (57,2%), Centru (56%), Sud-Est (56%).

Regiunile cu ponderi inferioare valorii naționale ale grupei de vârstă 25 – 64 ani în totalul populației stabile sunt: Nord-Est (52,2%), Sud Muntenia (54,9%), Nord-Vest (55,5%) și Sud-Vest

Figura 3.6.5

Sursa: INS, Anuarul Statistic 2013

Oltenia (55,5%).

În ceea ce privește populația vârstnică, la nivel național una din 6 persoane (16,1%) din populația stabilă este în vârstă peste 65 de ani. Regiunile cu ponderi superioare ale acestei grupe de vârstă în totalul populației stabile sunt: Sud-Vest Oltenia (17,7%), Sud Muntenia (17,9%), Sud-Est (16,6%) și Nord-Est (16,3%).

Analiza structurii populației pe grupe de vârstă la 20 octombrie 2011, la nivelul regiunii Sud Muntenia (Fig. 3.1.5), relevă:

-copiii (0 -14 ani) dețineau o pondere de 15,5% în totalul populației stabile, populația tânără (15 - 24 ani) reprezenta 11,8%, persoanele mature (25 – 64 ani) formau majoritatea (54,9%), iar persoanele în vârstă de 65 ani și peste reprezentau 17,9% din total. Județele care se caracterizează printr-o pondere semnificativ mai ridicată, în comparație cu valoarea regională, a grupei de vârstă 0 - 14 ani: Dâmbovița (16,1%), Călărași (17,2%) și Ialomița (17,4%). În aceste județe (cu excepția județului Dâmbovița), ponderea populației de peste 65 ani este superioară celei pe țară, și ponderea grupei de vârstă 25 – 64 ani este inferioară valorii naționale de 55,7%. Acest lucru întărește ipoteza că aceste județe reprezintă bazine importante pentru migrația externă.

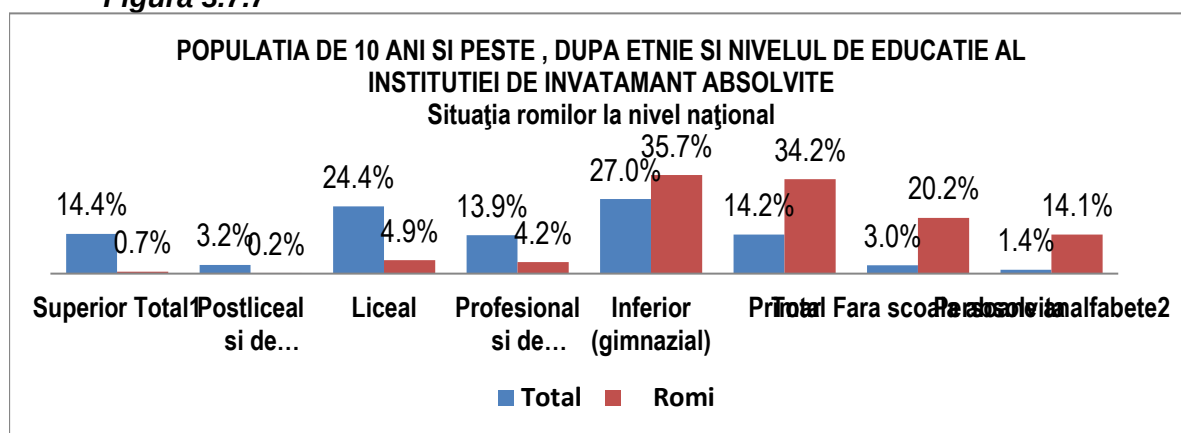
-județele cu potențialul economic mare care dețineau ponderi superioare ale grupe de vârstă 25-64 ani în totalul populației stabile: Argeș (57,5%), Dâmbovița (55,3%) și Prahova (56,2%). Ponderi mai mici decât valoarea regională ale acestei grupe de vârstă, s-au înregistrat în Teleorman (52,3%), Călărași (52,8%) și Giurgiu (52,6%).

-ponderea populației vârstnice (peste 65 de ani), la nivelul regiunii Sud Muntenia reprezenta 17,9% din populația stabilă. În județul Teleorman această grupă de persoane reprezenta circa un sfert din populația stabilă, în județul Giurgiu 20,0% din total, iar în județul Călărași ea deținea circa 18% din totalul populației stabile. Ponderea cea mai mică a acestei grupe de vârstă s-a înregistrat în județul Argeș (16,1%), precum și în Dâmbovița (15,8%).

Structura etnică a populației stabile. Deoarece la recensământul din 20 octombrie 2011, înregistrarea etniei s-a făcut pe baza liberei declarații a persoanelor recensate și pentru persoanele care nu au vrut să declare această caracteristică, precum și pentru persoanele pentru

care informațiile au fost colectate indirect din surse administrative, informațiile au fost calculate în funcție de numărul total de persoane care și-au declarat etnia și nu în funcție de numărul total al populației stabile. La nivel național, s-au declarat români 16.792,9 mii persoane (88,9%). Populația de etnie maghiară înregistrată la recensământ a fost de 1.227,6 mii persoane (6,5%), iar numărul celor care s-au declarat romi a fost de 621,6 mii persoane (3,3%). Grupurile etnice pentru care s-a înregistrat un număr de persoane de peste 20 mii sunt: ucraineni (50,9 mii persoane), germani (36,0 mii), turci (27,7 mii), ruși – lipoveni (23,5 mii) și tătari (20,3 mii persoane). Analiza structurii populației pe etnii și grupe de vârstă la 20 octombrie 2011 arată că populația de etnie romă avea o pondere ridicată a copiilor (0 -14 ani) - 23,1% din totalul populației romi, precum și a populației tinere (15 - 24 ani) -28,8%. Peste jumătate din populația de etnie romă (52%) are vârsta sub 25 de ani. Populația de romi are o structura demografică foarte tânără, datorită valorilor mai înalte ale mortalității și fertilității romilor, comparativ cu restul populației.

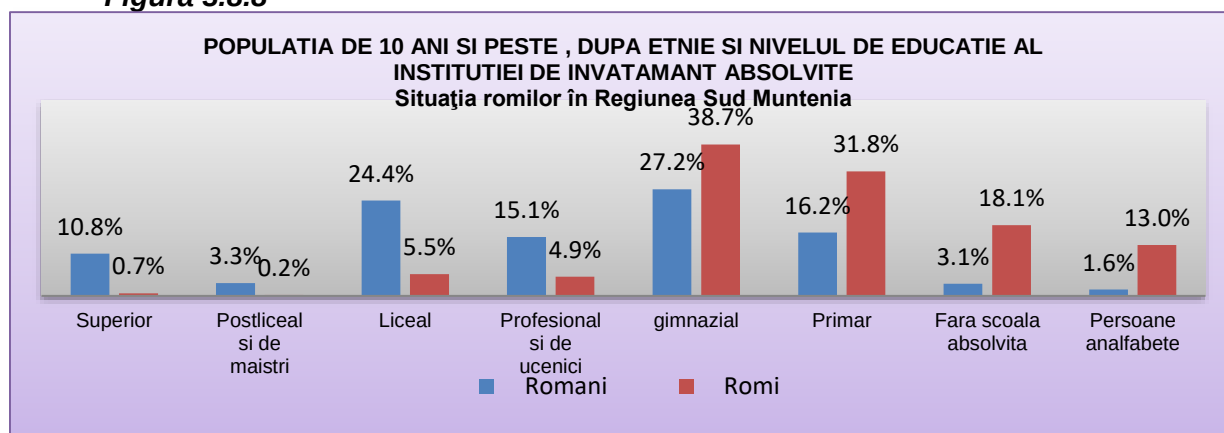
În regiunea Sud Muntenia, la recensământul populației din 2011, 1113062 persoane (90,85% din populația stabilă) s-au declarat români și 36242 persoane (3,9% din populația stabilă) s-au declarat romi. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare, de peste 5,0% din populația stabilă, în județele Călărași (7,5%), Giurgiu (5,4%), Dâmbovița (5,3%) și Ialomița

Figura 3.7.7

Sursa: INS, Anuarul Statistic 2013

(5,2%).

Structura populației după nivelul de instruire absolvit. În România, 44,2% din totalul populației stabile de 10 ani și peste, avea nivel scăzut de educație (primar, gimnazial sau fără școală absolvită), 41,4% nivel mediu (postliceal, liceal, profesional sau tehnic de maiștri) și 14,4% nivel superior. La 20 octombrie 2011 erau 245,4 mii persoane analfabete. Numărul persoanelor analfabete s-a redus la jumătate față de cel înregistrat la recensământul din anul 2002.

Figura 3.8.8

Sursa: INS, Anuarul Statistic 2013

Persoanele fără școală absolvită reprezentau 3,0% din populația stabilă de 10 ani și peste a României.

Populația romă are un nivel de instruire mult mai scăzut. Astfel, în România, 90,1% din totalul populației stabile de 10 ani și peste de etnie romă, avea nivel scăzut de educație (primar,

gimnazial sau fără școală absolvită), 9,2% nivel mediu (postliceal, liceal, profesional sau tehnic de maiștri) și doar 0,7% nivel superior. La 20 octombrie 2011, ponderea persoanelor de etnie romă fără școală absolvită reprezentau 20,2% din populația stabilă de 10 ani și peste a României, din care 14,1% erau analfabete.

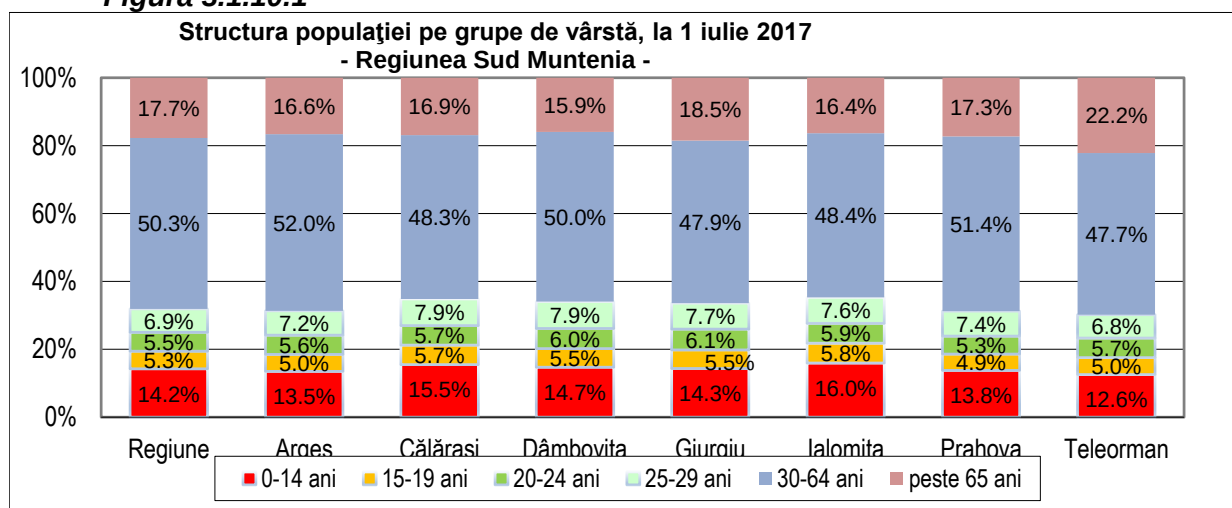
În regiunea Sud Muntenia, 48,1% din totalul populației stabile de 10 ani și peste, avea nivel scăzut de educație (primar, gimnazial sau fără școală absolvită), 41,4% nivel mediu (postliceal, liceal, profesional sau tehnic de maiștri) și 10,5% nivel superior. La 20 octombrie 2011 erau 56,8 mii persoane analfabete (2%). Persoanele fără școală absolvită reprezentau 3,7% din populația stabilă de 10 ani și peste a României.

Și în regiunea Sud Muntenia, populația romă are un nivel de instruire foarte scăzut. Astfel, 88,7% din totalul populației stabile de etnie romă de 10 ani și peste, avea nivel scăzut de educație (primar, gimnazial sau fără școală absolvită), 10,7% nivel mediu (postliceal, liceal, profesional sau tehnic de maiștri) și doar 0,7% nivel superior. La 20 octombrie 2011, ponderea persoanelor de etnie romă fără școală absolvită reprezentau 18,1% din populația stabilă de 10 ani și peste a regiunii, din care 13% erau analfabete.

3.1.2. Structura pe grupe de vârstă

Analiza evoluției structurii pe grupe de vârstă a populației regiunii Sud Muntenia arată apariția unui proces lent, dar constant de îmbătrânire demografică, caracterizată prin procente

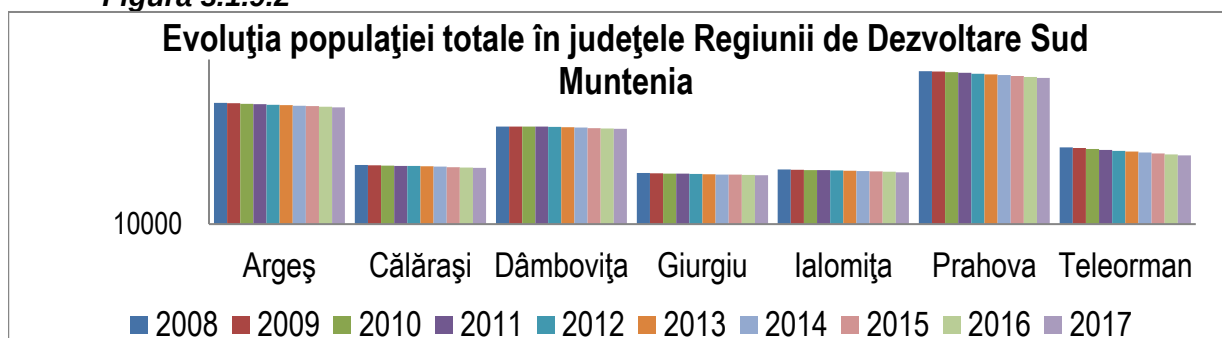
Figura 3.1.10.1

Sursa: INS, Baza de date TEMPO

reduse a populației tinere (0-14 ani – 14,2%, 20-24 ani – 5,5%), pe fondul menținerii ponderii ridicate a populației din grupa 65 ani și peste (17,7 %) și cu implicații negative pentru economie și societate, fenomen caracteristic tuturor județelor componente, cauzat de rata scăzută a natalității, ce contribuie în mod direct la reducerea ponderii populației tinere.

Figura 3.1.9.2

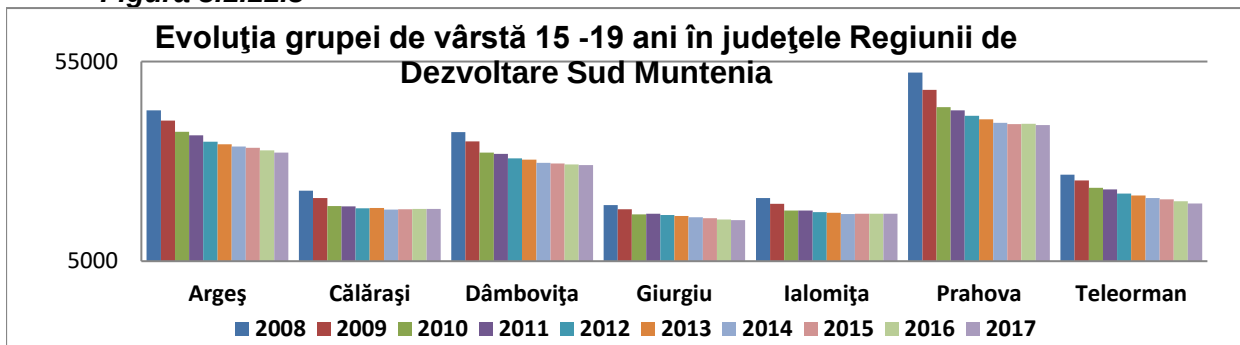
Sursa: INS, Baza de date TEMPO

La 1 iulie 2017, cea mai mare pondere în populația țării o deținea populația din grupa de vârstă 45-49 ani (9,7%), iar ponderea cea mai mică, populația din grupa 0-4 ani (4,3%).

În perioada 2008-2017, populația tânără de 0-14 ani a regiunii Sud Muntenia s-a redus cu 29012 persoane (de la 14,9% în 2008 la 14,2% în 2017) și a crescut populația vârstnică, de 65 ani și peste, cu 24313 persoane (de la 16,7% în 2008 la 17,7% în 2017).

Raportul de dependență demografică¹⁸ a fost, în 2017, de 469 persoane tinere și vârstnice la 1000 persoane adulte, în scădere față de 2008 când raportul era de 460 persoane tinere și vârstnice la 1000 persoane adulte. Scăderea natalității și menținerea ei la valori scăzute o lungă perioadă de timp cumulată cu emigrația pentru muncă (care a afectat în special persoanele tinere) s-a reflectat în schimbările intervenite în structura pe vârste a populației, cu implicații atât pe plan demografic cât și social-economic.

Figura 3.1.11.3

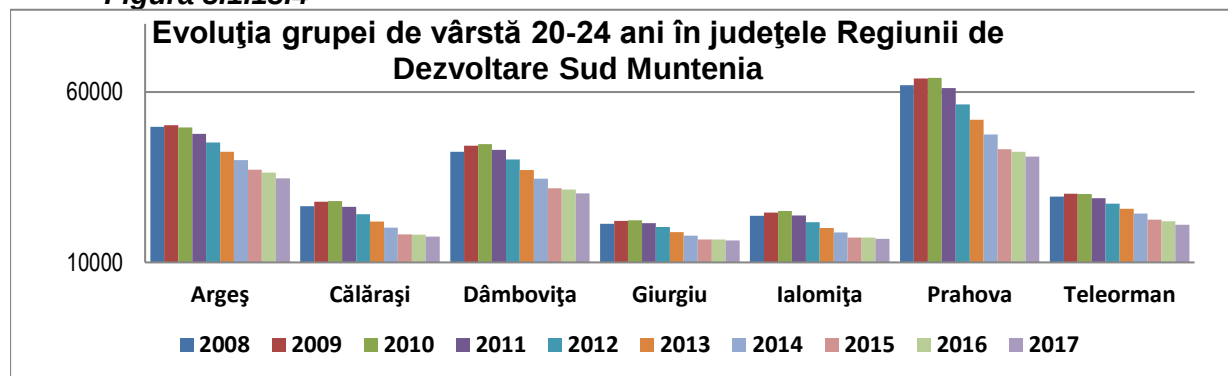
Sursa: INS , Baza de date TEMPO

Pe județe, structura populației pe grupe de vârstă evidențiază o pondere ridicată a populației tinere (0-14 ani), peste media regională, în județele Ialomița (16,1%), Călărași (15,6%), Dâmbovița (14,7%) și Giurgiu (14,4%). Județul Teleorman are cea mai mică pondere a populației tinere (12,7%).

Evoluția grupelor de vârstă, în perioada 2008-2017 (*Figura 3.1.12.2*), arată că pentru grupa de vârstă 10-14 ani, la nivel regional se înregistrează o scădere până în 2016, urmată de o ușoară creștere în anul 2017 (+258 persoane față de anul 2016). Această evoluție se observă și în județele Argeș, Călărași, Ialomița și Prahova, unde în ultimii 2 ani populația de 10-14 ani înregistrează ușoare creșteri. Județele care au înregistrat scăderea populației de 10-14 ani pe întregul interval sunt Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman.

Populația din grupa de vârstă 15-19 ani este cel mai bine reprezentată în județele Călărași (5,8% din total) și Ialomița (5,8% din total), unde, începând cu 2015, această grupă de vârstă înregistrează ușoare creșteri. Județele cu cea mai mică pondere a grupei de vârstă 15-19

Figura 3.1.13.4

Sursa: INS , Baza de date TEMPO

ani sunt Prahova (4,9%) și Argeș (5%).

¹⁸ Raportul de dependență demografică = Număr de persoane tinere (sub 15 ani) și vârstnice (65 ani și peste) care revin la 100 de persoane în vârstă de muncă (15-64 ani)

Populația din grupa de vârstă 20-24 ani este mai bine reprezentată în județele Giurgiu (6%), Dâmbovița (5,8%) și Ialomița (5,8% din total), la polul opus situându-se județul Prahova (5,1%).

Grupa de vârstă 15-24 de ani, care în următorii cinci ani va pătrunde pe piața muncii, prezintă valori relativ similare pentru toate județele, ușor mai scăzute însă pentru județul Prahova.

Populația cu vârsta de peste 65 ani are ponderi mai mari decât valorile naționale (16,1%) și regionale (17,7%) în județele : Giurgiu (18,4%) și Teleorman (22,3%).

3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

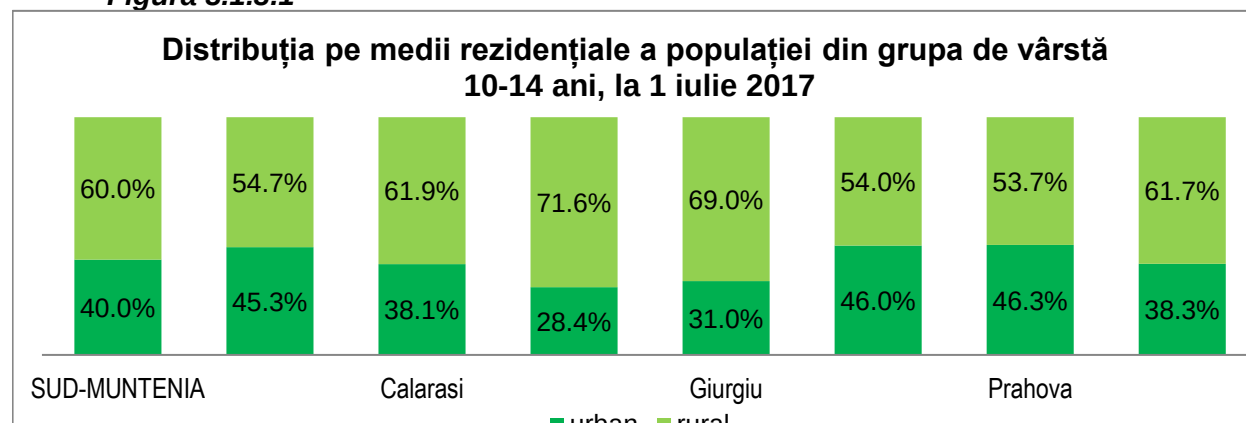
Populația regiunii Sud Muntenia este preponderent rurală. La 1 iulie 2017 ponderea populației care locuiește în orașe și municipii a fost de 42,8%, în ușoară descreștere față de 1 iulie 2008 (43,1%)

Județele cu cele mai ridicate ponderi urbane sunt Prahova (51,0%) și Argeș (49%), iar județele cu cele mai ridicate ponderi rurale sunt Dâmbovița (68,1%), Giurgiu (67,5%) și Teleorman (63,7%).

Structura pe grupe de vârstă a populației pe medii rezidențiale confirmă faptul că procesul de îmbătrânire demografică este mai accentuat în mediul rural (11,2% față de numai 6,3% în urban). Efectele pe care procesul de îmbătrânire le are, atât asupra desfășurării vieții economice și sociale, cât și asupra perspectivelor evoluției demografice sunt evidențiate și prin raportul de dependență.

Pentru **grupa de vârstă 10-14 ani**, evoluția în perioada 2008-2017, pe medii de rezidență, la data de 1 iulie, arată o scădere a ponderii populației din mediul rural în regiunea Sud Muntenia și în toate județele, cu excepția județului Prahova. Ponderile populației din mediul rural la această

Figura 3.1.3.1

grupă de vârstă sunt cuprinse, în 2017, între 71,6% în județul Dâmbovița și 53,7% în județul Prahova. Sub media regională de 60,0% se situează județele Argeș (54,7%), Ialomița (54%) și Prahova (53,7%). Ponderea populației din mediul urban pentru grupa de vârstă 10-14 ani înregistrează creșteri în ultimii ani în toate județele regiunii.

Pentru **grupa de vârstă 15-19 ani**, evoluția în perioada 2008-2017, pe medii de rezidență, la data de 1 iulie, arată o creștere a ponderii populației din mediul rural în județele Argeș, Ialomița, Prahova și Teleorman.

Ponderile populației din mediul rural la această grupă de vârstă sunt cuprinse, în 2017, între 73,3% în județul Dâmbovița și 55,8% în județul Prahova. Sub media regională de 62,8% se situează județele Argeș (57,9%), Ialomița (57%) și Prahova (55,8%).

Raportul de dependență demografică (raportul dintre numărul persoanelor de vârstă "dependentă", persoane sub 15 ani și de 65 ani și peste, și populația în vârstă de muncă -15-64 ani, exprimat la 100 de persoane) este mai mare în mediul rural (329 persoane tinere și vârstnice la 1000 persoane adulte) decât în mediul urban (326 persoane tinere și vârstnice la 1000 persoane adulte).

3.1.4. Distribuția pe sexe

În ceea ce privește structura populației regiunii Sud Muntenia pe sexe, populația feminină continuă să fie predominantă, ponderea ei în totalul populației fiind de 51,2%. La 1 iulie 2017, raportul de masculinitate a fost de 954 persoane de sex masculin la 1000 persoane de sex feminin. Până la vârsta de 53 ani, numărul bărbaților a fost mai mare decât numărul femeilor. Începând cu această vârstă, numărul femeilor l-a depășit pe cel al bărbaților.

Populația feminină se concentrează în mediul rural într-o proporție mai mică (56,2% din totalul populației feminine) decât cea masculină (58,2%). Județele cu cea mai numeroasă populație masculină sunt Teleorman (49,2%), Călărași (49,1%), Giurgiu (49,1%) și Ialomița (49,1%), iar cele cu cea mai numeroasă populație feminină sunt Prahova (51,5%) și Argeș (51,4%).

3.1.5. Structura etnică

În urma Recensământului populației din 20 octombrie 2011 a rezultat ca 90,85% din populația Regiunii **Sud Muntenia** este de naționalitate română, minoritățile naționale reprezentând numai 9,15%, din care 3,9% rromi. Distribuția populației după etnie arată că ponderea populației de etnie română este majoritară în județele Argeș și Prahova (peste 93%). Persoanele de etnie romă reprezintă 3,9% din totalul populației stabile, fiind repartizați relativ uniform în teritoriu, cu ponderi variind între 2,16% în județul Teleorman și 7,48% în județul Călărași. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare, de peste 5,0% din populația stabilă, și în județele Giurgiu (5,41%), Dâmbovița (5,27%) și Ialomița (5,21%).

3.1.6. Mișcarea migratorie

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) consideră migrația drept o mișcare a unei persoane sau a unui grup de persoane, fie peste o frontieră internațională, fie în interiorul unui stat. Migrația este o formă de mobilitate a populației și include orice fel de deplasare a populației, indiferent de durată, scopul sau forma acesteia. În această categorie sunt incluse: migrația refugiaților, migrația economică, precum și migrația persoanelor care se deplasează pentru alte scopuri sau sub influența altor factori, cum ar fi reîntregirea familiei.

Un factor al scăderii populației Regiunii **Sud Muntenia** este **migrația**, atât cea **internă**, cât și cea **externă**. Mutațiile din structura socio-economică a României au determinat o intensă mobilitate teritorială a populației, cu consecințe directe în modificarea numărului și structurii socio-demografice a populației în profil teritorial. În cadrul migrației interne, fluxul urban-rural merită o mențiune deosebită, fiind cel care deține cea mai mare pondere în cadrul acesteia. Referitor la segmentul de populație care este mai dispusă la modificarea domiciliului, se constată o migrare a populației de la orașe la sate.

Tipuri de migrație. În funcție de anumite criterii, se disting următoarele tipuri de migrație:

- după aspectul teritorial: migrație internă, atunci când deplasarea se face în interiorul granițelor, sau migrație internațională, care presupune trecerea frontierei;
- după factorul de timp: migrație permanentă sau migrație temporară;
- după motivație: migrație voluntară, pentru muncă sau din motive economice, sau migrație forțată de calamități naturale, de persecuții politice, religioase, sau de războaie;
- după mijloacele folosite: migrație reglementată sau ilegală.

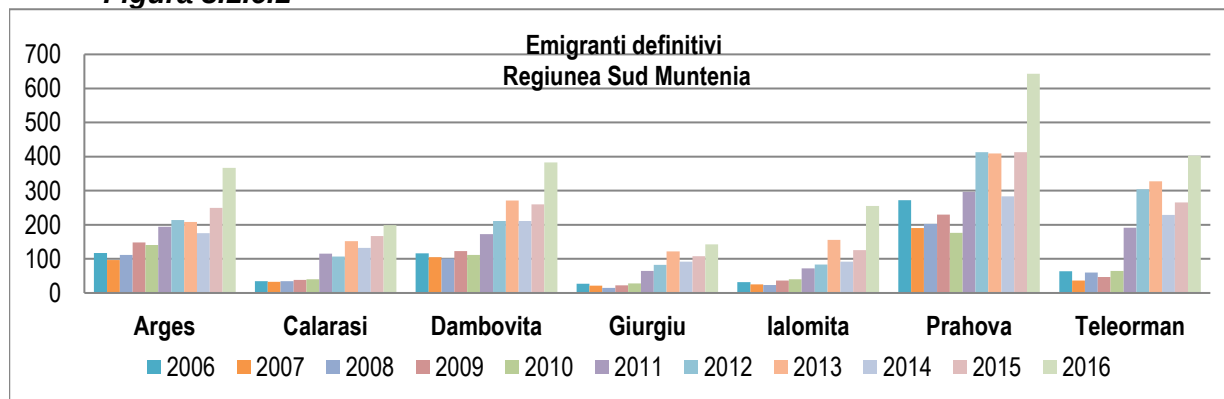
Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică – Baza de date TEMPO, migrația populației în interiorul Regiunii **Sud Muntenia**, interregională și externă, în anul 2016, prezintă un sold migratoriu negativ (-4572 persoane).

Alături de **migrația internă** (sold -8393 persoane), un factor deosebit de important pentru structura populației este și **migrația externă**, în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, care afectează în special județele Argeș (19,3% din numărul emigranților definitiv din regiune), Dâmbovița (15,7% din numărul emigranților definitiv din regiune și Prahova (31,9% din numărul emigranților definitiv din regiune). Analizând migrația externă din punct de vedere a vârstei în anul 2016, la nivel regional, se constată că grupa de vârstă cea mai bine reprezentată

este cea de 35-39 ani (15,7% din totalul emigranților definitiv din regiune), urmată de populația din grupa de vârstă 25-29 de ani (12,3% din totalul emigranților definitiv) și tinerii cu vârstă cuprinsă între 15-19 ani (12,2% din totalul emigranților definitiv).

În perioada 1992 – 2015 nu s-a înregistrat o diminuare a contribuției migrației externe la scăderea demografică, ci o creștere a acesteia. Cea mai mare creștere, în ultimii 2 ani ai perioadei analizate a înregistrat-o emigranții definitiv din grupa de vârstă 35-39 de ani (în 2016 crește cu 218,6% față de 2014), urmată de emigranții definitiv din grupa de vârstă 40-44 de ani (în 2016 crește cu 185,4% față de 2014) și de emigranții definitiv din grupa de vârstă 0-14 ani (în 2016

Figura 3.1.6.1

Sursa: INS, Baza de date TEMPO

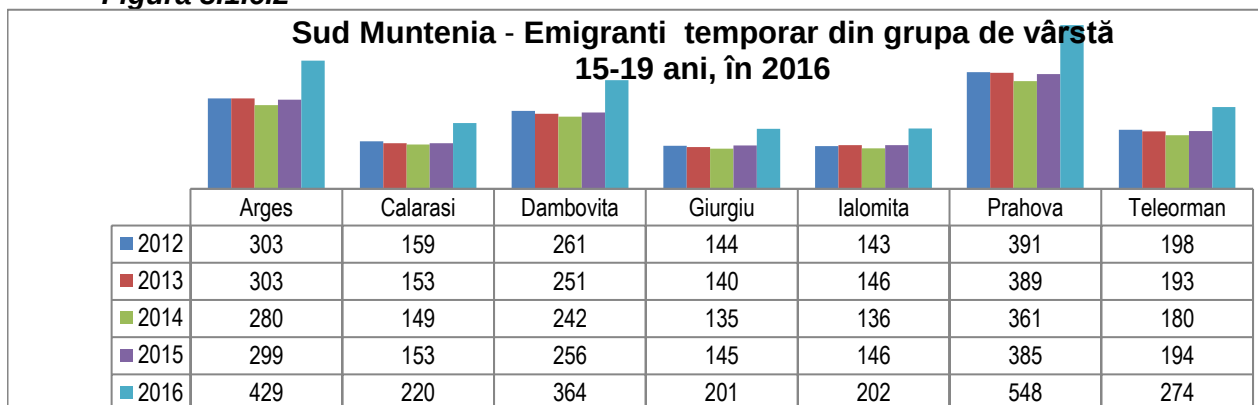
crește cu 118,6% față de 2014).

În anul 2016, principală destinație a emigranților români a fost Spania, cu 5361 persoane (23,5% din numărul total al emigranților definitiv), urmată de Germania cu 3959 persoane (17,4% din numărul total al emigranților definitiv), Italia cu 3575 emigranți români (15,7% din numărul total al emigranților definitiv), Austria cu 1347 persoane (5,9% din numărul total al emigranților definitiv), SUA cu 1281 persoane (5,6% din numărul total al emigranților definitiv) și Canada cu 1086 români (4,8% din numărul total al emigranților definitiv).

Distribuția pe sexe a emigranților arată că în anul 2016, atât la nivel național cât și regional, predomină migrația externă a populației feminine, ponderea femeilor fiind de 56%.

Atât timp cât va exista un decalaj economic între țara noastră și țările dezvoltate, propensiunea spre emigrare nu se va diminua. Însă, dimensiunea fluxurilor de emigranți va depinde tot mai mult de politicile de imigrare ale țărilor dezvoltate „primitoare”. Transformările profunde din sistemul legislativ, respectiv libera circulație a persoanelor, au constituit premisele accentuării creșterii nivelului migrației internaționale.

Figura 3.1.6.2

Sursa: INS, Baza de date TEMPO

Alături de migrația definitivă întâlnim și migrația temporară¹⁹ pentru muncă (euro navetiști), în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, cu tendință de accentuare pe termen

¹⁹Emigranți temporari sau cu stabilirea reședinței obișnuite sunt persoanele care emigrează în străinătate pentru o perioadă de cel puțin 12 luni.

mediu. După anul 2001, odată cu desființarea vizelor de intrare în aproape toate țările europene, sute de mii de români au plecat în țările din sudul și vestul Europei.

Migrația sezonieră în afara țării, a devenit a doua modalitate importantă de rezolvare a problemelor existențiale pentru o tot mai mare parte din populația rurală (în special tânără) a regiunii Sud Muntenia (60,87% din emigranții temporari provin din mediul rural).

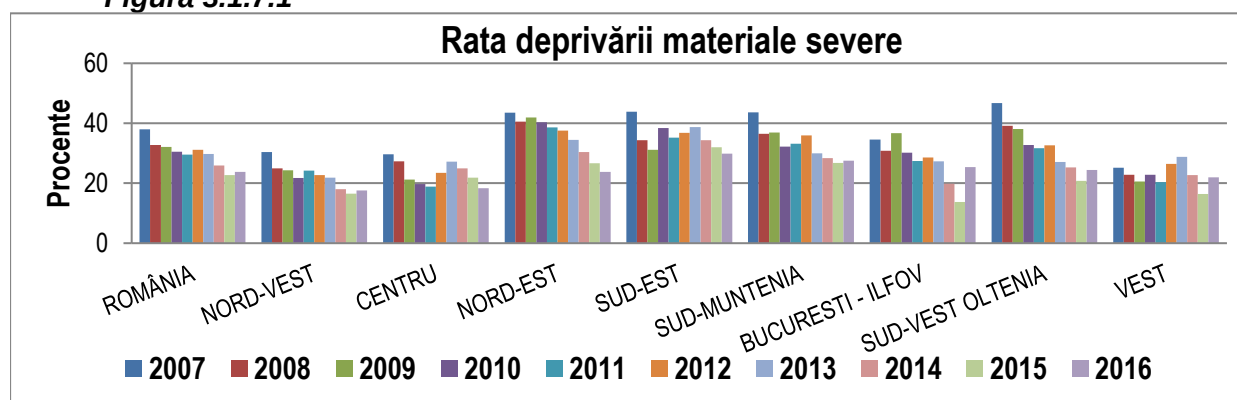
Datele oficiale disponibile arată că în perioada 2012-2016 acest fenomen capătă amploare, numărul emigranților temporari din Regiunea Sud Muntenia crește cu 5783 persoane (de la 26556 persoane în 2012 la 32339 persoane în 2016). 10,2% (3285 tineri) dintre emigranții temporari sunt copii (grupa de vârstă 0-14 ani). Pentru grupa de vârstă 15-19 ani, valorile cele mai mari s-au înregistrat în anul 2016, în județul Prahova (548 persoane – echivalentul a peste 19 clase de elevi), Argeș (429 persoane – echivalentul a peste 15 clase de elevi) și Dâmbovița (364 persoane – echivalentul a 13 clase de elevi). La polul opus se situează județele Teleorman (274 persoane – echivalentul a aproape 10 clase de elevi), Giurgiu, Călărași și Ialomița (aproximativ 200 persoane – echivalentul a 7 clase de elevi).

Fenomenul imigrației în România a înregistrat modificări semnificative începând cu anul 2007, anul aderării la Uniunea Europeană, prin creșterea numărului de cetățeni străini din țară. În 2016 numărul imigranților străini care au venit în regiunea Sud Muntenia a fost de 668 imigranți definitivi și 32339 imigranți temporari.

3.1.7. Nivelul de trai

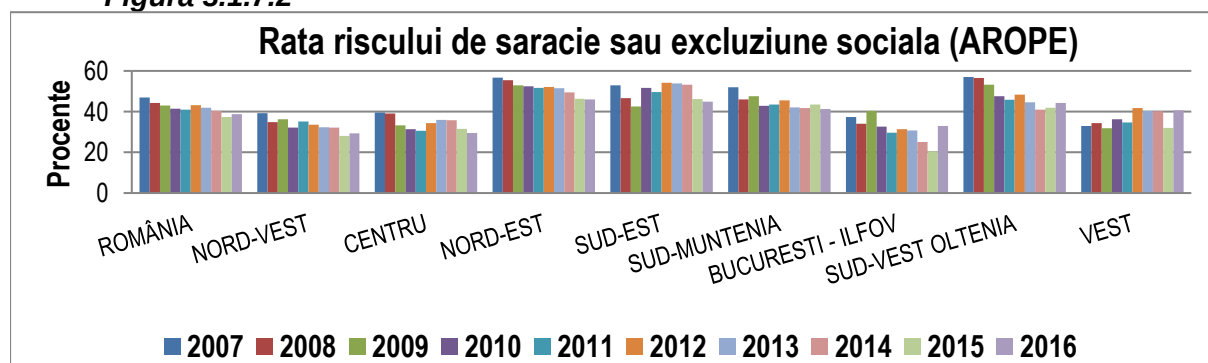
Impactul sărăciei asupra educației este unul semnificativ, principala cauză a abandonului școlar fiind lipsa resurselor financiare. Asigurarea accesului la învățatură este primordială în ruperea cercului sărăciei și în promovarea unei incluziuni sociale reale. Strategia EUROPA 2020

Figura 3.1.7.1

are drept țință diminuarea până în anul 2020 a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială cu cel puțin 20 de milioane persoane, comparativ cu anul 2008. Obiectivul pentru România în perspectiva 2020, propune reducerea cu 580.000 a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Figura 3.1.7.2

Sursa: INS, Baza de date TEMPO

Indicatorii principali care măsoară sărăcia, sunt: **rata deprivării materiale severe** (ce caracterizează persoanele de 18 ani și peste, care, din cauza lipsei resurselor financiare, nu își pot permite un anumit standard de viață considerat decent) și **rata riscului de sărăcie**. Datele statistice oficiale furnizate de INS, arată că în România numărul persoanelor care se confruntă cu lipsuri materiale severe se situează încă la un nivel destul de ridicat, deși acest procent a scăzut de la 38% în 2007, la 23,8% în 2016.

În regiunea Sud Muntenia, scăderea **Rata deprivării materiale severe**²⁰ este semnificativă, de la 43,6% în 2007 la 27,5% în 2016 (peste media națională). În 2016 crește cu 0,7 procente față de 2015. Cu această valoare regiunea Sud Muntenia se poziționează pe penultimul loc între regiunile țării, peste un sfert din populație fiind afectată de privare materială severă, în sensul că nu-și poate permite să achiziționeze articole considerate dezirabile sau chiar necesare pentru a duce un trai decent.

Ponderea persoanelor amenințate de sărăcie sau de excluziune socială este de asemenea ridicată pe perioada de analiză 2007-2016, atât la nivel național, cât și la nivel regional, chiar dacă sunt semnalate scăderi ale acestora în toate regiunile. În anul 2007 aproape jumătate din populația României (47%) era amenințată de sărăcie și excluziune socială. Analizând evoluția **Ratei riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROE)**²¹ pentru Regiunea Sud Muntenia, în perioada 2007-2016, se observă că, deși este în scădere (de la 52% în 2007, la 41,2% în 2016) aceasta se menține la un nivel ridicat față de media pe țară (38,8%).

3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060

²⁰ reprezintă ponderea în total populație a persoanelor se confruntă cu privațiuni materiale severe, persoane în vârstă de 18 ani și peste care, datorită lipsei resurselor financiare, nu își pot permite cel puțin patru dintre următoarele situații:

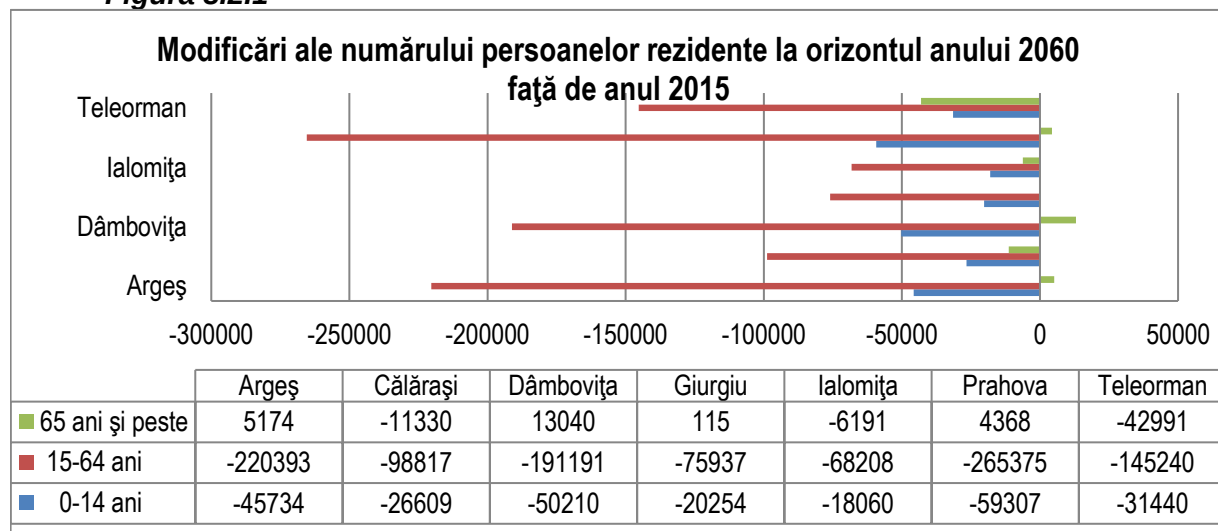
- achitarea la timp, fără restanțe, a unor utilități și a altor obligații curente;
- plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă;
- consumul de carne, pui, pește (sau alt echivalent de proteină) cel puțin o dată la două zile;
- posibilitatea de a face față, cu resursele proprii, unor cheltuieli neprevăzute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului național de sărăcie):
- deținerea unui telefon fix sau mobil;
- deținerea unui televizor color;
- deținerea unei mașini de spălat;
- deținerea unui autoturism personal;
- asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței.

²¹(AROE - at risk of poverty and social exclusion) - persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială:

- au venituri disponibile inferioare pragului de sărăcie;
- se confruntă cu privațiuni materiale severe;
- trăiesc într-o gospodărie cu intensitate foarte redusă a muncii.

Din punct de vedere demografic, **principalii factori** care acționează asupra mărimii și

Figura 3.2.1

Sursa: INS , Proiectarea populației României, în profil teritorial, la orizontul anului 2060

structurii populației sunt: fertilitatea, mortalitatea și migrația.

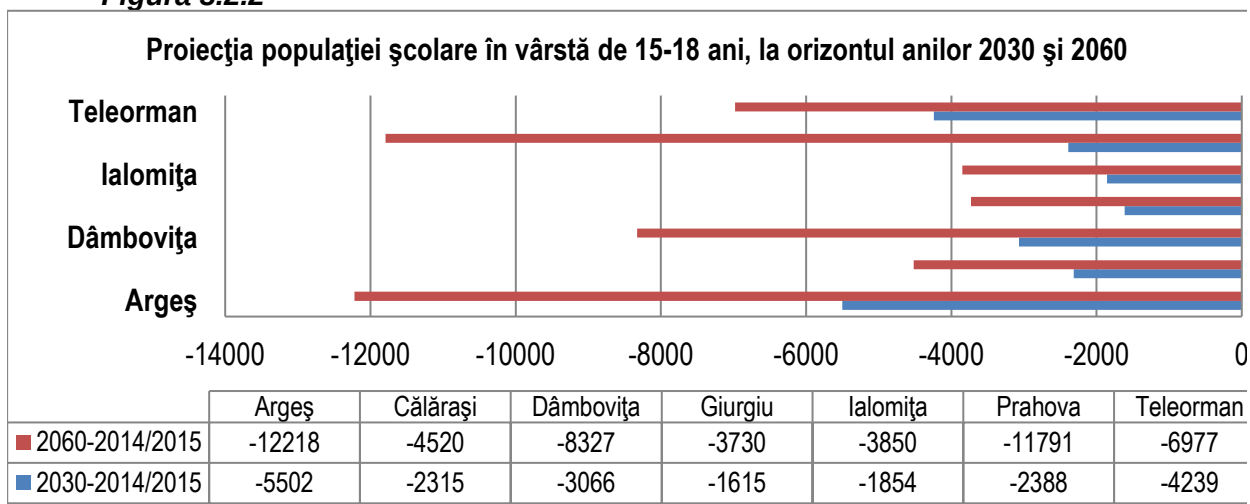
Din 1990 populația țării a scăzut an de an, într-un ritm mediu anual negativ de -0,18%, scădere datorată atât sporului natural negativ, cât și soldului negativ al migrației externe. Evoluția demografică recentă a constituit baza scenariilor de proiectare prin care s-a efectuat o anticipare a nivelului fertilității, speranței de viață la naștere și sporului migratoriu care va fi înregistrat la nivelul României până în anul 2060. Se anticipează că, în ipoteza constantă de proiectare cu migrație externă, populația României va scădea până în 2060 cu aproximativ 7,2 milioane locuitori, iar în variantele fără migrație diminuarea populației va fi de 6,9 milioane locuitori. Până în anul 2030 scăderea populației va fi moderată și ușor mai accentuată spre anul 2060, principalul factor al acestor evoluții fiind scăderea naturală.

Populația tânără (0-14 ani) va cunoaște o scădere semnificativă în perioada 2015-2060, de aproape 1,3 milioane persoane (ponderea tinerilor în totalul populației se va diminua de la 15,5% în 2015, la 12,8% în 2060).

În regiunea Sud Muntenia populația tânără (0-14 ani) se va reduce în perioada analizată cu 55% (aproximativ 250 mii persoane), scădere mai accentuată decât media națională (42%).

Scăderea continuă a populației în vârstă de 15-18 ani va avea efecte importante asupra sistemului de învățământ secundar superior, inclusiv în IPT. Se estimează o scădere a acestui segment al populației, în perioada 2015-2030, cu 14% la nivel național și cu 20,7% la nivelul regiunii Sud Muntenia, iar în perioada 2015-2060, cu 40% la nivel național și cu 50,8% la nivelul

Figura 3.2.2

Sursa: INS , Proiectarea populației școlare a României, la orizontul anului 2060

regiunii Sud Muntenia. Județele cu cele mai drastice scăderi ale a populației în vârstă de 15-18 ani sunt: Teleorman (-61%; diferența de 6977 persoane reprezintă echivalentul a 249 de clase mai puțin realizate în învățământul secundar superior în intervalul cuprins între 2015 și 2060), Giurgiu (-57,2%; diferența de 3730 persoane reprezintă echivalentul a 99 de clase mai puțin realizate în învățământul secundar superior în intervalul cuprins între 2015 și 2060), Argeș (-52,9%; diferența de 12218 persoane reprezintă echivalentul a 436 de clase mai puțin realizate în învățământul secundar superior în intervalul cuprins între 2015 și 2060).

În același timp, populația aptă de muncă (15-64 ani) a României va scădea până în 2060 cu aproape 5,4 milioane persoane (ponderea populației adulte în totalul populației se va diminua de la 67,0% în anul 2015 la 57,0% în 2060. Populația aptă de muncă (15-64 ani) din regiunea Sud Muntenia va scădea până în 2060 cu aproape 1,1 milioane persoane (ponderea populației adulte în totalul populației se va diminua de la 66,0% în anul 2015 la 56,0% în 2060. Pentru populația în vârstă de 65 ani și peste a României este anticipată o creștere de 20%, ponderea populației vârstnice în total populație va crește în perioada 2015-2060 de la 17,2% la peste 29,0%, pe fondul reducerii ponderii tinerilor. Acest lucru va duce la accentuarea gradului de îmbătrânire demografică a populației României. În regiunea Sud Muntenia, populația în vârstă de 65 ani și peste va înregistra o scădere cu 7% pe fondul creșterii ponderii populației vârstnice în total populație, în perioada 2015-2060, de la 19% la 32,1%.

Raportul total de dependență demografică va crește treptat de la 47 persoane în vârstă “dependentă” la 100 persoane apte de muncă, în 2011, la 63 persoane în vârstă “dependentă” la 100 persoane apte de muncă, în 2060.

Scăderea populației tinere va determina reducerea raportului de dependență al tinerilor²² de la 23, în 2011, la 20 tineri la 100 persoane adulte, în 2060. În același timp raportul de dependență al vârstnicilor²³ va crește constant. Dacă în anul 2011 la 100 persoane apte de muncă reveneau 24 persoane vârstnice, în 2060 vor reveni 44 persoane vârstnice.

3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT

Imaginea furnizată de analiza demografică, se caracterizează prin:

- Declinul demografic general, în mod accentuat pentru populația tânără.
- Sporul natural negativ
- Reducerea naturală prognozată a populației tinere agravată de **migrația externă** (cu tendință de accentuare după 2007, în condițiile integrării în UE). A apărut deja în acest sens un deficit de forță de muncă tânără înalt calificată (IT, științe și tehnologie, medicină etc.) precum și de tineri lucrători cu diverse calificări căutate pe piața europeană a muncii (construcții, asistență socială și medicală etc.).

- Densitate superioară mediei pe țară
- Scăderea populației urbane pe fondul creșterii populației rurale
- Ponderea populației de etnie roma în totalul populației regiunii depășește ponderea acesteia la nivel național. Se recomandă înființarea de clase pentru învățământul TVET în localitățile cu populație preponderent de etnie rroma și inițierea unor acțiuni pentru școlarizarea acestora.

- Reduceri semnificative ale populației școlare ceea ce poate conduce la dispariția la nivel regional a multor unități de IPT.

- În schimb, proiecțiile privind structura pe grupe de vârstă indică pentru viitor (2015-2030) o consolidare relativă a populației din grupa de vârstă 45-49 ani, active pe piața muncii, ceea ce va conduce la o nevoie crescândă de formare continuă- *oportunitate în atenția școlilor interesate de compensarea pierderilor de populație școlară.*

- În perioada 2007-2015, rata sărăciei relative a avut o evoluție fluctuantă, înregistrând valori mai mari decât la nivel național.

- În perioada analizată, regiunea Sud Muntenia s-a confruntat cu fenomenul de îmbătrânire demografică, ca urmare a scăderii natalității și a creșterii populației adulte. Fenomenul de îmbătrânire demografică a fost mai accentuat în județul Teleorman, unde populația

²² Numărul tinerilor (0-14 ani) ce revine la 100 persoane apte de muncă (15-64 ani)

²³ Numărul vârstnicilor (65 ani și peste) ce revine la 100 persoane apte de muncă (15-64 ani)

vârstnică deține 21,8% din total populația vârstnică a regiunii Sud Muntenia. Tendința de îmbătrânire a populației are următoarele efecte negative:

- reducerea numărului populației active
- deteriorarea raportului de dependență economică
- reducerea populației de vârstă școlară cu efecte negative asupra întregului sistem

educațional și asupra întregii vieți economice și sociale

Față de aceste constatări, se recomandă:

➤ Îmbătrânirea populației constatată la nivelul regiunii reclamă implementarea unor politici care să conducă la prelungirea vieții active pentru adulți:

- Dezvoltarea și extinderea la nivel național a **serviciilor adecvate nevoilor specifice ale populației vârstnice** (asistența medicală comunitară, îngrijiri la domiciliu, terapia durerii, centre medicale de zi, centre comunitare de psihiatrie, unități medico-sociale);

- Dezvoltarea ofertei **serviciilor turistice pentru vârsta a treia** (cantitativ și calitativ prin asigurarea de **agenți de turism – ghizi** cu experiență în a avea grijă de pensionari), dezvoltarea serviciilor de **estetică și înfrumusețare**. Se recomandă creșterea școlarizării pentru domeniile de calificare: **turism și alimentație și estetica și igiena corpului omenesc**.

➤ Declinul grupei de vârstă 15–24 de ani ridică problema dezvoltării resurselor umane prin sprijinirea unei vieți active pe piața muncii cât mai lungi și o bătrânețe activă. Aceasta presupune educația și formarea pe parcursul întregii vieți, retragerea din activitate mai târziu și progresiv.

➤ Scăderea populației școlare necesită:

- Restructurarea rețelei școlare și corelarea ofertei VET cu cererea pieței muncii;

- Dezvoltarea de programe pentru menținerea elevilor în educație și prevenirea părăsirii timpurii a școlii;

- Dezvoltarea unor pachete integrate pentru creșterea participării la învățământul VET a persoanelor care provin din grupuri vulnerabile (populația de etnie rromă, familii cu venituri scăzute etc.): „școala după școală”, învățarea asistată și educația remedială, „educația de a doua șansă”

- Promovarea unei culturi a învățării permanente și a „regiunilor de învățare”;

- Asigurarea accesului cadrelor didactice din VET la programe de reconversie profesională.

➤ Diversitatea etnică, chiar dacă nu prea accentuată, necesită o serie de măsuri, cum ar fi:

- Educație multiculturală

- Soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor

- Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conf. recensământului din 2011, 3,9% din populația regiunii este de etnie rromă).

➤ Ponderea mare a populației cu vârsta între 30-64 ani, necesită o serie de măsuri, cum ar fi:

- creșterea a nevoilor de formare continuă, importantă oportunitate pentru unitățile școlare interesate în compensarea diminuării populației școlare.

➤ Deschiderea pieței muncii din întreaga Uniune Europeană, creșterea migrației externe și creșterea deficitului de forță de muncă, necesită o serie de măsuri de creșterea atractivității locurilor de muncă și de stimularea angajării proaspeților absolvenți ai învățământului profesional și tehnic prin acțiuni conjugate ale tuturor actorilor implicați de la nivel național și local.

➤ Nivelul de trai scăzut din Regiunea Sud Muntenia, nivel apreciat prin rata deprivării materiale severe și rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (ARPE), este un factor de influență important în abandonul școlar și nivelul scăzut de educație al unei importante părți din populație și impune continuarea și amplificarea măsurilor de sprijinire a elevilor din familiile cu nivel de trai scăzut pentru continuarea studiilor (burse școlare, susținere financiară pentru cazare și masă la internate școlare, asigurare/ decontarea transportului, etc.)

4. Profilul economic regional

Dezvoltarea economică a unei țări sau a unei regiuni este caracterizată sintetic cu ajutorul produsului intern brut. Comparațiile între țări și regiuni se bazează pe acest indicator. Produsul intern brut reprezintă rezultatul final al activității de producție a unităților productive rezidente. Pentru a facilita comparațiile dintre regiuni acest indicator poate fi calculat "pe locuitor". Valoarea PIB/locuitor este un indicator sintetic utilizat pentru aprecierea gradului de dezvoltare

4.1. Evoluții și situația actuală. Principali indicatori economici

4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)²⁴

PRODUSUL INTERN BRUT PE LOCUITOR – INDICI DE DISPARITATE²⁵

La nivel național, județele care au înregistrat indici superiori mediei naționale în anul 2015, în ordine descrescătoare, sunt: Municipiul București, Timiș, Constanța, Cluj, Ilfov, Brașov, Sibiu, Prahova și Arad. Restul județelor (33) au înregistrat indici de disparitate sub 97,8%, din care 23 de județe se situează între 45,1% - 74,7%, iar 10 județe între 75% - 97,8%.

Regiunile București-Ilfov și Vest au înregistrat indici superiori indicelui mediu național în anul 2015, iar restul regiunilor au înregistrat indici cuprinși între 60,9% - 93,4% (în regiunea Sud Muntenia PIB/locuitor a reprezentat 79,1% din PIB/locuitor la nivel național).

Calculat pe baza parității puterii de cumpărare standard (PCS)²⁶, PIB/locuitor la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2015 reprezenta 44,5% din media europeană (UE-28=100), în scădere față de 2014 (47,4% din media europeană), iar în 2016 45,9%. Comparativ cu nivelul național, regiunea Sud Muntenia se plasează sub media națională (PIB/locuitor la nivel regional a fost, în 2015, 79,0% din PIB/locuitor la nivel național). În perioada 2005-2016, PIB/locuitor (exprimat în euro, la paritatea puterii de cumpărare), a avut o evoluție continuă, crescând cu 103% peste nivelul anului 2005.

VALOAREA ADĂUGATĂ BRUTĂ

Valoarea adăugată brută (VAB) reprezintă valoarea nou creată (rezultată din valoarea noilor produse și servicii create minus valoarea consumului intermediar pentru producerea acestora). Valoarea adăugată brută a Regiunii Sud Muntenia în anul 2015 totaliza 76159,4 milioane lei, reprezentând 12,6% din valoarea adăugată brută a României, ceea ce situează regiunea pe locul al 2-lea, la acest indicator, în urma Regiunii București - Ilfov.

Analizând Fig. 4.1.1.1, care prezintă contribuția fiecărei regiuni la realizarea valorii adăugate brute a ramurilor de activitate în anul 2015, se poate observa că în cadrul ramurii A01 (agricultură, silvicultură și pescuit) contribuția cea mai mare o are regiunea Sud-Muntenia cu 19,6%, urmată de regiunea Sud-Est cu 18,0%. Valoarea adăugată brută a ramurii A02 (industrie) este realizată în principal de regiunea București-Ilfov (17,8%), urmată de regiunea Sud-Muntenia (16,8%). Regiunea București-Ilfov are cea mai mare contribuție la formarea valorii adăugate brute a ramurilor: A03 - construcții (29,4%), A04 - comerț, hoteluri și restaurante (27%), A05 – informații și comunicații (61,2%), A06 - intermediari financiare și asigurări (68,3%), A07 – tranzacții imobiliare (15,5%), A08 - activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport (54,8%), A09 - administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială (21,2%) și A10 - activități culturale și spectacole; reparații de produse de uz casnic și alte servicii (34,8%).

Analiza VAB la nivelul regiunii Sud Muntenia.

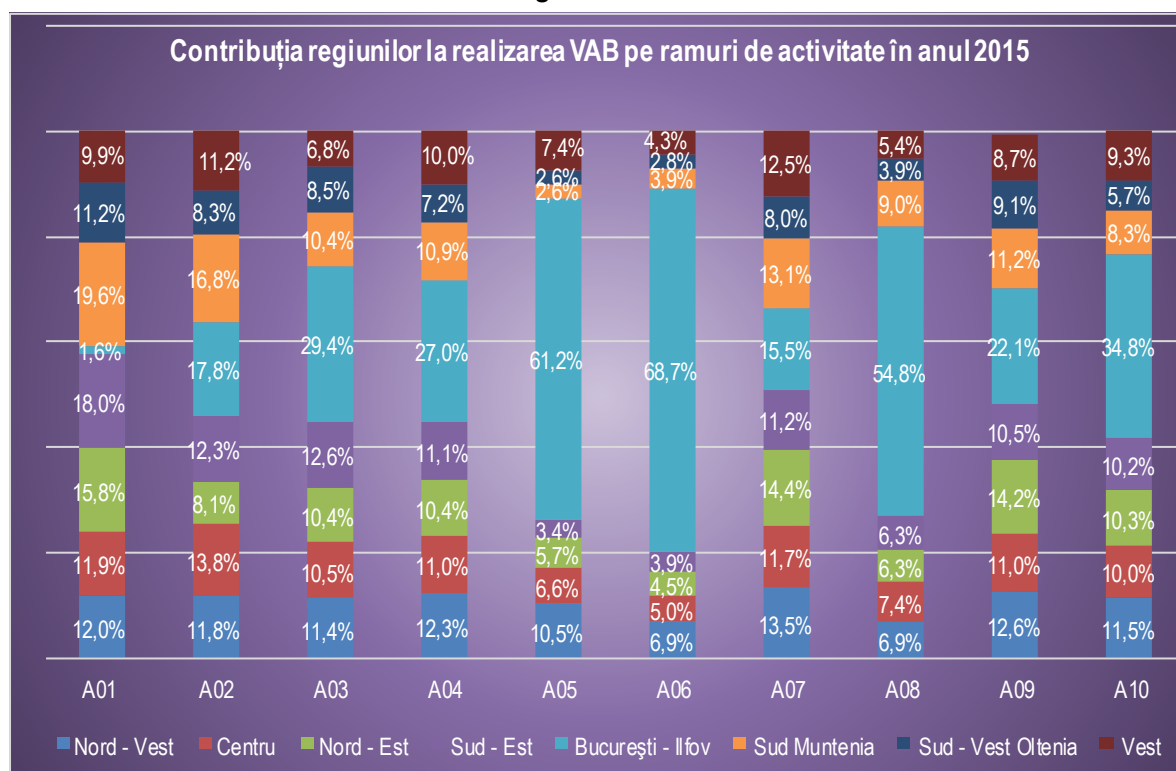
²⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici

²⁵ Indicii de disparitate au fost calculați ca raport între produsul intern brut pe locuitor la nivel de județi și produsul intern brut pe locuitor la nivel național.

²⁶ monedă convențională care ia în considerare diferențele între nivelurile naționale ale prețurilor

În intervalul 2008-2015 s-au produs modificări structurale importante în economia regiunii. Astfel, sectorul agricultura, silvicultura și pescuitul și-a mărit contribuția la formarea VAB de la

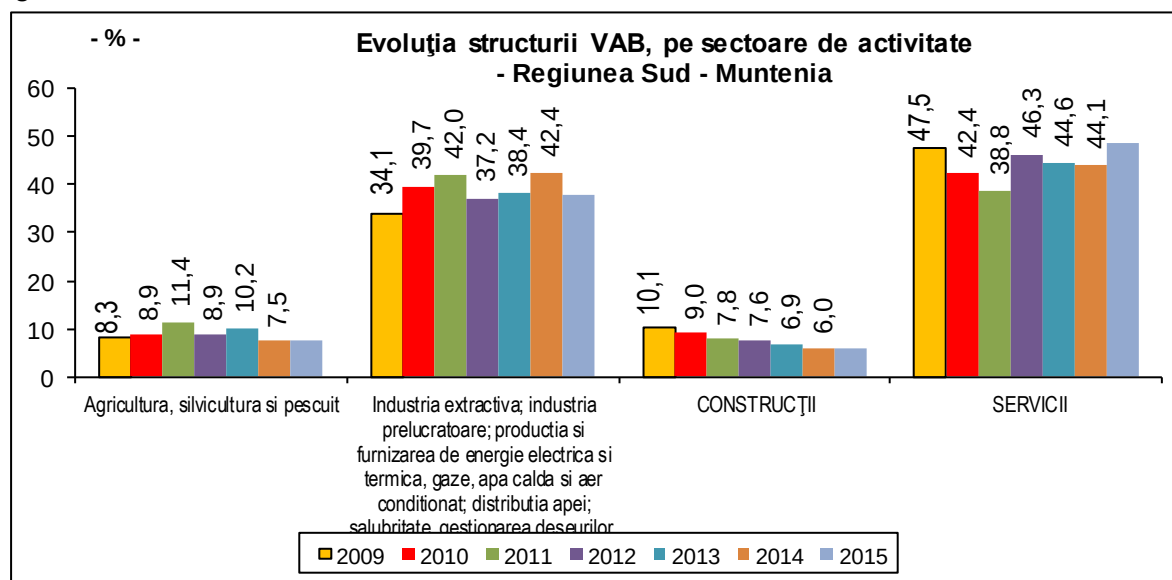
Figura 4.1.1.1

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

8,3%, în 2008 la 11,4 în 2011. În 2014, această pondere scade cu 2,7% față de anul anterior și apoi crește ușor în 2015 (+0,2%). Ponderea industriei în formarea VAB regional a crescut de la 34 %, în 2008, la 42,4%, în 2014 și apoi scade în 2015 cu 4,7 procente. Ponderea construcțiilor a

Figura 4.1.1.2

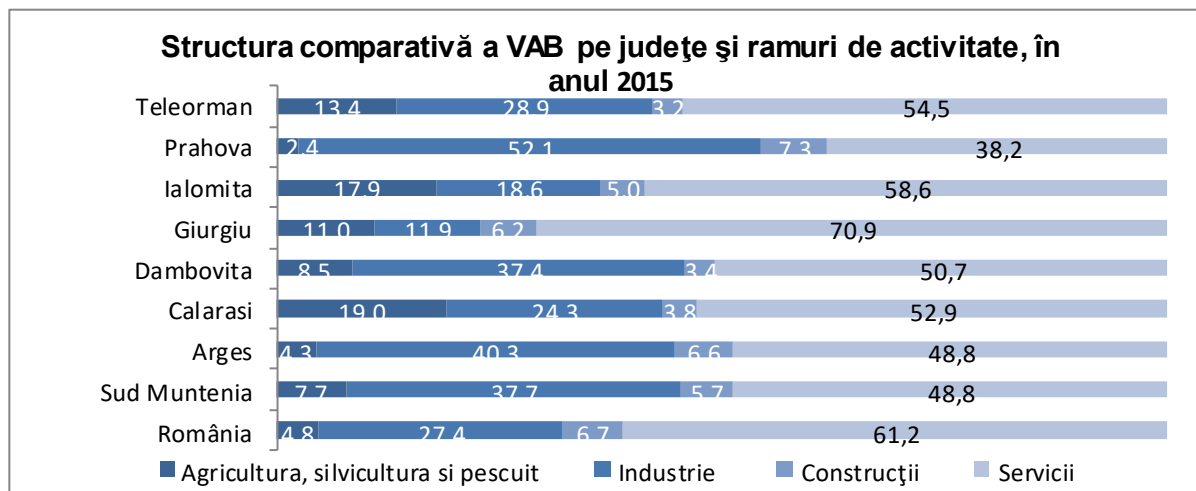

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale regionale 2011-2015 "

scăzut de la 10,1% la 5,7% în perioada analizată. Ponderea serviciilor a avut o evoluție oscilantă, scăzând per total între 2008 și 2014 cu 2 puncte procentuale și apoi crescând în 2015 cu 4,7 procente, rămânând cel mai important sector al economiei regiunii.

Comparativ cu structura VAB la nivel național în 2015, regiunea Sud Muntenia se remarcă prin **ponderea mare a industriei** (cu 10,4 puncte procentuale peste media națională și cu 18,6 puncte procentuale peste media EU28) și a **agriculturii** (cu 2,9 puncte procentuale peste media națională și cu 6,2 puncte procentuale peste media EU28). Pornind de la aceste date și de la ponderile în VAB, se poate contura profilul economic regional. Regiunea Sud Muntenia este cea de-a doua regiune industrializată a țării, după București – Ilfov, contribuind, în 2015, la crearea

Figura 4.1.1.3

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

VAB național din industrie cu 16,8%. Cea mai mare pondere în VAB regional o are industria (37,7% comparativ cu 27,4% la nivel național și 19,1% la nivel UE28). Construcțiile au înregistrat cea mai profundă și cea mai lungă scădere, de la 10,1% în 2009 la 5,7% în 2015. În 2015, în Regiunea Sud Muntenia, serviciile au contribuit cu 48,8% din valoarea adăugată brută totală, comparativ cu UE28 (74,1%) și România (61,2%).

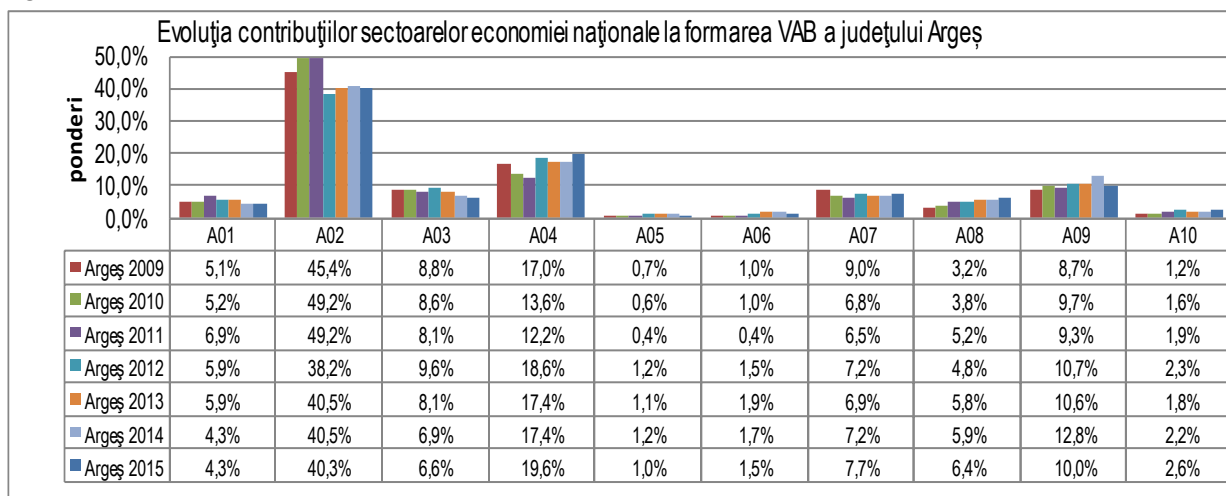
Analizând indicele de disparitate a produsului intern brut/locuitor la prețuri curente, în 2015, la nivel județean, se observă că numai județul Prahova (105%) are un indice de disparitate care devansează media națională, toate celelalte județe se situează sub nivelul pe total țară.

În cadrul regiunii Sud Muntenia, în 2015, Județul Prahova (32,4%) a avut cel mai mare aport la formarea valorii adăugate brute la nivel regional, înregistrând în anul 2015 o scădere a contribuției cu 5,1 puncte procentuale față de anul 2014. La cealaltă extremă s-a situat județul Călărași, care a contribuit cu 7,55%, în anul 2015, în ușoară creștere față de anul anterior.

Comparația pe județe a structurii VAB în 2015 evidențiază următoarele aspecte relevante:

- **Argeș:** Pondere peste media națională și apropiată de cea regională a VAB în

Figura 4.1.1.4

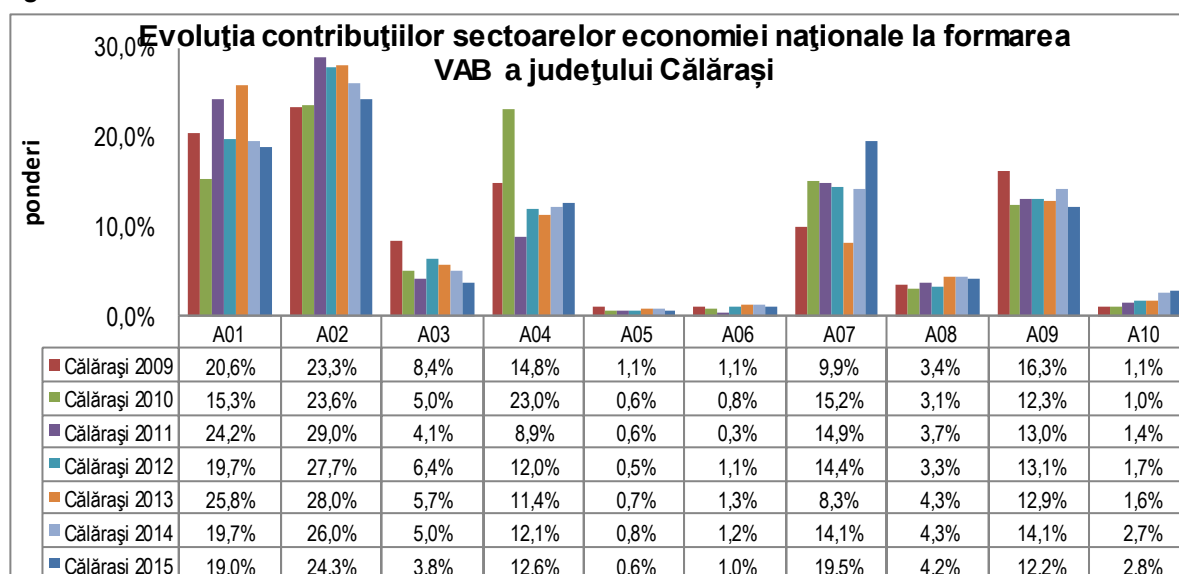
Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

industrie (40,3%), (a doua ca mărime în regiune, după județul Prahova). Construcțiile au o

pondere de 6,6% (peste media regională). Deține concentrări în următoarele domenii: *industrie* (23,5 din VAB din industrie la nivel regional, locul doi în regiune), *construcții* (25,3% din VAB din construcții la nivel regional, locul doi în regiune), *comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante* (24,8% din VAB din comerț la nivel regional). În ceea ce privește ponderea VAB realizată în *intermedieri financiare și asigurări* și *tranzacții imobiliare* județul se clasează pe al doilea loc în regiune după județul Prahova (28,6% din valoarea la nivel regional)²⁷.

- **Călărași:** În 2015, județul deține cea mai mare pondere din regiune a VAB în

Figura 4.1.1.5

agricultură, silvicultură și pescuit (19,0%), realizând 18,6% din VAB regional în această activitate. Deține concentrări în următoarele domenii: *industrie* (24,3% din VAB județeană), *tranzacții imobiliare* (19,5 din VAB județeană). Sectorul *Construcții*, se remarcă cu ponderi sub media națională și regională (3,8% din VAB județeană), în scădere cu 1,2 puncte procentuale față de 2015, clasând județul pe antepenultimul loc din cele 7 județe ale regiunii. Activitățile din comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante, informații și comunicații, au ponderi din VAB sub media regională, plasând județul pe penultimul loc în regiune (12,6%).

• **Dâmbovița:** pondere semnificativă a VAB în industrie (37,4% - locul trei în regiune, cu 0,3 puncte procentuale sub media regională și cu 10 puncte procentuale peste media națională), realizând 14,4% din VAB regional în această activitate. *Construcțiile* dețin 3,4% din VAB județean, procent sub media regională și cea națională, în scădere față de anul anterior. Județul Dâmbovița participă cu 8,8% la crearea VAB în construcții la nivel regional, clasându-se pe locul trei din cele 7 județe ale regiunii, după Prahova și Argeș și cu 16,1% la crearea VAB regional în agricultură (locul trei după Călărași și Ialomița). *Serviciile* dețin 50,7% din VAB (locul patru în regiune, peste media regională și sub media națională). Dintre servicii se remarcă

²⁷ A01 Agricultură, silvicultură și pescuit

A02 Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

A03 Construcții

A04 Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante

A05 Informații și comunicații

A06 Intermedieri financiare și asigurări

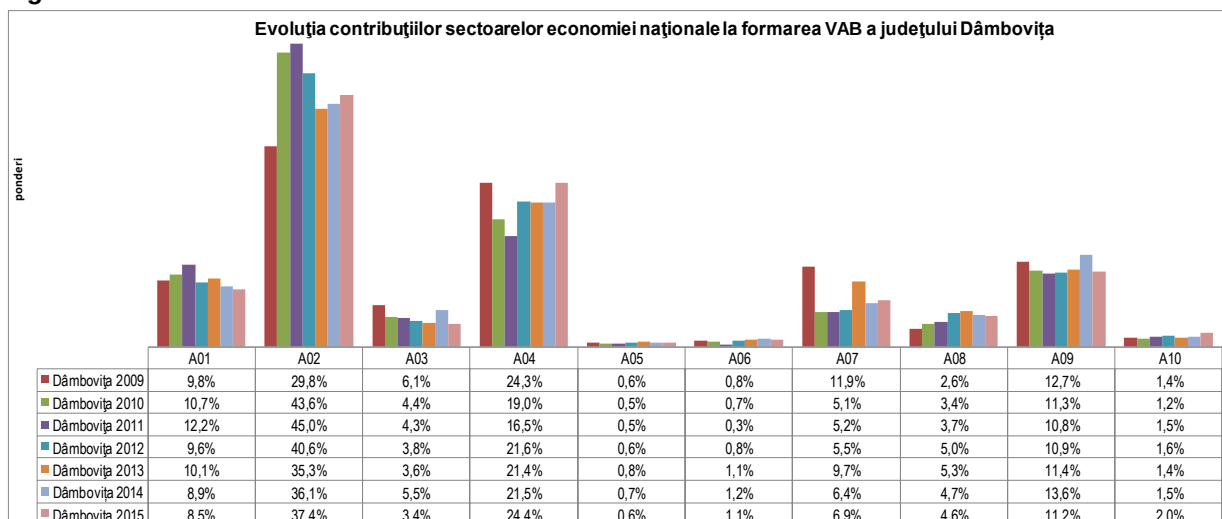
A07 Tranzacții imobiliare

A08 Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport

A09 Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială

A10 Activități de spectacole, culturale și recreative; reparatii de produse de uz casnic și alte servicii

Figura 4.1.1.6

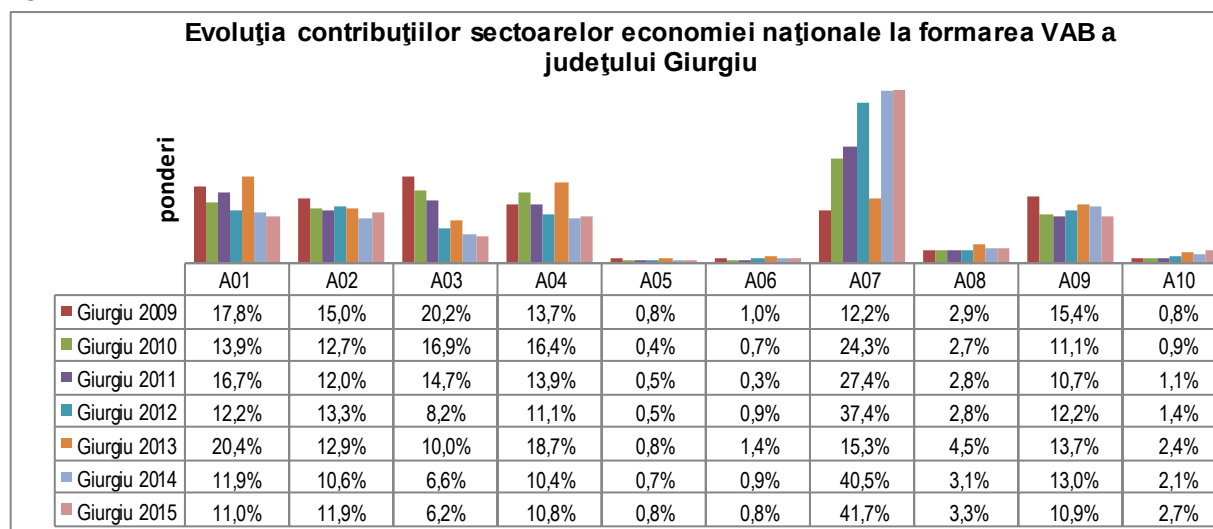

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante (cele mai dezvoltate la nivelul întregii regiuni, peste media regională și națională), realizând 20,4% din VAB regional în această activitate.

- **Giurgiu:** scăderea ponderii *agriculturii* în VAB (de la 20,4%, în 2013 la 11,0 în 2015) concomitent cu creșterea ponderii *serviciilor* (70,8%, peste media regională și națională). Deține locul I în regiune în ceea ce privește ponderea VAB în *servicii* și ponderea VAB în *tranzacții imobiliare* (40,5%, peste media regională și națională). Ponderea VAB în construcții plasează

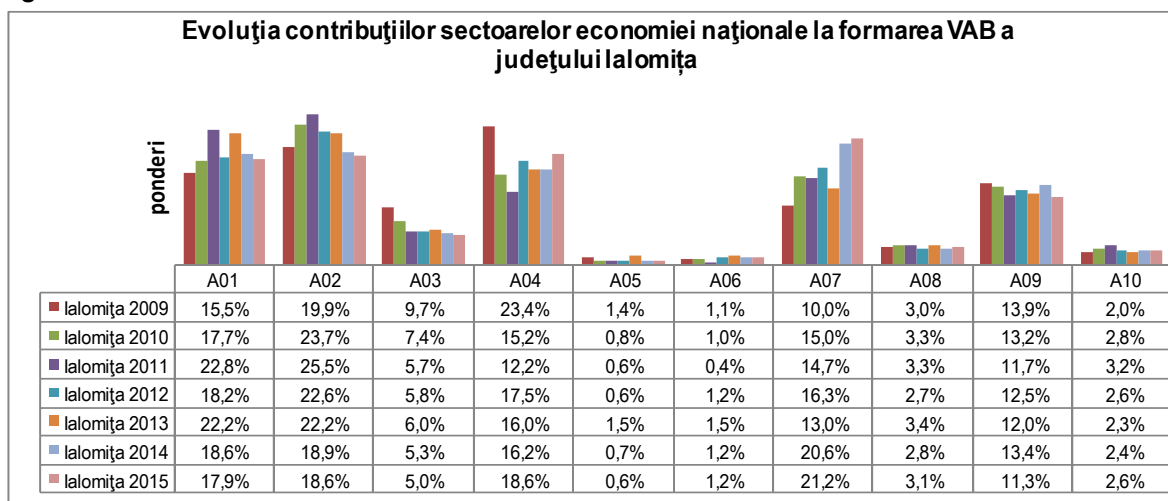
Figura 4.1.1.7

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

județul Giurgiu pe locul trei în regiune (6,2%, peste media regională și sub media națională), iar ponderea VAB în *industrie* (11,9%) clasează județul Giurgiu pe ultimul loc în regiune. Ponderea de 30,6% a *tranzacțiilor imobiliare* la formarea VAB regional plasează județul în prima poziție între județele regiunii.

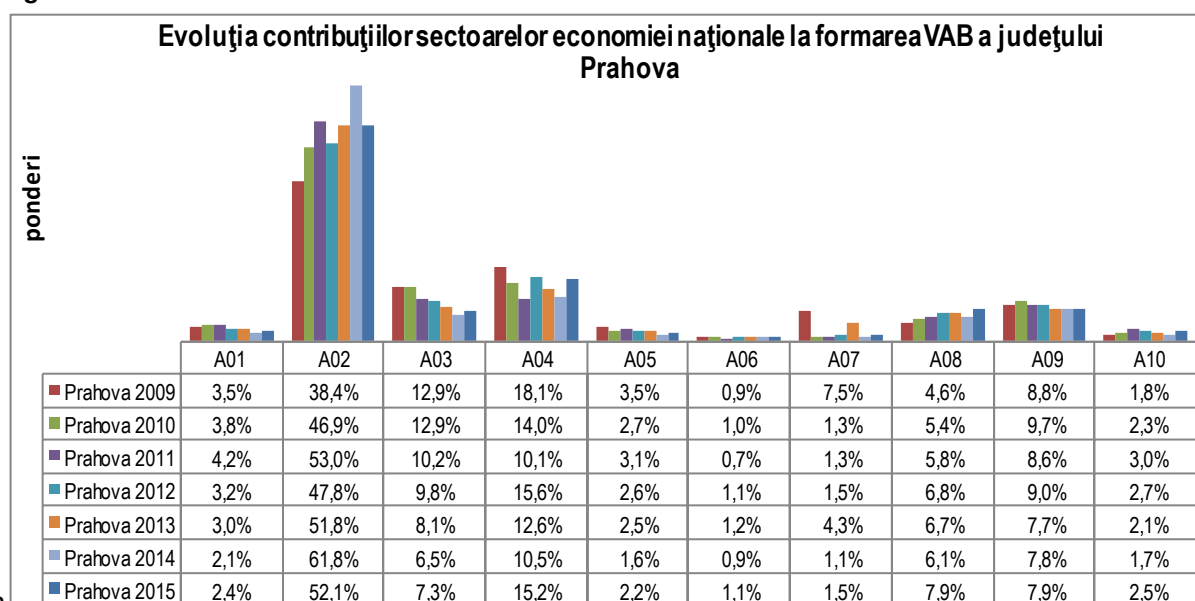
- **Ialomița.** Județul se situează pe locul 1 între județele regiunii în ceea ce privește ponderea *agriculturii* la formarea VAB județean (17,9%, peste media națională și regională, în scădere cu 4,4 procente față de 2013). *Tranzacțiile imobiliare* (21,2%, în creștere cu 8,3% față de 2013) poziționează județul pe locul al doilea între cele șapte județe ale regiunii. Pondere semnificativă a VAB (peste media regională) în *comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante* (18,6%), *tranzacții imobiliare* (21,2%). Județul se situează pe locul 3 între județele regiunii, după județul

Figura 4.1.1.8

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

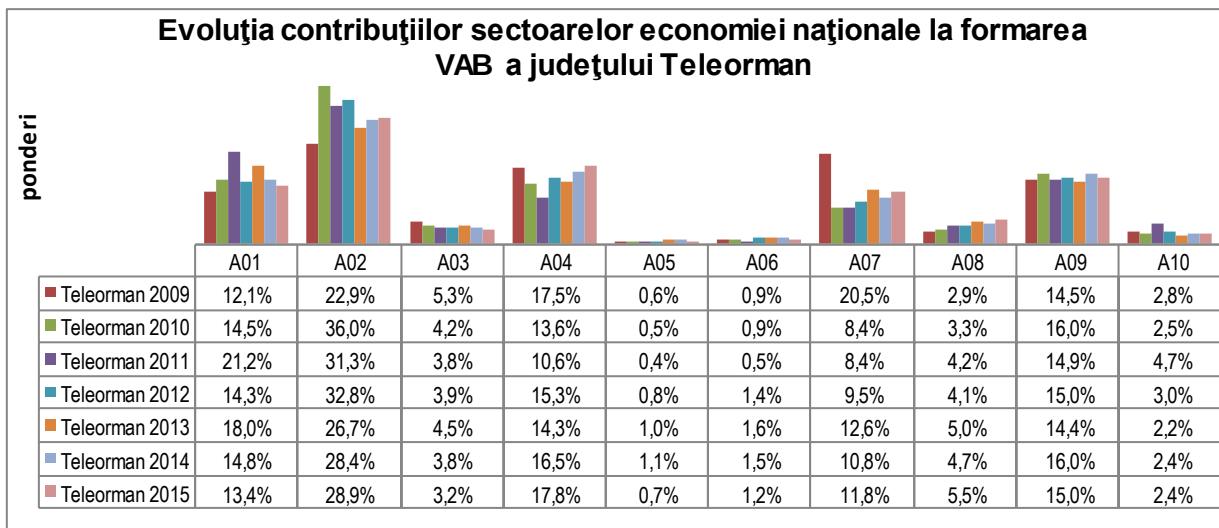
Teleorman și Călărași în ceea ce privește ponderea activităților din *administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială* (11,3%, pondere peste media regională și națională).

- **Prahova.** Județul deține poziția de lider în ceea ce privește ponderea la formarea VAB

Figura 4.1.1.9

a te procentuale față de anul anterior) și comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante (23,3%). Județul Prahova participă cu 44,8% la crearea VAB regional din industrie, cu 41,4% la crearea VAB regional din construcții, cu 58,8% la crearea VAB regional din activitățile de *informații și comunicații*, 43,4% la crearea VAB regional din *activitățile profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport*. Construcțiile contribuie la VAB județean cu 7,3% (locul 1 între județe, în creștere cu 0,8 puncte procentuale față de anul anterior). Agricultură este sectorul economic care contribuie în cea mai mică măsură la VAB județean (2,4%, cu 2,4 puncte procentuale sub media națională și 5,3 puncte procentuale sub media regională).

- **Teleorman:** deține o pondere semnificativă a VAB în servicii (54,5%) și în industrie (28,9%), urmată de agricultură (13,4%). Deși în scădere cu 1% față de anul trecut, *Administrația*

Sursa: calculat pe baza datelor INS, "Conturi naționale Regionale"

publică și apărarea; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistența socială poziționează județul pe locul I, având o contribuție de 15% la crearea VAB județean, peste media regională și națională. Agricultură poziționează județul pe locul al treilea între județele regiunii în ceea ce privește contribuția acestui sector la VAB județean (13,4% din VAB), după Călărași și Ialomița. Sectorul Construcții, în scădere față de anul anterior, poziționează județul pe ultimul loc între județele regiunii în ceea ce privește contribuția acestui sector la VAB județean (3,2%) în timp ce Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante, în creștere față de anul anterior, poziționează județul pe locul al patrulea în ceea ce privește contribuția acestui sector la VAB județean (17,8%).

4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active²⁸

Dinamica unităților locale active, pe clase de mărime

În Uniunea Europeană întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile) sunt definite conform recomandării UE 2003/361. Potrivit acestora principalii factori care determină dacă o societate este un IMM sunt:

- numărul de angajați și
- cifra de afaceri sau totalul activelor.

Firmele se împart în:

Micro-întreprinderi

- nr. angajați < 10 angajați
- cifra de afaceri ≤ € 2 mil. sau active totale ≤ € 2 mil.

Întreprinderi mici

- nr. angajați < 50 angajați
- cifra de afaceri ≤ € 10 mil. sau active totale ≤ € 10 mil.

Întreprinderi mijlocii

- nr. angajați < 250 angajați
- cifra de afaceri ≤ € 50 mil. sau active totale ≤ € 43 mil

În **România**, potrivit legislației românești (Legea Nr. 346 din 14 iulie 2004 cu modificările și completările ulterioare, întreprinderile mici și mijlocii (IMM) sunt definite ca fiind acele întreprinderi care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

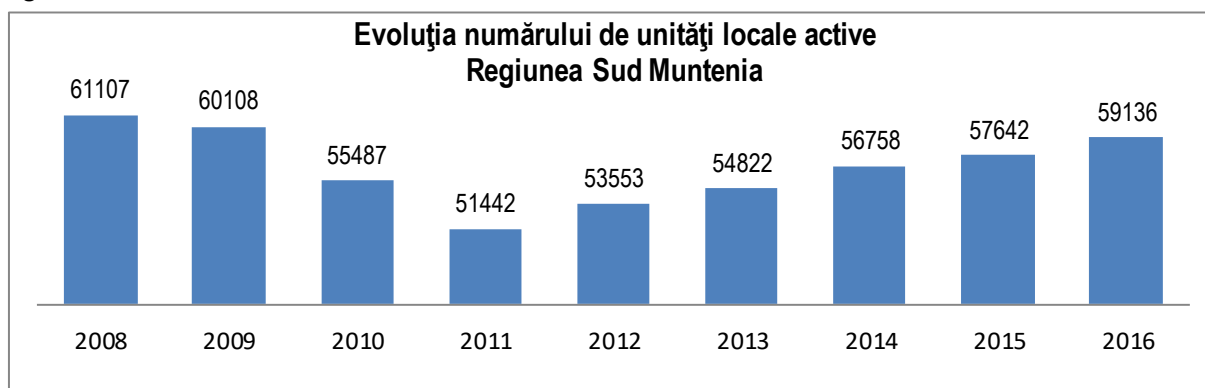
- au un număr mediu anual de salariați mai mic de 250;
- realizează o cifră de afaceri anuală netă de până la 50 milioane euro, echivalent în lei, sau dețin active totale care nu depășesc echivalentul în lei a 43 milioane euro, conform

²⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în [anexa „02 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

ultimei situații financiare aprobate. Prin active totale se înțelege active imobilizate plus active circulante plus cheltuieli în avans.

În Regiunea Sud Muntenia, în anul 2016 erau înregistrate un număr de 59136 de firme

Figura 4.1.2.1

Sursa: Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO Online

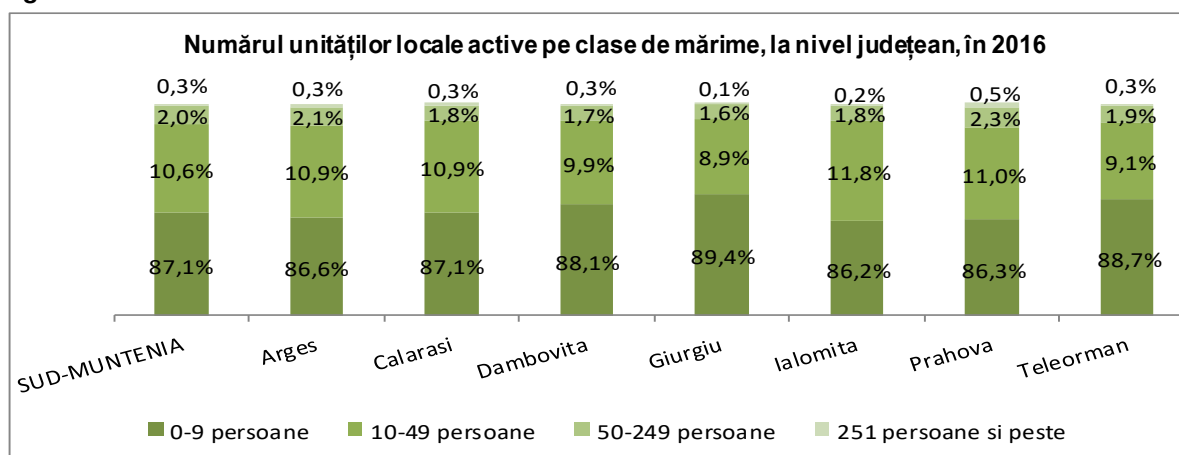
ca unități locale active în industrie, comerț și alte servicii (în creștere cu 64,7 puncte procentuale față de 2000 și cu 2,6 puncte procentuale față de anul anterior).

Pe clase de mărime, în anul 2016, 87,1% dintre întreprinderile din regiunea Sud Muntenia sunt micro întreprinderi (sub 9 salariați), 10,6% sunt întreprinderi mici, 2% sunt întreprinderi mijlocii, în timp ce ponderea firmelor mari, cu peste 250 de salariați este de 0,3% (Figura nr. 3.12), evoluția fiind asemănătoare cu cea națională. La nivel județean, Argeș și Prahova dețin împreună 55,3% din numărul firmelor active, 55,1% din numărul total al IMM-urilor și 68,8% din numărul total al firmelor mari la nivel regional.

Datele statistice pentru perioada 2000-2016 evidențiază dinamica întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), care pe total au crescut cu 65%. În schimb a scăzut cu 38,6% numărul de firme din clasa întreprinderilor mari (peste 250 salariați). Din categoria IMM, cele mai dinamice s-au dovedit firmele mici, din clasa 10-49 de salariați (cu 93% față de 2000 și cu 2,1% față de anul anterior), urmate de microîntreprinderi (sub 9 salariați), care înregistrează o creștere cu 62,8% față de 2000 și cu 2,7% față de anul anterior.

În 2016, față de 2015, crește cu 2,6% numărul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) și scade cu 1,5% numărul de firme din categoria întreprinderilor mari (peste 250 salariați).

Figura 4.1.2.2

Sursa: Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO Online

Analizând numărul de întreprinderi active în anul 2016, pe județe, se observă că județele cu cel mai mare număr de întreprinderi active erau: județul Prahova (29,1% din totalul la nivel regional), urmat de județul Argeș (26,2% din totalul la nivel regional) și Dâmbovița (12,8% din totalul la nivel regional). La polul opus se află județele: Ialomița (7,4% din totalul la nivel regional),

Giurgiu (7,8% din totalul la nivel regional), Călărași (8% din totalul la nivel regional) și Teleorman (8,7% din totalul la nivel regional).

Tabelul nr. 1 - Numărul întreprinderilor active pe clase de mărime, la nivel județean, în 2016

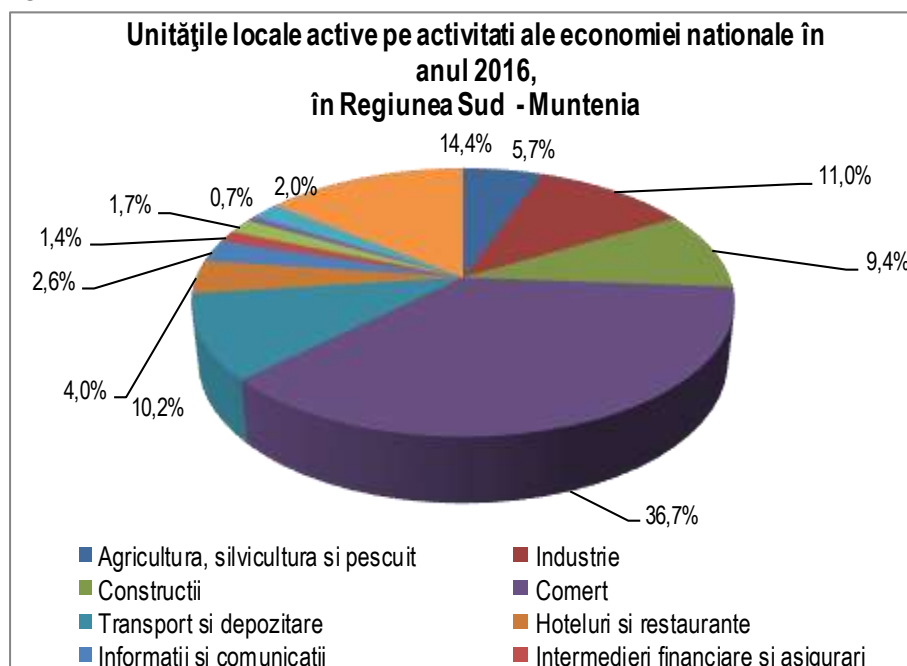
Clase de mărime	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Micro	51519	13418	4128	6646	4117	3787	14851	4572
Mici	6243	1689	517	750	412	519	1888	468
Mijlocii	1175	327	84	126	72	80	388	78
Mari	199	54	12	22	5	9	83	14
Total	59136	15488	4741	7544	4606	4395	17210	5152

Dinamica unităților locale active, pe activități ale economiei naționale

În anul 2016, cel mai mare număr de întreprinderi (36,7%) era în ramura comerț, urmată de tranzacții imobiliare/activități profesionale, științifice și tehnice/ activități de servicii administrative și activități de servicii suport (12,7%), industrie (11%), transport și depozitare (10,2%) și construcții (9,4%).

Pe clase de mărime, microîntreprinderile (cu până la 10 angajați) sunt majoritare, reprezentând, în 2016, 87,1% din totalul firmelor active.

Figura 4.1.2.3

Sursa: Sursa datelor: INS

Din cele 199 întreprinderile mari (peste 250 angajați), 137 activează în sectorul industrial (68,8% din total), datorită complexității sporite a proceselor organizatorice și de producție care reclamă infrastructură, personal mai mulți stabilite pe piață. Domeniile cu cea mai mare concentrare a microîntreprinderilor (0-9 angajați) sunt comerțul (90,7 din totalul firmelor din acest sector sunt microîntreprinderi) și serviciile (90,5 din totalul firmelor din acest sector sunt

microîntreprinderi), deoarece sunt mai flexibile, îndeplinesc funcția de intermediari pe piață, ceea ce se reflectă și în numărul de personal angajat. Prin urmare, acestea sunt caracterizate simplu ca având o volatilitate suplimentară (intră/ies sau se restructurează și reorientează mult mai rapid). Microîntreprinderile (sub 9 salariați) și întreprinderile mici au cea mai mare pondere în Comerț (unde activează 38,4% din totalul microîntreprinderilor și 29,3% din totalul întreprinderilor mici), iar întreprinderile mijlocii, cu 50-249 angajați au cea mai mare pondere în Industrie (44,4% din totalul întreprinderilor mijlocii).

Analizând repartitia întreprinderilor pe activități CAEN 2 desprindem următoarele concluzii:

- În **agricultură**, numărul de unități locale active a crescut de la 2432 în anul 2008 la 3366 în 2016, cea mai mică creștere înregistrându-se în anul 2010 (+0,3% față de anul anterior). Pentru județele Călărași și Ialomița, ponderea întreprinderilor din agricultură în total întreprinderi active este de peste 11% (respectiv 11,7% și 12,5%), iar pentru județul Teleorman de 10,9%, cu mult peste media regională (de 5,7%), fapt care relevă importanța acestui sector pentru partea de Sud a regiunii. În județele Prahova (2,6%), Argeș (3,6%) și Dâmbovița (3,7%) ponderea întreprinderilor din agricultură în total întreprinderi active este sub media regională.

- În **industria prelucrătoare**, criza economică a dus la pierderea a 1376 unități locale active (din 2008 până în 2011). Începând cu 2012 numărul unităților locale active a început să crească, astfel încât în 2016 numărul acestora să fie cu 468 mai multe decât în 2011. În acest sector, județele Argeș, Prahova și Dâmbovița concentrează circa 75% dintre unitățile locale active din industria prelucrătoare a regiunii, reprezentând 10% din numărul total de întreprinderi pe care fiecare dintre acestea le dețin.

- În privința **industrii extractive**, în ciuda faptului că numărul de unități locale active este relativ mic, 179 de unități în 2016, acesta este în creștere cu 6 unități față de 2014. Județul Prahova deține, în 2016, 86 unități locale active în industria extractivă (48% din numărul total de unități locale active din industria extractivă) din care 4 erau întreprinderi mari (50% din numărul de întreprinderi mari din industria extractivă ale regiunii).

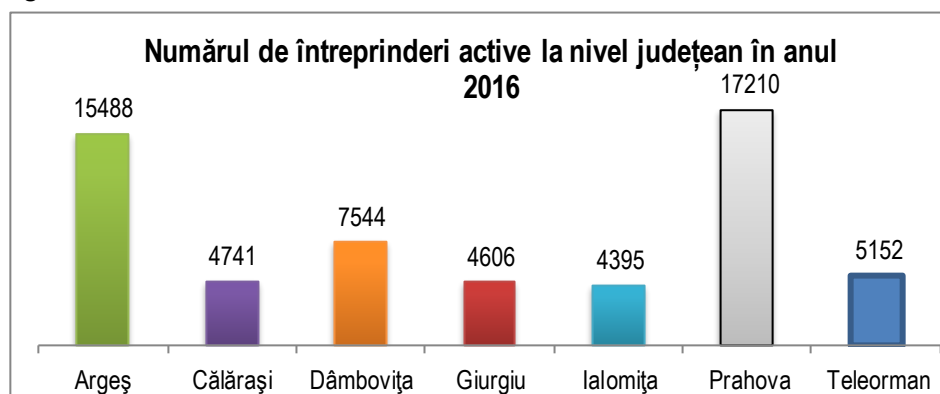
- Pentru **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** numărul de unități locale active a crescut de la 69 în anul 2008 la 157 în 2014, nefiind marcat de efectele crizei economice din anul 2008. Începând cu 2015, numărul acestora scade ajungând în 2016 la 137 unități active. Ponderea numărului de întreprinderi din această activitate în total întreprinderi este de 0,2%. Județele cu cel mai mare număr de unități locale active din această activitate sunt: Prahova (32%), Argeș (20%), Giurgiu (13%).

- În activitatea **distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare** numărul întreprinderilor a crescut în perioada 2008-2016 cu 238 unități (57%), de la 418 în anul 2008 la 656 întreprinderi în 2016. Ponderea numărului de întreprinderi din această activitate în total întreprinderi este de 1,1%. În această activitate, județele Argeș, Prahova și Dâmbovița concentrează 75% dintre unitățile locale active din activitatea de distribuție a apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare a regiunii.

- Pentru sectorul **construcții**, criza economică din 2008 a dus la pierderea unui număr de 1660 unități locale active în perioada 2008 – 2011 (de la 6686 unități în 2008 la 5026 unități în 2011). După 2011 efectele crizei se estompează și numărul unităților în construcții crește constant în perioada 2011-2016, cu 549. În 2016, sectorul construcții deține 9,4% din numărul total de unități locale active din regiune. Dintre acestea doar 6 întreprinderi erau mari și 123 întreprinderi mijlocii. Pe județe, construcțiile reprezintă 13,6% din numărul total de întreprinderi din Giurgiu, 11,4% din numărul total de întreprinderi din Prahova și doar 6% din numărul total de întreprinderi din Teleorman și 7% din Ialomița.

- **Comerțul** concentrează cel mai mare număr de IMM-uri din regiune. Evoluția comerțului

Figura 4.1.2.4

Sursa: Sursa datelor: INS

este una fluctuantă, cu două perioade mari de scădere: 2008 – 2011 (-5775 unități) și 2014 – 2016 (-573 unități), astfel încât numărul total de întreprinderi în comerț în 2016 este mai mic cu 20% comparativ cu anul 2008, pierderile cele mai mari fiind în județele Prahova (-24,4%), Teleorman (-22,5%), Dâmbovița (-21,7%), Argeș (-20,2%) și Călărași (-20%). În 2016, întreprinderile din comerț reprezintă aproximativ 36,7% din întreprinderile din regiune. Județele care au ponderea întreprinderilor din comerț în total întreprinderi active peste media regională sunt:

Teleorman(45,1%), Călărași (42,2%), Giurgiu (39,1%) și Ialomița (39,6%), fapt care relevă importanța acestui sector pentru partea de Sud a regiunii. În județele Prahova (34,4%), Argeș (34,5%) și Dâmbovița (34,5%) ponderea întreprinderilor din comerț în total întreprinderi active este sub media regională.

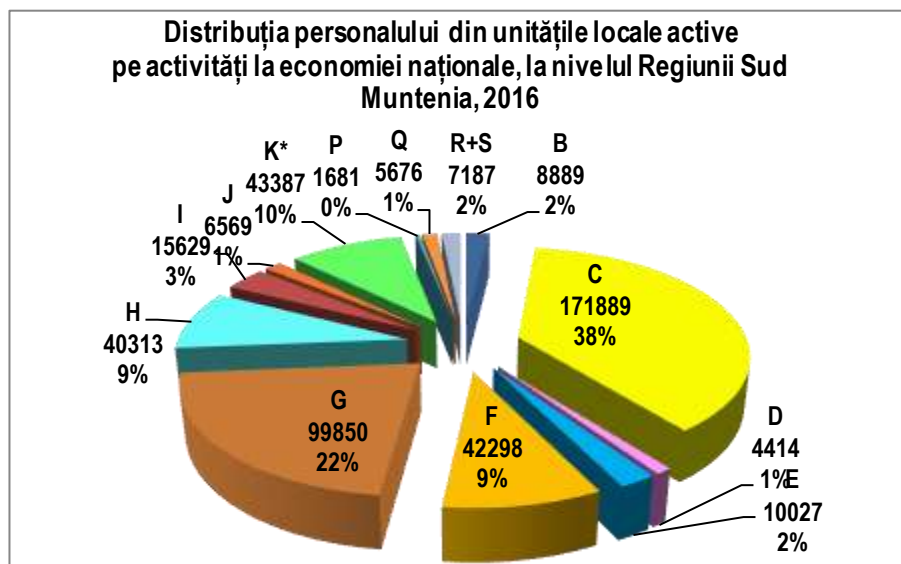
- În ceea ce privește **serviciile**, în perioada 2009 – 2011, acestea înregistrează pierderi de 1904 unități (de la 18221 unități locale active în 2009 la 16317 în 2011), pierderile post-criză fiind de -10,4% în 2011 comparativ cu 2009. După 2011 efectele crizei se estompează și numărul unităților în servicii crește constant în perioada 2011-2016, cu 5642 (34,6%). În 2016, sectorul servicii deținea 37,1% din numărul total de unități locale active din regiune. Dintre acestea doar 37 întreprinderi (0,2%) erau mari și 296 întreprinderi mijlocii (1,3%). Dacă la nivel regional numărul de întreprinderi în servicii reprezintă circa 37,1% din numărul total de întreprinderi, în județele Argeș, Dâmbovița și Prahova ponderea întreprinderilor din sectorul servicii este de 40% și peste. În același timp, județele Teleorman (29,5%), Ialomița (32,1%), Călărași (28,1%) și Giurgiu (30,1%) au procente mult reduse față de media regională.

Personalul unităților locale active

În ceea ce privește numărul de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii s-a modificat semnificativ: astfel, în perioada 2008 -2014, numărul de salariați a scăzut cu 15,9%. Începând cu 2014, numărul de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii a crescut cu 3,4%. De asemenea, evoluțiile pe clase de mărime au suportat modificări: dacă la nivelul anului 2008, 22,4% dintre salariați lucrau în microîntreprinderi, 21,8% în firme mici, 24,2% în IMM-uri și 31,7% în întreprinderi mari, ponderile pe clase de mărime sunt în 2016 aproape egale (23,4% - 26,3%). Cele mai mare pierderi, în perioada 2008 -2014, se înregistrează în categoria întreprinderilor mari (peste 250 persoane), de aproape 52.500 de salariați (-49%) și mijlocii, de aproape 11.500 de salariați (-31,4%). În perioada 2014-2016 numărul de salariați înregistrează creșteri pentru clase de mărime, în special pentru întreprinderile mari (+4,9%), microîntreprinderi (+4,6%) și întreprinderile mici (3,9%).

În perioada 2008-2014, ca efect al crizei economice, evoluția personalului din unitățile locale active pe activități ale economiei naționale arată o creștere a personalului în **distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare** (+17,4%), **tranzacții imobiliare** (+ 7,7%), **învățământ** (cu 31,6%) și **sănătate și asistență socială** (cu 50,8%) și scădere în **industria extractivă** (-49%), **industria prelucrătoare** (-16,5%), **producția și**

Figura 4.1.2.5

Sursa: Sursa datelor: INS

energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (scade cu 9,9%), **distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare** (scade cu 3,8%), **informații și comunicații** (scade cu 5,4%) și **tranzacții imobiliare** (scade cu 0,6%).

Analizând repartitia numărului de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii pe activități CAEN 2, în anul 2016, desprindem următoarele concluzii:

- În **industria prelucrătoare**, criza economică a dus la pierderea a peste 26500 de salariați – cu 13,4% mai puțini (din 2008 până în 2016). În acest sector, județele Argeș, Prahova și Dâmbovița concentrează circa 81% dintre salariații unităților locale active din industria prelucrătoare din regiune. Analizând ponderea numărului de salariați din industria prelucrătoare pe clase de mărime, se observă că cea mai mare pondere (49,7%), în 2016, o dețin salariații din întreprinderile mari, urmată de întreprinderile mijlocii, care concentrează 29% din salariați din industria prelucrătoare a regiunii Sud Muntenia și întreprinderile mici (15,4% din salariații din industria prelucrătoare a regiunii). În perioada 2008-2016, cea mai mare pierdere de salariați (-18,1%) se înregistrează în categoria întreprinderilor mici (10-49 persoane), de aproape 5845 de salariați.

- În **industria extractivă** numărul de salariați reprezenta în 2016 doar 1,9% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii. Numărul de salariați din industria extractivă a scăzut în perioada 2008-2016, la nivel regional, cu 56,3%. Această tendință se înregistrează în toate județele regiunii cu excepția județelor Călărași (înregistrează o creștere cu 19 salariați) și Ialomița (înregistrează o creștere cu 80 salariați). Județul Prahova deținea, în 2016, 4077 salariați (45,9% din numărul total de salariați în industria extractivă la nivel regional). 63,4% din numărul salariaților din industria extractivă din regiune lucrau în întreprinderi mari și numai 3,6% în microîntreprinderi (0-9 salariați).

- Pentru **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** numărul de salariați scade în perioada 2008 – 2016 cu 31,1%. Ponderea numărului de salariați din această activitate în total număr salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii de la nivel regional este de 1%. Tendința de scădere se înregistrează în toate județele regiunii cu excepția județelor Călărași (înregistrează o creștere cu 129 salariați) și Ialomița (înregistrează o creștere cu 108 salariați).

- În activitatea **distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare** numărul salariaților a crescut în perioada 2008-2016 cu 13%, de la 8872 în anul 2008 la 10027 salariați în 2016. Ponderea numărului de salariați din această activitate în total număr salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii de la nivel regional este de 2,2%. Tendința de creștere se înregistrează în toate județele regiunii cu excepția județelor Călărași (înregistrează o scădere cu 257 salariați) și Argeș (înregistrează o scădere cu 324 salariați). În 2016, 9,3% din numărul salariaților din activitatea distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare din regiunea Sud Muntenia lucrau în întreprinderi mari, 46,1% în întreprinderi mijlocii, 32% în întreprinderi mici și 12,6% din numărul de salariați lucrau în microîntreprinderi.

- Pentru sectorul **construcții**, criza economică din 2008 a dus la pierderea unui număr de 18721 salariați în perioada 2008 – 2010 (de la 64813 salariați în 2008 la 46092 salariați în 2010). După 2010, numărul salariaților în construcții are o evoluție fluctuantă, astfel că, în perioada 2011-2016, numărul salariaților scade cu încă 8139 salariați. Și ponderea sectorului construcții în numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii de la nivel regional scade. Astfel în 2016 acest sector deținea 9,2%, față de 9,6% în 2015. Județele cu ponderea numărului de salariați din construcții peste media regională sunt: Giurgiu (construcțiile dețin 15,8% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii), Prahova (construcțiile dețin 10,9% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii) și Ialomița (construcțiile dețin 9,6% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii). Celelalte județe au ponderi sub media regională și națională (9%). Județele cu ponderea cea mai mică a numărului de salariați din construcții în numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii sunt Teleorman (7,6%) și Dâmbovița (7,6%).

- În regiunea Sud Muntenia, **Comerțul** concentrează un număr destul de mare de salariați (în 2016, 21,6% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii lucrau în comerț), depășind ușor media națională (22,1%). Procente mai mari, peste media regională și națională au fost înregistrate în județele Ialomița (32,1%), Giurgiu (28,2%) și Teleorman (26,9%). Evoluția comerțului în regiunea Sud Muntenia este una fluctuantă: în perioada 2008-2010 numărul de salariați din comerț scade cu 22,6 mii (-18,8%), după care crește până în 2012 cu 2897 salariați (+3%) și scade până în 2014, înregistrând apoi o creștere ușoară în perioada 2014-2016, astfel încât numărul total de salariați

din comerț în 2016 este mai mic cu 17,2% comparativ cu anul 2008. Pierderile cele mai mari au fost în județele Ialomița și Argeș (-19,9%) și Teleorman (-17,7%).

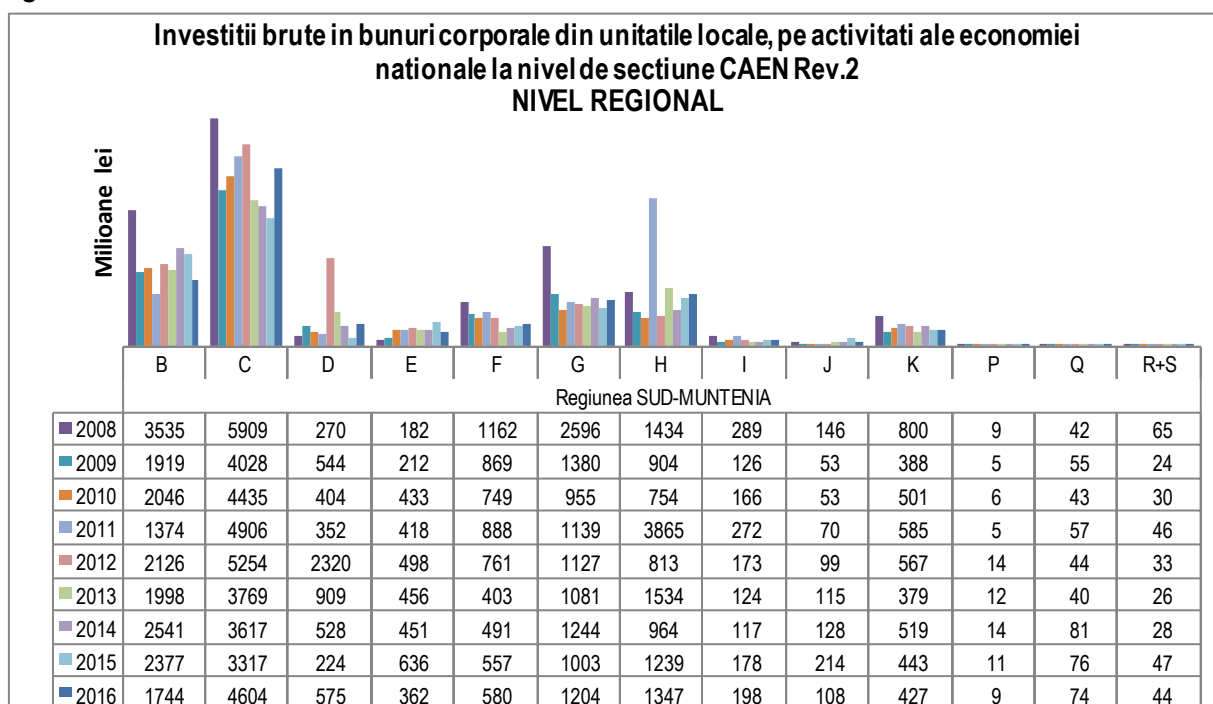
- Și sectorul **servicii** concentrează un număr mare de salariați (în 2016, 26,3% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii lucrau în servicii), dar mult sub media națională (35,3). Județele cu ponderea salariaților în servicii peste media regională sunt: Giurgiu (30,6% din numărul total de salariați ai unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii lucrau în servicii), Dâmbovița (28,1%) și Prahova (26,9%). În perioada 2008 – 2016, în regiunea Sud Muntenia, sectorul **servicii** înregistrează creșteri semnificative ale numărului de salariați, creșterile fiind de +12,1% în 2016 comparativ cu 2008. Cele mai mari creșteri ale numărului de salariați în sectorul servicii sunt înregistrate în județele Argeș (+42,5% în 2016 față de 2008), Dâmbovița (+ 36,1 în 2016 față de 2008). Județele care în perioada 2008-2016 înregistrează un trend descrescător al numărului de salariați din sectorul servicii sunt Călărași (- 6% în 2016 față de 2008), Giurgiu (- 2,4% în 2016 față de 2008), Ialomița (- 4,7% în 2016 față de 2008) și Prahova (- 2,2% în 2016 față de 2008).

4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții²⁹

Investițiile brute ale unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii

Investițiile brute realizate în unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii din Regiunea Sud Muntenia în anul 2016 au reprezentat 9,9% din totalul la nivel național, în creștere față de anul 2015 (9,3%), plasând regiunea pe poziția a patra, după regiunile

Figura 4.1.3.1

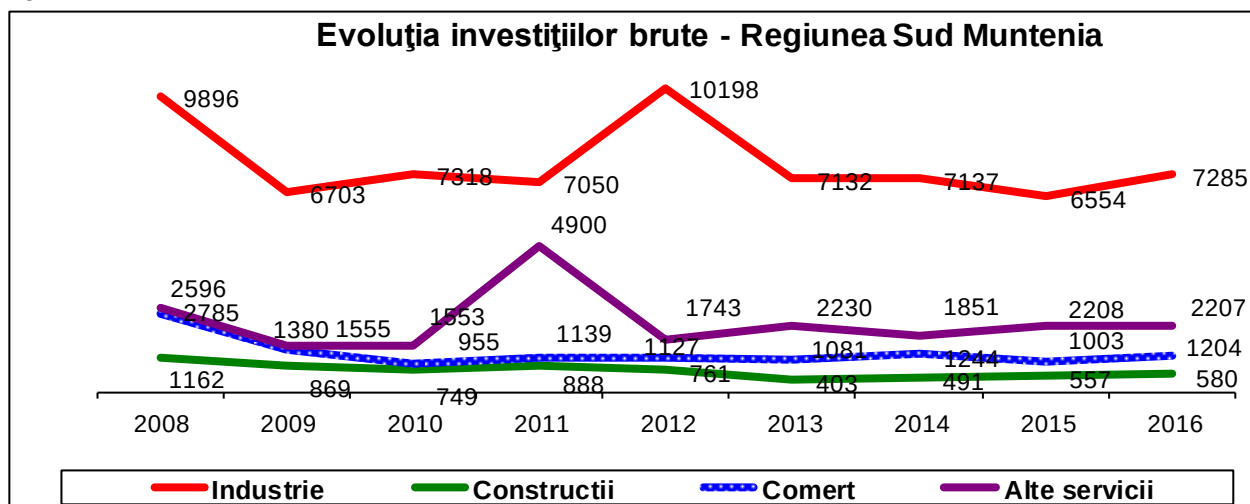

București-Ilfov, Centru și Nord -Vest. Sud Muntenia este singura regiune care în 2016 înregistrează o creștere semnificativă a investițiilor brute față de anul anterior.

²⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici

În anul 2016, în regiunea Sud Muntenia, o concentrare mai mare a fondurilor de investiții s-a produs în ramura industriei, incluzând energia electrică și termică, gaze și apă (64,6%, în

Figura 4.1.3.2

creștere cu 11,2% față de anul 2015), urmată de servicii (19,6%, în scădere foarte ușoară față de anul 2015: - 1 mil. lei) și comerț (10,7%, în creștere cu 20% față de 2015).

În anul 2016, investițiile brute realizate în unitățile locale active din învățământ au avut cea mai mică valoare, reprezentând 0,1% din totalul investițiilor brute. În perioada 2008-2016, soldul investițiilor brute crește în unitățile locale active ale următoarelor activități:

- **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** cu 113 puncte procentuale;
- **distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare** cu 98,6 puncte procentuale;
- **informații și comunicații** cu 46,6 puncte procentuale
- **sănătate și asistență socială** cu 76,2 puncte procentuale

Activitățile care în perioada 2008-2016 înregistrează o scădere a soldului investițiilor brute sunt:

- **industria extractivă**, cu -50,7 puncte procentuale
- **industria prelucrătoare**, cu -22,1 puncte procentuale
- **construcții**, cu -50,1 puncte procentuale
- **comerț**, cu -53,6 puncte procentuale
- **tranzacții imobiliare**, cu -46,6 puncte procentuale

Investiții străine directe

Investițiile străine directe (ISD) reprezintă investițiile făcute de o societate sau de o persoană fizică aflată în interes de afaceri dintr-o anumită țară, într-o altă țară, fie sub forma înființării unei întreprinderi, fie prin dobândirea de active în cealaltă țară, cum ar fi deținerea sau controlul asupra companiilor străine.

Investițiile străine directe se disting de investițiile de portofoliu, în care un investitor doar achiziționează acțiuni ale unor companii străine.

Caracteristica cheie a unei investiții străine directe este aceea că, prin investiția respectivă se preia controlul efectiv sau cel puțin influența substanțială asupra procesului decizional al unei afaceri străine.

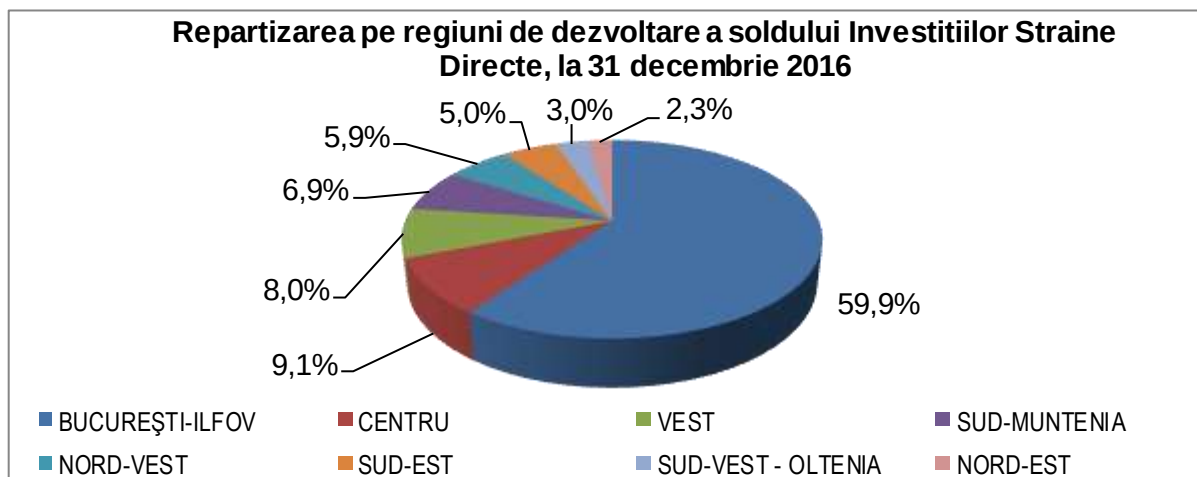
Soldul investițiilor străine directe (ISD) la 31 decembrie 2016 a fost în Regiunea Sud Muntenia de 4837 milioane Euro, în creștere cu 4,6% față de anul anterior (6,9% din totalul la nivel național).

Analizând repartizarea teritorială a soldului investițiilor străine directe, se observă orientarea ISD cu precădere spre regiunea de dezvoltare București-Ilfov, regiunea **Sud-Muntenia** situându-se pe poziția a patra, în topul capitalurilor investite, după București-Ilfov (59,9%), Regiunea Centru (9,1%) și Vest (8%)³⁰.

³⁰ ISD au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor investiție directă, ceea ce nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice.

Datele statistice la nivel național arată ca cetățenii străini au fost atrași mai mult de investiții în industrie (44,2% din capitalul total investit), cu precădere în industria prelucrătoare (32% din soldul total investiții străine directe). În cadrul acestei industrii cele mai bine reprezentate ramuri sunt: industria mijloacelor de transport (6,7 la sută din soldul total al ISD), prelucrare țigări, produse chimice, cauciuc și mase plastice (6,4 la sută), metalurgia (4,1 la sută), alimente, băuturi, tutun

Figura 4.1.3.3

Sursa datelor: BNR- Investițiile străine directe în România în anul 2016

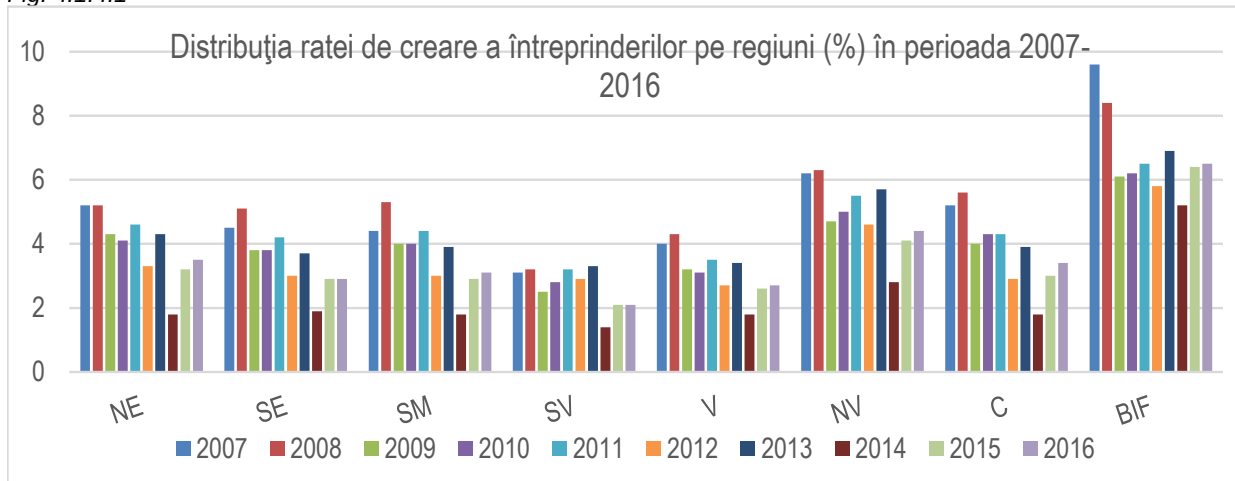
(3,4 la sută), fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice (2,5 la sută). Tot în cadrul industriei, energia electrică, gaze și apă caldă atrag 9,6 la sută din soldul ISD.

Alte activități care au atras importante investiții directe sunt construcțiile și tranzacțiile imobiliare (reprezintă 14,0 la sută din soldul ISD), comerțul (12,8 la sută), intermedierile financiare și asigurările (12,6 la sută), precum și activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport (5,6 la sută).

4.1.4. Demografia întreprinderilor -întreprinderi active nou create³¹

În regiunea Sud Muntenia, în anul 2016, au fost înregistrate un număr de 12135 de

Fig. 4.1.4.1

întreprinderi noi, excluzând întreprinderile agricole, observându-se o creștere față de anul precedent. Acest indicator plasează regiunea pe a cincea poziție, după regiunile București-Ilfov, Nord-Vest, Centru și regiunea Nord-Est. Astfel rata de creare de 3,1%, înregistrată în anul 2016 este mai mare cu 0,2 puncte procentuale față de rata de creare din anul 2015 (2,9%).

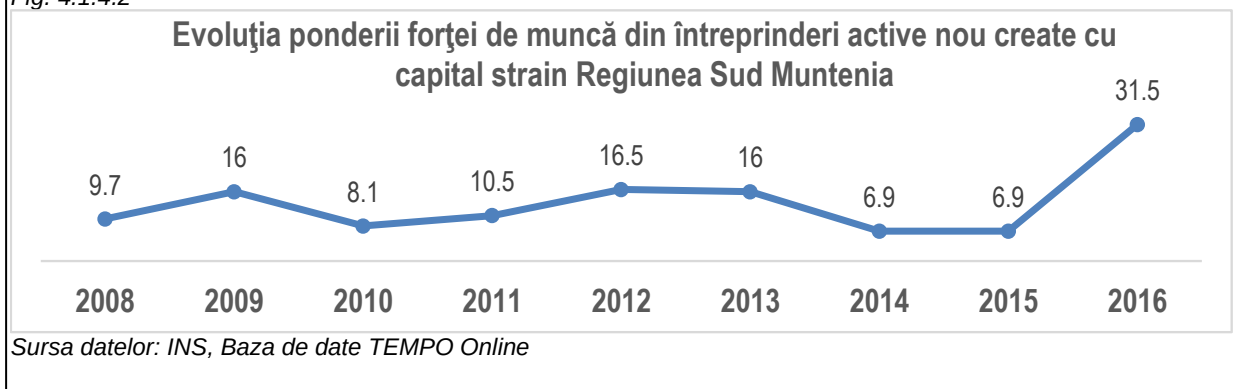
³¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici

Preferința pentru deschiderea unei afaceri este mai ridicată în regiunile București-Ilfov și Nord-Vest. Distribuția pe regiuni a întreprinderilor nou create ilustrează faptul că rata de creare a avut tendință pozitivă în anul 2016 aproape în toate regiunile comparativ cu anul 2015. În anul 2016, regiunea Sud-Vest Oltenia are cea mai mică dinamică a ratei de creare comparativ cu celelalte regiuni.

În regiunea Sud Muntenia, ponderea forței de muncă din întreprinderile active nou create cu capital străin a fost în anul 2016 de 31,5%, peste nivelul național, în creștere cu 13,9 procente față de anul 2015 (vezi fig. 3.19).

Pe regiuni, acest indicator prezintă cel mai ridicat nivel în regiunea Sud Muntenia, urmată de regiunile Vest (22,9%) și București-Ilfov (19,7%). Comparativ cu anul precedent, în regiunile Nord-Vest și Nord-Est ponderea forței de muncă din întreprinderile active nou create cu capital străin înregistrează descreștere. Această cifră trebuie tratată cu precauție datorită faptului că

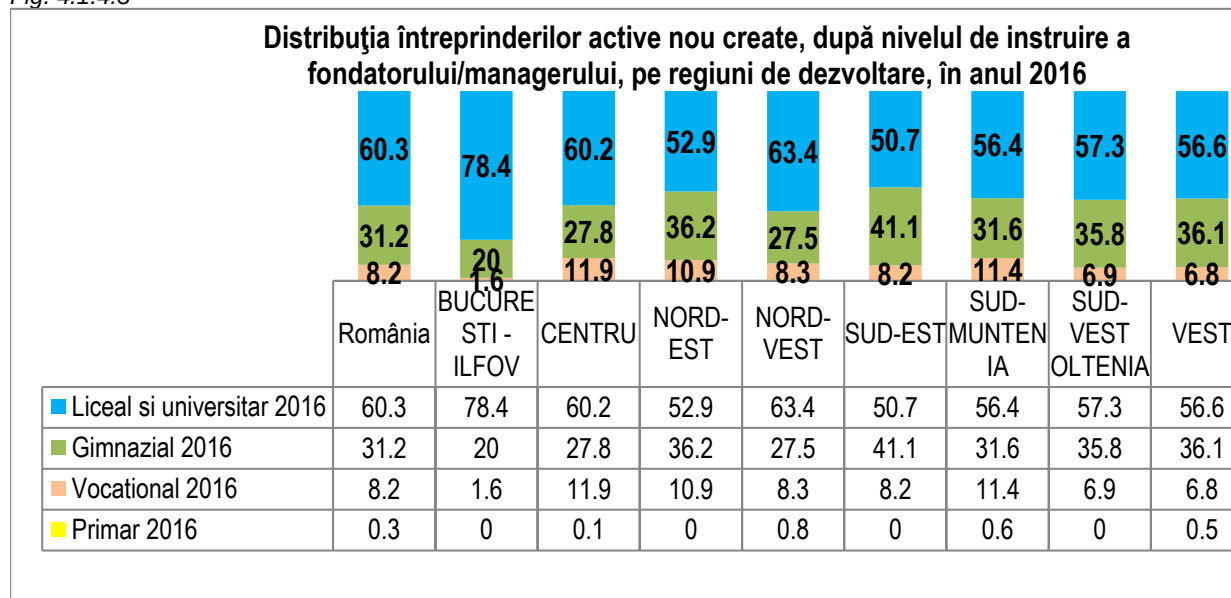
Fig. 4.1.4.2

planul de sondaj aplicat pentru extragerea eșantionului nu a luat în calcul variația acestui indicator.

Fondatorul/managerul are, în general, un nivel educațional superior, această evoluție accentuându-se în ultimii ani Distribuția întreprinderilor în funcție de nivelul educațional al

Fig. 4.1.4.3

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor

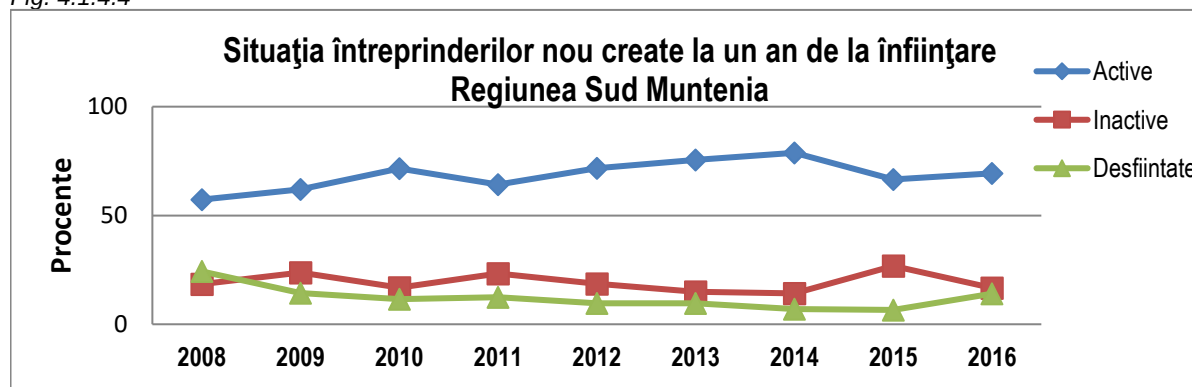
fondatorului/managerului, prezintă o schimbare structurală în perioada 2001-2016.

Dacă în 2002 ponderea întreprinderilor nou create de întreprinzători cu nivel educațional primar reprezintă aproximativ 5,4%, nivelul de educație profesional (vocațional) aproximativ 27%, nivelul de educație gimnazial aproximativ 40,9% și nivelul liceal și universitar în jur de 26,7%, în anul 2016, în regiunea Sud Muntenia, ponderea întreprinderilor nou create de întreprinzători cu nivel educațional primar reprezintă aproximativ 0,6%, nivelul educațional profesional (vocațional) reprezintă 11,4%, nivelul de educațional gimnazial 31,6% și nivelul liceal și universitar în jur de

56,4%. În anul 2001 exista o pondere de aproape 50% a fondatorilor/managerilor care au fost în categoria “muncitori necalificați” înainte de a crea o nouă întreprindere. În perioada 2001-2016 s-a observat o reducere a ponderii acestora până la 18,9%. În 2016, ponderea fondatorilor/managerilor, care au fost în categoria “muncitori calificați” înainte de a crea o nouă întreprindere, a fost de 32,6% (în scădere cu 4,1% față de anul trecut), urmată de ponderea fondatorilor/managerilor care au fost în categoria “profesii tehnice” (44,5%, în creștere cu 16,1% față de anul trecut). Ponderea cea mai mică o dețin fondatorii/managerii care înainte de a crea o nouă întreprindere au fost în categoria “funcții de conducere” (4%, în creștere cu 1,4% față de anul trecut).

În anul 2016, în regiunea Sud Muntenia, rata întreprinderilor active după un an de la înregistrare a fost de 69,3% (în creștere cu 2,7% față de 2015), proporția celor care și-au încetat definitiv activitatea fiind de 14%, iar ponderea întreprinderilor încă inactive la un an după înființare s-a situat între 16,7%, în scădere cu 10,1% față de anul anterior (Fig. 3.22). Regiunea Sud Muntenia se află pe locul al patrulea la nivel național în ceea ce privește ponderea întreprinderilor noi care și-au încetat definitiv activitatea la un an după înființare. Regiunile Regiunea SUD-EST și Nord-Vest prezintă cea mai înaltă rată a întreprinderilor active după un an de la înființare (78,4%, respectiv 77,4%). La un an de la înființare, ponderea firmelor active nou

Fig. 4.1.4.4

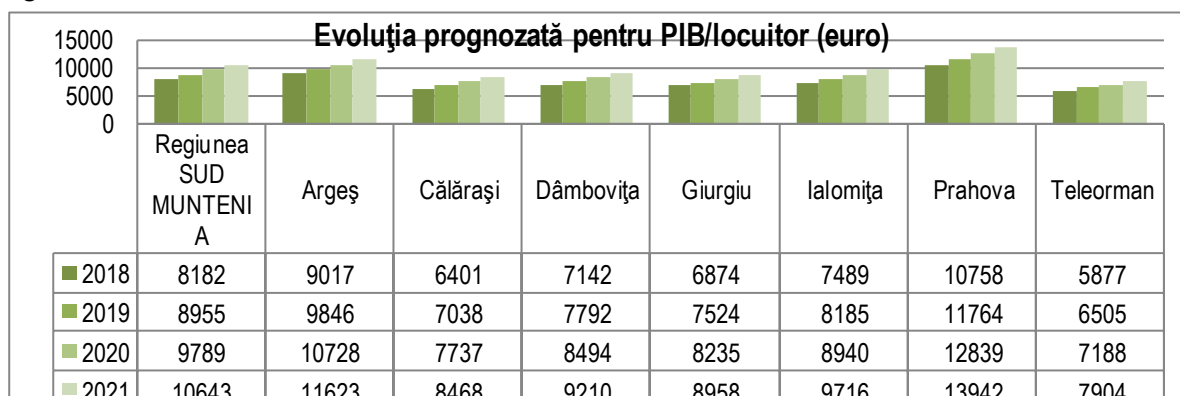
Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111

create a fost în creștere în perioada 2008-2014, ajungând în 2014 de 78,8%. Apoi această pondere scade în 2015 cu 12,2% și crește ușor în 2016, ajungând la 69,3%. În perioada analizată, ponderea firmelor inactive și a firmelor desființate, din cele nou create, la un an de la înființare, a scăzut semnificativ (de la 18,4% firme inactive în 2008 la 16,7% în 2016; de la 24,3% firme desființate în 2008 la 14% în 2016).

4.2. Proiecția principalilor indicatori economici³²

Comisia Națională de Prognoză (CNP) elaborează prognoze privind dezvoltarea

Figura 4.2.2

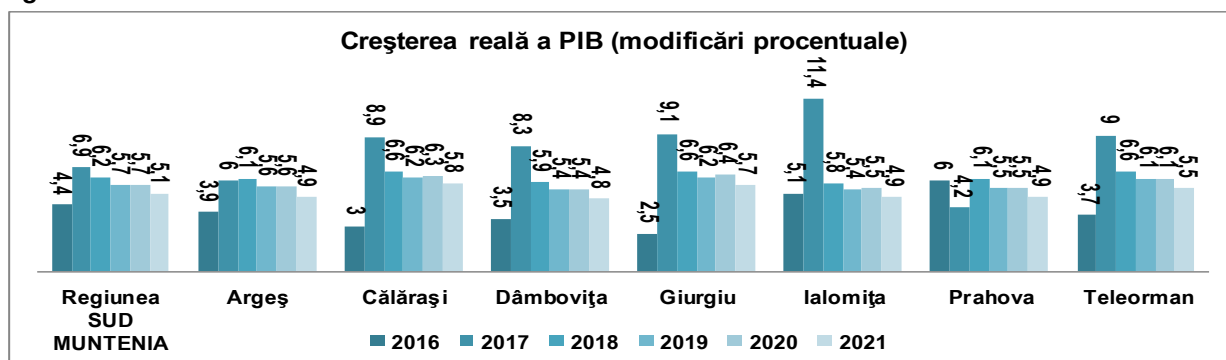
Sursa datelor: CNP, Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2021

economico-socială a României pe termen scurt, mediu și lung în corelare cu prevederile Programului de guvernare, a strategiilor naționale, sectoriale și regionale precum și pe baza tendințelor din economia națională și cea mondială.

În mai 2018 acest organism a realizat studiul „Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2021”.

Evoluțiile prognozate prevăd în continuare în perioada 2018-2021 ritmuri susținute de creștere a PIB în regiunea Sud Muntenia. Numai în județele Călărași, Giurgiu și Teleorman, în perioada 2018-2021, creșterea PIB va depăși media regională și națională, celelalte județe înregistrând o creștere reală a PIB sub media regională. În ceea ce privește proiecția PIB/loc se observă o creștere constantă în toate județele regiunii și o creștere semnificativă în județele Argeș

Figura 4.2.1

Sursa datelor: CNP, Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2021

și Prahova, județe în care PIB/loc depășește valoarea regională.

Prognoza VAB pe activități ale economiei naționale, prevede pentru perioada 2018-2021, creștere în fiecare an în toate ramurile și creșteri anuale peste media regională pentru industrie și agricultură, silvicultură, piscicultură.

Cea mai mare creștere este prognozată pentru construcții (7,1% în 2019 față de 2018 și 7,1% în 2021 față de 2020) urmată de servicii (6,5% în 2019 față de 2018 și 7% în 2021 față de 2020) și industrie (5,5% în 2019 față de 2018 și 4,4% în 2021 față de 2020).

Tabelul 4.2.1 Evoluția prognozată pentru VAB - modificări procentuale față de anul anterior

Ramura	Regiunea Sud Muntenia				România			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Industrie	6,1	5,5	4,7	4,4	5,7	5,4	4,6	5,7

³²Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „05 Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Agricultură, silvicultură, piscicultură	2	2	1	1,2	1,9	1,9	0,9	1,1
Construcții	8	7,1	7,7	7,1	8,2	7,2	7,7	7,1
Servicii	7	6,5	7,1	7	6,7	6,2	6,4	5,6
PIB	6,2	5,7	5,7	5,1	6,1	5,7	5,7	5

4.3. Alte informații și informații parțiale

4.3.1. Cercetarea – dezvoltare

Cercetarea științifică este unul din motoarele dezvoltării economice și sociale, constituit o parte importantă din cultura unei țări, perspectivă care justifică atenția deosebită și importanța prioritară de care se bucură acest domeniu în abordările academice.

Sistemul regional de cercetare - dezvoltare - inovare se confruntă cu problema slabei finanțări a acestui sector ca procent din PIB, slabă dotare cu tehnologii, performanță și remunerație scăzută. Toate acestea au condus la fenomenul de migrație a specialiștilor, în special a celor tineri.

În activitatea de cercetare - dezvoltare, în anul 2016, la nivelul regiunii Sud Muntenia, erau 2836 salariați, în scădere continuă din 2013 (mai puțini cu 38,3% față de anul 2013 și cu 2,3% față de anul anterior). Din punct de vedere al numărului de salariați, în 2016, regiunea s-a situat pe locul 6 la nivel național, comparativ cu locul 2 ocupat în anul 2013. Cei mai mulți salariați în cercetare-dezvoltare erau în județul Argeș (2.000 salariați, urmat de Călărași cu 321 salariați (în scădere față de anul anterior), pe ultimele locuri situându-se județele Giurgiu – 23 salariați și Ialomița cu niciun salariat, în 2016.

În ceea ce privește evoluția ponderii regiunii Sud Muntenia în totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la nivel național, se observă o creștere a acestora de la 7,70% în 2008, la 11,6% în 2014. În 2016, ponderea cheltuielilor totale din activitatea de cercetare-dezvoltare în total cheltuieli la nivel național crește la 9,7%. În România, sectorul cercetare-dezvoltare este extrem de centralizat, astfel în 2016, 49,5% din numărul salariaților din activitatea de cercetare - dezvoltare și 59,0% din fondurile destinate domeniului erau concentrate în capitală.

La nivel regional, activitatea de cercetare - dezvoltare este concentrată în județele Argeș (în 2016, deținea 88,6% din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la nivel regional, respectiv 70,5% din numărul de salariați cercetători la nivel regional. Conform PDR 2014-2020 al regiunii Sud Muntenia, în regiune există 11 institute de cercetare-dezvoltare, în domeniile agricultură, viticultură, pomicultură, petrol și instalații petroliere și cercetare nucleară. Recunoscând importanța majoră a inovării în dezvoltarea economică, Strategia Europa 2020, stabilește ca obiectiv: investirea 3% din PIB-ul UE în cercetare-dezvoltare-inovare, până în 2020. România și-a propus atingerea țintei de 2% din PIB.

Măsura 3.2. Susținerea cercetării, dezvoltării inovării ca factor important al competitivității, din PDR 2014-2020 al regiunii Sud Muntenia are următoarele acțiuni indicative:

✓ Dezvoltarea culturii inovării (îndeosebi campanii de conștientizare despre rolul și importanța inovării în creșterea competitivității firmei, de conștientizare asupra necesității de cooperare dintre mediul de afaceri și cel de cercetare);

✓ Investiții pentru crearea, reabilitarea, extinderea și modernizarea infrastructurii de CDI;

✓ Investiții pentru derularea activităților de CDI, în domeniile competitive la nivel regional (industria extractivă, industria prelucrătoare, industria construcțiilor de mașini, domeniul energiei nucleare, agricultură);

✓ Investiții pentru derularea de proiecte de CDI complexe;

✓ Sprijin pentru obținerea și protejarea drepturilor de proprietate intelectuală.

PDR 2014-2020 al regiunii Sud Muntenia prevede ca în perioada 2014-2020, investițiile să fie îndreptate către: dezvoltarea de centre de transfer de cunoștințe și tehnologie; dezvoltarea de parteneriate între mediul de afaceri și cercetare (în special dezvoltarea de programe comune pentru transferul de cunoștințe și tehnologie); sprijin pentru cercetarea și dezvoltarea firmelor inovative de tip start-up și spin-off; sprijin pentru dezvoltarea de servicii personalizate pentru aplicarea inovării (transfer de know-how, asistență tehnologică, consultanță pentru inovare);

sprijin pentru accesarea serviciilor pentru aplicarea inovării; sprijin pentru investiții în echipamente și tehnologii inovative, de ultimă generație; programe de mobilitate între mediul de afaceri și cercetare.

Măsura 5.2. Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului educațional, de cercetare și de formare continuă, din PDR 2014-2020 al regiunii Sud Muntenia are următoarele acțiuni indicative:

- ✓ Programe de formare continuă a specialiștilor și a cercetătorilor;
- ✓ Programe ce vizează modernizarea și creșterea calității educației și cercetării (cu accent pe stimularea creativității, spiritului antreprenorial și inovării);
- ✓ Activități privind creșterea capacității instituțiilor și organizațiilor locale și regionale responsabile pentru dezvoltarea și implementarea politicilor legate de sistemul educațional, de cercetare, formare continuă și mobilitatea lucrătorilor;
- ✓ Crearea și dezvoltarea de parteneriate și rețele de cooperare în educație, cercetare și ocuparea forței de muncă;
- ✓ Programe de informare, educare și conștientizare a populației privind importanța educației.

România va fi urmărit ca până în anul 2020 să fie competitivă din punct de vedere economic și social, la nivel regional și internațional, prin inserții aplicative ale inovării dezvoltate prin activități specifice de cercetare-dezvoltare și transfer tehnologic. La baza conceptului de competitivitate urmărit a fi implementat se va afla un ecosistem sustenabil de inovare, în care cercetarea-dezvoltarea va susține avansul, pe baza lanțurilor globale de transfer tehnologic și de generale de valoare adăugată. Reperele globale de excelență vor genera creșterea numărului de parteneriate între organizațiile de cercetare și entitățile economice, amplificarea intensității colaborărilor multidisciplinare în jurul unor infrastructuri și programe de anvergură internațională.

Viziunea la nivel național privind CDI, pentru anul 2020, stabilește un set de principii de acțiune, având la bază 3 piloni principali:

- firmele devin actori cheie ai inovării pe o piață a cunoașterii dinamice și deschise, unde rezultatele cercetării publice sunt ușor accesibile, regimul de proprietate intelectuală încurajând competiția echitabilă;
- sectorul CDI constituie un spațiu de oportunități pentru cei capabili, unde educația susține comportamentul creativ antreprenorial în toate etapele sale și unde formarea cercetătorilor prin doctorate, postdoctorate și pregătirea pe parcursul carierei se concentrează în jurul unor domenii strategice;
- domeniile strategice beneficiază de programe pe termen lung, care vizează atât cercetarea fundamentală cât și tehnologii cheie, inclusiv prin integrarea acestora în parteneriate internaționale.

4.3.2. Industria

Spațial, structura economică a regiunii este caracterizată de dominarea industriei în cele 3 județe (Prahova, Dâmbovița și Argeș) din nordul acesteia și agriculturii în cele 4 județe (Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița) din sud.

Industria, a cărei contribuție la VAB regionala a fost la sfârșitul anului 2015 de 37,74%, este reprezentată prin toate ramurile ei, ponderea însă deținând-o industria prelucrătoare: extracția și prelucrarea petrolului și a gazelor naturale, a cărbunelui, a calcarului, argilei, nisipurilor și a sării, prelucrarea produselor agroalimentare și confecționarea de produse textile, prelucrarea lemnului, fabricarea de mașini, echipamente și mijloace de transport, producția de utilaj petrolier și chimic, producția de frigidere și congelatoare, producția de automobile (Dacia-Renault), producția de energie electrică, termică, gaze etc.

Industria regiunii este complexă și diversificată, bazându-se pe bogăția și varietatea resurselor naturale existente, cunoscând o mare dezvoltare în zonele unde se extrag și se exploatează petrol, gaze naturale, sare, ape termale sau cărbuni. Aproape o cincime din întreaga regiune este împădurită, asigurând materie primă pentru diferite ramuri ale industriei. Dintre orașele României, **Ploiești** (Județul Prahova) este cel mai mare **producător de petrol**, iar industria petrochimică a regiunii, în plin proces de restructurare, acoperă jumătate din cererea totală a țării. Zonele industriale sunt localizate și aparțin în general comunităților mari, cum sunt

municipiile și orașele, ele fiind concentrate în special în cele trei județe din nordul regiunii: Prahova, Dâmbovița și Argeș.

Regiunea Sud Muntenia oferă potențialilor investitori o multitudine de oportunități. Multe dintre companiile puternice, cum ar fi Dacia - Renault (Pitești - Argeș), Fabrica de Combustibil Nuclear Pitești (FCN Pitești), OMV Petrom, rafinăria Petrobraziși Petrotel - Lukoil Ploiești, British American Tobacco, Coca-Cola Hellenic, Arctic SA³³, se găsesc în aceasta regiune. Conform analizei din Planul de Dezvoltare Regională (PDR) 2014-2020, o caracteristică deosebită a economiei regiunii este că aici sunt reprezentate aproape toate ramurile industriei.

Principalele probleme cu care se confruntă acest sector sunt legate de declinul unor unități industriale din zone monoindustriale, ducând la apariția unor probleme sociale grave în ariile aferente localităților: Mizil, Plopeni, Urlați, Valea Călugărească, Șotânga, Costești, Stoienesti și Câmpulung Muscel – din județele nordice, dar și a unora din județele sudice: Turnu Măgurele, Zimnicea, Alexandria, Videle, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Slobozia și Fetești.

De interes pentru oferta IPT din regiune este și dezvoltarea unor parcuri industriale în toate județele regiunii. Parcurile industriale reprezintă una dintre politicile aducătoare de profit ce are efecte pozitive în plan regional, inclusiv prin asigurarea de locuri de muncă personalului disponibilizat din diverse sectoare de activitate, precum și tinerilor rezidenți în aceste zone. În 2013, conform PDR 2014-2020, în regiunea Sud Muntenia existau 20 parcuri industriale (34% din numărul total de parcuri existente în România), Regiunea ocupând astfel locul I la nivel național. Majoritatea parcurilor industriale sunt situate în județele din nordul regiunii, cel mai reprezentativ fiind județul Prahova, care deținea 12 parcuri, urmat de județul Dâmbovița (5 parcuri industriale). Celelalte parcuri industriale erau situate în județele Giurgiu (2 parcuri) și Ialomița (1 parc industrial).

În viitorul apropiat, sute de locuri de muncă vor fi create de investitori străini în Prahova (CalsonicKansei - fabrica de componente auto, Rockwool- producția de vată minerală bazaltică, SAINT- GOBAIN - producția de vată minerală din fibra de sticlă, ALKA - producția de dulciuri, MBDA- producția de armament – rachete), Dâmbovița (Arctic SA - producția de mașini de spălat, generând aproximativ 1.400 de noi locuri de muncă) și Argeș (YildizEntegre – prelucrarea lemnului, generând aproximativ 450 de locuri de muncă).

4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu³⁴

În anul 2017, Regiunea Sud Muntenia dispunea de o rețea de drumuri publice europene, naționale și județene cu o lungime de 12.931 km (15% din totalul național) și o rețea feroviară de 1247 km (11,6% din rețeaua națională).

Întimp ce transportul rutier este în continuă dezvoltare, transportul feroviar înregistrează un declin.

Prezența în Sudul regiunii a fluviului Dunărea îi conferă acesteia posibilitatea de a avea comunicații cu cele opt țări riverane, iar prin intermediul canalului Dunăre - Marea Neagră de a avea ieșire la Marea Neagră și acces la Portul Constanța - principala poartă maritimă a țării. În ceea ce privește transportul rutier, regiunea beneficiază de o bună deschidere internă și internațională, asigurată de 5 drumuri europene:

- E60 și E577: comuna Gorgota (Prahova) – Ploiești (Prahova) – Mizil (Prahova) – legătura cu Buzău
- E70 și E85: Adunații Copăceni (Giurgiu) – Giurgiu – legătura cu Ruse (Bulgaria);
- E70: Mihăilești (Giurgiu) – Alexandria (Teleorman) – Roșiorii de Vede (Teleorman) – comuna Măldăeni (Teleorman) – legătura cu Craiova;
- E81: Pitești (Argeș) – comuna Dedulești (Argeș) – legătura cu Sibiu.

și de 3 autostrăzi: A1 (București - Pitești), A2 (București – Constanța) și A3 (București – Ploiești-Borș; în lucru).

Legătura cu Bulgaria se face prin intermediul a trei puncte de trecere a frontierei, cel mai

³³În anul 2017, Arctic a demarat lucrările de construcție pentru o nouă fabrică de mașini de spălat rufe, care va fi amplasată în localitatea Ulmi, județul Dâmbovița. Noua investiție este una de tip Greenfield și va fi prima unitate de producție din grupul Arçelik construită conform standardelor conceptului digital de Industrie 4.0

³⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [2f Infrastructura de transport, edilitara, de comunicații](#)

important fiind cel de la Giurgiu – Ruse, datorită podului rutier-feroviar existent, prin acest punct realizându-se una din legăturile principale ale Vestului Europei cu Orientul Apropiat.

Autostrăzi în construcție:

- **Autostrada A3 București – Borș**, variantă a culoarului IV Paneuropean de transport rutier împărțită în patru sectoare (București - Ploiești, Ploiești - Comarnic, Comarnic - Brașov, Brașov - Tg. Mureș, Tg. Mureș – Gilău, Gilău – Borș) va avea o lungime de circa 603 kilometri și va face legătura dintre București și ieșirea spre Ungaria prin Borș

Alte proiecte de autostrăzi în România

- **Autostrada Ploiești - Siret** cu ruta Ploiești - Buzău - Focșani - Bacău - Pașcani – Siret, peste 400 de kilometri

- Autostrada Sibiu - Pitești- 118 km, 15 miliarde de lei
- Autostrada Craiova – Pitești - 121,115 km, are o valoare estimată de 3,771 miliarde lei, fără TVA

- **Drum expres Alexandria - Craiova** – 125 Km

- **Drum expres Găești-Ploiești –Buzău-Brăila** – 237 Km

- **Drum expres Brașov-Pitești** – 124 Km

Poziționarea orașului București în centrul regiunii, astfel încât nici unul dintre orașele reședința de județ nu se afla la mai mult de 120 de kilometri de capitală, asigură regiunii Sud Muntenia acces rapid la principalul aeroport al țării, Otopeni. Trei dintre cele șapte județe au granița cu Bulgaria, ceea ce ușurează schimburile cu Grecia și Turcia, iar multe dintre rutele comerciale internaționale și posibilitățile de transport sunt asigurate de Dunăre. Accesul se face foarte ușor nu numai către Bulgaria și Serbia, care se întind pe celălalt mal al fluviului, ci și către restul țărilor cu ieșire la Dunăre, cum ar fi Germania sau Ungaria. De altfel, **canalul Dunăre - Marea Neagră** și portul principal al României, Constanța, situează zona aproape de toate piețele internaționale. Avantajul oferit de principala arteră fluvială de navigație europeană, Dunărea, este puțin exploatat ca urmare a reducerii capacităților industriale ale orașelor porturi și lipsei transportului naval de călători.

Conform datelor statistice, în anul 2016, în regiunea Sud Muntenia existau 567 localități (municipii, orașe și comune), dintre care doar 73,7% (418 localități) erau dotate cu instalații de alimentare cu apă potabilă. În mediul urban exista un număr total de 48 localități (municipii și orașe), toate acestea deținând instalații de alimentare cu apă potabilă. În același timp în mediul rural, numai 370 localități (71,1% din totalul de 519 localități /comune) dețineau instalații de alimentare cu apă potabilă, ponderile cele mai mici fiind înregistrate în județele Giurgiu (31,4%) și Teleorman (35,9%), celelalte județe înregistrând valori mai mari față de media regiunii.

În ceea ce privește rețeaua de canalizare, la sfârșitul anului 2016, doar 23,3% (132 localități, în creștere cu 6 localități față de anul precedent) din totalul de municipii, orașe și comune ale regiunii Sud Muntenia erau dotate cu instalații de canalizare publică, diferența dintre mediul urban și cel rural fiind ridicată. Astfel, 46 din 48 localități (93,8%) din mediul urban erau dotate cu instalații de canalizare publică față de 86 din 519 localități (16,6%) din mediul rural. Județele cu cele mai multe localități conectate la sistemul de canalizare publică erau Prahova (38,46%) și Argeș (32,4%). În mediul rural, județul cu cele mai multe localități conectate la rețeaua de canalizare se găsesc în Județul Prahova (28,9%), iar cele mai puține în Giurgiu (2 localități din mediul rural conectate la sistemul de canalizare publică -3,92%), în creștere față de 2015.

Numărul localităților din Regiunea Sud Muntenia în care se distribuiau gaze naturale a crescut de la 145 localități în 2008, la 171 localități în 2016, atingând o pondere de 30,16%, peste ponderea națională (28,7%). Acest indicator clasează regiunea pe locul al patrulea, după regiunile București-Ilfov, Centru și Nord-Vest. Pe ultimul loc se clasează regiunea Sud-Vest Oltenia (16,3%) cu numai 73 localități din 448 în care se distribuie gaze naturale.

Ponderea cea mai mare a localităților în care se distribuiau gaze naturale o dețineau județele Dâmbovița (53,9%, în creștere cu 41 localități față de anul anterior), Prahova (50,96%) și Argeș (33,3%).

În mediul urban, distribuția gazelor naturale era asigurată în 91,67% din totalul de localități, deficitare fiind județele Ialomița cu o pondere de 71,4% și Călărași cu o pondere de 80% a localităților în care se distribuiau gaze naturale.

Spre deosebire de mediul urban, în mediul rural, în 2016, numai 24,5% dintre localități beneficiau de acest serviciu (127 localități rurale din 519, în creștere cu 3 localități față de anul anterior), valoare peste media națională (23,4%).

Județele cu cele mai mari ponderi a localităților rurale în care se distribuiau gaze naturale sunt: Dâmbovița (50%, în creștere cu 1 localitate față de anul anterior), Prahova (44,4%) și Argeș (28,4%, în creștere cu 1 localitate față de anul anterior).

În ceea ce privește cantitatea gazelor naturale distribuite, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2016, 52,6% erau folosite pentru uz industrial și 47,4% pentru uz casnic (în creștere cu 1,7% față de anul anterior).

3.3.4. Agricultură³⁵

În anul 2014, suprafața agricolă a Regiunii Sud Muntenia era de 2433,5 mii ha, reprezentând 70,6% din suprafața totală a regiunii și 16,6% din suprafața totală a țării. Regiunea are un **potențialul agricol** ridicat, poziționându-se pe **primul loc** în cadrul celor 8 regiuni de dezvoltare. Structura suprafeței agricole, care înseamnă 80,9% teren arabil, 16,2% pășuni și fânețe, 2,8% vii și livezi și condițiile naturale favorabile, au determinat dezvoltarea în cadrul regiunii a tuturor ramurilor agriculturii. Producția vegetală are un rol important, fiind orientată în special spre cultura cerealelor pentru boabe, a plantelor uleioase, a plantelor de nutreț și a legumelor. Sector important al economiei regionale, **agricultura** este prezentă în toate județele regiunii, ponderea cea mai mare fiind deținută de cele 4 județe din sudul acesteia (Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman). Peste 94,8% din suprafața agricolă aparține sectorului privat, forța de muncă ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit fiind de 35,3%.

Dacă la nivel național, în 2016, producția agricolă a crescut cu 2,5% față de anul precedent, la nivelul regiunii Sud Muntenia creșterea a fost de doar 0,1%, reprezentând 19,1% din producția agricolă la nivel național. Această valoare situează regiunea pe primul loc la nivel național (regiunea Sud Muntenia realizează aproape o cincime (19,1%) din valoarea producției agricole a României). Potrivit datelor INS, publicate în octombrie 2017, creșterea de 2,5% de la nivel național se datorează unei valori mai mari cu 5,3% a producției vegetale, în timp ce valoarea producției animale a scăzut cu 2,4%, iar creșterea de la nivelul regiunii Sud Muntenia se datorează unei valori mai mari cu 1% a producției vegetale, în timp ce valoarea producției animale a scăzut cu 1,3%.

Structura valorii producției ramurii agricole în 2016 este asemănătoare cu cea din anul precedent: la producția vegetală, ponderea cea mai mare revine regiunilor de dezvoltare Sud-Muntenia (20,8%), Sud-Est (18,8%) și Nord-Est (14,5%).

La producția animală, în top sunt regiunile de dezvoltare Nord-Est (19,6%), Sud-Muntenia (15,9%) și Nord-Vest (14,5%). Creșterea animalelor este dezvoltată în toate județele regiunii, în zona montană constituind însă principala activitate agricolă. În anul 2016, județele cu cel mai mare efectiv de bovine sunt Argeș (26,0%, din total regiune), Prahova (16,1%, din total regiune), Dâmbovița (13,8%, din total regiune) și Teleorman (13,2%, din total regiune), în scădere față de anul anterior.

În ceea ce privește producția animală, regiunea Sud Muntenia deținea, în anul 2016, ponderi importante, la nivel național, la principalele produse de origine animală, respectiv: 20% din producția de carne (loc 1 la nivel național), 22,64% din producția de ouă (loc 1), 14,6% din producția de miere (loc 3), 12,01% din producția de lapte (loc 4) și 10,12% din producția națională de lână (loc 6).

Terenurile ocupate cu păduri și vegetație forestieră dețin 19,1% din suprafața regiunii și 10% din suprafața fondului forestier a României și reprezintă o sursă importantă de masă lemnoasă și un mediu propice pentru fauna de interes cinegetic. Județele cu cel mai bogat fond forestier sunt județele Argeș (42% din total regiune), Prahova (22,3% din total regiune) și Dâmbovița (18,1% din total regiune), care dețin 82,4% din suprafața fondului forestier a regiunii.

În 2016, ponderea producției vegetale a regiunii Sud Muntenia a fost de 70,8%, ponderea producției animale de 28,1%, iar serviciile agricole au avut o pondere de 1,2%.

PDR 2014-2020 al regiunii Sud Muntenia

PRIORITATEA 7. DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI AGRICULTURA

³⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [07 Anexa 2g agricultura](#)

OBIECTIV: Creșterea rolului așezărilor rurale și a contribuției agriculturii la economia Regiunii Sud Muntenia

Măsura 7.6. Instruire și consultanță în agricultură

Acțiuni indicative

- Cursuri de instruire, specializare și perfecționare în domeniul agricol;
- Sprijin pentru furnizarea de servicii de consultanță în domeniul agricol (consolidarea capacității instituționale pentru desfășurarea de servicii de consultanță pentru micii fermieri);
- Sprijin pentru accesarea serviciilor de consultanță în domeniul agricol.

4.3.5. Turismul³⁶

În prezent turismul tinde să devină unul dintre cele mai dinamice sectoare economice cu potențial de dezvoltare pe termen lung, acesta putând contribui substanțial la revigorarea socio-economică a regiunii. Regiunea Sud Muntenia dispune de un potențial considerabil, cu precădere în partea de nord, pentru dezvoltarea turismului și a activităților de recreere, datorită condițiilor naturale favorabile și a tradițiilor culturale și istorice existente.

• județul Argeș este situat într-o zonă unde se îmbină armonios muntele cu dealul, pădurea cu câmpia și duce cu sine, alături de o mirifică frumusețe naturală, și o încărcătură istorică și culturală de excepție. Aici au fost întemeiate primele capitale ale Țării Românești, la Curtea de Argeș și Câmpulung. Cele mai renumite obiective turistice sunt: Mănăstirea Curtea de Argeș – Fântâna Meșterului Manole, Cetatea Poienari, Transfăgărășanul, Barajul Vidraru, Cabana Cota 2000, Lacul Bâlea

• județul Călărași creează o atractivitate turistică deosebită, dar insuficient exploatată fiind riveran Dunării. Ramificarea cursului principal al Dunării prin brațe unice, numărul mare de ostroave de un mare pitoresc creează un cadru natural deosebit de pitoresc, dar și condiții unice pentru practicarea vânătorii și a pescuitului sportiv.

• județul Dâmbovița constituie o zonă turistică de mare interes, datorită numeroaselor vestigii ale trecutului istoric, a unor monumente de artă de o valoare considerabilă (Curtea Domnească din Târgoviște cu Turnul Chindiei), cărora li se adaugă pitorescul văilor Dâmboviței și Ialomiței, cu numeroasele forme carstice (Peștera Ialomicioara, Cheile Zănoagei, Cheile Tătarului etc.) și frumusețea masivelor Leaota și Bucegi. De asemenea, stațiunea balneoclimaterică Pucioasa atrage numeroși turiști la odihnă și tratament. La Potlogi se află în plin proces de restaurare Palatul Brâncovenesc, monument de arhitectură medievală românească de mare valoare. În apropiere de Ghergani se află conacul și parcul dendrologic „Ion Ghica”, în curs de amenajare și restaurare în circuitul cultural

• județul Giurgiu creează o atractivitate turistică prin rezervația din pădurea Comana, monument al naturii, un paradis al faunei și florei specifice Câmpiei Dunării. Unicitatea rezervației este datorată existenței bujorului românesc (Sărbătoarea bujorului” - luna mai) și a Mănăstirii Comana, ctitorie a domnitorului Vlad Țepeș. La Călugăreni, localitate istorică al cărei nume a depășit de mult granițele țării, se poate vizita crucea lui Mihai, monument ridicat în anul 1993 cu prilejul sărbătoririi a 400 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a lui Mihai Viteazul.

• în județul Ialomița, cel mai important obiectiv turistic al județului este reprezentat de Băile Amara, situate la 7 km distanță de Slobozia și 126 km distanță de București, pe malul lacului Amara, renumite pentru nămolurile și apele minerale medicinale sulfatate, clorurate, bromurate folosite în tratamentul bolilor reumatismale cronice ale sistemului nervos periferic și în afecțiuni post-traumatice.

• județul Prahova, una dintre cele mai renumite zone turistice a regiunii, prezintă interes atât pentru turiști, cât și pentru investitori. Valea Prahovei, regiune foarte frecventată de turiști, are de-a lungul său stațiuni montane preferate de iubitorii sporturilor de iarnă, dar și ai celor care îndrăgesc muntele. Valea Prahovei, prin varietatea posibilităților de cazare, a dotărilor, a serviciilor și facilităților oferite, constituie una dintre cele mai vizitate zone prezentând o mare concentrare de stațiuni printre care Sinaia (fosta reședință de vară a familiei regale, situată la 1.000 m altitudine, cu numeroase punctele de atracție: Castelul Peleş, Mănăstirea Sinaia, Casa memorială “George Enescu”), Bușteni, Azuga (cunoscută încă din secolul al XIII-lea ca loc de tratament, datorită apelor sale minerale). Alte atracții turistice: Valea Doftanei, Vălenii de Munte

³⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [2g turismul click aici](#)

(situat pe Valea Teleajenului, înconjurat de dealuri acoperite cu păduri), Slănic (renumit pentru terapia cu aerosoli și helioterapie în mina de sare, una dintre cele mai mari din Europa), Muntele de Sare (100 m înălțime, rezervație naturală) și Vf. Piatra Verde.

- județul Teleorman nu dispune de un potențial turistic impresionant, în principal fiind practicat turismul de tranzit și agrement. Zonele cu un pitoresc special sunt cele de pe malul Dunării, în apropierea lacurilor, precum și în apropierea pădurilor. Se poate practica în condiții deosebite pescuitul și vânătoarea.

În 2016, rețeaua de cazare turistică a regiunii cuprindea 734 unități (în scădere cu 6 unități față de anul anterior), din care 234 hoteluri și moteluri, 2 hanuri turistice, 32 cabane turistice, 12 campinguri, popasuri și căsuțe turistice, 62 vile și bungalouri, 9 tabere pentru elevi și preșcolari, 171 pensiuni turistice, 210 pensiuni agroturistice și 2 spații de cazare pe nave. Comparativ cu zona de nord, zona de sud a regiunii și în special **zona riverana fluviului Dunărea** deține un potențial turistic neexploatat suficient până în prezent, dar care în timp poate deveni prin investiții susținute o alternativă la turismul clasic montan.

O problema cheie pentru dezvoltarea potențialului turistic al regiunii și pentru atragerea unui număr cât mai mare de turiști o constituie **îmbunătățirea serviciilor turistice și dezvoltarea centrelor de informare și promovare turistică**.

Regiunea Sud Muntenia oferă condiții deosebite pentru turismul montan și agroturism, aflându-se pe locul al 5-lea pe țară în ceea ce privește numărul pensiunilor turistice rurale (10,6% din totalul pensiunilor agroturistice la nivel național, după regiunile Centru -30,1%, Sud-Est -16,3%, Nord-Est -12,4% și Nord-Vest -12%). Dezvoltarea agroturismului și a turismului rural, în ultimii ani, a determinat apariția unui număr însemnat de pensiuni, număr în continuă creștere. Județele cu cele mai multe pensiuni agroturistice sunt Argeș -64,8%, Prahova -17,1 % și Dâmbovița -13,8%.

În perioada 2008-2016, numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut în România cu 43,5%, exprimată în 2106 de unități. Toate regiunile, excepție făcând regiunea Sud-Est urmează aceeași tendință de creștere. În regiunea Sud Muntenia, în perioada 2008-2016, numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut cu 63,5% plasând regiunea, ca procent de creștere, înaintea regiunilor Nord - Vest și București-Ilfov. Față de anul anterior, numărul structurilor de primire din regiune scade cu 6 unități.

4.3.6. Dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă este definită de Comisia Brundtland, încă din 1987, prin „satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile”. Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene are ca scop general identificarea și dezvoltarea acțiunilor care permit UE să obțină o îmbunătățire continuă a calității vieții, atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare, prin crearea de comunități durabile capabile să-și administreze și să folosească eficient resursele, precum și să valorifice potențialul inovator social și ecologic al economiei, asigurarea prosperității, a protecției mediului și coeziunii sociale.

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene identifică 7 provocări cheie:

- ***schimbările climatice și energia curată; transportul durabil; consumul și producția durabile; conservarea și managementul resurselor naturale; sănătatea publică; incluziunea socială, demografia și migrația; sărăcia la nivel global și provocările dezvoltării durabile.***

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013–2020–2030

Pentru orizontul de timp **2020**, strategia are ca **Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu de performanță al UE în domeniul educației și formării profesionale, cu excepția serviciilor în mediul rural și pentru grupurile dezavantajate, unde țintele sunt cele ale UE pentru 2010.**

Pentru acest orizont de timp se vor avea în vedere, sub rezerva elaborărilor și fundamentării ulterioare, următoarele **direcții strategice de acțiune**:

- ***Restructurarea ciclurilor de învățământ pe baza profilului de formare specific, și redefinirea programelor de pregătire în funcție de nivelurile de referință agreeate pentru Cadrul Național al Calificărilor, astfel încât să fie asigurate transparența sistemului care sprijină învățarea pe tot parcursul vieții, precum și mobilitatea ocupațională. Operațiunile de restructurare trebuie***

să ducă la asigurarea accesului și la îmbunătățirea substanțială a calității ofertei de pregătire prin dobândirea de competențe care să susțină dezvoltarea personală, competitivitatea și dezvoltarea durabilă;

- Dezvoltarea capacității și inovației instituționale, având la bază managementul cunoașterii, și crearea rețelelor de cooperare care să includă parteneriatele public-privat, în condițiile descentralizării sistemului de învățământ și al autonomiei universitare;

- Profesionalizarea managementului educațional și școlar prin formarea resurselor umane pentru leadership eficient, pentru promovarea atitudinilor participative, proactive și anticipative, și prin dezvoltarea competențelor specifice, acordând aceeași prioritate celor sociale și personale;

- Deschiderea sistemului formal de educație prin recunoașterea achizițiilor de învățare dobândite în contexte non-formale sau informale. Este de așteptat ca, până în 2020, să existe acces real la centre de validare a competențelor dobândite în asemenea contexte, promovând astfel importanța acordată experienței de viață și muncă și relevanța ofertei educaționale, atât pentru aspirațiile celor care învață cât și pentru nevoile de dezvoltare economică și socială;

- Dezvoltarea bazei instituționale și logistice a sistemului educațional național, inclusiv în ceea ce privește educația fizică și activitățile sportive și recreative, paralel cu diversificarea ofertei educaționale non-formale și informale. Cuprinderea în sisteme de învățare permanentă, recalificare sau reciclare profesională se va ridica la minimum 15% din grupa de vârstă 25-64 ani;

- Creșterea calității procesului de formare a personalului didactic și de conducere din învățământ prin sisteme flexibile, pentru înnoirea stocului de cunoștințe, punând accentul pe promovarea comportamentelor de tip „practician reflexiv”, capabil să transmită abordări interdisciplinare în susținerea dobândirii rezultatelor învățării, în special a celor derivate din exigențele socio-culturale, economice și ambientale ale dezvoltării durabile;

- Accentuarea pregătirii tinerilor pentru a se instrui pe tot parcursul vieții, pentru a dobândi inteligența socio-emoțională și capacitatea de a se adapta competitiv pe piața muncii din Uniunea Europeană;

- Dezvoltarea unor programe de studiu diferențiate conform specificului regiunilor și nevoilor elevilor/studentilor, acoperirea unui spectru larg și echilibrat de domenii ale cunoașterii pentru înțelegerea în profunzime a legăturilor corelative între aspectele economice, sociale și de mediu, însușirea limbilor străine, valorizarea oportunităților pentru învățare inter-și trans-disciplinară, dobândirea de abilități privind planificarea/cercetarea atât la nivel individual cât și în echipe, implicarea participativă în serviciile pentru comunitate; spiritul de responsabilitate față de problemele globale comune; respect față de valorile universale, multiculturalitate și specificul identitar; dezvoltarea curiozității creatoare și (auto)interogarea continuă.

- Extinderea învățământului și formării profesionale de calitate în mediul rural, cultivarea egalității de șanse și atragerea în sistemul educațional a tinerilor din grupurile defavorizate.

- Extinderea cooperării internaționale prin inițierea și participarea la programe și proiecte europene, bilaterale, transfrontaliere; lărgirea prezenței școlii românești în organismele reprezentative la nivel european și internațional; încurajarea participării diasporei științifice românești la proiecte educaționale realizate în România, și la evaluarea proiectelor, programelor și politicilor educaționale relevante pentru domeniul dezvoltării durabile

Pentru orizontul de timp **2030**, Strategia are ca **Obiectiv național: Situația sistemului de învățământ și formare profesională din România la nivelul performanțelor superioare din UE; apropierea semnificativă de nivelul mediu al UE în privința serviciilor educaționale oferite în mediul rural și pentru persoanele provenite din medii dezavantajate sau cu dizabilități.**

Direcții strategice de acțiune:

- Principiile și practicile dezvoltării durabile vor fi încorporate organic în ansamblul politicilor educaționale. În baza direcțiilor strategice care urmează să fie convenite, în linii generale, în anul 2009, se vor realiza exerciții de viziune bazate pe evaluarea comparativă a rezultatelor obținute la fiecare 5 ani, cel relevant pentru orizontul 2030 fiind anul 2019.

- Eficiența internă și externă a sistemului de educație, de la educația timpurie la studiile post-doctorale, de la educația formală la cea non-formală, de la formarea profesională inițială și continuă până la accesul echitabil la învățare, în condiții de calitate, va fi în continuare obiectivul principal. Învățarea eficientă va rămâne o prioritate, iar formele și metodele de predare vor fi caracterizate prin diversitatea și flexibilitatea abordărilor pedagogice, și se vor concentra pe

formarea deprinderii de a învăța și de acumula cunoștințe utile și a capacității de a aplica aceste deprinderi într-un spectru larg de domenii.

- Metodologia de evaluare, certificare și atestare a calității actului educațional, precum și a relevanței acestuia pe piața muncii se va alinia la procedurile de raportare la reperele de performanță adoptate în Uniunea Europeană, și la cele mai bune practici existente pe plan mondial.

Extinderea în continuare a cooperării internaționale

4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă—aspecte specifice ruralului montan

Zona montană se întinde pe o suprafață de 9,5% din suprafața regiunii și ocupă partea de nord (județele Argeș, Prahova și Dâmbovița), oferind regiunii un potențial de excepție pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului în spațiul rural. Practicarea turismului rural, respectiv a agroturismului generează fluxuri economice și sociale deosebit de complexe: materializarea ofertei agroturistice (de cazare și servicii) antrenează dezvoltarea unor activități precum: construcțiile, agricultura, mica industrie locală, meșteșugurile, artizanatul etc.; realizarea efectivă a produselor agroturistice determină o creștere de venit, care va genera dezvoltarea și modernizarea ulterioară a gospodăriei și a comunității rurale, creșterea nivelului de trai al locuitorilor spațiului rural; dezvoltarea agroturismului determină, în mod evident, dezvoltarea infrastructurii fizice, sociale, comunicaționale etc. **Atuurile** zonei montane sunt:

- suprafața de pășuni și fânețe (totalizând 11,4% din suprafața totală a regiunii) favorabilă creșterii animalelor, activitate tradițională a localnicilor din regiune;
- folosirea unor practici agricole fără chimizare sau cu chimizare redusă, ce permit obținerea unor produse ecologice cu o valoare biologică ridicată;
- valoarea ridicată a biodiversității (Faună și floră bogată cu specii și ecosisteme unicate în Europa, specii dispărute în țările europene, existente în prezent numai în areale din România);
- valoroase peisaje naturale și patrimoniu istoric și cultural bogat, tradiții bogate;
- potențial de excepție pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului în spațiul rural
- factori naturali și resurse minerale recomandate în cură balneară complexă;
- bucătărie tradițională și specialități regionale;
- ospitalitate influențată de caracteristica etnică latină;
- poluare inexistentă sau foarte redusă în majoritatea zonelor rurale;
- climă temperat continentală favorabilă practicării turismului în tot cursul anului;
- varietatea folclorului și a tradițiilor moștenite bine păstrate și practicate în viața de zi cu zi;
- existența unui sistem adecvat de control al calității serviciilor turistice;
- existența cadrului general legislativ pentru construcțiile, dotările și clasificarea bazei materiale turistice;
- experiența și inițiativa unor organizații în domeniul instruirii și consultanței agricole (Oficiul Județean de Consultanță Agricolă - OJCA) și în promovarea serviciilor agroturistice (ANTREC - Asociația Națională de Turism Rural Ecologic și Cultural din România).

Conceptul de dezvoltare durabilă aplicat ruralului montan include modernizarea activităților agricole în paralel cu conservarea bunelor practici în raport cu mediul, relansarea creșterii animalelor și a îndeletnicirilor tradiționale, promovarea agriculturii și a produselor ecologice, diversificarea activităților economice în spațiul rural fără afectarea patrimoniului rural, istoric și cultural.

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a Zonei Montane (2014-2020) urmărește reducerea dezechilibrului între regiunile favorizate și cele montane defavorizate, marcate de constrângeri naturale permanente. Creșterea competitivității economice, a atractivității zonei montane și stabilizarea populației, ameliorarea calității factorilor de mediu și conservarea biodiversității, precum și păstrarea și valorificarea resurselor culturale reprezintă obiectivele majore cuprinse în strategie. Pe lista obiectivelor specifice se numără creșterea veniturilor fermierilor și sporirea gradului de instruire și informare a lor în vederea dezvoltării de activități specifice și facilitarea accesului produselor acestora pe piață. Prin aplicarea acestei strategii, se dorește menținerea populației tinere în zonele montane, încurajarea diversificării activităților

economice, revitalizarea turismului montan pe principiile turismului durabil (prin modernizarea infrastructurii specifice și creșterea calității serviciilor, în vederea dezvoltării și promovării potențialului natural și cultural din zona montană) și modernizarea infrastructurii de transport și pentru serviciile de bază.

Zonele de munte se diferențiază de alte regiuni defavorizate prin factorii restrictivi naturali (altitudine, climă, pante, fertilitate scăzută a solului, perioade mai scurte de vegetație, izolare față de căile de comunicație și piețele de desfacere), care nu pot fi modificați, și cei socioeconomi structurali (îmbătrânirea populației active, tendința de exod a tineretului, ocupații restrictive, distanțe mari față de centrele decizionale și administrative, infrastructură insuficientă). Tinerii sunt tentați să părăsească muntele în căutarea unor condiții de viață mai bune și venituri mai mari, obținute cu eforturi mai reduse, în mediul urban sau în alte țări.

Strategia de creștere a ocupării prin stimularea cererii de forță de muncă Orizont 2020 stabilește următoarele direcții de acțiune: 1. Extinderea și facilitarea accesului tinerilor la activitățile economice non-agricole; 2. Continuarea acordării de facilități pentru investitori de către consiliile locale; 3. Crearea unor nuclee instituționale favorabile stimulării cererii de forță de muncă (pe lângă consiliile locale să fie înființate structuri de monitorizare a tinerilor care accesează fonduri europene) și a unui centru de consiliere și ajutor în carieră și viață profesională pentru oamenii din mediul rural (unde aceștia se vor putea informa periodic în legătură cu oportunitățile de ocupare, nevoile și cerințele de pe piața muncii și vor primi consiliere pentru propriile nevoi de dezvoltare); 4. Dezvoltarea unui program de informare, consiliere și motivare pentru găsirea unui loc de muncă pentru femeile din mediul rural, ocupate în agricultura de subsistență.

Menținerea tinerilor în zona montană este un obiectiv important, datorită tendinței din ultima perioadă de reducere a natalității, dar și creșterii migrației. Acest obiectiv are următoarele implicații asupra ofertei IPT:

- Corelarea ofertei de pregătire prin învățământul profesional și tehnic cu cererea de pe piața muncii și nevoile specifice de dezvoltare durabilă a zonei montane defavorizate;
- Adaptarea curriculei la cerințele agriculturii montane
- sprijinirea unităților de învățământ din zona montană defavorizată, în vederea înființării de ferme didactice care să servească în egală măsură pregătirii elevilor și formării continue a resurselor umane necesare, oferind, în același timp, un model de abordare integrată a valorificării resurselor, din perspectiva conceptelor de pluriactivitate și dezvoltare durabilă.

4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT

Regiunea Sud Muntenia este o regiune cu posibilități mari de creștere. În perioada 2005-2016, PIB/locuitor (exprimat în euro, la paritatea puterii de cumpărare), a avut o evoluție continuă, crescând cu 103% peste nivelul anului 2005. În ciuda acestor tendințe care evidențiază un nivel ridicat de dezvoltare economică, PIB-ul regional pe locuitor în anul 2016 reprezenta 45,9% din media europeană (UE-28=100).

Comparativ cu nivelul național, regiunea Sud Muntenia se plasează sub media națională (PIB/locuitor la nivel regional a fost, în 2016, 78,8% din PIB/locuitor la nivel național).

Economia regiunii Sud Muntenia se caracterizează prin:

- Are cea mai mare contribuție la VAB regional din ramura A01 (agricultura, silvicultura și pescuitul) - 19,6%.
- este cea de-a doua regiune industrializată a țării, după București – Ilfov, contribuind, în 2015, la crearea VAB național din industrie cu 16,8%.
- ponderea industriei în formarea VAB regional a crescut de la 34%, în 2008, la 42,4%, în 2014 și apoi scade în 2015 cu 4,7 procente, în timp ce ponderea construcțiilor a scăzut de la 10,1% la 5,7%.
- ponderea serviciilor a avut o evoluție oscilantă, scăzând per total între 2008 și 2014 cu 2 puncte procentuale și apoi crescând în 2015 cu 4,7 procente, rămânând cel mai important sector al economiei regiunii.
- evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză prevăd în continuare în perioada 2018-2021 ritmuri susținute de creștere a PIB în regiunea Sud Muntenia. Prognoza VAB pe activități ale economiei naționale, prevede pentru perioada 2018-2021, creștere în fiecare

an în toate ramurile și creșteri anuale peste media regională pentru industrie și agricultură, silvicultură, piscicultură. Cea mai mare creștere este prognozată pentru construcții (7,1% în 2019 față de 2018 și 7,1% în 2021 față de 2020) urmată de servicii (6,5% în 2019 față de 2018 și 7% în 2021 față de 2020) și industrie (5,5% în 2019 față de 2018 și 4,4% în 2021 față de 2020)

- turismul poate contribui substanțial la revigorarea socio-economica a regiunii. Regiunea Sud Muntenia dispune de un potențial considerabil, cu precădere în partea de nord, pentru dezvoltarea turismului și a activităților de recreere, datorita condițiilor naturale favorabile și a tradițiilor culturale și istorice existente. De asemenea, oferă condiții deosebite pentru turismul montan și agroturism, aflându-se pe locul al 4-lea pe țară în ceea ce privește numărul pensiunilor turistice rurale (10,4% din totalul pensiunilor agroturistice la nivel național).

- dezvoltarea agroturismului și a turismului rural, în ultimii ani, a determinat apariția unui număr însemnat de pensiuni, număr în continuă creștere. Județele cu cele mai multe pensiuni agroturistice sunt Argeș – 64,8%, Prahova -17,1 % și Dâmbovița – 13,8%.

- numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut, în perioada 2008-2016, în regiunea Sud Muntenia, cu 63,5% plasând regiunea, ca procent de creștere, înaintea regiunilor Nord - Vest și București-Ilfov, ocupând astfel poziția a 5-a în această ierarhie

- o problemă cheie pentru dezvoltarea potențialului turistic al regiunii și pentru atragerea unui număr cât mai mare de turiști o constituie **îmbunătățirea serviciilor turistice și dezvoltarea centrelor de informare și promovare turistică.**

Implicații asupra ofertei IPT:

❖ Planurile de școlarizare trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale și nevoile de dezvoltare a agriculturii.

❖ Calificări și curriculum:

• Schimbările structurale din economie presupun competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă. Se desprind două direcții de acțiune la nivel regional și local:

-Aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire profesională

-Adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL)

• Ca răspuns la schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate, trebuie avute în vedere:

-Creșterea nivelului de calificare

-Importanța competențelor cheie și de bază

-Formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare

Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile

• Ponderea crescândă a IMM reclamă din partea ÎPT un răspuns adecvat la nevoile specifice IMM, de adaptabilitate crescută a forței de muncă la sarcini de lucru diverse, prin dezvoltarea competențelor cheie, a competențelor antreprenoriale și promovarea învățării pe parcursul întregii vieți.

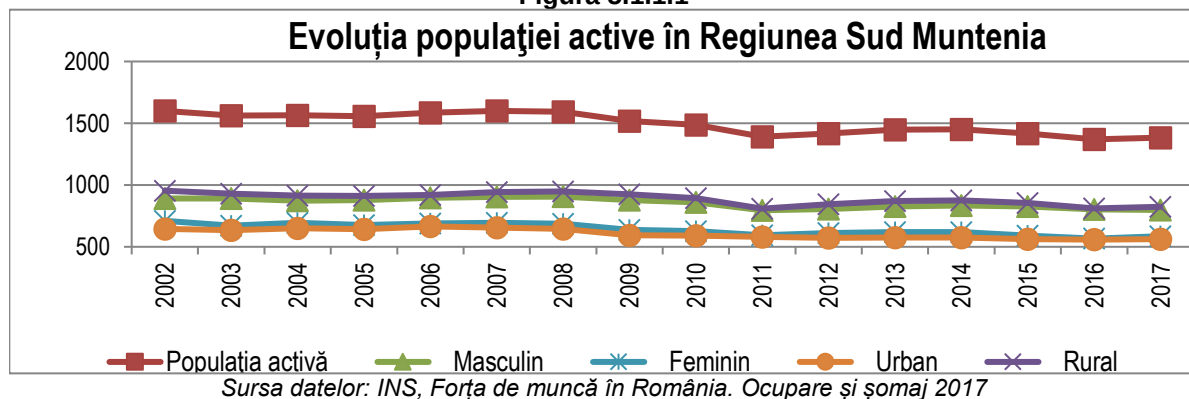
5. Piața muncii la nivel regional

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodărie (AMIGO)

5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii³⁷

În anul 2017, din regiunea Sud Muntenia, populația activă totală (peste 15 ani) era de 1383,953 mii persoane (reprezentând 15,2% din populația activă a țării), din care 1289,668 mii persoane ocupate și 94,285 mii șomeri³⁸. Structura pe sexe a populației active se caracterizează prin preponderența masculină (bărbații reprezentau 57,6% din populația activă).

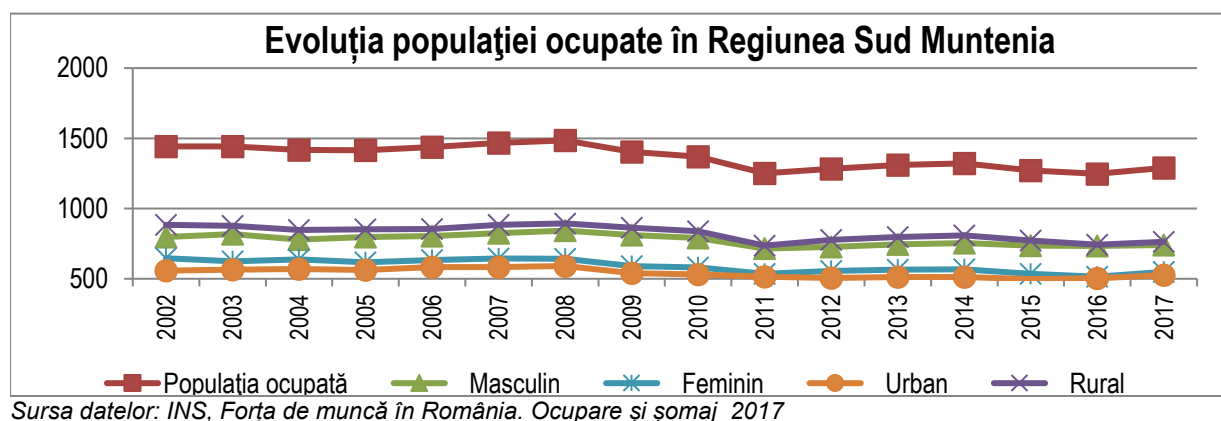
Figura 5.1.1.1

În perioada analizată (2002-2017), populația activă a regiunii înregistrează o scădere până în 2005, apoi o creștere până în 2008, după care scade iarăși până în 2011. În perioada 2011 – 2014 populația activă crește, fără a atinge nivelul anului 2002 și scade până în anul 2016. În 2017 populația activă a regiunii Sud Muntenia crește cu 14,11 mii persoane, față de anul anterior. Pentru femei, s-a înregistrat reducerea populației active cu 123 mii persoane față de 2002 și creșterea cu 20,5 mii persoane față de anul anterior, în timp ce la bărbați populația activă a scăzut cu 92 mii persoane față de 2002 și 6,4 mii persoane față de anul anterior. Se constată dezechilibre și pe medii rezidențiale: în timp ce în mediul urban populația activă a scăzut cu 85 mii persoane, în mediul rural aceasta s-a redus cu 131 mii.

Populația ocupată totală din Regiunea Muntenia număra, în 2017, 1289,66 mii persoane,

Figura 5.1.1.2

reprezentând 14,9 % din populația ocupată a României. Dintre acestea, persoanele în vârstă de muncă (15-64 ani) reprezentau 96,7%. În perioada analizată (2002-2017), populația ocupată din

³⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clac aici](#)

³⁸ Definiți conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii

regiune urmează aceeași tendință de creștere și descreștere ca și populația activă. Populația ocupată de sex masculin este preponderentă față de cea feminină (diferența de 189,7 mii persoane în 2017, populația ocupată de sex masculin reprezentând 57,4% din totalul populației ocupate din regiune, față de doar 42,6% cât era ponderea populației ocupate de sex feminin).

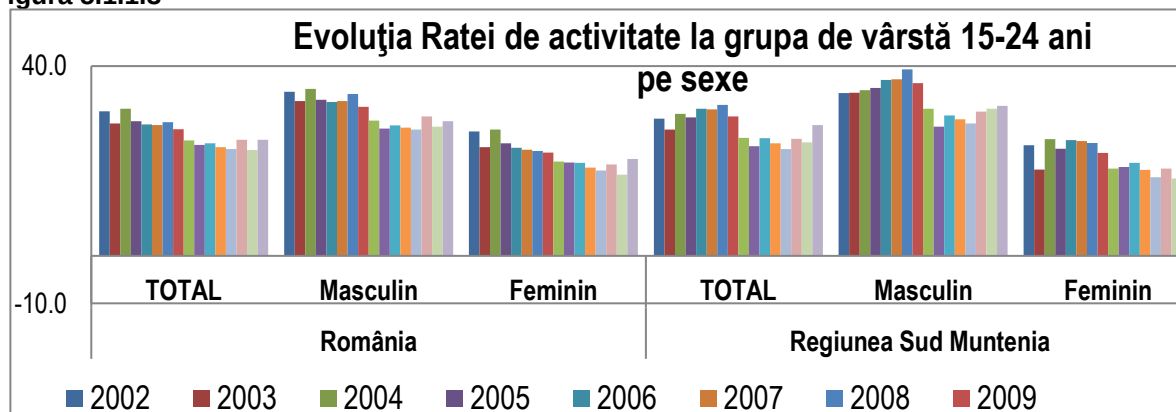
Populația ocupată din mediul urban a fost în 2017 de 526,55 mii persoane iar cea din mediul rural de 763 mii persoane (populația ocupată din mediul urban reprezenta 40,8% din totalul populației ocupate la nivelul regiunii).

Comparativ cu 2002 populația ocupată înregistrează o scădere totală de 153,3 mii persoane; în rândul femeilor populația ocupată scade cu 96 mii persoane și în rândul bărbaților cu 57,3 mii persoane. Pe medii rezidențiale se constată o scădere mai accentuată a populației ocupate din mediul rural față de cea din mediul urban (- 131 mii persoane, în mediul rural față de -84,9 mii persoane, în mediul urban).

Comparativ cu anul anterior populația ocupată totală crește cu 42,3 mii persoane.

Rata de activitate³⁹ a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) din regiunea Sud Muntenia a crescut în intervalul analizat, de la 65,1% în 2002 la 67,6% în 2017 (în creștere cu 1,5% față de anul anterior). În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, acest indicator se situează peste media națională (67,6% față de 67,3% la nivel național). Cea mai mică rată de activitate a fost înregistrată în anul 2011 (63%), cu o scădere de 210 mii persoane în populația activă, fata de

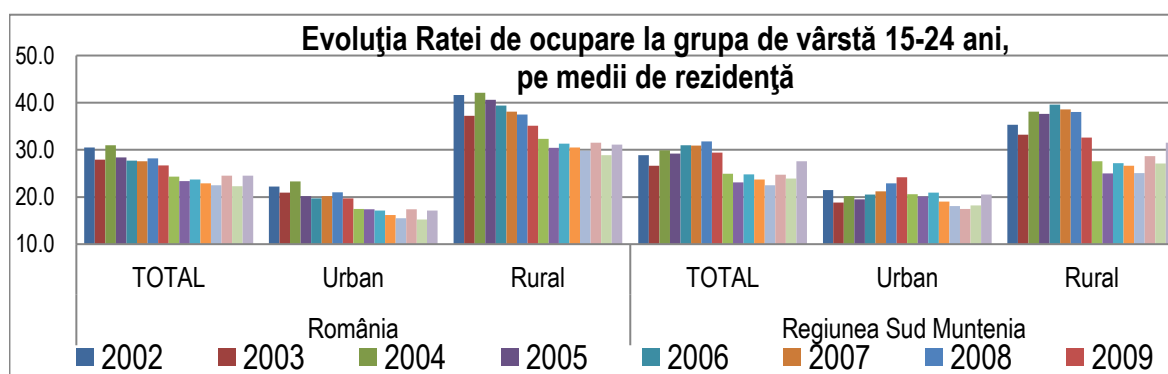
Figura 5.1.1.3

Sursa datelor: INS, *Forța de muncă în România. Ocupare și șomaj 2017*

anul 2002. În cazul tinerilor (15-24 ani), rata de activitate este de 36,2%, înscădere cu 3,6% în perioada analizată (și în creștere cu 2 puncte procentuale față de anul anterior), fiind mai redusă în mediul urban (27% față de 41,3% în mediul rural) și în cazul femeilor (30,6% față de 41,4% pentru bărbați). Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a înregistrat cele mai mici valori în regiunile Vest și Sud-Est (ambele cu 61,7%) și Centru (63,4%), iar cele mai mari în regiunile București-Ilfov (73,2%), Nord-Est (72,2%) și Nord-Vest (68,9%). În toate regiunile țării, persoanele de sex masculin au avut rate de activitate mai ridicate față de cele de sex feminin.

Figura 5.1.1.4

Sursa datelor: INS, *Forța de muncă în România. Ocupare și șomaj 2017*

³⁹Rata de activitate și rata de ocupare - calculate față de totalul populației în vârstă de muncă (15 - 64 ani)

În 2017, Rata de ocupare⁷ a populației în vârstă de muncă din Regiunea Sud Muntenia, a fost de 62,8 % (sub media națională de 63,9%). Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a atins cele mai ridicate valori în regiunea București-Ilfov (70,0%) și în regiunea Nord-Est (69,9%), iar cele mai scăzute în regiunile Sud-Est (57,6%) și Vest (58,9%).

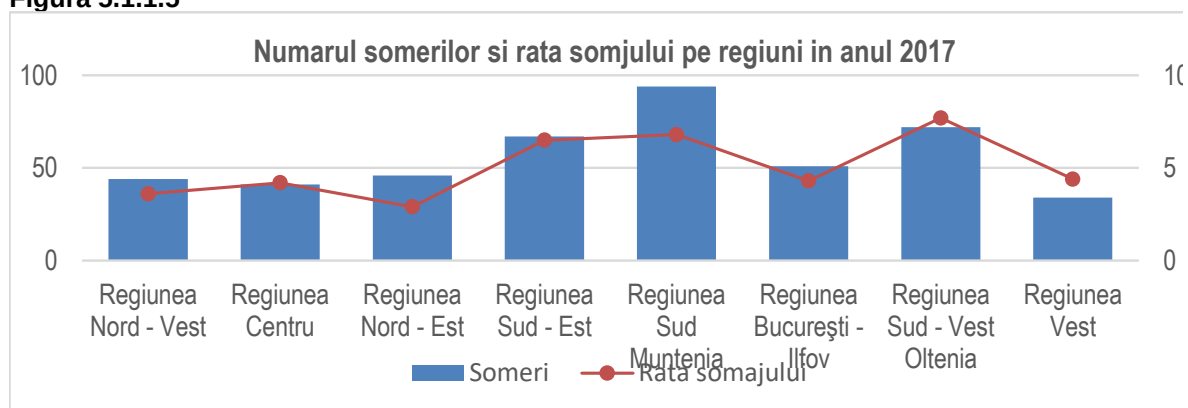
În 2008, rata de ocupare a forței de muncă din Regiunea Sud Muntenia a atins un nivel record de 63,7% și a scăzut în mod succesiv până în 2011 când a atins un nivel de 56,4%. Această scădere survenită în contextul crizei financiare și economice mondiale (de 7,3 puncte procentuale) a fost urmată din nou de o tendință ascendentă, crescând cu 4,1 puncte procentuale între 2011 și 2014, când rata de ocupare a forței de muncă a fost de 56,4 %, respectiv 61 %. În 2015, rata de ocupare a forței de muncă a urmat din nou o tendință descendentă, scăzând cu 0,8 puncte procentuale în raport cu 2014 și apoi o tendință de creștere până în 2017 (cu 3,1 procente față de 2015), ajungând la 62,8%. Ratele de ocupare a forței de muncă sunt în general mai scăzute în rândul femeilor (rata de ocupare a bărbaților a atins 70,9%, față de 54,4% % rata de ocupare a femeilor), persoanelor rezidente în mediul rural (62% în mediul rural față de 64,5% în urban) și al lucrătorilor în vârstă de 15-24 ani (27,6%). În cazul tinerilor (15-24 ani), rata de ocupare se situa peste media națională (27,6% față de 24,5%) și era mai redusă în mediul urban și în cazul femeilor.

În 2017, la nivel național, rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 68,8% la o distanță de 1,2 puncte procentuale față de ținta națională de 70% stabilită în contextul Strategiei Europa 2020.

Rata șomajului (BIM)⁴⁰.

Șomerii BIM sunt calculați pe baza datelor obținute din Ancheta asupra forței de muncă în

Figura 5.1.1.5

Sursa datelor: INS, *Forța de muncă în România. Ocupare și șomaj 2017*

gospodăriei (AMIGO).

În anul 2017, regiunea Sud Muntenia concentra 21,0% din totalul șomerilor (15 ani și peste), urmată de regiunea Sud-Vest Oltenia (16,0%) și de regiunea Sud-Est (14,8%). Cea mai mică pondere (7,5%) o deținea regiunea Vest, cu numai 34 mii șomeri.

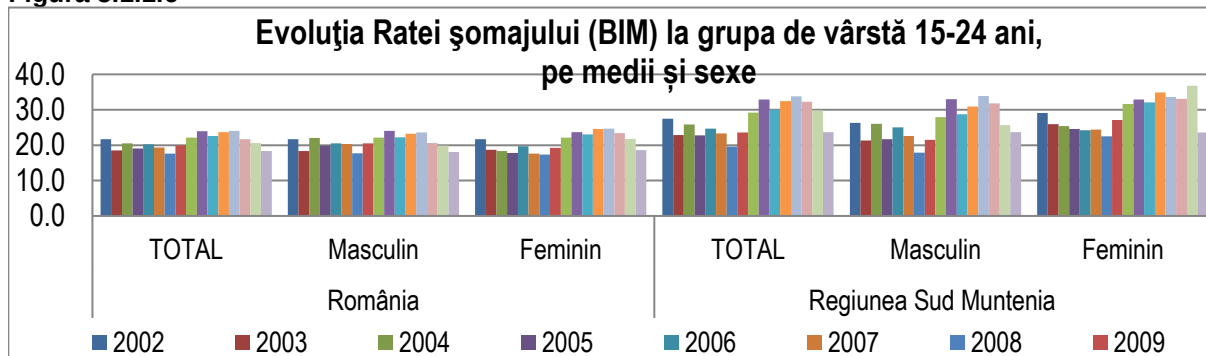
Rata șomajului a atins valorile cele mai ridicate în regiunile Sud-Vest Oltenia (7,7%) și Sud Muntenia (6,8%), iar cele mai mici în regiunile Nord-Est (2,9%) și Nord-Vest (3,6%).

Datele din AMIGO pentru 2017 evidențiază o rată a șomajului (pentru grupa de vârstă 15-64 ani) în regiune (7,1%) mai ridicată decât cea la nivel național (5,1%). În ultimul an analizat (2017), se constată o scădere față de anul anterior a ratei șomajului (de la 9,3 % la 7,1 %). Pe sexe, ecartul dintre cele două rate ale șomajului a fost de doar 0,9 puncte procentuale (7,5% la bărbați față de 6,6% la femei), iar pe medii de rezidență de 1,96 puncte procentuale (6,2% în urban față de 7,8% în rural). Rata totală a șomajului (raportat la întreaga populație activă, 15-64 ani), a cunoscut o evoluție fluctuantă, cu un minim de 7,0% în 2008 și un maxim de 10,8% în 2015.

⁴⁰ Biroul Internațional al Muncii. Ratele de șomaj sunt calculate ca procent din populația activă din grupa de vârstă respectivă.

Șomajul tinerilor (BIM)

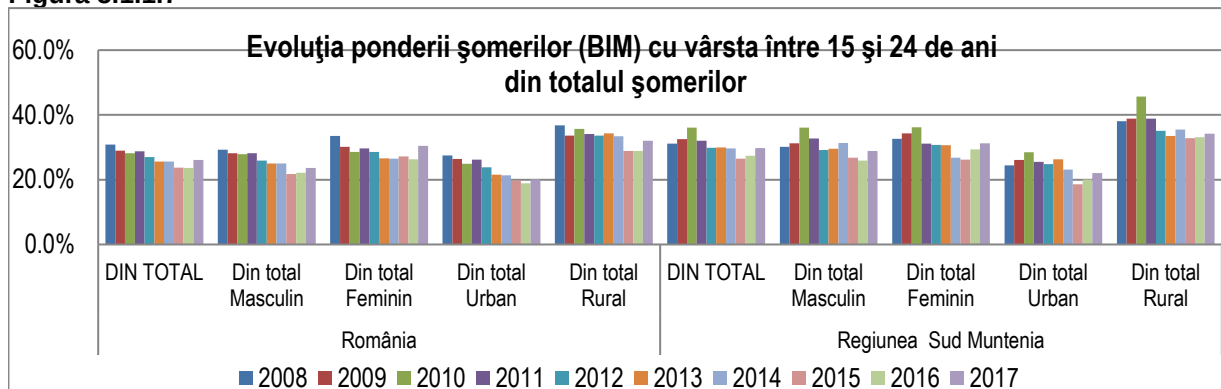
Figura 5.1.1.6

Din analiza indicatorilor referitori la șomajul tinerilor (BIM) în 2017, se constată:

- Rata ridicată a șomajului tinerilor (15-24 ani), raportat la populația activă: 23,7%, mai mare decât cea la nivel național (18,3), în scădere cu 8,6 puncte procentuale față de anul 2015, puțin mai ridicată în cazul bărbaților (23,7% față de 23,6% în cazul femeilor) și în mediul urban (24% față de 23,5% în mediul rural).
- Ponderea șomerilor tineri (15-24 de ani) în totalul șomerilor BIM era în 2017 de 29,8% (cu 3,7 puncte procentuale peste media națională și cu 2,4% mai mare decât anul anterior). Ponderea șomerilor tineri BIM în totalul șomerilor BIM, în 2017, era mai mare în mediul rural (34,2%) și în rândul femeilor (31,2%).

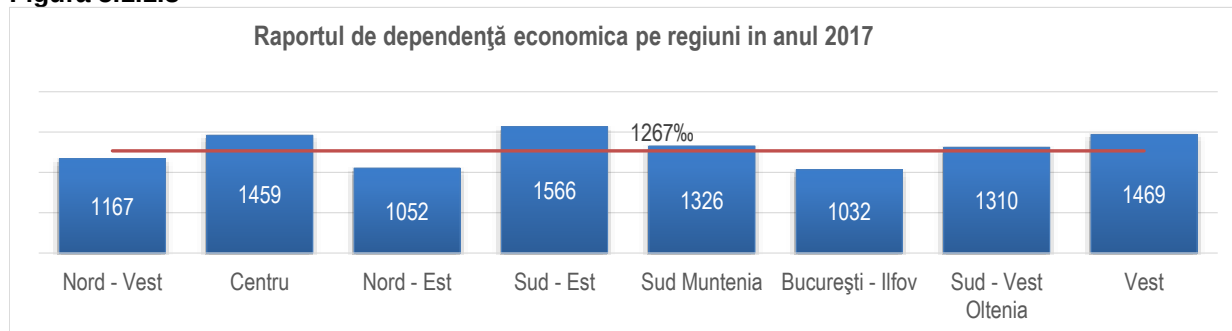
Figura 5.1.1.7

Sursa: INS, Forța de muncă în România. Ocupare și șomaj 2017

- Ponderea șomerilor tineri în totalul șomerilor BIM a avut o evoluție oscilantă, înregistrând cea mai mare valoare în anul 2010 (36,1%), după care scade cu 9,6 puncte procentuale în anul 2015. În 2017 această pondere crește cu 3,2 procente față de 2015.
- Nivelul cel mai ridicat al ratei de ocupare pentru persoanele în vârstă de muncă s-a

Figura 5.1.1.8

Sursa: INS, "Forța de muncă în România. Ocupare și șomaj 2017"

înregistrat în rândul absolvenților învățământului superior (89%). Pe măsură ce scade nivelul de educație, scade și gradul de ocupare. Astfel, erau ocupate 68,6% dintre persoanele cu nivel mediu de educație și numai 38,5% dintre cele cu nivel scăzut de educație. În 2017, față de anul

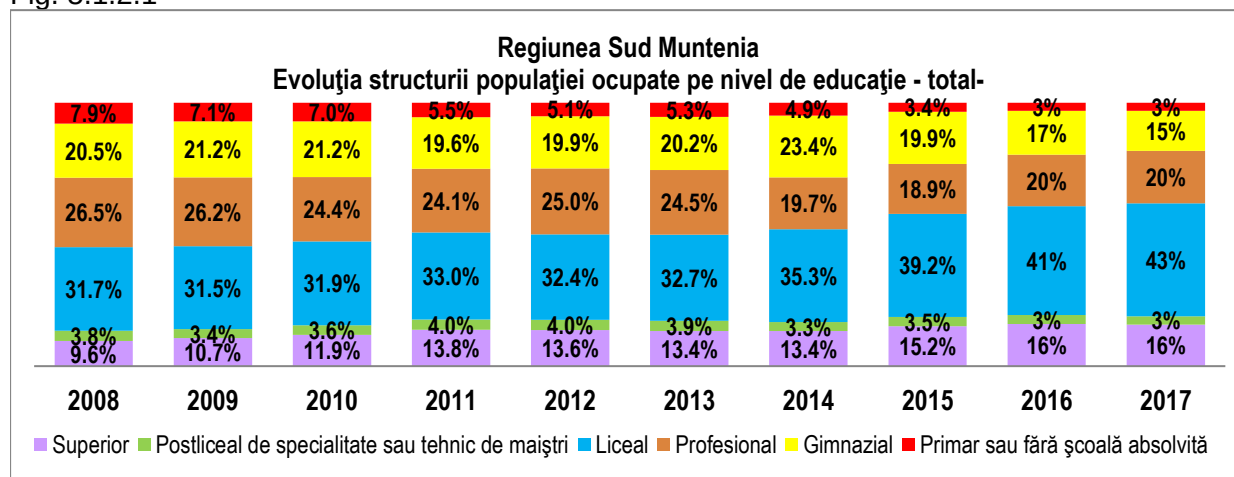
anterior, se observă o scădere a ratei de ocupare a persoanelor cu nivel scăzut de educație cu 4 puncte procentuale.

Raportul de dependență economică, exprimat prin numărul persoanelor neocupate (inactive sau în șomaj) ce revin la 1000 persoane ocupate, a fost în anul 2017 de 1267‰, înregistrând o scădere față de anul precedent (1341‰). Valoarea cea mai ridicată (1566‰) a fost în regiunea Sud-Est și valoarea cea mai scăzută (1032‰) în regiunea București-Ilfov.

În regiunea Sud Muntenia acest indicator a atins valoarea de 1326‰.

5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii⁴¹

Datele statistice evidențiază că riscul de șomaj crește și șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut. Pe niveluri de educație se manifestă o tendință de Fig. 5.1.2.1

Sursa: INS "Forța de muncă în România: Ocupare și șomaj 2017"

scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani) cu studii medii și cu nivel de pregătire scăzut, în timp ce pentru populația cu studii superioare se înregistrează o evoluție pozitivă a ocupării. Această evoluție, contrară tendinței generale de reducere a populației ocupate, a indus modificări importante de structură, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total ocupare crescând de la 9.6 % în anul 2002 la 15.8 %, în anul 2017. Această modificare de structură poate fi interpretată ca o tendință de îmbunătățire a calității locurilor de muncă. Având în vedere estimările în perspectiva anului 2020 cu privire la continuarea tendinței de creare de locuri de muncă care să solicite un nivel de educație ridicat, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total populație ocupată trebuie să își continue evoluția ascendentă. Tendința de creștere a numărului de femei cu studii superioare a fost mai pronunțată față de cea corespunzătoare bărbaților, deși nu s-au înregistrat diferențe semnificative în privința ratelor de ocupare.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2017 indică diferențe substanțiale între rural și urban:

- Doar 5,7 % din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 30,4% în urban)
- 67,7% din populația ocupată din mediul rural are un nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) - față 63,4% în urban
- mare parte din populația ocupată din mediul rural (26,6%, în scădere cu 1,5 puncte procentuale față de anul anterior) are un nivel scăzut de educație (gimnazial/ primar sau mai puțin) - față de numai 6,2 % în mediul urban (în scădere cu 1,2 puncte procentuale față de anul anterior)
- creșterea față de anul 2016 a ponderii populației ocupate cu un nivel mediu de pregătire atât din mediul urban cât și din mediul rural.

⁴¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clac aici](#)

5.1.3. Șomajul de lungă durată⁴²

Datele raportate de AJOFM ca șomaj de lungă durată evidențiază șomerii înregistrați care au depășit 12 luni în șomaj (pentru adulți), respectiv 6 luni în cazul tinerilor sub 25 ani. Având în vedere că cei mai mulți dintre șomeri ies din evidențele AJOFM odată cu încetarea perioadei de plată a ajutorului de șomaj (unii dintre ei nereușind să-și prelungească cererea pentru un loc de muncă și după această perioadă), datele raportate de AJOFM pentru șomajul de lungă durată apar mai mici decât în realitate (a se vedea comparativ cu datele la nivel național și regional din AMIGO - pct. 5.1.1 de mai sus).

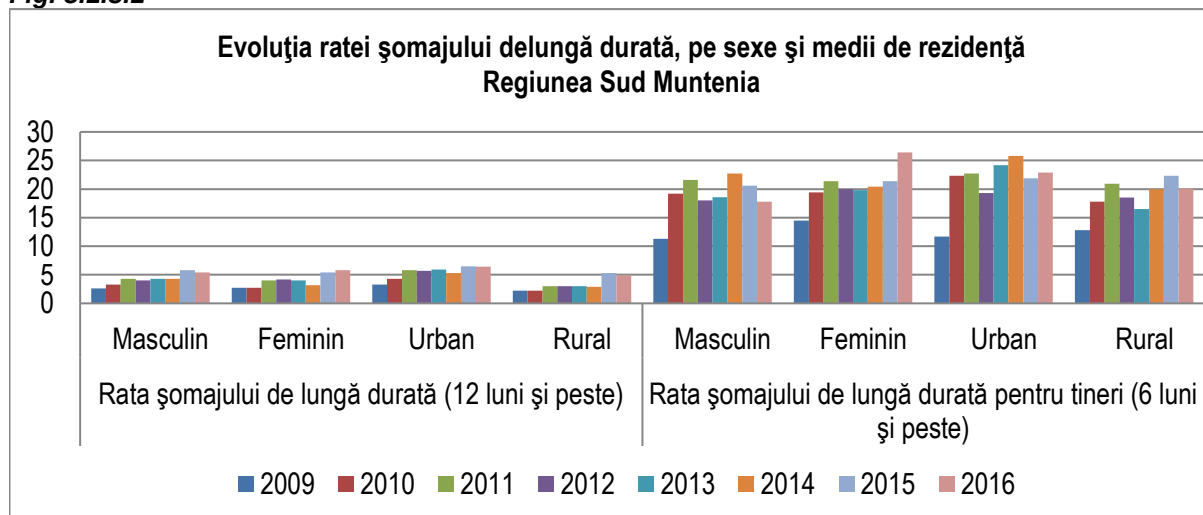
Conform Eurostat, în anul 2017, în regiunea **Sud Muntenia**, existau 50,8 mii șomeri de lungă durată, **rata șomajului de lungă durată** fiind de **3,7%**, în scădere cu 1,8 procente față de anul precedent. **Incidența șomajului de lungă durată** (ponderea persoanelor aflate în șomaj de un an și peste în total șomeri) a fost de 53,9%. Acest indicator plasează regiunea Sud Muntenia pe ultimul loc, cu cea mai mare rată a șomajului de lungă durată.

Conform AMIGO, în 2016, șomajul pe termen lung s-a manifestat mai pregnant în cazul bărbaților, rata șomajului de lungă durată fiind mai mare decât în cazul femeilor (5,8% față de 5,4%) și în mediul urban (6,4% față de 4,9% în mediul rural).

Pentru tineri (15-24 ani), rata șomajului de lungă durată (în șomaj de șase luni și peste) a fost de 20,9%, iar incidența șomajului de lungă durată în rândul tineretului de 70,3% (în creștere cu 5,6 procente față de anul precedent).

Ponderea șomerilor de lungă durată în numărul total de șomeri, în Regiunea Sud Muntenia, înregistra, în 2017, valoarea de 53,9%, valoare peste media națională (41,4%) și

Fig. 5.1.3.1

europene - 28 state (45%). Regiunea Sud Muntenia înregistra valori peste media națională și în cazul ponderii șomerilor de lungă durată în populația activă: 3,7% din populația activă fiind șomeri de lungă durată, față de 2% la nivel național și 3,4% la nivel european. Regiunea în care indicatorii referitori la șomajul de lungă durată au valorile cele mai mici este București – Ilfov (Rata șomajului de lungă durată este 1%, ponderea șomerilor de lungă durată în numărul total de șomeri - 13,8%, ponderea șomerilor de lungă durată în populația activă – 0,6%), regiunea Sud Muntenia situându-se pe ultimul loc în ierarhia regiunilor.

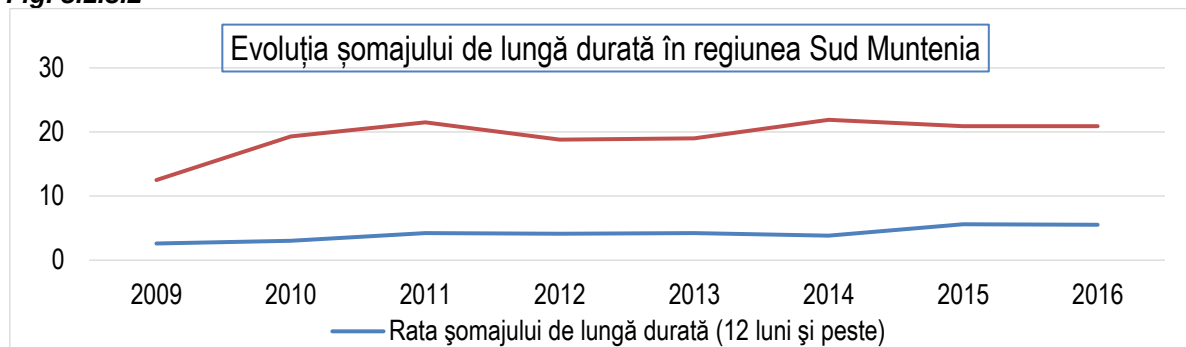
În regiunea Sud Muntenia, **rata șomajului de lungă durată** cunoaște o evoluție fluctuantă în perioada 2009-2016, înregistrând cea mai mare valoare în 2015 (5,6%). În 2016, rata șomajului de lungă durată scade cu 0,1% puncte procentuale față de anul precedent .

⁴² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 h PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

În ceea ce privește evoluția **ratei șomajului de lungă durată pentru tineri**, aceasta are o evoluție crescătoare până în 2011, apoi o evoluție descrescătoare în 2012, după care crește până în 2014. În 2015 această rată descrește cu 1% și rămâne constantă în 2016 (v. fig. 5.1.3.2).

În România, în 2017, Șomerii care s-au aflat în **șomaj de lungă durată** (12 luni și peste)

Fig. 5.1.3.2

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2017/ Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodărie (AMIGO)

au reprezentat 41,4% din totalul șomerilor. Dintre șomerii pe termen lung (aflați în șomaj de 12 luni și peste) 68,0% erau bărbați, iar 50,2% locuiau în mediul urban. Șomajul pe termen lung s-a manifestat pregnant și în rândul absolvenților de școli postliceale (56,5%), al absolvenților de liceu (43,8%) și al celor care au absolvit numai nivelul educațional primar sau fără școală absolvită (39,6%).

În anul 2017, se aflau în șomaj de 12 luni și peste 45,2% dintre șomerii în vârstă de 55 ani și peste, 43,9% dintre persoanele din grupa de vârstă 25-34 ani, 42,6% dintre persoanele din grupa de vârstă 35-44 ani și 39,4% dintre persoanele în vârstă de 45-54 ani.

Incidența șomajului de lungă durată în rândul tineretului (ponderea șomerilor de 15-24 ani cu durata șomajului de 6 luni și peste în numărul total al șomerilor din aceeași grupă de vârstă) a fost de 60,4%. Valori mai ridicate ale acestui indicator s-au înregistrat pentru bărbați (61,1%) și pentru persoanele din mediul rural (64,3%).

Rata șomajului de foarte lungă durată (ponderea șomerilor aflați în șomaj de doi ani și peste în populația activă) a fost de 1,0%. Din totalul șomerilor, numai 19,0% ar accepta un loc de muncă în orice condiții, fără niciun motiv de refuz în eventualitatea găsirii unui. Doar 23,4% dintre șomerii au declarat un singur motiv (principal) care i-ar determina să refuze un loc de muncă, acesta fiind: lipsa unui contract de angajare (28,2%), schimbarea domiciliului (26,1%); distanța mare față de casă (18,3%).

5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică⁴³

Principalii indicatorii ai Balanței forței de muncă sunt:

Resursele de muncă (reprezintă aceea categorie de populației care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale care permit să desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economiei naționale). Tendințele demografice negative au determinat niveluri scăzute ale participării populației la activitățile economice, astfel că, la 1 ianuarie 2018, în regiunea Sud Muntenia resursele de muncă⁴⁴ au fost de 1850,5 mii persoane, reprezentând 62,4% din populația totală⁴⁵ a regiunii și 14,9% din resursele de muncă la nivel național (în scădere ușoară față de anul anterior). Ponderea majoritară în resursele de muncă au deținut-o bărbații (53%), depășind pe cea a femeilor cu 6,1 puncte procentuale.

⁴³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 c PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic [aici](#)

⁴⁴ Resursele de muncă au fost estimate pe baza populației rezidente la 1 ianuarie 2017 și datele nu sunt comparabile cu anii anteriori anului 2014.

⁴⁵ Populația rezidentă la 1 ianuarie 2017, date provizorii.

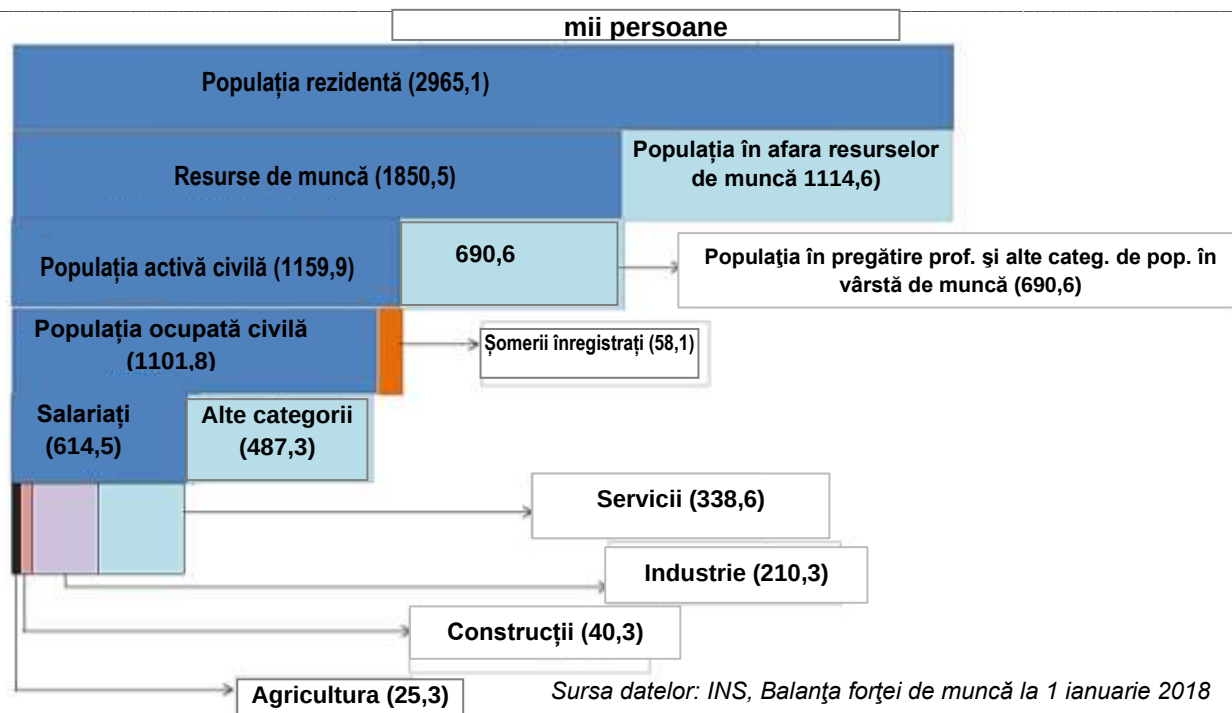
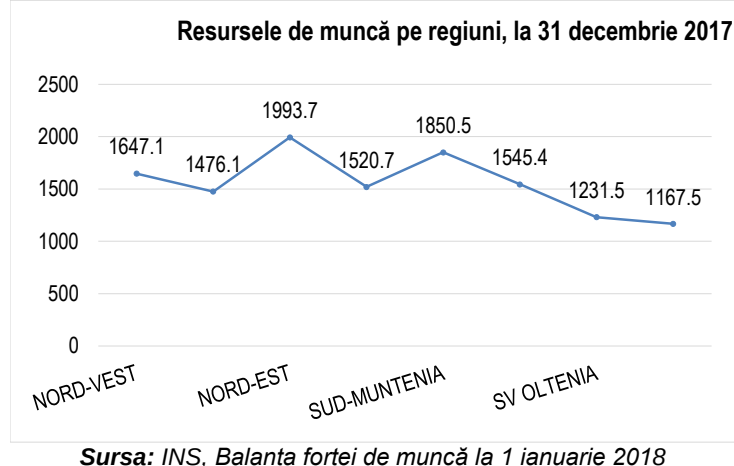

Figura 5.2.1.1 – Distribuția populației Regiunii Sud Muntenia după participarea la activitatea economică la 1 ianuarie 2018

Fig. 5.2.1.2

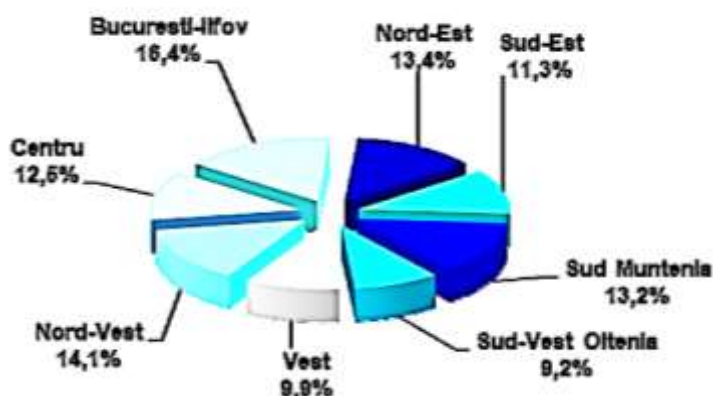
– Muntenia dispune de 14,9% din resursele de muncă ale țării, cu o populație în vârstă de muncă de 1828,4 mii persoane, respectiv 14,9% din populația în vârstă de muncă a țării; regiunea Nord – Vest concentrează 13,3% din resursele de muncă la nivel național și 13,3% din populația în vârstă de muncă.

Populația activă civilă cuprinde populația ocupată civilă și șomerii înregistrați la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; **Populația activă civilă** era la 1 ianuarie 2018 de 1159,9 mii persoane, reprezentând o pondere de

Populația în vârstă de muncă deținea o pondere de 98,8% în totalul resurselor de muncă. Persoanele sub și peste vârstă de muncă aflate în activitate reprezentau 4,9% din resursele de muncă; în cadrul acestei categorii, femeile erau majoritare (67,3%).

Repartizarea resurselor de muncă pe regiuni de dezvoltare reliefează următoarele aspecte: regiunea Nord - Est asigură 16,0% din resursele de muncă ale României, populația în vârstă de muncă reprezentând 16,0% din populația în vârstă de muncă pe țară; regiunea Sud

Fig. 5.2.1.3 Distribuția populației ocupate civile pe regiuni de dezvoltare la 31 decembrie 2017

Sursa: INS, Balanța forței de muncă la 1 ianuarie 2018

62,7% în totalul resurselor de muncă și 38,6% din populația rezidentă a regiunii. În populația activă civilă femeile dețineau o pondere mai scăzută comparativ cu bărbații (45,0% femei față de 55% bărbați).

Populația ocupată civilă (cuprinde toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit, pe care o exercită în mod obișnuit în una din activitățile economiei naționale).

La 1 ianuarie 2018, populația ocupată civilă număra 1101,8 mii persoane, în descreștere cu 5,9 mii persoane față de anul anterior, deținând o pondere de 95% în totalul populației active civile. 95,3% dintre persoanele active de sex feminin erau ocupate și 4,7% în șomaj, în timp ce persoanele active de sex masculin reprezentau 94,8% din total, 5,2% fiind șomere. Din distribuția populației ocupate civile pe regiuni de dezvoltare, se observă că în regiunea București - Ilfov se concentrează cea mai mare proporție a persoanelor ocupate (16,4%), iar în regiunea Sud - Vest Oltenia cea mai mică proporție (9,2%).

Rata de activitate a resurselor de muncă⁴⁶ (proporția persoanelor active în resursele de muncă) a fost, la 1 ianuarie 2018, în regiunea Sud Muntenia, de 62,7%, în creștere cu 0,6% față de la 1 ianuarie 2017. Rata de activitate pentru bărbați (65%) era superioară celei

Fig. 5.2.1.4

Sursa: INS, Balanța forței de muncă la 1 ianuarie 2018

corespunzătoare femeilor (60%) cu 5 puncte procentuale. Cea mai mare rată de activitate a resurselor de muncă a fost de 89,8% și a revenit regiunii București – Ilfov. Dintre celelalte regiuni, valori mai ridicate s-au înregistrat în regiunile Nord – Vest (73,7%), Centru (73,4%), și cele mai scăzute în regiunile Nord – Est (59,7%) și Sud – Muntenia (62,7%).

Rata de ocupare reprezintă proporția populației ocupate civilă în resursele de muncă. Rata de ocuparea resurselor de muncă la 1 ianuarie 2018, în regiunea Sud Muntenia, a fost de 59,5%, în creștere cu 0,9 puncte procentuale față de anul anterior, sub rata la nivel național (67,3%). Rata ocupării la persoanele de sex feminin a fost de 57,2%, mai redusă cu 4,4 puncte procentuale comparativ cu rata ocupării la bărbați (61,6%). Cea mai mare rată de ocupare a resurselor de muncă a fost de 88,6% și a revenit regiunii București – Ilfov. Dintre celelalte regiuni, valori mai ridicate s-au înregistrat în regiunile Nord – Vest (71,6 %), Vest (71,1%), și cele mai scăzute în regiunile Nord – Est (56,4%) și Sud – Muntenia (59,5%).

În toate regiunile, rata de ocupare a înregistrat valori mai ridicate pentru persoanele de sex masculin comparativ cu cele de sex feminin.

⁴⁶Datele nu sunt comparabile cu anii anteriori anului 2014.

5.2.2. Structura populației ocupate civile pe principalele activități ale economiei naționale⁴⁷

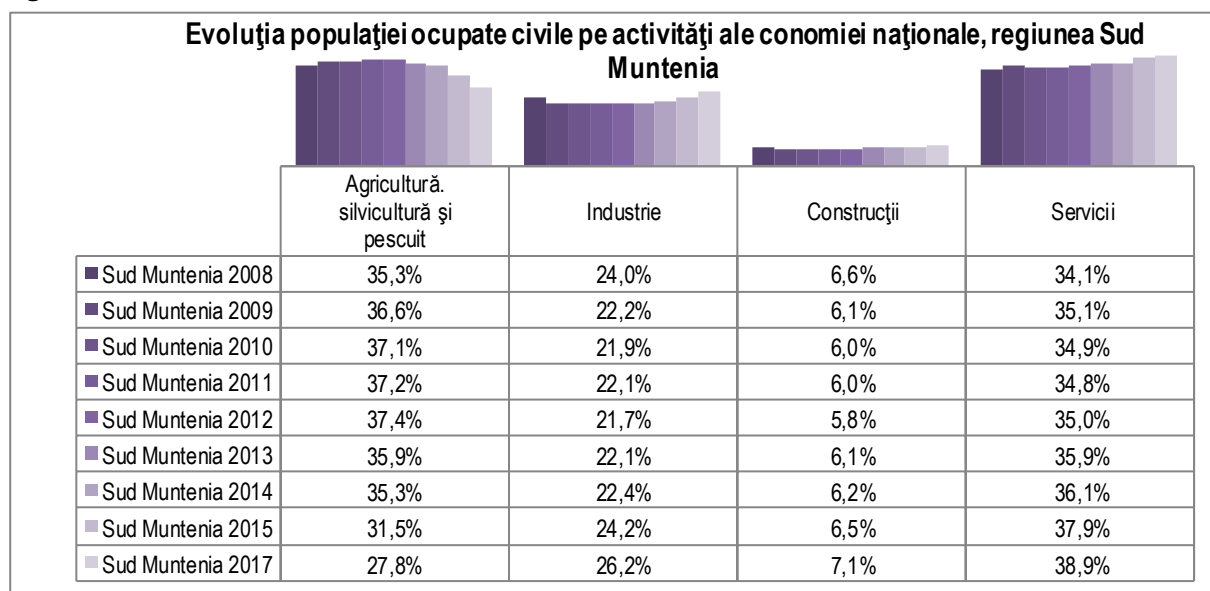
Repartizarea populației ocupate civile pe activități ale economiei naționale evidențiază că la 1 ianuarie 2018, în Regiunea Sud Muntenia, 27,8% din totalul persoanelor ocupate erau concentrate în sectorul agricol, 26,2% în industrie, 7,1% în construcții, și 38,9% în servicii. În activitățile neagricole erau ocupate 795,9 mii persoane (72,2%), ponderi semnificative în rândul acestora fiind deținute de cele care își desfășurau activitatea în industria prelucrătoare (23,2%), comerț (12,8%) și construcții (7,1%).

Activitățile cu un pronunțat grad de feminizare a populației ocupate civile, la sfârșitul anului 2017, au fost cele de: sănătate și asistență socială (81,2%), intermediari financiare și asigurări (79,7%), învățământ (76,8%), administrație publică și apărare (58,8%), hoteluri și restaurante (58,6%), activități de spectacole, culturale și recreative (54,2%) și alte activități și servicii (52,2%). Bărbații ocupați au predominat în toate celelalte activități economice, deținând proporții covârșitoare în activitățile construcții (87%), de industrie extractivă (87%) și de transport și depozitare (85,9%).

Analizând evoluția populației ocupate civile pe activități ale economiei naționale în perioada 2008 – 2017, se observă o scădere a ponderii populației ocupate în **agricultură**, în paralel **cu creșterea în servicii, industrie, construcții**. (v. fig. 5.2.2.1).

Comparativ cu anul 2008, în 2017 a scăzut ponderea persoanelor care și-au desfășurat

Fig. 5.2.2.1

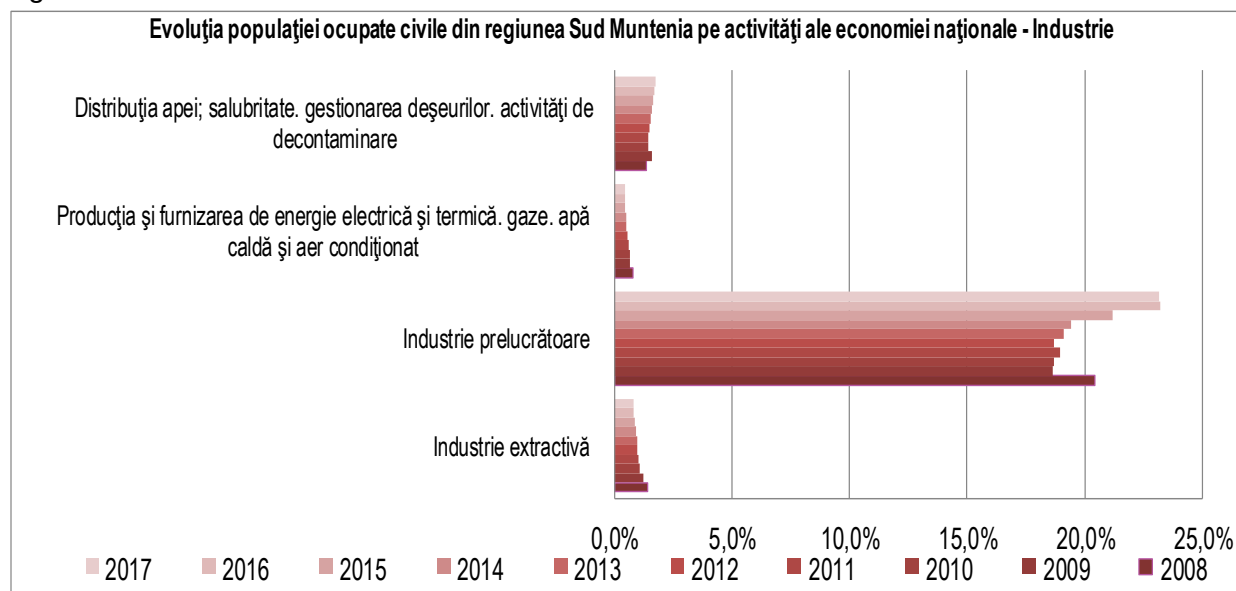
activitatea în **agricultură, silvicultură și pescuit** (-7,6%), dar și al celor care au lucrat în **Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public** (-0,2%), în **învățământ** (-0,3%). În aceeași perioadă, a crescut ponderea persoanelor care și-au desfășurat activitatea în **industrie** (+2,2%), **construcții** (+0,5%) și **servicii** (+4,9%): **comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor** (+ 1,6%), **transport și depozitare** (+1,1%), **activități de servicii administrative și activități de servicii suport** (+ 1,2%).

Din analiza evoluției populației ocupate civile în industrie în perioada 2008 și 2017 (v. fig. 5.2.2.2), se observă o scădere a populației ocupate atât în cifre absolute cât și ca pondere în toate activitățile din cadrul sectorului industrie, cu excepția activității **Industriei prelucrătoare**, care a înregistrat o creștere cu 10 mii persoane (+2,7%) și a activității **Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare**, care a înregistrat o creștere cu 2,7 mii persoane (+ 0,4%).

⁴⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 d PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Comparativ cu structura ocupării civile la nivel național, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2017, este bine reprezentată industria (cu 2,7 puncte procentuale peste media națională și agricultura este cu 6,9 puncte procentuale peste ponderea la nivel național. Serviciile (39%), deși în creștere cu 1,1,% față de anul anterior, se află la o distanță de 8,5 puncte procentuale sub nivelul național (47,4%). De asemenea construcțiile (7,1%, în foarte ușoară creștere față de anul anterior) au o pondere cu 1,2% mai mică decât media națională (8,3%).

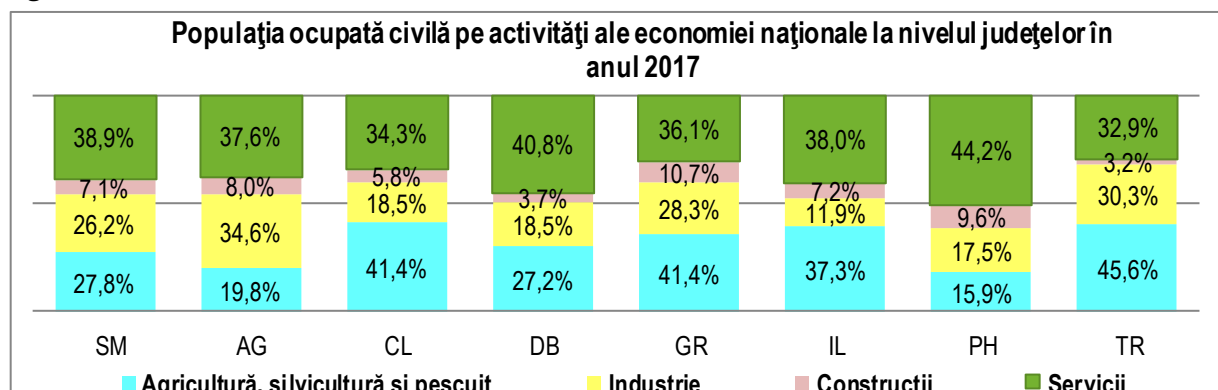
Fig. 5.2.2.2

Sursa datelor: INS Baza de date TEMPO-Online

Datele anuale furnizate de INS din Balanța forței de muncă (BFM) permit analiza comparativă la nivel regional și județean a evoluției în timp a structurii populației ocupate civile

Fig. 5.2.2.3

Sursa datelor: INS Baza de date TEMPO-Online

pe principalele activități ale economiei naționale.

Structura comparativă pe județe a populației ocupate civile pe activități CAEN este prezentată în fig. 5.2.2.3. Din analiza comparativă pe județe se observă că județele cu cele mai mari ponderi ale populației ocupate în industrie și servicii, respectiv cele mai mici în agricultură sunt: Prahova (30,3% în industrie, 44,2% în servicii și 15,9% în agricultură), Argeș (34,6% în industrie, 37,6% în servicii și 19,8% în agricultură), și Dâmbovița (28,3% și 40,8% în servicii și 27,2% în agricultură).

Cele mai mari diferențe se constată în privința populației ocupate în agricultură, de la 45,6% cât se înregistrează în județul Teleorman sau 41,4 % în Giurgiu la 15,9 % pentru județul Prahova. Ponderea populației ocupate în construcții depășește ponderea națională și regională numai în județele Prahova (9,6%) și Giurgiu (10,7%), ponderea regională fiind sub cea națională.

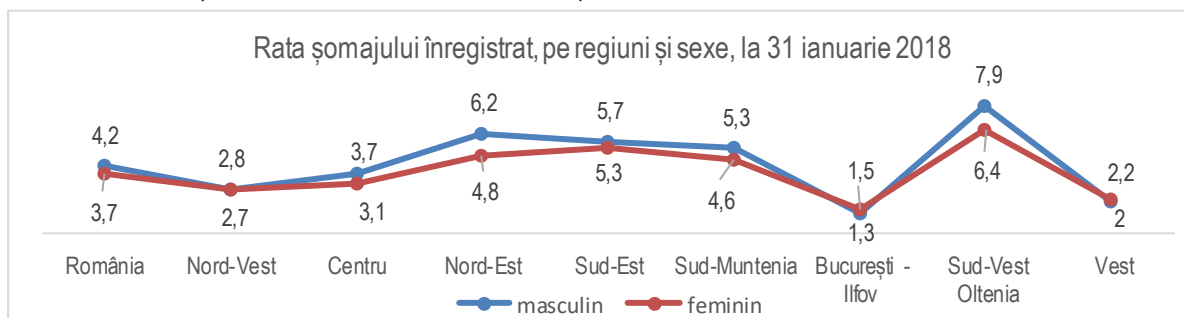
Analiza structurii populației ocupate civile pe sectoare de activitate pe regiuni de dezvoltare evidențiază că în regiunile Nord– Est și Sud – Vest Oltenia s-au înregistrat cele mai

mari ponderi ale persoanelor care lucrau în activitățile agricole (31,0% și 30,7%). Industria și construcțiile concentrau cele mai mari ponderi în regiunea Centru (38,2% din persoanele ocupate) și în regiunea Vest (37,1% din persoanele ocupate). În servicii își desfășurau activitatea peste 45,0% din persoanele ocupate din regiunile: Centru (45,0%), Vest (45,1%) și București – Ilfov, unde această proporție a atins nivelul de 72,1%.

5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați⁴⁸

Măsurarea volumului șomajului în România, ca de altfel și în alte țări europene, se realizează prin doi indicatori: șomajul înregistrat și șomajul definit în accepțiunea BIM (Biroul

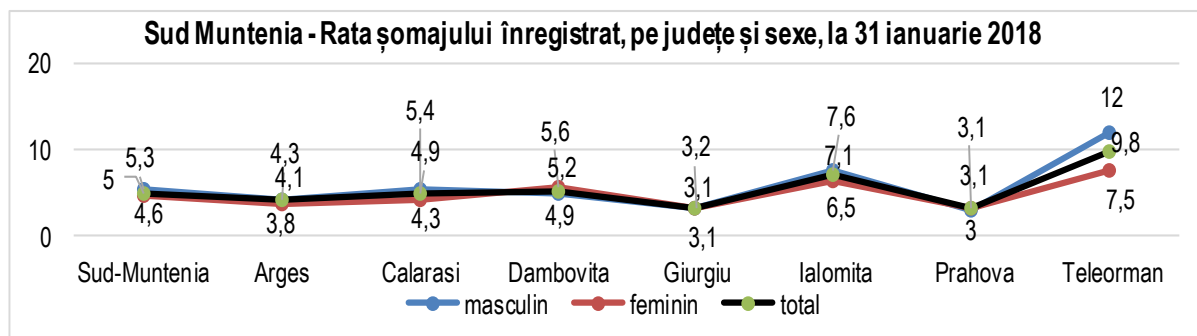
Fig. 5.3.1 Rata șomajului înregistrat, pe regiuni și sexe, la 31 ianuarie 2018

Internațional al Muncii). Datele privind șomerii înregistrați provin de la Agențiile pentru Ocuparea Forței de Muncă. Această metodă are avantajul că oferă permanent date statistice cu caracter exhaustiv referitoare la numărul persoanelor fără un loc de muncă și dezavantajul că nu toate persoanele care nu lucrează pot fi înregistrate la ANOFM (trebuie să îndeplinească condițiile impuse de legislația națională).

La sfârșitul anului 2017, regiunea Nord – Est deținea cel mai mare număr de șomeri înregistrați (19% din numărul total al șomerilor înregistrați), urmată de regiunile Sud – Vest Oltenia (17,2%) și Sud – Muntenia (16,5%). Cea mai mică pondere a revenit regiunii Vest (5,3%) cu 18,6

Fig. 5.3.2

Sursa: INS - Baza de date TEMPO-Online

mii șomeri.

Rata șomajului înregistrat, la 31 ianuarie 2018, a atins cea mai ridicată valoare în regiunea, Sud-Vest Oltenia (7,2%), iar cea mai mică în regiunea București - Ilfov (1,4%), regiunea Sud Muntenia atingând valoarea de 5%, peste media națională (4%).

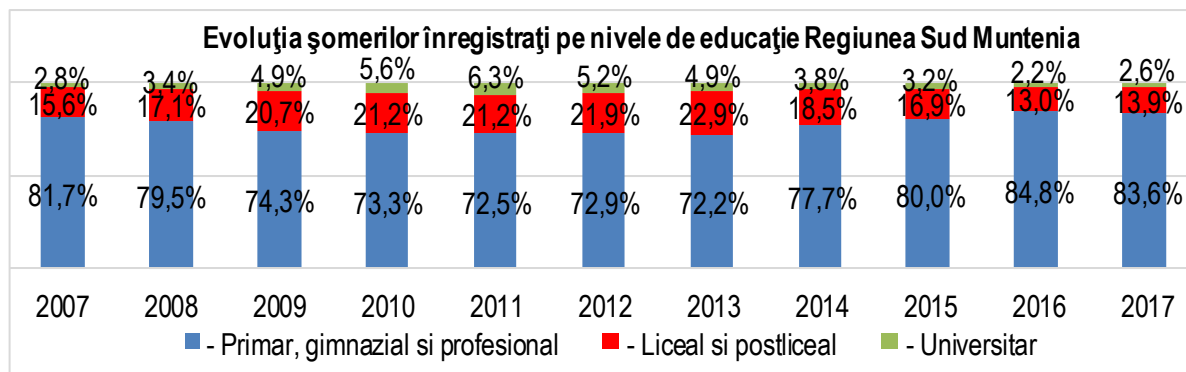
La sfârșitul anului 2017, în evidențele AJOFM-urilor din Regiunea Sud Muntenia erau înregistrați 58,03 mii șomeri, în scădere cu 21,8 % față de anul anterior. Conform BFM, **rata șomajului înregistrat** cunoaște o evoluție fluctuantă în perioada 2002-2014, cu o tendință generală descrescătoare în toate județele în perioada anilor 2002-2007 (când au fost înregistrate cele mai mici niveluri ale șomajului înregistrat, o creștere ușoară în 2008, urmată de o creștere

⁴⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 e PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

accentuată în anul 2009, apoi o perioadă de descreștere până în anul 2011, urmată de o creștere cu 0.5 procente în 2013 și apoi scădere ușoară până în 2016.

În finele lunii ianuarie 2018, în regiunea Sud Muntenia **Rata șomajului regional înregistrat a fost mai ridicată decât cea la nivel național** (5% față de 4,0%), situație valabilă în toate județele, cu excepția județelor Prahova (3,1%) și Argeș (4,1%), Călărași (4,9%) și Giurgiu (3,1%). Cele mai mari rate ale șomajului înregistrat în Regiune au fost în județele Teleorman

Fig. 5.3.3

Sursa: INS, Baza de date TEMPO On line

(9,8%), Ialomița (7,1%) și Dâmbovița (5,2%).

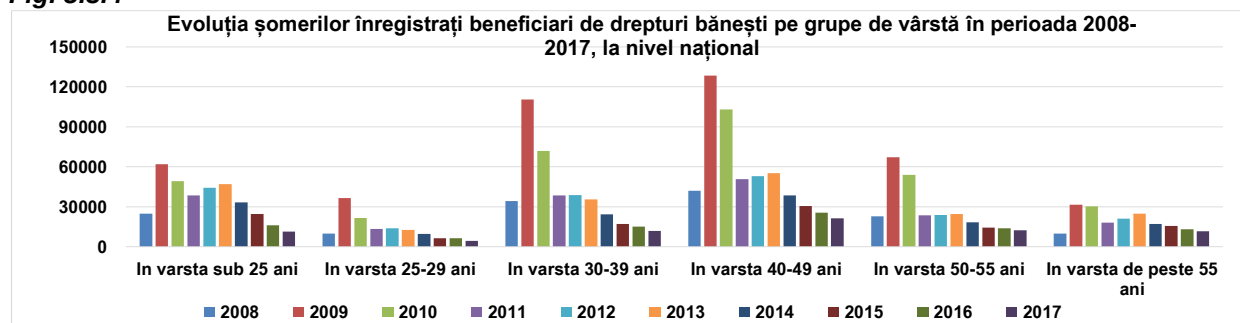
Repartizarea pe sexe relevă că, șomajul a afectat în mai mare măsură bărbații decât femeile, **rata șomajului în rândul populației masculine întrecând rata șomajului feminin** cu 0,7 puncte procentuale (5,3% pentru bărbați comparativ cu 4,6% în cazul femeilor).

Repartizarea pe nivele de educație relevă că, preponderente în numărul total al șomerilor înregistrați, în 2017, în regiunea Sud Muntenia, erau persoanele cu nivel de educație *primar, gimnazial și profesional* (83,6%) comparativ cu ponderea persoanelor cu nivel de educație liceal și postliceal (13,9%) și cu nivel de educație universitar (2,6%). Față de anii anteriori se constată o scădere a ponderii șomerilor înregistrați cu nivel de instruire ridicat. Ponderea mare a șomerilor cu un nivel de instruire scăzut relevă necesitatea calificării forței de muncă precum și riscul de a intra în șomaj al persoanelor cu un nivel de instruire scăzut.

Structura șomajului înregistrat pe grupe de vârstă. Șomajul tinerilor

În anul 2017, la nivel național, ponderea șomerilor înregistrați, beneficiari de drepturi bănești, sub 25 de ani din totalul șomerilor înregistrați, beneficiari ai drepturilor bănești, era de

Fig. 5.3.4

Sursa: INS, Baza de date TEMPO On line - Șomerii înregistrați, beneficiari de drepturi bănești

15,7%, în scădere față de ponderea din 2016 (17,9%) – v. fig. 5.3.4. Se observă că cea mai mare aglomerare a șomerilor înregistrați la nivel național este în zona 40-49 ani (29%), urmată de grupa de vârstă sub 50-55 de ani (17%).

În perioada 2008-2016, numărul șomerilor sub 25 de ani la nivel național înregistrează o creștere spectaculoasă în anul 2009 (+59,60%), (creștere determinată de fenomenele economice din 2009), după care începe să scadă, numărul șomerilor înregistrați în anul 2017, fiind mai mic cu 49,2% față de 2008. Această situație este similară tuturor grupelor de vârstă.

Populația în pregătire profesională și alte categorii de persoane

Populația în pregătire profesională și alte categorii de persoane neincluse în populația activă au reprezentat, în 2017, în regiunea Sud Muntenia, 37,3% din totalul resurselor de muncă. În

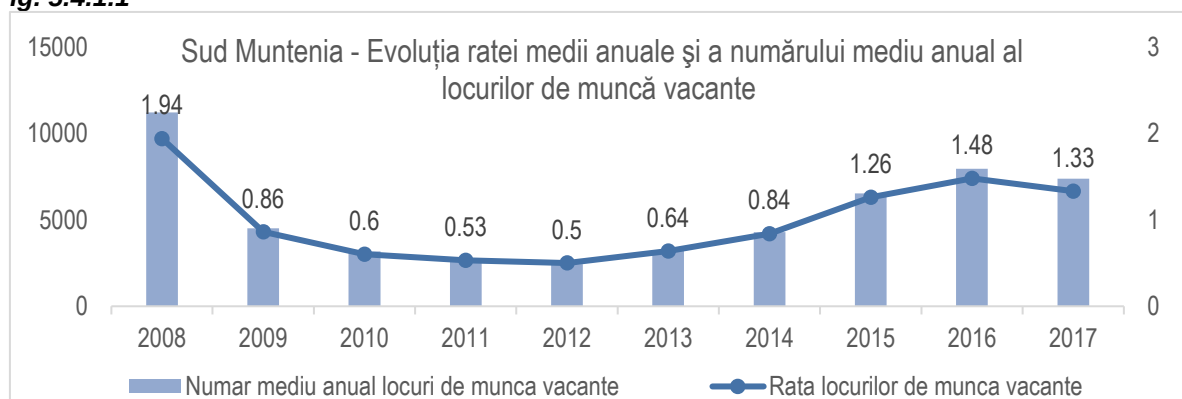
această categorie de populație s-au regăsit 690,6 mii persoane, în scădere față de anul precedent cu 23,4 mii persoane.

5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale⁴⁹

În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante a fost de 7375, în scădere cu 574 (-7,2%) locuri de muncă vacante față de anul anterior. Rata medie anuală a locurilor de muncă vacante⁵⁰

Fig. 5.4.1.1

Sursa: INS, Baza de date TEMPO On line

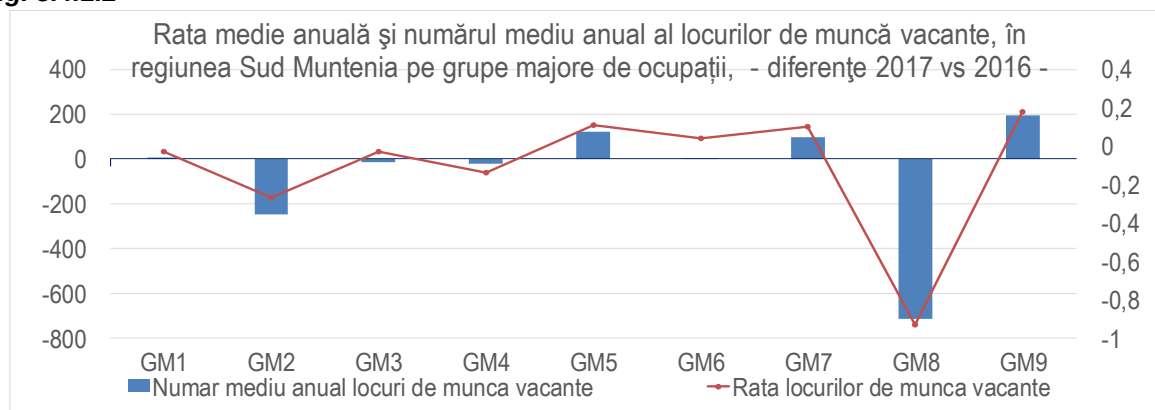
a fost de 1,33%, în scădere (-0,15 puncte procentuale) față de anul precedent.

Se observă o evoluție continuă a numărului locurilor de muncă vacante începând cu anul 2012 până în 2016.

Rata medie anuală și numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale

În anul 2017, ratele medii anuale ale locurilor de muncă vacante cu cele mai ridicate valori s-au înregistrat în **sănătate și asistență socială** (4,35%), **administrația publică** (3,02%), **activități de spectacole, culturale și recreative** (2,78%), respectiv **intermedieri financiare** (1,85%). În **industria prelucrătoare** s-a

Fig. 5.4.1.2

Sursa: INS, Baza de date TEMPO On line

concentrat peste o treime din numărul total al locurilor de muncă vacante (2,4 mii

⁴⁹Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁰Rata medie anuală a locurilor de muncă vacante reprezintă raportul dintre numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante și numărul mediu anual total al locurilor de muncă (ocupate și vacante, exclusiv cele blocate sau destinate numai promovării în interiorul întreprinderii sau instituției), exprimat procentual.

locuri vacante, 32,6% din numărul total al locurilor de muncă vacante), iar rata locurilor de muncă vacante a avut o valoare medie anuală de 1,36%.

În **sănătate și asistență socială** s-a concentrat aproape o cincime din numărul total al locurilor de muncă vacante (1,45 mii locuri vacante, 19,7% din numărul total al locurilor de muncă vacante). La polul opus, cele mai mici valori atât în ceea ce privește rata, cât și numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în activitățile din **industria extractivă** (0,05%, respectiv 4 locuri vacante) și **producția și furnizare de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** (0,25%, respectiv 12 locuri de muncă vacante), urmate de **tranzacții imobiliare** (0,9%, respectiv 13 locuri de muncă vacante).

Față de anul anterior, cele mai semnificative diminuări atât în ceea ce privește rata, cât și numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante au cunoscut activitățile de **sănătate și asistență socială** (-0,18 puncte procentuale, respectiv - 349 locuri vacante), de **industria prelucrătoare** (-0,35 puncte procentuale, respectiv - 456 locuri vacante), **activitățile profesionale, științifice și tehnice** (-0,77 puncte procentuale, respectiv - 107 locuri vacante). Față de perioada analizată, cele mai relevante creșteri ale locurilor de muncă vacante s-au regăsit în **comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor** (+161 locuri de muncă), **construcții** (+133 locuri de muncă), **hoteluri și restaurante** (+48 locuri de muncă), **intermedieri financiare și asigurări** (+ 30 locuri de muncă).

Conform **ANOFM**, angajatorii din Spațiul Economic European au oferit, prin intermediul rețelei **EURES (Portalul mobilității europene pentru ocuparea forței de muncă)** România, 1.409 locuri de muncă vacante în 25 aprilie 2018.

La nivelul trimestrului II 2017, cele mai multe locuri vacante au fost înregistrate în următoarele ocupații: specialiști (studii superioare) în diverse domenii de activitate (știință și inginerie, tehnologia informației și comunicații, administrativ-comercial, sănătate, juridic, social și cultural); muncitori necalificați; muncitori calificați și asimilați; lucrători în domeniul serviciilor; operatori la instalații și mașini, asamblori de mașini și echipamente. (Sursa: Institutul National de Statistică, octombrie 2017).

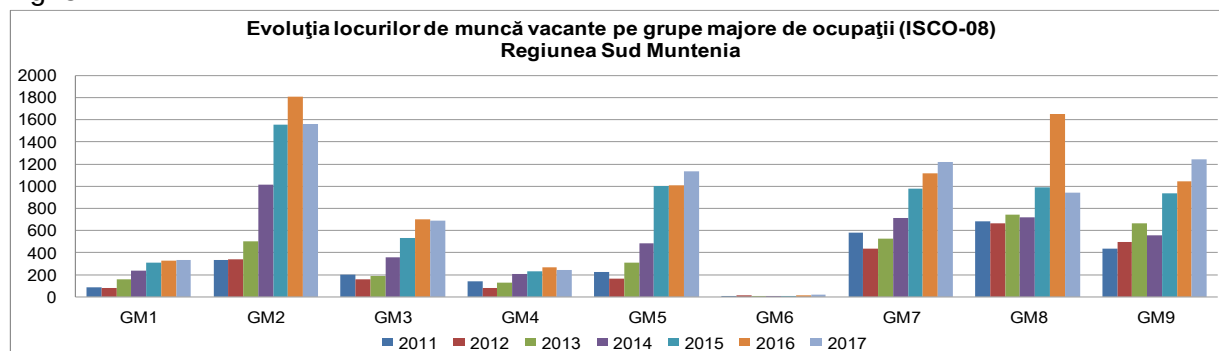
Conform datelor statistice ale ANOFM, cei mai importanți angajatori din regiune, ca număr de salariați, în 2017, erau: SC Automobile Dacia SA, Lisa Draxlmaier Autopart România, SC Lear Corporation Romania, SC Johnson Controls România, Yazaki România SRL, SC Lidl Discount SRL, SC Arctic SA, Leoni Wiring System⁵¹.

Potrivit datelor furnizate de agenții economice privind locurile de muncă vacante, în evidențele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) au fost înregistrate 30.151 locuri de muncă, în data de 27 iunie 2018. Situația locurilor de muncă vacante, în fiecare județ al regiunii Sud Muntenia: Prahova – 2.951, Argeș – 511, Teleorman – 383, Călărași – 370, Dâmbovița - 365, Ialomița – 233, Giurgiu – 81. La nivel național, cele mai multe locuri de muncă au fost oferite pentru: muncitor necalificat la asamblarea, montarea pieselor (2.554), lucrător comercial (1.714), agent de securitate (1.688), muncitor necalificat în industria confecțiilor (1.365), manipulant mărfuri (1.254), muncitor necalificat la demolarea clădirilor, căptușeli, zidărie, plăci mozaic, faianță, gresie, parchet (862), șofer autocamion/mașină de mare tonaj (761), confecționar asamblor articole din textile (753), montator subansamble (740), vânzător (672).

⁵¹Eures - Portalul mobilității europene pentru ocuparea forței de muncă

5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de

Fig. 5.4.2.

Sursa datelor: INS - Baza de date TEMPO-Online

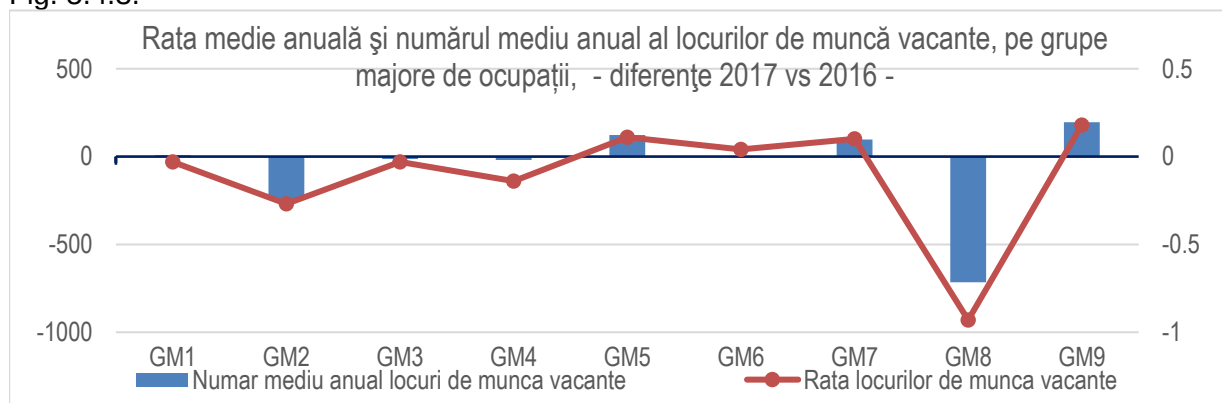
ocupații⁵²

În anul 2017, cea mai mare cerere de forță de muncă salariată exprimată de angajatori prin intermediul ratei cât și al numărului mediu anual al locurilor de muncă vacante s-a constatat în rândul ocupațiilor de **specialiști în diverse domenii de activitate** - grupa majoră 2 (1,65% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 1,56 mii locuri vacante, 21,2% din totalul locurilor de muncă vacante), urmate de ocupațiile de **muncitori necalificați** (1,62% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 1,243 mii locuri vacante, respectiv 16,9% din totalul locurilor de muncă vacante), **muncitori calificați și asimilați** (1,23% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 1,217 mii locuri vacante, 16,5% din totalul locurilor de muncă vacante), **lucrători în domeniul serviciilor** - grupa majoră 5 (1,43% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 1,133 mii locuri vacante, 15,4% din totalul locurilor de muncă vacante).

La polul opus, cu cea mai redusă disponibilitate a cererii de forță de muncă salariată s-au regăsit ocupațiile **lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit** - grupa majoră 6 (0,52% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 17 locuri vacante, 0,2% din totalul locurilor de muncă vacante), **funcționari administrativi** - grupa majoră 4 (0,78% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 244 locuri vacante, 3,3% din totalul locurilor de muncă vacante) și **membrii corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori** - grupa majoră 1 (0,93% rata locurilor de muncă vacante, respectiv 335 locuri vacante, 4,5% din totalul locurilor de muncă vacante).

Comparativ cu anul 2016, cele mai relevante scăderi a numărului mediu anual al locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în rândul ocupațiilor de **operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente** – grupa majoră 8 (-716 locuri vacante),

Fig. 5.4.3.

Sursadatelor: INS - Baza de date TEMPO-Online

respectiv de **specialiști în diverse domenii de activitate** – grupa majoră 2 (-248 locuri vacante). Prin comparație cu anul precedent, ușoare creșteri ale

⁵² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic [aici](#)

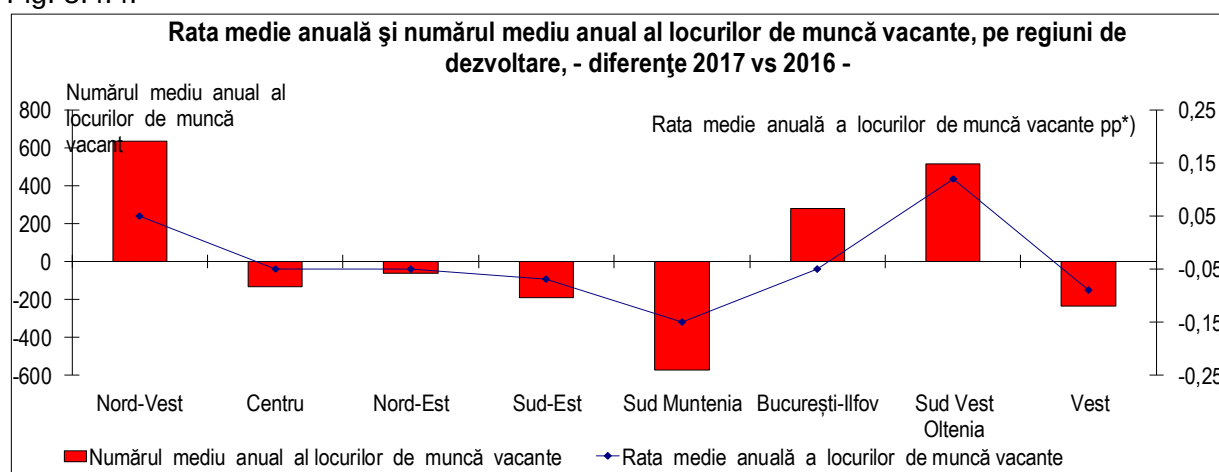
numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în rândul ocupațiilor de muncitori necalificați - grupă majoră 9 (+196 locuri vacante), respectiv **lucrători în domeniul serviciilor**- grupa majoră 5(+122 locuri vacante) și **muncitori calificați și asimilați** – grupa majoră 7 (+ 98 locuri vacante).

În profil teritorial, în anul 2017, cele mai ridicate valori ale ratei medii anuale a locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în regiunile Vest(1,75%), respectiv București-Ilfov(1,52%).

În ceea ce privește numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante, angajatorii au prezentat cea mai semnificativă cerere de forță de muncă salariată în regiunea București-Ilfov (16,3 mii locuri vacante), care a reprezentat peste 27% din numărul locurilor de muncă vacante din întreaga țară. Regiunile Nord-Vest (9,3mii locuri vacante), respectiv Vest (8,6 mii locuri vacante) au însumat aproape 30% din numărul total al locurilor de muncă vacante. La polul opus, atât în ceea ce privește rata, cât și numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante cele mai scăzute valori le-a cunoscut regiunea Sud-Vest Oltenia (0,63%, respectiv 2,4 mii locuri vacante), urmată de regiunea Sud-Est (0,87%, respectiv 4,3 mii locuri vacante), care împreună dețin peste 11% din totalul locurilor de muncă vacante.

Comparativ cu anul precedent, în ceea ce privește numărul mediu anual al

Fig. 5.4.4.

Sursa datelor: INS - Baza de date TEMPO-Online

locurilor de muncă vacante s-au înregistrat creșteri în regiunile Nord-Vest (+0,6 mii locuri vacante), respectiv Sud-Vest Oltenia (+0,5mii locuri vacante), alături de regiunea București-Ilfov (+0,3 mii locuri vacante). Cele mai relevante scăderi s-au înregistrat în regiunea Sud-Muntenia (-0,6 mii locuri vacante), urmate de regiunile Vest (-0,2 mii locuri vacante) și Sud-Est (-0,2 mii locuri vacante).

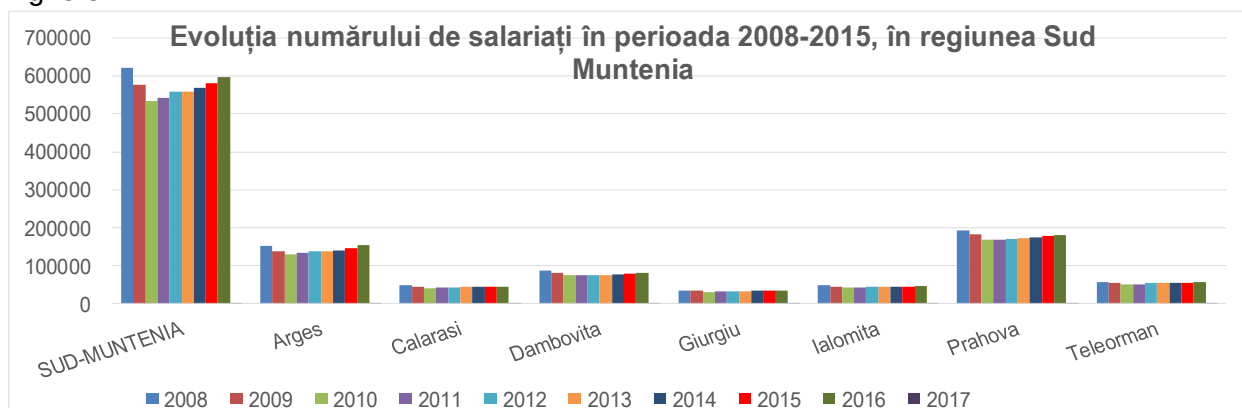
5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei⁵³

În regiunea Sud Muntenia, în anul 2017, numărul salariaților era de 614569 persoane, reprezentând 55,8% din totalul populației civile ocupate, în creștere cu 17325 persoane față de anul anterior, respectiv cu 2,9%. Analizând evoluția efectivului de salariați (figura 5.5.1) se observă că în perioada 2008-2010 acesta are o tendință descrescătoare în toate județele regiunii ca urmare a efectelor negative ale crizei economice și financiare. În perioada 2010-2017 efectivul salariaților are o tendință crescătoare în majoritatea județelor. Județele care în 2017 aveau cel mai mare efectiv de salariați erau: Prahova (30,1% din numărul de salariați din regiune), Argeș (26,2% din numărul de salariați din regiune) și Dâmbovița (13,6% din numărul de salariați din regiune), la polul opus situându-se județele Giurgiu (5,9% din numărul de salariați din regiune),

⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 g PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Călărași (7,33% din numărul de salariați din regiune) și Ialomița (7,5% din numărul de salariați din regiune).

Fig. 5.5.1

Sursa datelor: INS - Baza de date TEMPO-Online

Comparativ cu structura numărului de salariați pe activități economice la nivel național, în 2017, regiunea Sud Muntenia se remarcă prin **ponderea mare a numărului de salariați din industrie** (34,2%, cu 6,3 puncte procentuale peste media națională) și în special din **industria prelucrătoare** (29,4% , cu 5,4 puncte procentuale peste media națională). Pornind de la aceste date și de la structura VAB pe activități ale economiei naționale, se poate contura profilul economic regional.

Analizând structura numărului de salariați pe activități ale economiei naționale, în anul 2017, se observă procentul foarte redus de persoane salariate în **agricultură, silvicultură și pescuit** – 4,1%. Județele Ialomița, Călărași și Teleorman cu un profil preponderent agricol, cu o pondere mare a numărului de salariați în **agricultură, silvicultură și pescuit** (11,4%, 10,6%, 7,6%), comparativ cu județele industrializate: Argeș (1,8%), Prahova (1,9%) și Dâmbovița (2,5%). Corelând aceste date cu structura populației civile ocupate în această activitate economică (la nivel regional 27,8% din total populație era ocupată în agricultură), se confirmă concluzia că, în prezent, în mediul rural se practică o agricultură de subzistență, deci un șomaj deghizat. Analizând evoluția numărului de salariați pe activități ale economiei naționale, la nivel regional, în 2017 față de 2016, observăm că numărul de salariați înregistrează o tendință crescătoare în aproape toate activitățile cu excepția activităților de **Extractia petrolului brut și a gazelor naturale** (-199 salariați), **Fabricarea articolelor de îmbracaminte** (-2429 salariați), **intermedieri financiare și asigurări** (-87 salariați), **învățământ** (-242 salariați), **cercetare – dezvoltare** (- 94 salariați).

Comparând distribuția numărului de salariați pe activități ale economiei naționale de la nivel regional cu cea de la nivel național, la sfârșitul anului 2017, ponderi superioare față de cele înregistrate la nivel național s-au înregistrat în următoarele județe:

- Argeș: **industria prelucrătoare** (40,5%)
- Călărași: **agricultură** (10,6%), **construcții** (8,9%), **administrație publică și apărare** (6,2%), **învățământ** (8,2%), **sănătate și asistență socială** (8%).
- Dâmbovița: **industria extractivă** (1,7%), **industria prelucrătoare** (27,9%), **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** (2,5%), **hoteluri și restaurante** (3,6%), **administrație publică și apărare** (5,1%), **învățământ** (9,3%), **sănătate și asistență socială** (7,9%).
- Giurgiu: **agricultură** (6,4%), **industria extractivă** (1,9%), **construcții** (9,9%), **transport și depozitare** (9,4%), **administrație publică și apărare** (7,5%), **învățământ** (8,3%), **sănătate și asistență socială** (11%).
- Ialomița: **agricultură** (11,4%), **construcții** (7,8%), **comerț** (19,4%), **hoteluri și restaurante** (3,7%), **administrație publică și apărare** (5,8%), **învățământ** (7,52%), **sănătate și asistență socială** (7,8%).
- Prahova: **industria extractivă** (2,2%), **industria prelucrătoare** (31,3%), **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** (2,5%), **transport și depozitare** (5,9%)

- Teleorman: *agricultură* (7,6%), *industria extractivă* (1,9), *comerț* (17,6%), *administrație publică și apărare* (5,8%), *învățământ* (8,6%), *sănătate și asistență socială* (9%).

Se observă că elementul comun al județelor industrializate este procentul ridicat al salariaților în industrie, spre deosebire de celelalte județe care au un procent ridicat al salariaților în agricultură, administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială (acest fenomen se poate explica prin nivelul crescut al sărăciei în aceste județe, precum și prin ponderile ridicate ale populației școlare și vârstnice – în aceste județe ponderea populației școlare și vârstnice depășește 38% în total populație).

Analiza comparativă pe ocupații a șomajului și locurilor de muncă vacante în perioada 2008-2017

Datele furnizate de INS cu privire la evoluția locurilor de muncă vacante, respectiv a numărului de șomeri înregistrați, la nivelul anului 2017, evidențiază că la nivel regional se înregistrau un număr de 58025 șomeri înregistrați și 7375 locuri de muncă vacante. Cea mai mare pondere în totalul locurilor de muncă vacante o dețin activitățile: în **industria prelucrătoare** (32,6% din numărul total al locurilor de muncă vacante), **sănătate și asistență socială** (19,7% din numărul total al locurilor de muncă vacante) și **administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public** (15,5% din numărul total al locurilor de muncă vacante).

În 2017, în regiunea Sud Muntenia, numărul de șomeri înregistrați scade cu 21,8% față de anul 2016, iar numărul locurilor de muncă vacante scade cu 7,2%. Rămân însă 7375 locuri de muncă vacante și 58025 șomeri înregistrați. De ce un număr atât de mare de șomeri nu pot ocupa câteva mii de posturi vacante? Răspunsurile sunt multiple:

- salariile oferite de angajatorii care anunță posturi vacante sunt prea mici pentru a-i atrage pe potențialii candidați

- obținerea unor venituri fără muncă: veniturile și celelalte facilități obținute de beneficiarii de asistență socială sunt suficiente pentru un minimum de trai fără muncă

- supradimensionarea agriculturii în privința populației ocupate: majoritatea persoanelor ocupate în agricultură, în România în anul 2017 - aveau statutul ocupațional de lucrător pe cont propriu (51,4%) și lucrător familial neremunerat – (40,7%).

- realocarea pe ramuri și sectoare a lucrătorilor pe cont propriu a înregistrat o deplasare către sectorul de construcții, ceea ce reflectă o precarizare a muncii în acest sector cu tendințe de creștere a segmentării pieței și a dezvoltării dimensiunii muncii la negru

- îmbunătățirea calității locurilor de muncă și slaba calificare profesională a candidaților. Având în vedere estimările, în perspectiva anului 2020, cu privire la continuarea tendinței de creare de locuri de muncă care să solicite un nivel de educație ridicat, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total populație ocupată își va continua evoluția ascendentă. Pe niveluri de educație, tendința de scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani) se manifestă pentru populația cu studii medii și pentru populația cu nivel de pregătire scăzut. În același timp pentru populația cu studii superioare se înregistrează o evoluție pozitivă a ocupării. Specialiștii sunt cei mai căutați. Din punctul de vedere al numărului locurilor de muncă vacante pe grupe majore de ocupații, datele INS arată că, în 2017, cea mai mare cerere de forță de muncă salariată exprimată de angajatori a fost pentru ocupațiile de specialiști în diverse domenii de activitate (21,2% din totalul locurilor de muncă vacante).

- Existența unor joburi pentru care angajatorii găsesc cu greu candidatul potrivit. Posturile din industrie sunt cel mai greu de ocupat. Potrivit INS, în industrie, un număr de 2537 locuri de muncă erau vacante în 2017, în scădere cu 451 față de anul 2016. Industria prelucrătoare concentra 32,6% din numărul total al locurilor de muncă vacante (2405 de posturi neocupate), în timp ce sectorul bugetar însuma 35,4% din numărul total al locurilor de muncă vacante (în scădere cu 1,8% față de 2016): 1140 în administrația publică, 1451 în sănătate și asistență socială, respectiv 22 în învățământ. Principalele cauze ale neocupării acestor locuri vacante sunt: numărul redus de absolvenți cu competențe tehnice care să-i motiveze pe angajatori, insuficienta experiență în activitatea respectivă, migrația către alte țări, unde salariile pentru aceste activități sunt mai mari.

- Profilul **dominant la nivel regional al cererii de forță de muncă** este dat de ponderea locurilor de muncă ce necesită studii superioare și de nivel 3 sau 4, medii și postliceale (Specialiști în diverse domenii de activitate (21,2%), Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic – 9,3%; Funcționari administrativi – 3,3%; Lucrători în domeniul serviciilor – 15,4%; Muncitori calificați și

asimilați – 16,5%; Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente – 12,7%). Profilele **tehnic** și **servicii** înregistrează evoluții semnificative la nivel regional, atât prin creșterea numărului locurilor de muncă vacante cât și prin evoluția ascendentă a ponderii populației ocupate în industrie și servicii.

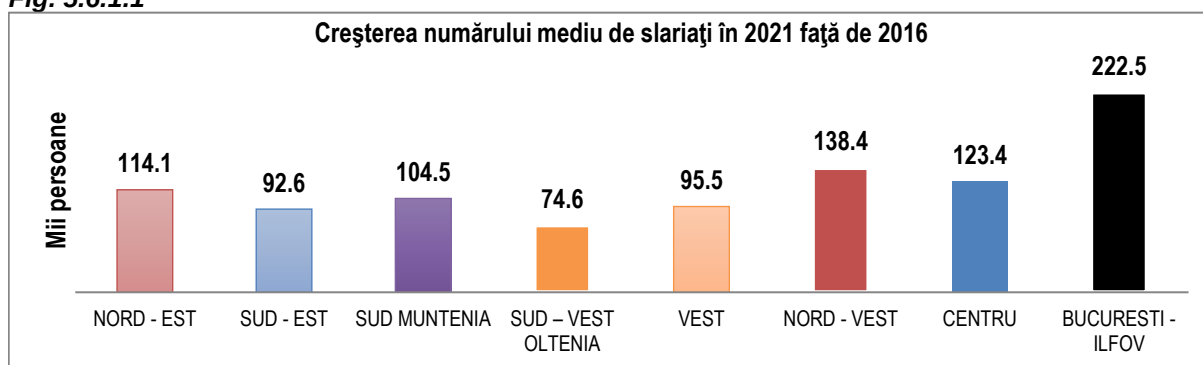
În același timp, **profilul resurse naturale și protecția mediului** înregistrează descreșteri a numărului de locuri de muncă vacante. Astfel, în 2017, în regiunea Sud Muntenia existau numai 17 locuri vacante pentru **Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit**.

5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)

5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați⁵⁴

Conform prognozei în profil teritorial – varianta de primăvară 2018, apărută în mai 2018, Comisia Națională de Prognoză estimează că numărul mediu de salariați va înregistra la nivel național un trend crescător, atingând în 2021 valoarea de 5725,0 mii persoane (crescând cu 20,3

Fig. 5.6.1.1

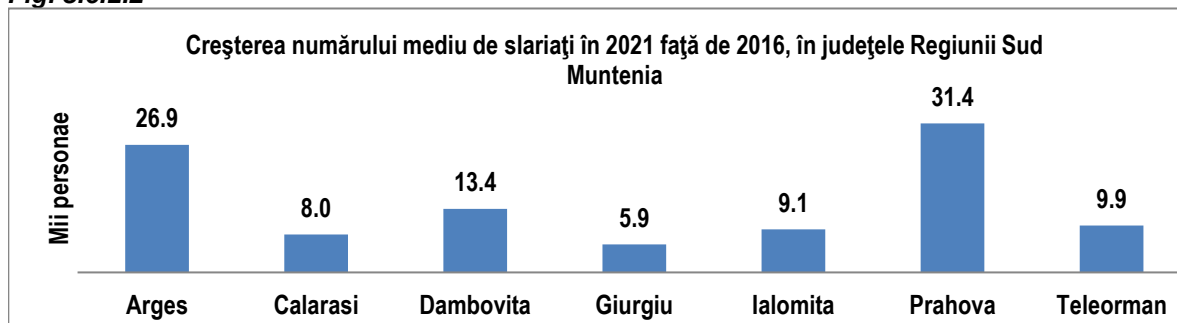

Sursa: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

puncte procentuale, respectiv 965,6 mii persoane). Proiecțiile arată că numărul mediu de salariați din regiunea Sud Muntenia va atinge valoarea de 652,3 mii persoane în 2021, crescând cu 19,1 puncte procentuale (104,5 mii salariați) față de valoarea înregistrată pentru anul 2016 (547,8 mii persoane).

Analizând proiecția numărului mediu de salariați la nivel național, pe regiuni, se constată că cea mai mare creștere se estimează în regiunea București-Ilfov (creștere cu 21,7 puncte procentuale, respectiv 222,5 mii salariați). Regiunea Sud Muntenia se plasează pe locul al

Fig. 5.6.1.2

Sursa: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

cincilea.

În anul 2021, Comisia Națională de Prognoză estimează cel mai mare număr de salariați în regiunea București-Ilfov (21,8% din numărul mediu al salariaților la nivel național), următoarele regiuni cu număr mare de salariați se preconizează a fi: Nord-Vest (13,8% din numărul mediu al

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognostic profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

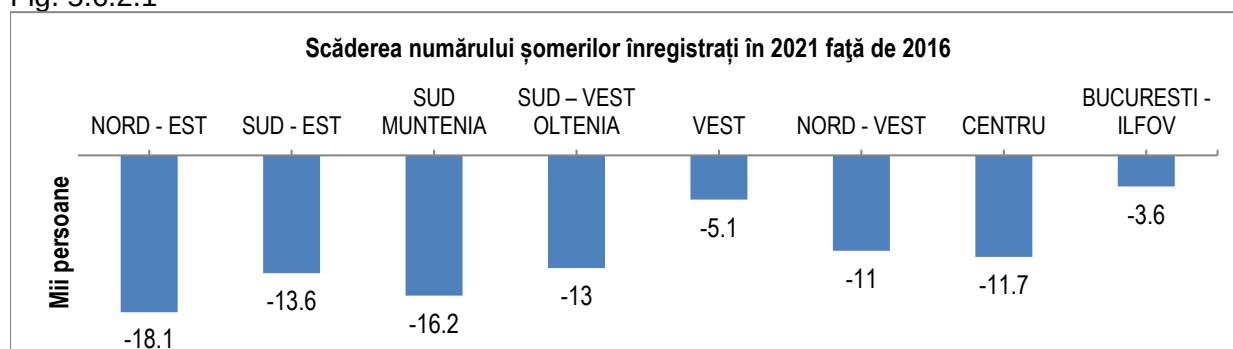
salariaților la nivel național), Centru (12,8% din numărul mediu al salariaților la nivel național) și Sud Muntenia (11,4% din numărul mediu al salariaților la nivel național).

Acest trend crescător se estimează și la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia. Cea mai importantă creștere se prognozează în județul Prahova, județ în care, în 2021, numărul mediu de salariați va crește cu 31,4 mii persoane față de 2016, ceea ce reprezintă o creștere de 19,0%. Creșteri importante se estimează și în județele Argeș și Dâmbovița. În județele Călărași, Ialomița și Teleorman creșterea este mai mică (sub 10 mii persoane), dar reprezintă procente de creștere peste media regională.

În anul 2021, Comisia Națională de Prognoză estimează cel mai mare număr de salariați în județul Prahova (30,2% din numărul mediu al salariaților la nivel regional), următoarele județe cu număr mare de salariați se preconizează a fi: Argeș (25,7% din numărul mediu al salariaților la nivel regional), Dâmbovița (13,4% din numărul mediu al salariaților la nivel regional) și cel mai mic număr de salariați în județul Giurgiu (5,7% din numărul mediu al salariaților la nivel regional).

5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului⁵⁵

Creșterea economică prognozată și implicit a ocupării, va determina în mod corespunzător scăderea șomajului, atât în cifre absolute dar și relative, respectiv rata șomajului. Conform prognozei în profil teritorial – varianta de primăvară 2018, până în 2021, numărul de șomeri va scădea la nivel național cu 22,3%, de la 418,2 mii cât înregistra la Fig. 5.6.2.1

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

sfârșitul anului 2016, la 325 mii persoane în 2021. În anul 2021, cea mai mare scădere a numărului șomerilor înregistrați este estimat în regiunile Nord-Est (scădere cu 23,2 puncte procentuale, respectiv 18,1 mii șomeri), Sud Muntenia (scădere cu 21,8 puncte procentuale, respectiv 16,2 mii șomeri), Sud-Est (scădere cu 20,1 puncte procentuale, respectiv 13,6 mii șomeri). Cea mai mică scădere a numărului șomerilor înregistrați este estimat în regiunile București-Ilfov (scădere cu 17,5 puncte procentuale, respectiv 3,6 mii șomeri) și Vest (scădere cu 23,1 puncte procentuale, respectiv 5,1 mii șomeri).

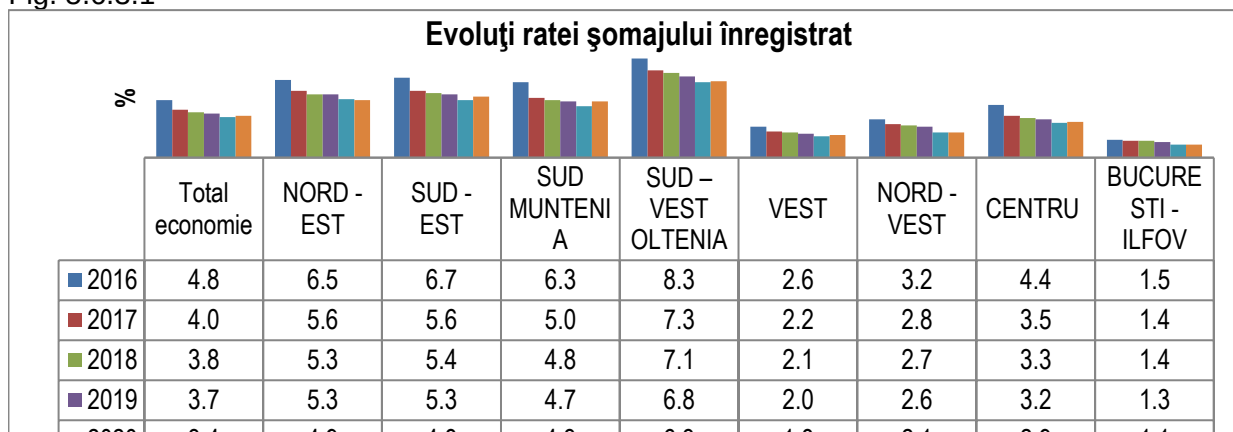
În anul 2021, Comisia Națională de Prognoză estimează cel mai mic număr de șomeri înregistrați în regiunile București-Ilfov și Vest (câte 5,2% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național), următoarele regiuni cu număr mic de șomeri înregistrați se preconizează a fi: Nord-Est (8,5% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național), Centru (10,9% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național) și Sud Est (16,6% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național). Regiunea Sud Muntenia va ocupa, în 2021, penultimul loc la nivel național în ceea ce privește numărul de șomeri înregistrați (58 mii șomeri, respectiv 17,8% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național), după regiunea Nord-Est – 60 mii șomeri înregistrați, respectiv 18,5% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național).

⁵⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat⁵⁶

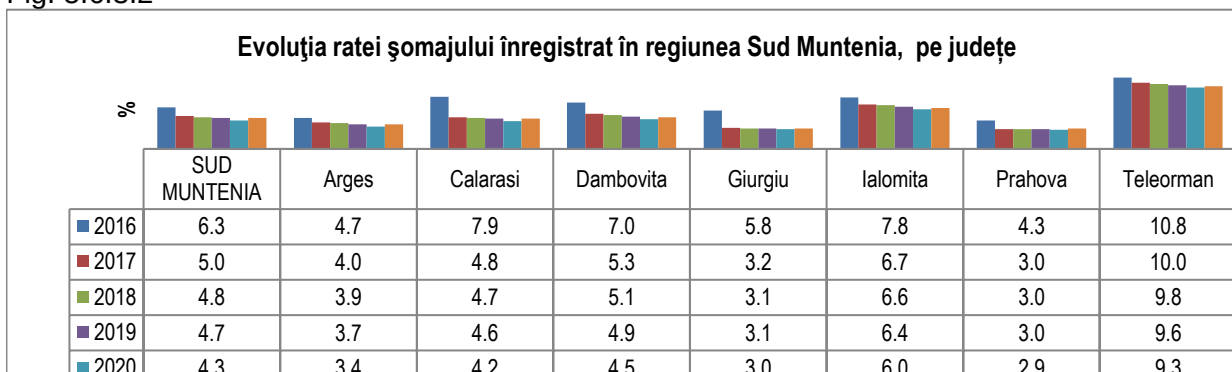
Conform proiecțiilor Comisiei Naționale de Prognoză, până în 2021, rata șomajului

Fig. 5.6.3.1

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

înregistrat va descrește la nivel național de la 4,8%, cât înregistra la sfârșitul anului 2016, la 3,5% în 2021. În anul 2021, Comisia Națională de Prognoză estimează cea mai mică rată a șomerilor înregistrați (sub media la nivel național) în regiunile București-Ilfov (1,1%), următoarele regiuni cu

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

rată mică a șomerilor înregistrați se preconizează a fi: Vest (1,9%), Nord-Vest (2,1%), Centru (3,0%) și Sud Est (16,6% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național). Regiunea Sud Muntenia va ocupa, în 2021, locul cinci la nivel național în ceea ce privește rata șomerilor înregistrați (4,7%), înaintea regiunilor Nord-Est (4,8%), Sud-Est (5,1%) și Sud-Vest Oltenia (6,4%).

În 2021, în regiunea Sud Muntenia, rata șomajului înregistrat este prognozată să atingă valoarea de 4,7% față de 6,3% cât înregistra în 2016, rămânând mai mare decât la nivel național (3,5%). Toate județele regiunii se încadrează în aceeași tendință descrescătoare. Cea mai mare scădere se estimează pentru județul Călărași, cu 3,3 puncte procentuale, urmat de Giurgiu (2,7 %). Cea mai mică scădere se estimează pentru județul Argeș, cu doar 1 punct procentual. În 2021, Comisia Națională de Prognoză estimează cea mai mică rată a șomajului înregistrat în județele Prahova și Giurgiu (3,1%) și cea mai mare în județele Teleorman (9,5%) și Ialomița (6,2%).

⁵⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2018” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă

5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European –CEDEFOP

Prognozele CEDEFOP oferă o perspectivă despre posibilitățile de angajare între 2015 și 2025. Totalul de locuri de muncă reprezintă suma de locuri de muncă nou create - cerere expandată - și de locuri de muncă ce rezultă din necesitatea de a înlocui oameni care fie ocupă alte locuri de muncă, fie ies de pe piața muncii, de exemplu, ca urmare a pensionării - cerere de înlocuire. De multe ori, cererea de înlocuire oferă mai multe oportunități de angajare decât cererea expandată, ceea ce înseamnă că vor fi în continuare oportunități de angajare, chiar dacă nivelul global al ocupării forței de muncă scade.

Oportunități de locuri de muncă

În România, ca urmare a **cererii de înlocuire ridicate**, cele mai multe posibilități de angajare, în jurul valorii de 47%, vor fi pentru calificări în agricultură, silvicultură și pescuit, de aproape opt ori mai mare decât prognoza de 6% pentru aceste ocupații pentru statele Uniunii Europene. În schimb, oportunitățile de angajare pentru muncitori calificați și asimilați, în România, în jurul valorii de 0%, este semnificativ sub prognoza de 5% pentru Uniunea Europeană în ansamblul său.

Cele mai multe oportunități de angajare în România vor necesita calificări de nivel inferior, adică ISCED 97 niveluri 1 și 2. Cu toate acestea, va exista și un număr semnificativ de oportunități de angajare care necesită calificări de nivel înalt, adică ISCED 97 niveluri 5 și 6.

Forța de muncă din România este din ce în ce mai înalt calificată. Aceasta se explică prin faptul că mai multe persoane în vârstă, mai puțin calificate, părăsesc piața forței de muncă și mai mulți oameni tineri, cu studii superioare, intră pe piața forței de muncă.

Până în 2025, ponderea forței de muncă din România cu nivel înalt de calificare ar trebui să crească până la 39,4%, comparativ cu 26,6% în 2013 și 17,3% în 2005.

Persoanele cu nivel mediu de calificare în 2025 vor reprezenta 37,8% din forța de muncă, comparativ cu 51,5% în 2013. Ponderea celor cu nivel scăzut sau fără calificări este previzionat să rămână la aproximativ 22% în anul 2025. Conform previziunilor CEDEFOP, până în 2020, în România, în jur de 50% din forța de muncă cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani va avea calificări înalte, valoare superioară țintei UE 28 de 40%. Pe baza tendințelor actuale în jur de 60% din forța de muncă cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani în România va avea calificări de nivel înalt, până în 2025.

5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale

În 2011, Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) a realizat, **Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020. Studiul a fost realizat de către INCSMPS** în calitate de partener în cadrul Proiectului strategic cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, proiect al cărui lider de parteneriat a fost Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată utilizând o metodologie similară cu cea utilizată de Universitatea Cambridge în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor dorite.

A fost estimată și **cererea înlocuită** (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor). Este de menționat că cererea înlocuită este o variabilă intermediară, astfel încât valorile ei nu descriu decât evoluții ale unor structuri economice trecute. Mai mult, lipsa unor informații detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Utilizând cele două variabile (cererea potențială și cererea înlocuită) s-a estimat **cererea agregată** de forță de muncă pentru anul 2013 și s-a extins prognoza pentru orizontul 2020.

Prognoza cererii potențiale și a cererii înlocuite

În cazul regiunii Sud Muntenia, pe toate cele trei scenarii de prognoză se manifestă o tendință ușor ascendentă pentru orizontul 2011-2020. Astfel, potrivit scenariului optimist, cererea potențială crește cu aproximativ 2% în 2020 față de perioada 2011. Pentru scenariul moderat, este de așteptat că cererea potențială să crească în 2020 față de anul 2011 tot cu 2%, iar în cazul scenariului pesimist este previzibilă o creștere ușoară a cererii potențiale de-a lungul orizontului 2012-2020.

În **scenariul moderat**, cererea potențială manifestă un trend ascendent, astfel că dacă până în anul 2013 se întrevide o ușoară scădere a cererii potențiale, începând cu anul 2013 această scădere se prevede a se recupera, ajungând ca la finele intervalului de prognoză să fie cu 1,8% mai mare decât la începutul lui. În schimb variațiile prognozate pentru cererea înlocuită sunt mai reduse și la nivelul anului 2020 aceasta se estimează a fi mai mare cu 2,5% față de anul 2010.

Pe activități economice, în regiunea Sud Muntenia în ipotezele scenariului moderat, la orizontul anului 2020, se estimează creșteri ale cererii potențiale de forță de muncă în *industria prelucrătoare, construcții, comerț, sănătate și asistență socială, intermediari financiare, tranzacții imobiliare, închirieri și alte servicii*. Scăderi mai importante ale cererii potențiale observăm în sectorul *agricultura, transporturi, depozitare și comunicații și în administrație publică și apărare*.

Prognoza locurilor de muncă disponibile

În cadrul regiunii Sud, în **scenariul moderat**, valorile negative din primii doi ani ai perioadei de prognoză, care indică reduceri de locuri de muncă în 2011-2012 la nivel regional și în județele Argeș, Călărași, Giurgiu, Prahova, sunt urmate începând din 2014 de o evoluție favorabilă a locurilor de muncă disponibile care se încadrează de-a lungul perioadei pe un trend general ascendent, cu un vârf în 2015. Pentru județele Dâmbovița, Ialomița și Teleorman sunt estimate creșteri constante ale locurilor de muncă disponibile pe parcursul întregii perioade 2012-2020.

Analizând evoluția locurilor de muncă disponibile în funcție de principalele ocupații în cazul **scenariului moderat** de-a lungul perioadei 2012-2020, se poate observa faptul că cele mai multe locuri de muncă disponibile se înregistrează pentru *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, (în special din anul 2015), Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Conducători de vehicule și operatori la instalații mobile, Meseriași și muncitori calificați în industria extractivă și construcții, Alte ocupații asimilate tehnicienilor, Modele, manechine și vânzători în magazine și piețe, Lucrători în servicii personale și de protecție și, Operatori la mașini, utilaje și asamblori de mașini, echipamente și alte produse, Meseriași și muncitori calificați în industria alimentară și alte meserii artisanale*.

În **regiunea Sud Muntenia**, în ipotezele scenariului moderat, dintre toate domeniile de pregătire profesională, domeniul *Agricultura* ocupă un loc mai semnificativ față de alte regiuni (cu excepția regiunilor Sud-Vest, Sud-Est și Nord-Est). Și domeniile *Chimie industrială și Construcții instalații și lucrări publice* ocupă ponderi mai importante în cadrul cererii potențiale față de alte regiuni. De asemenea, domeniul *Electric* este mai bine reprezentat față de majoritatea regiunilor.

5.7.3. Anchete în firme

Ancheta în firme privind cererea de forță de muncă pe termen scurt reprezintă componenta "Investigații de teren în rândul angajatorilor" a „*Studiului previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013*” realizat de Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) – partener în cadrul proiectului „*Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii*”. Ancheta de teren în rândul angajatorilor s-a realizat prin interviuri „față în față” pe baza unui chestionar aplicat pe un eșantion regional de 484 firme, reprezentativ la nivel regional, în perioada 14 august – 14 septembrie 2011. Marja de eroare a eșantionului a fost de $\pm 4.37\%$ la un nivel de încredere de 95%.

Principalele rezultate obținute din prelucrarea informațiilor obținute în urma anchetei de teren din Regiunea Sud Muntenia sunt următoarele:

Din punctul de vedere al domeniului de calificare relevant pentru pregătirea prin liceu tehnologic și învățământ profesional, la nivel regional, la momentul anchetei, cea mai semnificativă cerere de forță de muncă se adresa domeniilor mecanică (33,7%) și industrie textilă și pielărie (24,7%), urmate la distanță de domeniile construcții, instalații și lucrări publice (10,1%), comerț (9,9%) și turism și alimentație (7,1%). În medie, locurile de muncă vacante la momentul anchetei erau neocupate de cca. 2,15 luni.

La orizontul următoarelor 6 și 12 luni se estima o creștere a cererii de forță de muncă. Cu cât dimensiunea firmei scadea cu atât era mai probabil ca aceasta să fie încrezătoare cu privire la evoluțiile pozitive din punct de vedere al efectivelor de salariați pe termen scurt. În cele șapte județe ale regiunii, șase estimau creșteri ale efectivelor de salariați (Argeș, Călărași, Dâmbovița, Ialomița, Prahova, Teleorman). Pentru același orizont de timp, în profil sectorial se estima ca cele mai dinamice firme ar fi cele din distribuția apei și salubritate, sănătate și asistență socială și activități de servicii administrative și servicii suport. Cele mai pesimiste cu privire la evoluțiile efectivelor de salariați pe termen scurt (12 luni) erau firmele din agricultură, silvicultură, pescuit, construcții și alte activități de servicii care estimau scăderi ale efectivelor de personal.

Comparând structura numărului curent de locuri de muncă, cu cea a locurilor de muncă estimate, s-a constatat că întreprinderile din regiunea de dezvoltare Sud Muntenia anticipau o ușoară creștere a ponderii ocupațiilor din GO 7 (Muncitori calificați) și GO 6 (Muncitori din agricultură și pescuit). Din punctul de vedere al domeniului de calificare relevant pentru liceul tehnologic și învățământul profesional, la nivel regional, cea mai ridicată cerere de forță de muncă pentru orizontul următoarelor 12 luni se adresa domeniilor mecanică (22,2%), industrie alimentară (17,2%), agricultură (15,9%), comerț (14,1%), industrie textilă și pielărie (11,9%) și construcții, instalații și lucrări publice (10,6%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cea mai ridicată cerere de forță de muncă se adresa domeniilor informatică (51,7%) și servicii (32,5%).

5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT

Principalele constatări desprinse din informațiile din AMIGO la nivel regional:

❖ Populația activă, populația ocupată:

- În 2017 populația activă și populația ocupată a regiunii Sud Muntenia înregistrează creșteri față de anul anterior cu **diferențe majore pe sexe și medii rezidențiale**: în timp ce populația activă masculină scade cu 0,8%, populația activă feminină crește cu 3,6% față de anul anterior

- Creșterea populației ocupate feminine (6,8%), față de anul anterior, este mai accentuată decât creșterea populației ocupate masculine (1,0%).

- Populația ocupată înregistrează creșteri mai mari în mediul urban față de mediul rural.

❖ Rata de activitate și rata de ocupare:

- În intervalul 2002-2017, rata de activitate a crescut de la 65,1% în 2002 la 67,6% în 2017 (în creștere cu 1,5% față de anul anterior). În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, acest indicator se situează peste media națională (67,6% față de 67,3% la nivel național). Cea mai mică valoare a înregistrat-o în anul 2011, după care urmează un trend crescător până în 2015, urmat de scădere în 2016. În cazul tinerilor (15-24 ani), rata de activitate este de 36,2%, în scădere cu 3,6% în perioada analizată (și în creștere cu 2 puncte procentuale față de anul anterior), fiind mai redusă în mediul urban (27% față de 41,3% în mediul rural) și în cazul femeilor (30,6% față de 41,4% pentru bărbați). Același trend se observă și în cazul ratei de ocupare.

- Decalajul ratei de ocupare față de ținta UE pentru 2020:

 Conform datelor furnizate de Eurostat, în Regiunea Sud Muntenia, în 2017, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (20-64 ani), a fost de 67,8 % (în creștere cu 3,1 puncte procentuale față de anul anterior), cu 1 punct procentual sub media națională (68,8%), cu 4,3 puncte procentuale sub media europeană (UE-28 – 72,1%) și cu 2,2 puncte procentuale mai mică față de ținta națională de 70% stabilită în contextul Strategiei Europa 2020

❖ Somajul (BIM), în 2017:

- Rata șomajului BIM pentru 2017 în regiune mai ridicată decât cea la nivel național (5,1%) cu 2 puncte procentuale.

- Scăderea în 2017 față de anul 2016 cu 2,2 puncte procentuale a ratei șomajului (de la 9,3 % la 7,1 %).

- Șomajul BIM este mai mare în cazul bărbaților (7,5% la bărbați față de 6,6% la femei) și în mediul rural (6,2% în urban față de 7,8% în rural)

- Rata ridicată a șomerilor tinerilor (15-24 ani), dar în scădere cu 6,1 puncte procentuale față de anul anterior: 23,7% (cu 5,4 puncte procentuale peste media națională), mai accentuată în mediul urban (24% față de 23,5% în rural) și în rândul femeilor (23,6% față de 23,7 pentru bărbați).

❖ **Ocuparea și șomajul pe niveluri de educație - 2017**

- **Riscul de șomaj crește și șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut.**

- **Tendința de creștere a ponderii** în ocupare a populației cu studii superioare și de **scădere a ponderii cu nivel de scăzut de pregătire** și cu studii medii.

- Repartizarea populației ocupate de 15 ani și peste după **nivelul de educație** relevă că peste jumătate (66%) avea nivel *mediu* de educație, în timp ce persoanele cu nivel *scăzut* de educație reprezentau 18,3% din totalul populației de 15 ani și peste, iar cele cu *studii superioare* dețineau o pondere de 15,8%

- Nivelul cel mai ridicat al ratei de ocupare pentru persoanele în vârstă de muncă s-a înregistrat în rândul absolvenților învățământului superior (89%). Pe măsură ce scade nivelul de educație, scade și gradul de ocupare. Astfel, erau ocupate 68,6% dintre persoanele cu nivel mediu de educație și numai 38,5% dintre cele cu nivel scăzut de educație.

- Un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor în structura pe sexe a ocupării** (pentru nivelurile postliceal și superior), în paralel cu o mai bună reprezentare a bărbaților cu nivel de pregătire liceal, profesional și de ucenici

- **Disparități majore între rural și urban, privind nivelul de educație al populației ocupate**

Concluzii din analiza principalilor indicatori din Balanța Forței de Muncă (BFM):

❖ **Rata de ocupare a resurselor de muncă (conf. BFM) - 2017**

- Regiunea Sud – Muntenia este o regiune cu valori scăzute ale ratei ocupării (59,5% față de 67,3% la nivel național).

- Rata de ocupare a resurselor de muncă a fost de 59,5%, în creștere cu 0,9 puncte procentuale față de anul anterior, sub rata la nivel național (67,3%). Rata ocupării la persoanele de sex feminin a fost de 57,2%, mai redusă cu 4,4 puncte procentuale comparativ cu rata ocupării la bărbați (61,6%). Ratele de activitate și de ocupare a populației civile sunt mai reduse la nivel regional decât cele agregate la nivel național, în toate județele regiunii, cu excepția județului Argeș, unde rata de ocupare a fost la 1 ianuarie 2018 de 67,4%, iar rata de activitate de 70,2%.

❖ **Somerii înregistrați în evidențele AJOFM- 2017:**

- Rata șomajului (șomeri înregistrați) este peste media națională (5% față de 4% la nivel național), în scădere cu 1,3 puncte procentuale față de anul anterior. Această situație este valabilă în toate județele, cu excepția județelor Prahova (3,1%) și Giurgiu (3,3%), unde această rată este sub nivelul național.

- Rata șomajului înregistrat cunoaște o evoluție fluctuantă în perioada 2002-2014, cu o tendință generală descrescătoare în toate județele în perioada anilor 2002-2007 (când au fost înregistrate cele mai mici niveluri ale șomajului înregistrat, o creștere ușoară în 2008, urmată de o creștere accentuată în anul 2009, apoi o perioadă de descreștere până în anul 2011, urmată de o creștere cu 0.5 procente în 2013 și apoi scădere ușoară până în 2017 (de la 7,5% în 2013 la 5% în 2017).

Concluzii din analiza structurii populației ocupate civile – 2008-2017:

- Se constată în ultimii ani tendința de **scădere a numărului și ponderii populației ocupate (civile) în agricultură**, în paralel cu **creșterea în industrie, construcții, servicii**.

- Ierarhia **sectoarelor economice** din punct de vedere al ocupării forței de muncă civile la 1 ianuarie 2017: **serviciile 39%, agricultura 27,7%, industria 26,2%, construcțiile 7%**

✚ **Agricultura:**

- Creștere până în 2012, după care scădere constantă în ultimii ani. Ponderea ocupării în agricultură **mai mare la nivel regional** decât la nivel național; cu diferențieri mari între județe (mult peste media națională în Teleorman, Giurgiu, Ialomița și Călărași).

Serviciile

- Creștere constantă în ultimii ani atât în cifre absolute cât și ca pondere a ocupării în toate activitățile din cadrul sectorului.

- Creșterea ponderii persoanelor care și-au desfășurat activitatea în *servicii (+4,9%); comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (+ 1,6%), transport și depozitare (+1,1%), activități de servicii administrative și activități de servicii suport (+ 1,2%)*.

- Serviciile (39%), deși în creștere cu 1,1,% față de anul anterior, se află la o distanță de 8,5 puncte procentuale sub nivelul național (47,4%).

Industria:

- Pondere mai mare decât media națională pe toată perioada analizată, atât pe ansamblu cât și pentru industria extractivă și industria prelucrătoare

- Privitor la ponderea populației ocupate în industrie, tradiția regiunii se confirmă prin ponderi *peste media regională și națională în județele Argeș (34,6%, la sfârșitul anului 2017), Prahova (30,3%, la sfârșitul anului 2017) și Dâmbovița (28,3%, la sfârșitul anului 2017)*.

Construcțiile:

- Pondere mai mică decât media națională pe toată perioada analizată

- Tendință de descreștere în perioada 2008-2012, urmată de creștere până la sfârșitul anului 2017.

- Ponderea populației ocupate în construcții depășește ponderea națională și regională numai în județele Prahova (9,6%) și Giurgiu (10,7%).

Concluzii din analiza comparativă pe ocupații a șomajului și locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM

Învățământ profesional și liceal tehnologic:

Profilul **dominant la nivel regional al cererii de forță de muncă** este dat de ponderea locurilor de muncă ce necesită studii de nivel 3 sau 4, medii: Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic – 9,3%; Funcționari administrativi – 3,3%; Lucrători în domeniul serviciilor – 15,4%; Muncitori calificați și asimilați – 16,5%; Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente – 12,7%). Profilele **tehnic** și **servicii** înregistrează evoluții semnificative la nivel regional, atât prin creșterea numărului locurilor de muncă vacante cât și prin evoluția ascendentă a ponderii populației ocupate în industrie și servicii.

În același timp, **profilul resurse naturale și protecția mediului** înregistrează descreșteri a numărului de locuri de muncă vacante. Astfel, în 2017, în regiunea Sud Muntenia existau numai 17 locuri vacante pentru **Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit**.

- **Învățământ postliceal și superior**

Populația cu studii superioare înregistrează o evoluție pozitivă a ocupării. Specialiștii sunt din ce în ce mai căutați pe piața forței de muncă. Din punctul de vedere al numărului locurilor de muncă vacante pe grupe majore de ocupații, datele INS arată că, în 2017, cea mai mare cerere de forță de muncă salariată exprimată de angajatori a fost pentru ocupațiile de specialiști în diverse domenii de activitate (21,2% din totalul locurilor de muncă vacante).

Concluzii de ordin general

Strategia Europa 2020, a agreat ca țintă generală pentru anul 2020 creșterea ratei ocupării forței de muncă până la nivelul de 75%, pentru populația cu vârsta în intervalul 20-64 de ani. Astfel, fiecare dintre cele 27 de state membre ale Uniunii Europene și-a stabilit propriile obiective naționale. Ținta României este aceea de a ajunge, în 2020, la un grad de ocupare a forței de muncă de 70% față de 63,9 %, cât a fost stabilit pentru anul 2011. Pentru a fi îndeplinit acest obiectiv este imperios necesar să se adopte un set de măsuri axat, pe de o parte, pe sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unei surse certe de trai, iar pe de altă parte, pe consolidarea cadrului legal referitor la sistemul asigurărilor de șomaj și promovarea ocupării forței de muncă.

Conform datelor furnizate de INS, în Regiunea Sud Muntenia, rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 64,7%, așadar cu 1,6 puncte procentuale sub media națională, cu 6,3 puncte procentuale sub media europeană (UE-28) și cu 5,3 procente mai mică decât ținta națională de 70%, stabilită în contextul Strategiei Europa 2020.

Cele mai importante tendințe demografice cu impact major asupra ocupării în România conturate de Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020 sunt:

a. Scăderea continuă a populației totale caracterizate prin tendința de îmbătrânire demografică și creșterea ponderii populației în vârstă de muncă (15-64 de ani) în total populație, concomitent cu scăderea raportului de dependență demografică.

b. Creșterea explozivă a numărului de emigranți pentru muncă după aderarea la Uniunea Europeană, care a dezechilibrat piața muncii (fenomenul fiind greu de gestionat, astfel încât să poată fi elaborate politici adecvate de echilibrare a concordanței dintre cerere și ofertă) și a sporit riscul pierderii de productivitate.

c. Modelul de creștere economică abordat de România în perioada 2000 – 2010, bazat mai mult pe consum intern și nu pe ocupare, a fost unul nesustenabil. Chiar dacă în perioada 2000 – 2008 s-au înregistrat ritmuri de creștere economică mari, ocuparea forței de muncă nu a fost influențată semnificativ de acest context favorabil. Astfel, în perioada 2009-2016 Sud Muntenia a pierdut 2,1 puncte procentuale din rata totală de ocupare a populației în vârstă de muncă (15 – 64 de ani) și 5,5 puncte procentuale din rata de ocupare a forței de muncă tinere (15 – 24 de ani). În 2017, regiunea Sud Muntenia rata totală de ocupare a populației în vârstă de muncă (15 – 64 de ani) crește cu 2,9 puncte procentuale față de anul anterior, iar rata de ocupare a forței de muncă tinere (15 – 24 de ani) crește cu 3,7 puncte procentuale.

d. În prezent, cu toate eforturile depuse, România se află încă mult în urma mediei europene, în ceea ce privește nivelul dezvoltării economico-sociale, în general și al productivității muncii la nivel național. În primul rând, în ceea ce privește distribuția forței de muncă pe cele trei mari sectoare ale economiei discrepanțele față de media europeană devin vizibile prin compararea situației din România cu nivelurile medii europene. Repartiția populației ocupate pe activități ale economiei naționale în anul 2017 arată că, în Regiunea Sud Muntenia 27,7% din totalul persoanelor ocupate erau concentrate în sectorul agricol, 33,3% în industrie și construcții, iar 38,9% în servicii. Dacă în cazul industriei, ponderea ocupării este peste media națională și europeană, în cazul construcțiilor și serviciilor ponderea ocupării este sub media națională și europeană. Agricultură este supradimensionată în cazul României și mai ales în cazul regiunii Sud Muntenia, în privința populației ocupate pe care o deține, în detrimentul altor sectoare economice. Aceasta, în condițiile în care, într-o economie modernă, agricultura își restrânge considerabil proporția populației ocupate în raport cu celelalte ramuri.

e. Scăderea numărului de persoane ocupate în agricultură cu 118,4 mii persoane (de la 4243 mii persoane în anul 2008 la 305,9 mii persoane în anul 2017), reprezintă o mutație importantă a structurii ocupaționale a ocupării forței de muncă în regiunea Sud Muntenia. Aproape integral această populație ocupată pierdută din agricultură avea statutul ocupațional de lucrător pe cont propriu (inclusiv lucrător familial neremunerat). Realocarea pe ramuri și sectoare a lucrătorilor pe cont propriu a înregistrat o deplasare către sectorul de construcții, ceea ce reflectă o precarizare a muncii în acest sector cu tendințe de creștere a segmentării pieței și a dezvoltării dimensiunii muncii la negru⁵⁷. Tendința de reducere a ocupării nesalariale a fost însoțită de o scădere a numărului de salariați, cu 6,993 mii persoane (în anul 2017 față de anul 2008). După 2010, numărul de salariați înregistrează un trend crescător în aproape toate activitățile cu excepția activităților de **extracția petrolului brut și a gazelor naturale, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, intermediari financiare și asigurări, învățământ**, care înregistrează o tendință descrescătoare.

f. Tendința de scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani), se manifestă pentru populația cu studii medii și pentru populația cu nivel de pregătire scăzut. În același timp pentru populația cu studii superioare se înregistrează o evoluție pozitivă a ocupării. Astfel, în regiunea Sud Muntenia, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total ocupare a crescut de la 9.6 % în anul 2002 la 15.8%, în anul 2017. Potrivit Strategiei EUROPA 2020, până în 2020, 16 milioane de locuri de muncă vor necesita un nivel înalt de calificare, în timp ce numărul locurilor de muncă pentru care se vor cere competențe reduse va scădea cu 12 milioane. Din punctul de vedere al numărului locurilor de muncă vacante pe grupe majore de ocupații, datele INS arată că, în 2017, în Regiunea Sud Muntenia, cea mai mare cerere de forță de muncă salariată exprimată de angajatori a fost pentru ocupațiile de specialiști în diverse domenii de activitate (21,2% din totalul locurilor de muncă vacante).

⁵⁷Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 - 2020

g. Rata șomajului BIM pentru 2017 în regiune mai ridicată decât cea la nivel național (5,1%) cu 2 puncte procentuale și în scădere față de anul 2016 cu 2,2 puncte procentuale (de la 9,3 % la 7,1 %). Șomajul BIM este mai mare în cazul bărbaților (7,5% la bărbați față de 6,6% la femei) și în mediul rural (6,2% în urban față de 7,8% în rural). Rata ridicată a șomerilor tinerilor (15-24 ani), dar în scădere cu 6,1 puncte procentuale față de anul anterior: 23.7% (cu 5,4 puncte procentuale peste media națională), mai accentuată în mediul urban (24% față de 23,5% în rural) și în rândul femeilor (23,6% față de 23,7 pentru bărbați).

h. Conform Eurostat, în anul 2017, în regiunea **Sud Muntenia**, existau 50,8 mii șomeri de lungă durată, **rata șomajului de lungă durată** fiind de **3,7%**, în scădere cu 1,8 procente față de anul precedent, rată ce depășește media națională (2%) și europeană (3,4%). Pentru tineri (15-24 ani), rata șomajului de lungă durată (în șomaj de șase luni și peste) a fost de 20,9%, iar incidența șomajului de lungă durată în rândul tineretului de 70,3% (în creștere cu 5,6 procente față de anul precedent).

i. Riscul de șomaj crește și șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut.

Un factor îngrijorător este reprezentat de creșterea numărului de tineri NEETs⁵⁸ fapt care indică dificultăți în tranziția de la sistemul de educație la piața muncii și reprezintă una dintre categoriile cărora ar trebui să li se acorde o atenție deosebită în perioada următoare. Conform Eurostat (vezi anexa *NEETs la nivel european, național și regional*), în 2017, în regiunea Sud Muntenia, 19,6% din tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani nici nu învață și nici nu lucrează, iar nivelul acestui indicator este foarte mare prin comparație cu cel național și european (15,2% la nivel național și 10,9% la nivel EU 28). Pentru tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care nici nu învață și nici nu lucrează situația este și mai îngrijorătoare (aceștia reprezintă 26,1% din totalul tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani la nivel regional, 19,3% la nivel național și 14,3 la nivel EU 28).

IMPLICAȚIILE PENTRU ÎPT:

Fluctuația ratei de ocupare, decalajul până la atingerea obiectivului stabilit prin Strategia Europa 2020, rata șomajului și al șomajul de lungă durată peste media la nivel național, șomajul ridicat al tinerilor - direcționează sistemul de ÎPT către:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
- parteneriate active cu agenții economici, cu Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

➤ **Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă** - în contrast cu nevoile de formare în creștere (pentru întreprinderi, salariați, șomeri), decurgând din mobilitatea ocupațională accentuată de procesele de restructurarea economiei, nevoile de actualizare și adecvare a competențelor la cerințele în schimbare la locul de muncă, etc. - oferă școlilor oportunitatea unei implicări active ca furnizori de formare profesională pentru adulți, având în vedere:

- creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
- adecvarea calificării cu locul de muncă
- reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
- recunoașterea și valorificarea experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală

⁵⁸ Not in employment, education or training - tineri cu varste cuprinse între 15 și 24 ani care nu sunt activi pe piața muncii, nu sunt implicați în educație sau în alte programe de formare.

- diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă, exemple: programe de formare la distanță, consultanță, etc.

➤ **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuie avute în vedere pentru:

- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)⁵⁹

- Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare

- Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a profilurilor **tehnic și servicii**, precum și diversificarea și modernizarea ocupațiilor din aceste domenii (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), dar și prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltare rurală.

➤ **Prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală** vizează modernizarea agriculturii și diversificarea activităților economice în mediul rural și implică din partea școlilor, în parteneriat cu toți factorii interesați:

- Pregătirea tinerilor pentru exploatarea eficientă a potențialului agricol – creșterea nivelului de calificare (nivel 3, competențe integrate pentru exploatarea și managementul fermei, procesarea primară a produselor agro-alimentare)

- Diversificarea ofertei de calificare având în vedere: agricultura ecologică, promovarea agroturismului, a meșteșugurilor tradiționale, valorificarea resurselor locale prin mica industrie și dezvoltarea serviciilor

- Implicarea în programe de formare continuă pe două componente:

- formarea competențelor necesare unei agriculturi competitive
- reconversia excedentului de forță de muncă din agricultură spre alte activități

➤ **Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban** obligă la:

- Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
- Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
- Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

➤ **Pentru facilitarea inserției absolvenților TVET pe piața muncii**, școala trebuie să se axeze pe **creșterea nivelului competențelor „cheie”** a acestora cât și pe **dezvoltarea de abilități** precum:

- disponibilitate la schimbare și la mobilitate profesională;
- capacitate de adaptare a competențelor la cerințele angajatorilor ;
- capacitate de comunicare ;
- disponibilitate la mobilitate geografică ;
- capacitate de adaptare la transformările micro și macroeconomice;
- abilități antreprenoriale;
- abilități de stabilire a scopurilor și priorităților, de valorificare a inițiativei proprii

➤ **Învățământul universitar are rezultate mai bune în ceea ce privește creșterea șanselor de angajare după absolvire.** Totuși angajatorii întâmpină dificultăți majore în găsirea competențelor adecvate pe piața muncii, inclusiv pentru ocupații care necesită calificări înalte. Pentru înlăturarea acestor dificultăți este nevoie de cooperare și comunicare între mediul economic și universități în vederea îmbunătățirii competențelor și a valorii adăugate a tinerilor.

6. Învățământul profesional și tehnic din regiune

6.1.Indicatori de intrare în IPT

⁵⁹ PRAI – Plan regional de acțiune pentru învățământul profesional și tehnic

PLAI – Plan local de acțiune

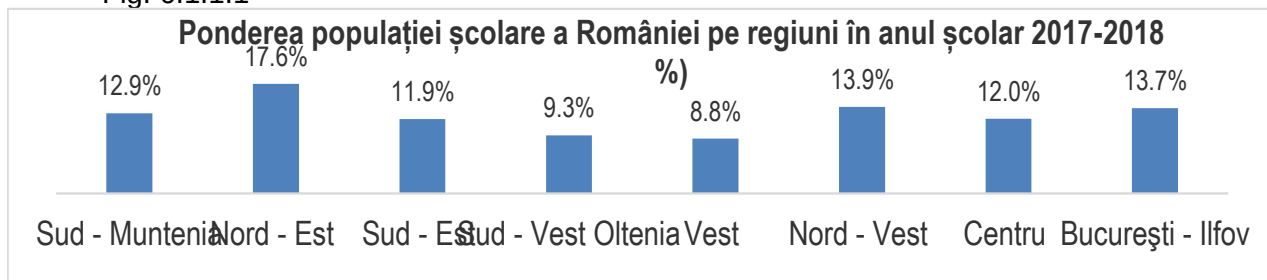
PAS – Plan de acțiune al școlii (plan de dezvoltare instituțională adaptat pentru IPT)

6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență⁶⁰

Populația școlară din România a fost în anul școlar 2017-2018 de 35785,61 mii elevi și studenți⁶¹, în scădere cu 18,7 mii comparativ cu anul școlar/universitar precedent.

Regiunea cu cea mai numeroasă populație școlară este regiunea Nord-Est (17,4% din

Fig. 6.1.1.1

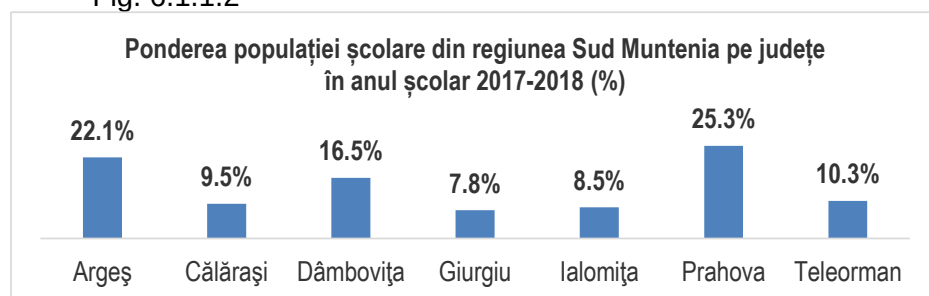

Sursa datelor - INS

populația școlară a României), urmată de regiunea București-Ilfov (14,2% din populația școlară a României) și Nord-Vest (13,9% din populația școlară a României). Regiunea Sud Muntenia ocupă locul al patrulea cu o pondere de 12,7% din populația școlară a României, iar regiunea Vest, ultimul loc, cu cea mai mică pondere (8,8% din populația școlară a României).

Populația școlară din regiunea Sud Muntenia a fost în anul școlar/universitar 2017-2018 de 4542,05 mii copii, elevi, studenți, cursanți, reprezentând 61,9% din populația de vârstă școlară.

Fig. 6.1.1.2

Sursa datelor - INS

64,4% din populația școlară a regiunii Sud Muntenia este localizată în județele Prahova (24,4%), Argeș (22,5%) și Dâmbovița (16,6%). Județul Giurgiu este județul cu cea mai mică pondere (7,7% din populația școlară a regiunii Sud

Muntenia).

Din punct de vedere al structurii populației școlare pe niveluri de educație, ponderea cea mai mare, la nivelul regiunii Sud Muntenia, a deținut-o elevii din învățământul primar și gimnazial (54,4%). Regiunea București-Ilfov ocupă ultimul loc, cu cea mai mică pondere (învățământul primar și gimnazial deține 36,2% din totalul populației școlare).

În ceea ce privește învățământul liceal și profesional, în regiunea Sud Muntenia, acesta reprezintă 22,6% din totalul populației școlare, regiunea situându-se pe locul al doilea pe țară, după regiunea Sud - Vest Oltenia, care a deținut cea mai mare pondere a elevilor din învățământul liceal și profesional (24,2%).

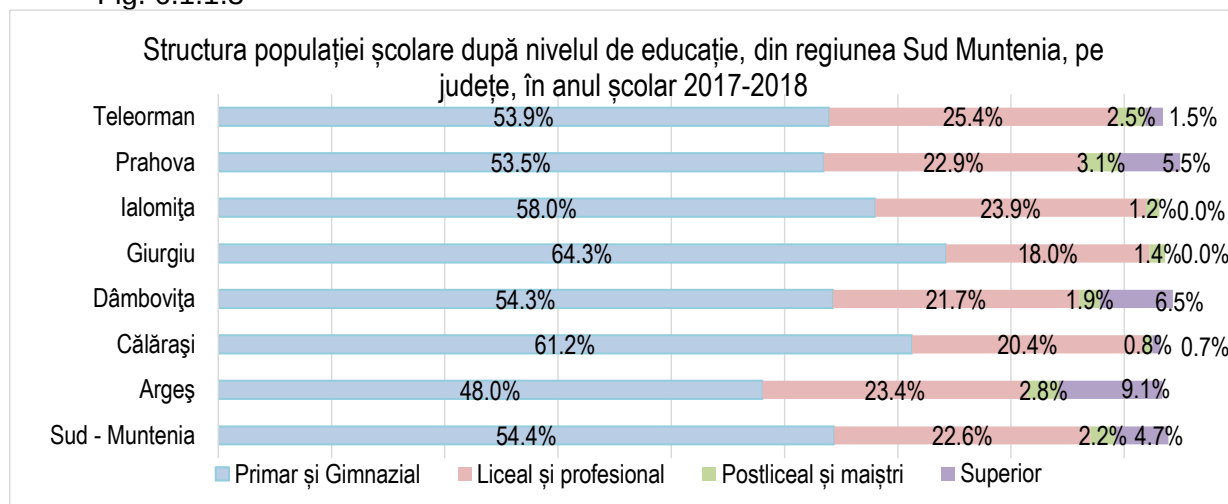
Învățământul liceal și profesional a înregistrat cea mai mică pondere (15,3%) în regiunea București-Ilfov. Învățământul superior a înregistrat cea mai mare pondere, în anul școlar 2017-2018, în regiunea București-Ilfov (34,8%), iar cea mai mică pondere în regiunea Sud Muntenia (de numai 4,7%).

⁶⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 Populația școlară (INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁶¹ Elevi și studenți – în această categorie se cuprind participanții din toate nivelurile educaționale.

Analizând structura populației preșcolare și școlare pe niveluri de educație în județele regiunii Sud Muntenia (Fig. 6.1.1.4), se observă că ponderea cea mai mare a învățământului primar și gimnazial a deținut-o județul Giurgiu (64,3%), iar cea mai mică pondere județul Argeș (48,0%). Învățământul liceal și profesional are cea mai mare pondere în județul Teleorman (25,4%).

Fig. 6.1.1.3

Sursa datelor - INS

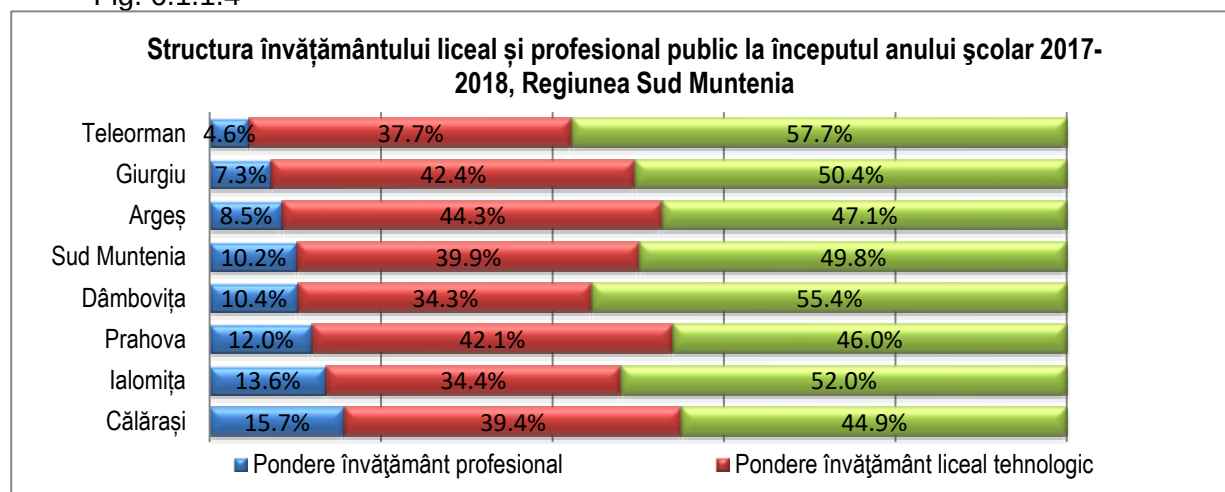
(25,4%) și cea mai mică pondere în județul Giurgiu (18,0%), în timp învățământul superior are ponderea cea mai mare în județul Argeș (9,1%), urmat de Dâmbovița (6,5%) și Prahova (5,5%).

Populația școlară cuprinsă în învățământul profesional și tehnic la nivel național reprezenta, în anul școlar 2017-2018, 49,5%, din care 37,2% învățământ liceal tehnologic și 12,3% învățământ profesional. Cea mai mare pondere o deține învățământul liceal teoretic și vocațional (50,5%).

Regiunea cu cea mai mare pondere a IPT este regiunea Vest (53,1%), urmată de regiunile Sud – Est (52,4%) și Nord – Est (51,7%), iar regiunea cu cea mai mică pondere este regiunea București – Ilfov (33,6%).

Analizând structura învățământului secundar superior din regiunea Sud Muntenia, în anul

Fig. 6.1.1.4

Sursa datelor: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice - INS

școlar 2017 – 2018, se pot desprinde următoarele concluzii:

- Ponderea IPT în numărul total al elevilor cuprinși în învățământul secundar superior a fost de 50,2%, în scădere cu 10,2 procente față de anul școlar 2009 - 2010. Județele cu cea mai mică pondere a IPT sunt Dâmbovița (44,6%) și Teleorman (42,3%), iar județele cu cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în IPT sunt Călărași (55,1%) și Prahova (54,0%).

- Ponderea învățământului profesional în numărul total al elevilor cuprinși în învățământul secundar superior a fost de 10,2%, în creștere cu 1,0 procente față de anul școlar anterior și cu 2,1 procente sub media națională. Județele cu cea mai mică pondere a

Învățământului profesional sunt Teleorman (4,6%) și Giurgiu (7,3%), iar județele cu cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în învățământului profesional sunt: Călărași (15,7%) și Ialomița (13,6%). Măsurile de revigorare a învățământului profesional prin introducerea învățământului profesional cu durată de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII-a și a învățământului dual au determinat orientarea mai multor elevi către acest nivel de studiu. Astfel, în regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018, în învățământul profesional au fost înscriși, cu 305,6% mai mulți elevi față de anul școlar 2012-2013.

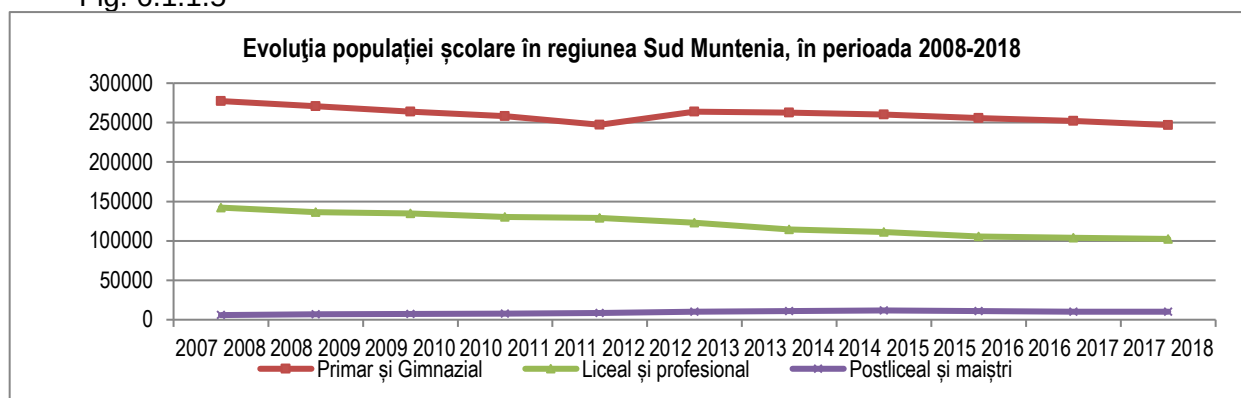
Din totalul populației școlare cuprinse în sistemul de educație în regiunea Sud Muntenia, 51,1% au fost elevii și studenții de sex masculin și 59% au studiat în mediul urban (față de 71,4% la nivel național).

Analiza numărului de elevi cuprinși pe niveluri educaționale oferă o privire de ansamblu asupra evoluției populației școlare în ultimii nouă ani școlari, în regiuni și județe.

Dinamica populației școlare la nivel regional în perioada 2007 – 2018 (vezi fig. 6.1.1.5), indică o scădere importantă a efectivului cu 16,6%.

Nivelurile care au cunoscut cele mai accentuate diminuări ale numărului de elevi înscriși în anul școlar 2017-2018 față de anul școlar 2007-2008 au fost învățământul profesional (-67,5%) și învățământul superior (-42,3%). Reduceri semnificative a înregistrat în aceeași perioadă și învățământul gimnazial (-25,1%). Scăderea populației din învățământul gimnazial va influența pe

Fig. 6.1.1.5

Sursa datelor Sursa datelor: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice - INS

viitor scăderea populației școlare din învățământul liceal și profesional.

Deși efectivele de elevi din învățământul liceal au crescut în perioada 2008-2012(+16,8%), acestea au înregistrat o scădere de 28% în perioada 2012-2018, datorată reducerii semnificative a populației școlare din învățământul gimnazial, dar și reintroducerii învățământului profesional. Învățământul profesional înregistrează o scădere dramatică în perioada 2009 – 2011, datorată Hotărârii de Guvern din 8 februarie 2009, când nu au mai fost alocate locuri pentru școlile de arte și meserii, urmată de o creștere ușoară în perioada 2011-2018 (după instituirea stagiilor de pregătire practică și a învățământului profesional cu durată de 3 ani).

Nivelurile care au înregistrat creșteri ale populației școlare în perioada 2008 - 2018 au fost învățământul postliceal și de maiștri (+72,7%) și învățământul primar (+4,6%).

6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)⁶²

Gradul de cuprindere școlară pe vârste/grupe de vârstă – reprezintă numărul total al elevilor de o anumită vârstă/grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație încare sunt cuprinși, ca raport procentual din totalul populației de aceeași vârstă/grupă de vârstă.

Conform datelor statistice (INS), gradul de cuprindere în educație în Regiunea Sud Muntenia se situează sub cele calculate la nivel național, pentru toate grupele de vârstă. Ca și alți indicatori, ratele specifice de cuprindere școlară pe vârste au prezentat tendințe oscilante în

⁶²Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „02 Gradul de cuprindere (INS)” – pentru vizualizare clic aici

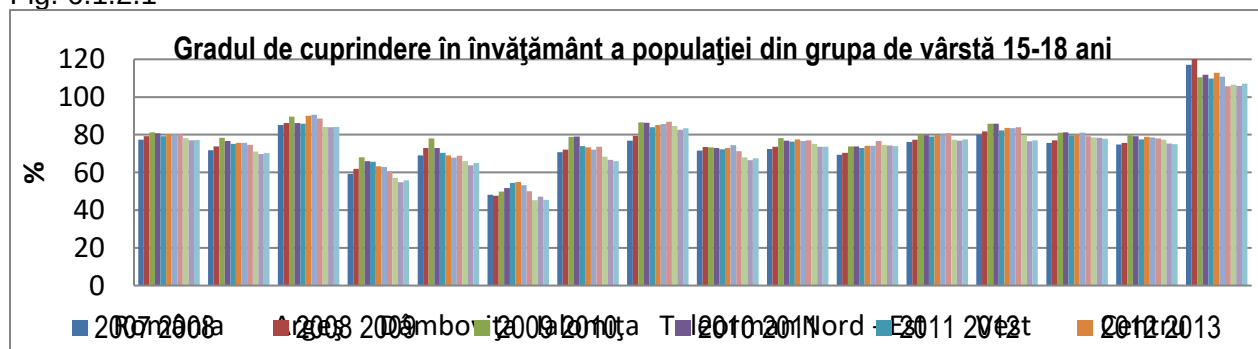
ultimii ani, influențate mai ales de schimbările de structură ale sistemului de învățământ. Analizând evoluția indicatorului gradul de cuprindere în învățământ în perioada 2007/2017 pentru grupa de vârstă (3 - 23 ani) se constată o evoluție oscilantă, cu creșteri și scăderi de sub un procent până în anul școlar 2013-2014, după care scade cu 7,4 procente în următorii 3 ani școlari.

Gradul de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 3 - 23 de ani la nivelul Regiunii Sud Muntenia, în anul școlar 2016-2017 este inferior mediei naționale (61,7% față de 72,1%). Județele Argeș (71,9%) și Prahova (67,3%) înregistrează grade de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 3 - 23 de ani peste media regională și sub media națională.

Pentru grupa de vârstă 3-6 ani gradul de cuprindere în învățământ crește în regiunea sud Muntenia de la 77,8% în anul școlar 2007-2008 la 84% în 2012-2013, după care scade cu 3,2 procente în următorii 5 ani școlari. Grupa de vârstă 7 - 10 ani înregistrează o scădere cu 10 procente în perioada 2007-2018.

Gradul de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 15-18 ani la nivelul Regiunii

Fig. 6.1.2.1

Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018 este inferior mediei naționale (70,2% față de 77,2%). Numai județele Argeș (84,2%) și Prahova (83,4%) (județe cu grad de urbanizare mai ridicat) înregistrează în anul școlar 2017-2018 grade de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 15-18 ani, peste media regională și națională. Celelalte județe Călărași, Giurgiu, Dâmbovița, Ialomița și Teleorman (județe cu pondere a populației rurale peste media națională) gradul de cuprindere pentru grupa 15-18 ani este mai scăzut decât la nivel național. Ponderea populației rurale determină decalajele mari pe medii de rezidență privind gradul de cuprindere în educație (N.B. datele statistice disponibile cu privire la gradul de cuprindere pe medii rezidență se bazează pe locația școlii - nu pe mediul de proveniență al elevilor).

6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională⁶³

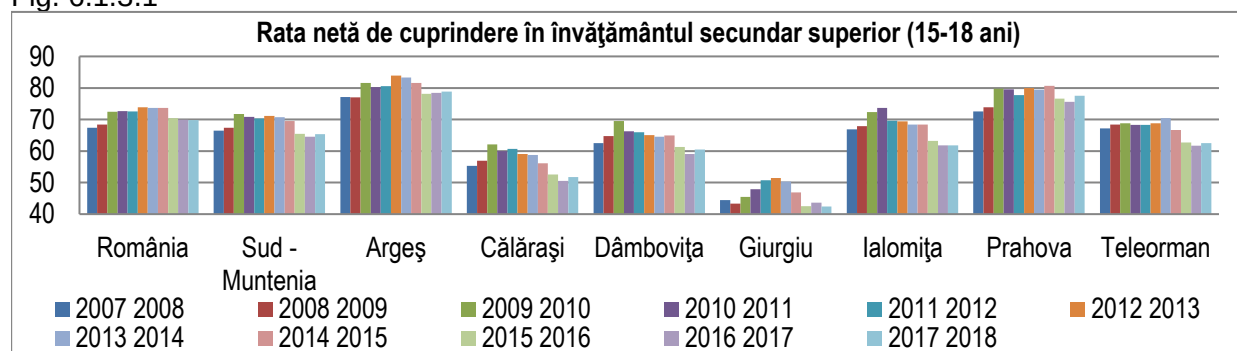
Rata netă de cuprindere reprezintă numărul copiilor/elevilor/studentilor în grupa de vârstă oficială de educație (3-23 ani), cuprinși în aceste niveluri de educație, ca raport procentual din populația totală din aceeași grupă oficială de vârstă.

Conform datelor statistice *ratele nete de cuprindere în educație în Regiunea Sud Muntenia se situează sub cele calculate ca medie la nivel național, la nivelurile de educație învățământ secundar superior (elevi 15-18 ani), învățământ secundar superior (elevi 15-16 ani), învățământ secundar superior (elevi 17-18 ani), și peste media la nivel național la nivelurile de educație învățământ primar, învățământ gimnazial și învățământ obligatoriu, în perioada 2007-2014. După aceea ratele nete de cuprindere înregistrează valori sub media națională pentru toate nivelurile de educație.*

⁶³Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 Rata neta de cuprindere (INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-XII (15-18 ani) la

Fig. 6.1.3.1

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

nivelul Regiunii Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018 este inferior mediei naționale și plasează regiunea pe ultimul loc între regiunile de dezvoltare ale României cu doar 63,5%.

Deși, în perioada 2007-2009, se constată o tendință de *creșterea gradului de cuprindere în învățământul secundar superior*, începând cu anul școlar 2009/2010, pe fondul măsurii de intrare în lichidare a SAM-urilor, rata de cuprindere în învățământul secundar superior a înregistrat o scădere ușoară de la un an la altul. Acest trend se menține și după reintroducerea, începând cu anul școlar 2012/2013, a învățământului profesional, ajungând în anul școlar 2016-2017 la 64,5%, cu 1 procent mai mică decât în anul școlar anterior. În anul școlar 2017-2018, rata de cuprindere în învățământul secundar superior a înregistrat o creștere ușoară (cu 0,8 puncte procentuale).

Comparând ratele de cuprindere pe niveluri de educație se constată că cele mai mari pierderi se înregistrează în învățământul primar și gimnazial.

Analiza pe sexe evidențiază *rate nete de cuprindere mai mari în cazul fetelor*, comparativ cu băieții în învățământul secundar inferior și secundar superior, clasele XI-XII.

Informațiile statistice disponibile cu privire la rata de cuprindere pe medii rezidență se bazează pe locația școlii (nu pe mediul de proveniență al elevilor). Din acest punct de vedere indicatorul nu este relevant decât cel mult până la clasa a VIII-a. Totuși, decalajele mari cu privire la ratele de cuprindere în învățământul primar și gimnazial din cele două medii de rezidență, corelate cu informațiile parțiale din sistem, evidențiază *un grad de cuprindere în educație sensibil mai mic în mediul rural și/sau începerea școlii mai târziu în mediul rural*.

Analizând *Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior*, clasele IX-XII (15-18 ani) în județele Regiunii Sud Muntenia, se observă că, în anul școlar 2017-2018, toate județele, cu excepția județelor Argeș (78,8%) și Prahova (77,5%), înregistrează o rată inferioară valorii regionale și a mediei naționale.

Celelalte județee au valori ale indicatorului sub media regională, cea mai mică valoare fiind înregistrată în județul Giurgiu, de numai 42,4%, la peste 22,9 puncte procentuale sub media regională

6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional⁶⁴

În regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018, ponderea elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional din învățământul public este cu 0,2 puncte procentuale mai mică față de anul școlar anterior situându-se peste media națională (50,2% față de 49,5% la nivel național), dar inferior țintei de 60% menționată în Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 – 2020.

⁶⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT(INS)” – pentru vizualizare clic aici și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu , sc prof (INS)” – pentru vizualizare clic aici

Analizând contextul demografic specific învățământului secundar superior, se observă faptul că, în ultimii 10 ani, conform datelor INS, efectivele de elevi cuprinse în sistemul românesc de învățământ preuniversitar au fost în scădere de la un an la altul. Această stare de fapt constituie un efect direct al evoluțiilor demografice: reducerea ratei natalității, a sporului natural (implicit a ratei negative de creștere a populației) și a migrației externe a populației de cetățenie română.

Fig. 6.1.4.1

Evoluția ponderii IPT în Regiunea Sud Muntenia								
	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman	TOTAL SUD MUNTENIA
■ 2004 2005	53.7%	70.1%	53.5%	56.4%	60.3%	60.6%	54.3%	57.8%
■ 2005 2006	52.8%	68.4%	51.8%	57.8%	61.1%	59.5%	53.2%	56.9%
■ 2006 2007	55.8%	68.4%	51.7%	59.3%	62.2%	60.6%	51.4%	57.8%
■ 2007 2008	58.5%	68.2%	52.3%	59.2%	63.7%	61.8%	51.2%	59.0%
■ 2008 2009	60.8%	67.1%	53.0%	60.1%	63.4%	61.8%	50.3%	59.4%
■ 2009 2010	63.1%	67.3%	55.6%	57.4%	61.3%	63.4%	50.3%	60.4%
■ 2010 2011	62.5%	64.7%	54.2%	56.3%	58.0%	63.1%	49.7%	59.2%
■ 2011 2012	60.5%	62.9%	51.7%	54.9%	56.9%	62.3%	48.6%	57.7%
■ 2012 2013	58.0%	60.9%	49.2%	53.7%	55.6%	59.6%	47.7%	55.5%
■ 2013 2014	54.3%	58.9%	46.0%	51.4%	53.3%	55.8%	45.7%	52.4%
■ 2014 2015	52.7%	56.8%	44.7%	51.1%	53.0%	54.3%	45.3%	51.2%
■ 2015 2016	52.7%	56.9%	45.0%	50.0%	51.1%	53.6%	44.3%	50.7%
■ 2016 2017	52.6%	56.2%	44.6%	50.3%	49.9%	53.4%	44.2%	50.4%
■ 2017 2018	52.9%	55.1%	44.6%	49.6%	48.0%	54.0%	42.3%	50.2%

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

În ceea ce privește ponderile elevilor înscriși în **învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional** din totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, se remarcă faptul că **învățământul profesional** a înregistrat o puternică scădere în perioada cuprinsă între anii școlari 2009/2010 și 2011/2012. Decizia Ministerului Educației din 2008 de a nu mai acorda cifră de școlarizare la SAM (2008-2010) a agravat și mai tare prăbușirea învățământului profesional: toți absolvenții clasei a VIII-a s-au înscris al învățământul liceal, indiferent de nivelul de competență sau opțiunile individuale.

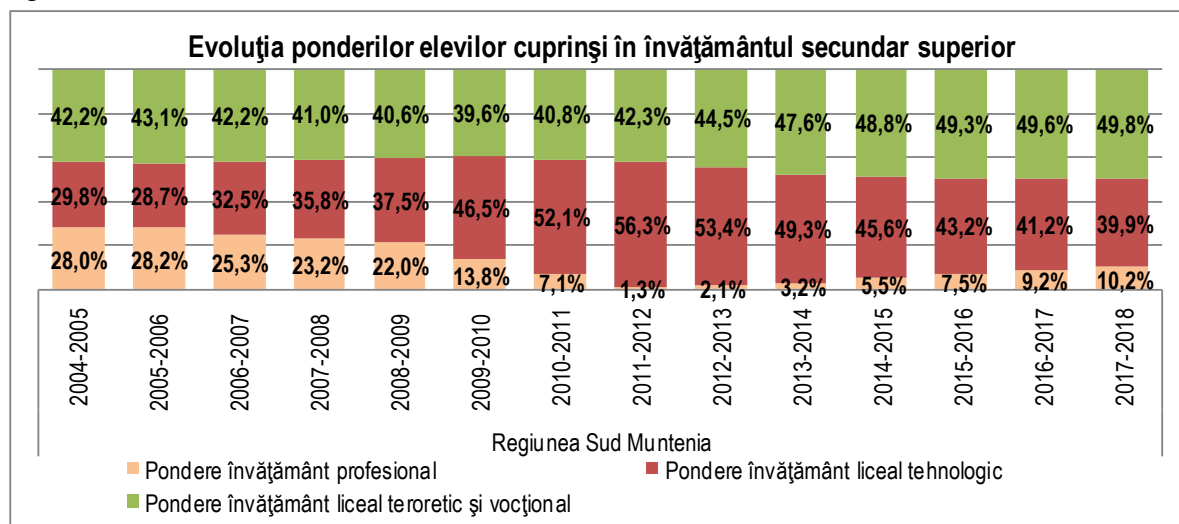
După anul școlar 2011/2012, **învățământul profesional** înregistrează o creștere ușoară, prin introducerea stagiilor de pregătire practică cu durata 6 luni la agentul economic și a învățământului profesional de 2 ani (după clasa a IX-a, ca parte a liceului tehnologic), începând cu 2012-2013. Înfiițarea acestor forme de învățământ profesional nu a fost un succes, confruntându-se cu mari probleme: pregătirea inițială foarte slabă a elevilor, carențele majore ale programelor de orientare școlară, pregătire practică insuficientă și ruptă de condițiile reale, uzura morală a atelierelor și a echipamentelor din dotare. Învățământul profesional și-a pierdut atractivitatea, în timp ce ponderea liceului teoretic a crescut (ponderea învățământului profesional în total învățământ secundar superior a scăzut, în regiunea Sud Muntenia, de la 28% în 2004-2005 la 1,3% în anul școlar 2011-2012). Măsurile de revigorare a învățământului profesional prin introducerea învățământului profesional cu durata de 3 ani (începând cu anul școlar 2014-2015) și a învățământului dual (începând cu anul școlar 2016-2017), după finalizarea clasei a VIII-a, au consolidat componenta de învățare la locul de muncă (Work-based learning” - WBL) și, așa cum se observă în figura 6.1.4.2, au determinat orientarea mai multor elevi către această formă de studiu. Astfel, în regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018, în învățământul profesional au fost înscriși, cu 516% mai mulți elevi față de anul școlar 2011-2012, ponderea învățământului profesional în total învățământ secundar superior ajungând la 10,2% (mai mică cu 2,1 puncte procentuale decât la nivel național).

Cu toate acestea atractivitatea pentru învățământul profesional rămâne scăzută datorită faptului că:

- Opțiunile elevilor care termină clasa a VIII-a sunt influențate în mare parte de părinții orgoliosi (cu mentalitatea că, indiferent de nivelul pe care îl au, copiii lor trebuie să-și câștige existența mai ușor decât ei, să termine o facultate chiar dacă nu au capacitatea de a ajunge acolo), de prejudecățile societății (tinerii nu mai vor să muncească și doresc numai meserii de birou) și de atitudinea angajatorilor care vor să găsească forță de muncă fără să ofere prea multe în schimb.

- programele de orientare școlară au carențe majore: acoperirea insuficientă cu

Fig. 6.1.4.2

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

consilieri școlari în învățământul gimnazial: conform legislației revine 1 consilier / 800 de elevi; deturnarea frecventă a scopului acestei activități: consilierii gestionează de cele mai multe ori probleme emoționale și comportamentale ale elevilor; cele mai multe activități de orientare și consiliere revin diriginților, care le desfășoară ocazional (ex. Școala Altfel); absența consilierii părinților privind competențele copilului lor și oportunitățile de valorificare a acestora după finalizarea gimnaziului - părinții au o percepție negativă despre învățământul profesional deoarece nu cunosc oportunitățile oferite de această formă de învățământ.

- selecția elevilor se realizează după nivelul lor de cunoștințe la un moment dat, pe baza rezultatelor școlare - media anilor de studiu și rezultatul examenului de evaluare națională – fără să cuprindă niciun test de aptitudini. Este un sistem de repartizare computerizată care nu corelează deprinderile și abilitățile elevului și specificațiile domeniului în care urmează să se specializeze.

După introducerea **învățământului dual**, începând cu anul școlar 2016 – 2017, cifra de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic crește, iar ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional depășește 50%, cu toate că populația școlară a fost în scădere (departe însă de ținta asumată de Guvernul României, aferentă Strategiei Europa 2020).

În regiunea Sud Muntenia, **învățământul liceal tehnologic** a înregistrat o creștere a ponderii până în anul școlar 2011-2012 (56,3%), urmând ca apoi să scadă, concomitent cu creșterea ponderii învățământului profesional, ajungând în anul școlar 2017-2018 să atingă ponderea de 39,9%.

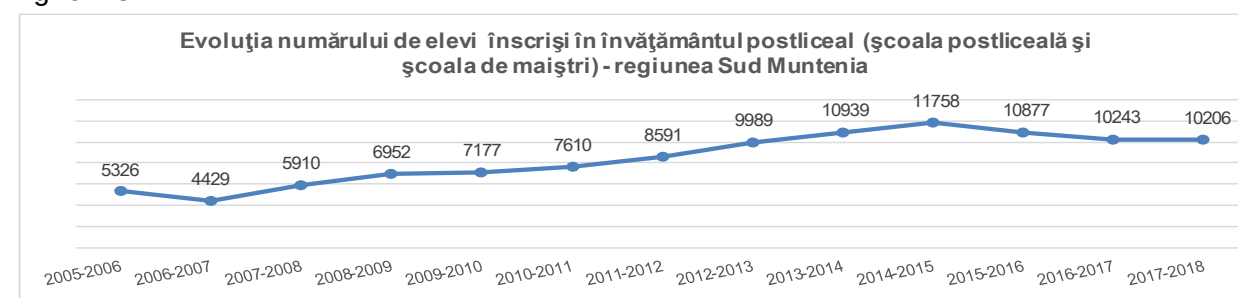
La nivel național, ponderea învățământului profesional și tehnic, în anul școlar 2017-2018, a fost de 49,5%. Regiunea cu cea mai mare pondere a învățământului profesional și tehnic sunt regiunile Vest (53,1%) și Sud – Est (52,4%), urmate de regiunile Nord-Est (51,7%), Sud-Vest Oltenia (51,5%) și Centru (51,3%). Regiunea Sud Muntenia ocupă locul al șaselea cu o pondere de 50,2%. Pe ultimul loc, cu cea mai mică pondere a învățământului profesional și tehnic este regiunea București-Ilfov (34,3%).

Analizând ponderea IPT în învățământul secundar superior, în 2017-2018, la nivel județean se constată că județele cu cea mai mică pondere a elevilor cuprinși în învățământul profesional și tehnic sunt Dâmbovița (44,6%) și Teleorman (42,3%), iar județele cu cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în IPT, peste media regională și națională, sunt Călărași (55,1%), Prahova (54%) și Argeș (52,9%).

În 2017-2018, în regiunea Sud Muntenia, ponderea învățământului profesional a fost de 10,2%, mai mică cu 11,8 procente față de anul școlar 2008 – 2009, în creștere față de anul școlar anterior (cu 1 puncte procentuale) și cu 0,7 procente peste media națională. Județele cu cea mai mică pondere a învățământului profesional sunt Teleorman (4,6%, în creștere cu 0,8 puncte procentuale față de anul precedent) și Giurgiu (7,3%, în creștere cu 1,3 procente față de anul precedent), iar județele cu cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în învățământul profesional (peste media națională) sunt Călărași (15,7%) și Ialomița (13,6%).

6.1.5. Oferta unităților școlare din IPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal⁶⁵

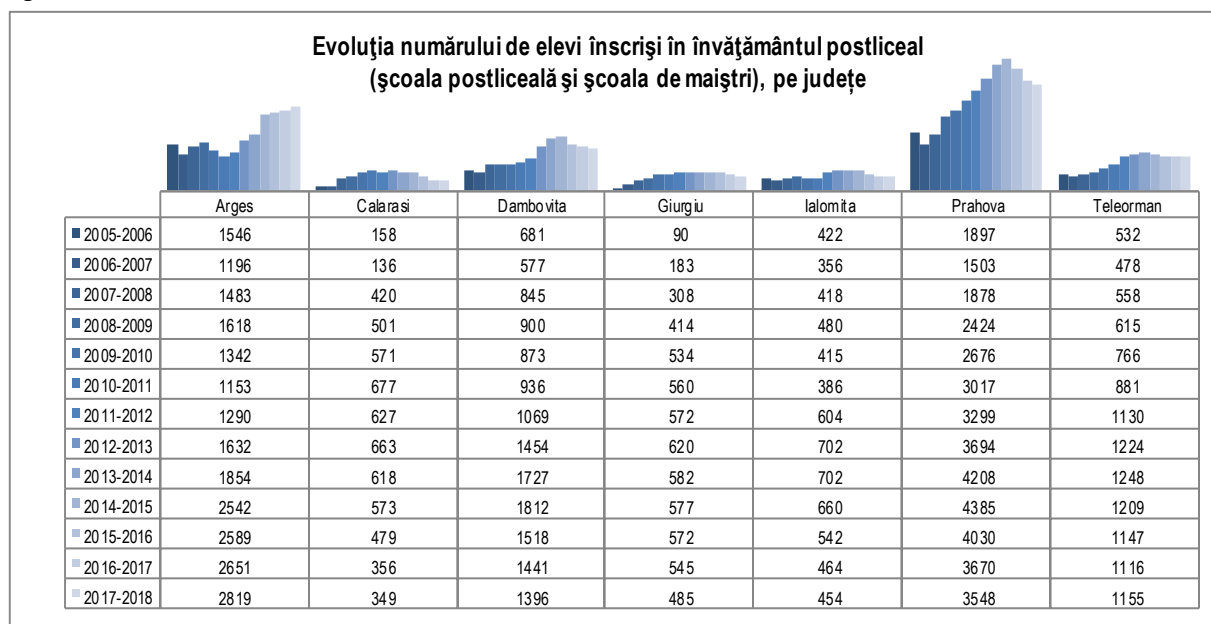
Începând cu anul școlar 2005-2006 și până în 2014-2015, în regiunea Sud Muntenia, ca

Sursa datelor: INS - TEMPO Online

și la nivel național, se înregistrează o tendință de creștere a numărului elevilor înscriși în **învățământul postliceal** (cu 120%). Începând cu anul școlar 2015-2016, numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal urmează o tendință de scădere. Astfel, în anul școlar 2017-2018,

Fig. 6.1.5.2

Sursa datelor: INS - TEMPO Online

⁶⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „06 Evoluția elevilor înv. postliceal(INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

numărul elevilor înscriși la învățământul postliceal scade cu 0,4 puncte procentuale față de anul școlar precedent și cu 13,2% față de anul 2014-2015.

Cel mai mare număr de elevi înscriși în învățământul postliceal, în anul școlar 2017/2018, s-a înregistrat în județul Prahova, 3548 de elevi, urmat de județul Argeș cu 2819 elevi înscriși. Cel mai mic număr de elevi înscriși în învățământul postliceal s-a înregistrat în județul Călărași, 349 de elevi.

Și la nivel național învățământul postliceal înregistrează aceeași evoluție: începând cu anul școlar 2015-2016, numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal urmează o tendință de scădere. În anul școlar 2017-2018, numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal a fost de 91889, cu 1,9% mai mic decât în anul școlar anterior.

Regiunea Sud Muntenia ocupă locul al cincilea cu o pondere de 11,1% din numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal la nivel național. Pe ultimul loc, cu cel mai mic număr de elevi înscriși în învățământul postliceal, este regiunea Centru (9,2% din numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal la nivel național).

Cel mai mare număr de elevi înscriși este în școlile postliceale din regiune, formă care dă de altfel și trendul întregului învățământ postliceal. Evoluția este evidentă în perioada 2006/2007-2014/2015, când a crescut continuu numărul de elevi cuprinși. Începând cu anul 2015/2016 se observă un ușor regres, însă interesul absolvenților de liceu continuă să rămână la niveluri ridicate. Județul cu cel mai mare număr de elevi înscriși la școala postliceală, în anul școlar 2017/2018, a fost județul Prahova, 3294 de elevi, urmat de județul Argeș, cu 2557 elevi înscriși (în creștere față de anul școlar anterior) și județul Dâmbovița, cu 1396 elevi înscriși. Cel mai mic număr de elevi înscriși la școala postliceală s-a înregistrat în județul Călărași, 311 de elevi.

În școala de maiștri, la nivel regional, numărul de cursanți a crescut până în anul școlar 2008-2009, pentru ca în perioada următoare să scadă continuu, până în anul școlar 2012-2013. Urmează apoi o perioadă de creștere până în 2015-2016, pentru ca, începând cu 2016-2017 să scadă. În anul școlar 2017-2018 numărul elevilor înscriși în școala de maiștri scade față de anul anterior de la 680 cursanți la 569 cursanți. Județele respectă, în general, același trend, cu excepția județului Argeș, care începând cu anul școlar 2012-2013 înregistrează o tendință de creștere.

Județul cu cel mai mare număr de elevi înscriși la școala de maiștri, în anul școlar 2017/2018, a fost județul Argeș, 262 cursanți, urmat de județul Prahova, cu 254 cursanți înscriși. Cel mai mic număr de elevi înscriși în școala de maiștri s-a înregistrat în județul Giurgiu, 15 cursanți, în timp ce în județele Dâmbovița, Teleorman și Ialomița această formă de învățământ nu a existat.

6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2018-2019⁶⁶

Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic

Analizând distribuția pe regiuni de dezvoltare a școlarizării în învățământul liceal tehnologic de stat și particular, în anul școlar 2018 – 2019 (Fig. 6.1.6.1), se poate observa că regiunea cu cele mai mari efective de elevi a fost regiunea Nord-Est (21%), urmată de regiunile: Sud Muntenia (11,4% din numărul de elevi de la nivel național), Sud-Est (13,7%), Nord-Vest (11,2%). Regiunea cu cele mai mici efective de elevi a fost regiunea Vest (8,4%).

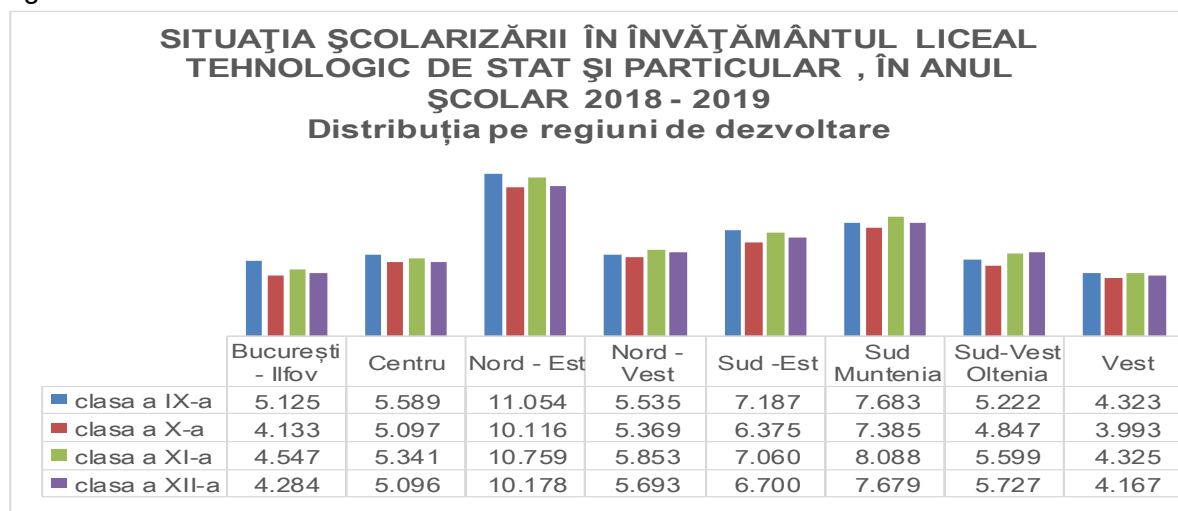
În anul școlar 2018-2019, în regiunea Sud Muntenia în învățământul **liceal tehnologic de stat și particular, zi** au studiat 30835 elevi (cu - 6,4% mai puțin comparativ cu anul școlar precedent), repartizați în 1235 de clase.

Analiza structurii ofertei de școlarizare la liceul tehnologic de stat și particular pe domenii de formare

Analiza structurii ofertei de școlarizare la liceul tehnologic de stat și particular pe domenii de formare, în regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2018-2019, arată că procentul cel mai mare de cuprindere este la domeniul **economic, 21,3%**, urmat de domeniile **mecanică,**

⁶⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „07 Oferta IPT înv. liceal zi 2018-2019” – [pentru vizualizare clic aici](#) și în anexa „08 Oferta IPT înv. prof 2018-2019”- [pentru vizualizare clic aici](#)

Fig. 6.1.6.1

Sursa datelor: Sursa datelor: ISJ / ISMB

16,6%, turism și alimentație, 12,1%, protecția mediului, 8,5% și Electronică automatizări, 7,5.

Cele mai mici ponderi se înregistrează la domeniile **materiale de construcții (0,1%); producția media (1%); silvicultură (1,1%); chimie industrială (1,6%) și fabricarea produselor din lemn (1,7%)**, care și ca sectoare economice au o slabă reprezentare în regiune.

Analiza structurii ofertei de școlarizare la liceul tehnologic de stat și particular pe calificări

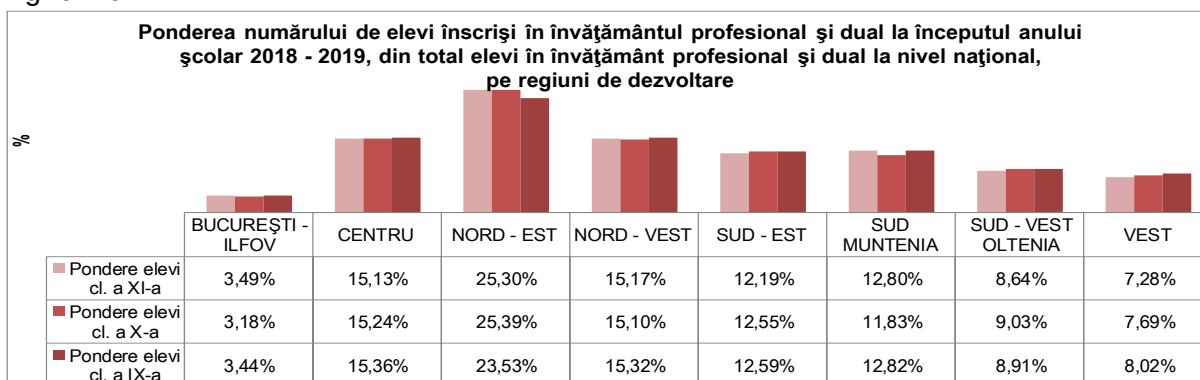
Din analiza structurii ofertei de școlarizare la liceul tehnologic de stat și particular pe calificări se pot desprinde calificările cele mai atractive la nivel regional: **Tehnician în activități economice, 19,8%, Tehnician ecolog și protecția calității mediului, 8,3%, Tehnician mecatronist, 5,9%, Tehnician în gastronomie, 5,6%, Tehnician în turism, 5,3%, Tehnician mecanic pentru întreținere și reparații, 5,1%.**

Structura ofertei pe calificări, în cadrul județelor regiunii, relevă calificările cele mai atractive. Județele cu o paletă mai largă de calificări sunt: Prahova (43 de calificări), Argeș (33 calificări), Dâmbovița (26 calificări) și Călărași (22 calificări).

Sistemul de repartizare computerizat și fluctuațiile conjuncturale îngreunează desprinderea unor concluzii ferme din această analiză. *Se recomandă, în paralel cu planificarea judicioasă a ofertei, măsuri sistematice de orientare și consiliere a elevilor de gimnaziu cu privire la finalitățile posibile, oportunitățile de angajare și/sau de continuare a studiilor, pe fiecare traseu de pregătire.*

Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul profesional și în învățământul dual

Fig. 6.1.6.2

Sursa datelor: Sursa datelor: ISJ / ISMB

Analizând distribuția pe regiuni de dezvoltare a școlarizării în învățământul profesional și dual, în anul școlar 2018 – 2019 (Fig. 6.1.6.2), se poate observa că regiunea cu cele mai mari

efective de elevi a fost regiunea Nord-Est (24,7%), urmată de regiunile: Centru (15,3%), Nord-Vest (15,2%), Sud Muntenia (12,5%), Sud-Est (12,5%).

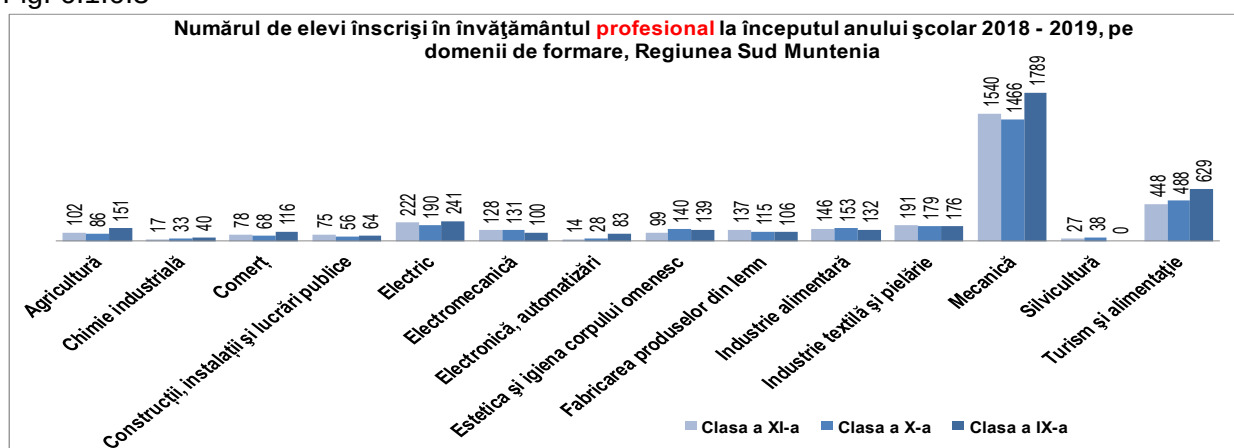
Regiunea cu cele mai mici efective de elevi a fost regiunea București - Ilfov (3,4%).

În anul școlar 2018-2019, în regiunea Sud Muntenia în învățământul **profesional și dual** au studiat 10612 elevi (cu 1,4% mai mult comparativ cu anul școlar precedent), din care 451 elevi în învățământul dual.

Analiza structurii ofertei de școlarizare în învățământul profesional pe domenii de formare

Analiza structurii ofertei de școlarizare la învățământul profesional pe domenii de formare, în regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2018-2019, arată că procentul cel mai mare de cuprindere este la domeniul **Mecanică, 47,2%**, urmat de domeniile: **Turism și alimentație, 15,4%**, **Electric, 6,4%** și **Industrie textilă și pielărie, 5,4%**. Domeniul de formare profesională cu cea mai mică pondere a fost **Silvicultură, 0,6%**. (fig. 6.1.6.3).

Fig. 6.1.6.3

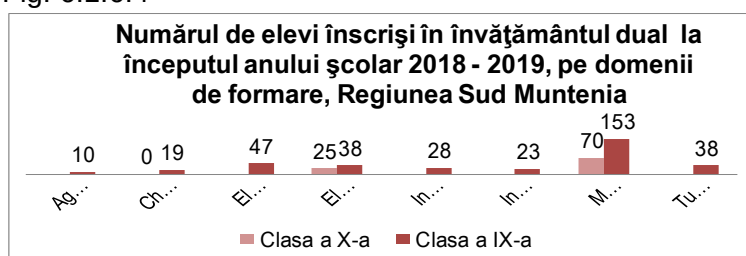

Sursa datelor: Sursa datelor: ISJ / ISMB

Analiza structurii ofertei de școlarizare în învățământul dual pe domenii de formare

Analiza structurii ofertei de școlarizare la învățământul dual pe domenii de formare, în regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2018-2019, arată că procentul cel mai mare de cuprindere este la domeniul **Mecanică, 49,4%**, urmat de domeniile: **Electronică, 14,0%**, **Electromecanică, 10,4%**, **Turism și alimentație, 8,4%**, **Industrie alimentară, 6,2%**, **Industrie textilă și pielărie, 5,1%** și **Chimie industrială, 4,2%**. Domeniul de formare profesională cu cea mai mică pondere a fost **Agricultură, 2,2%**. (fig. 6.1.6.4).

Fig. 6.1.6.4

Sursa datelor: Sursa datelor: ISJ / ISMB

automatizări, 14,0%, **Electromecanică, 10,4%**, **Turism și alimentație, 8,4%**, **Industrie alimentară, 6,2%**, **Industrie textilă și pielărie, 5,1%** și **Chimie industrială, 4,2%**. Domeniul de formare profesională cu cea mai mică pondere a fost **Agricultură, 2,2%**. (fig. 6.1.6.4).

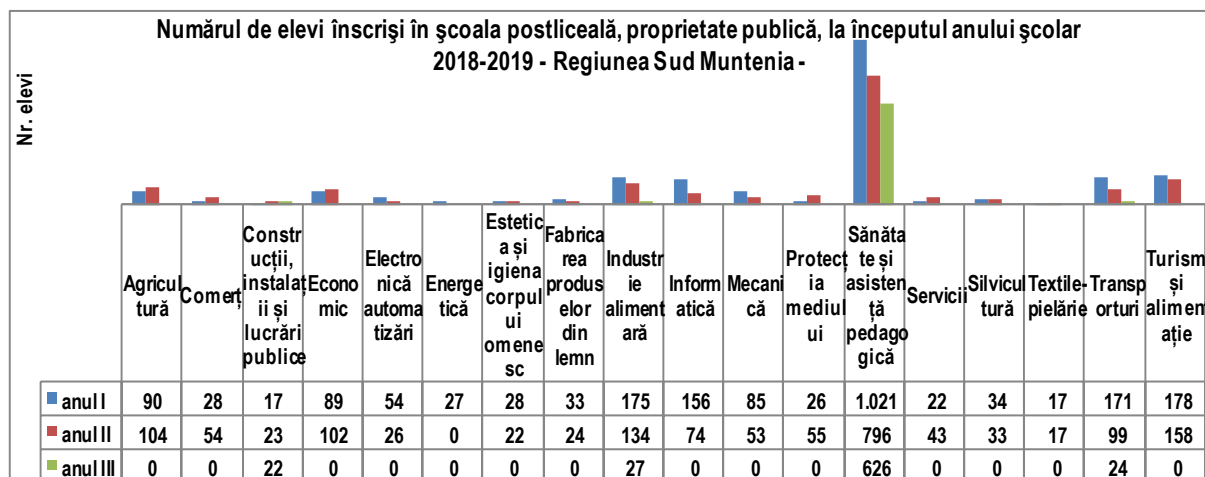
6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2018-2019⁶⁷

În anul școlar 2018-2019, în regiunea Sud Muntenia în școala postliceală au studiat 4767 elevi (cu 1,9% mai mult comparativ cu anul școlar precedent), din care 251 seral și 4516 învățământ de zi, repartizați în 183 de clase.

Analiza structurii ofertei de școlarizare la școala postliceală, proprietate publică, pe domenii de formare

La nivelul regiunii Sud Muntenia, la școala postliceală, în anul școlar 2018-2019, domeniul cel mai atractiv, cu cel mai mare număr de elevi este domeniul sănătate și asistență pedagogică (2443 de elevi, din care 1021 în anul I, 796 în anul II și 626 anul III); la mare distanță sunt domeniile **Turism și alimentație** (336 elevi, din care 178 în anul I și 158 în anul II), **Industrie**

Fig. 6.1.7.1

Sursa datelor: Sursa datelor: ISJ / ISMB

alimentară (336 elevi, din care 175 în anul I, 134 în anul II și 27 anul III), **Transporturi** (294 elevi, din care 171 în anul I, 99 în anul II și 24 anul III) și (fig. 6.1.7.1). Domeniul de formare profesională cu cea mai mică atractivitate este domeniul **Energetică** (27 elevi, din care 27 în anul I, 0 în anul II și 0 anul III).

În anul școlar 2018-2019, în regiunea Sud Muntenia în școala de maiștri au studiat 620 elevi (cu 10,3% mai mult comparativ cu anul școlar precedent), repartizați în 24 de clase. Domeniile cu cei mai mulți elevi cuprinși sunt **mecanică** (209 elevi, din care 113 în anul I și 96 în anul II), **construcții, instalații și lucrări publice** (194 elevi, din care 125 în anul I și 69 în anul II), **transporturi** (67 elevi, din care 27 în anul I și 40 în anul II). Domeniul de formare profesională cu cea mai mică cuprindere a fost **Electric** (32 elevi, din care 15 în anul I și 17 în anul II).

6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁶⁸

În Regiunea Sud Muntenia solicitările operatorilor economici pentru școlarizarea prin învățământul profesional în anul școlar 2018/2019 au fost satisfăcute în procent de 88,2%. Principalele motive pentru care nu au fost satisfăcute toate solicitările operatorilor economici au fost generate de lipsa autorizării unităților de învățământ pentru calificările solicitate de operatorii economici, imposibilitatea constituirii formațiunilor de studiu pentru anumite calificări, conform legii, datorită numărului mic de solicitări din partea operatorilor economici, capacitatea limitată de școlarizare a unităților de învățământ. Domeniile la care ponderea de răspuns la solicitările

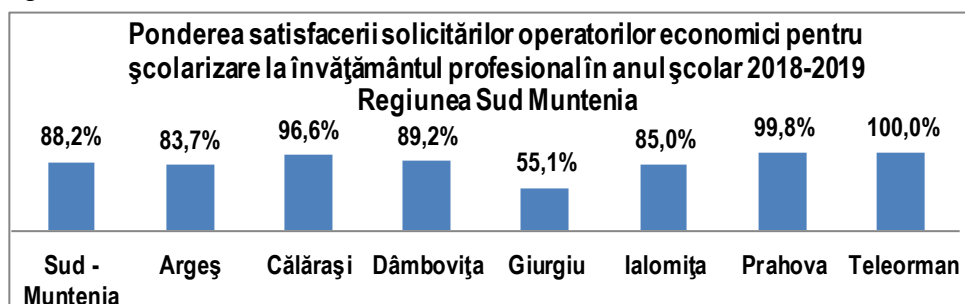
⁶⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „09 Oferta IPT înv. postliceal 2018-2019” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „10A Gradul de satisfacere a solicitărilor op. ec. 2018-2019 înv. prof.” – [pentru vizualizare clic aici](#); anexa „10B Gradul de satisfacere a solicitărilor op. ec. 2018-2019 înv. dual” – [pentru vizualizare clic aici](#)

operatorilor economici este scăzută sunt: Electromecanică (73,7%); Electric (78,5%); Mecanică (85,2%). Domeniile de formare cu ponderea de răspuns de 100% la solicitările operatorilor economici sunt domeniile: Chimie industrială, Electronică, automatizări, Estetica și igiena corpului omenesc și Silvicultură.

Analizând gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea

Fig. 6.1.8.1

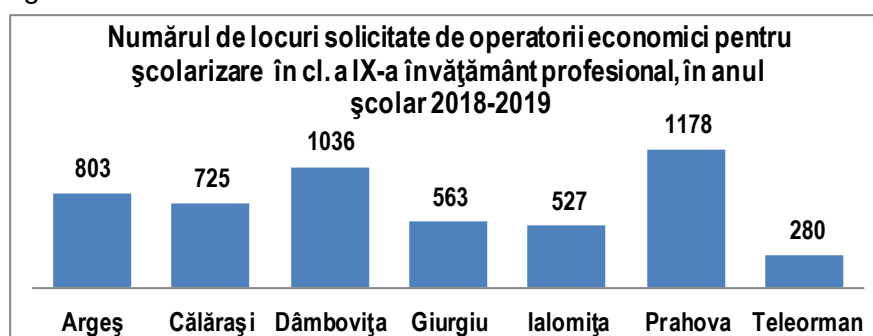
Sursa datelor: ISJ

prin învățământul profesional, la nivel de județe se constată că județul cu cea mai mică pondere de răspuns este județul Giurgiu (55,1%), iar județele cu cea

mai mare pondere de răspuns sunt județele Prahova (99,8%) și Teleorman (100%).

Analiza numărului de locuri solicitate de operatorii economici pentru școlarizare în cl. a IX-a a învățământ

Fig. 6.1.8.2

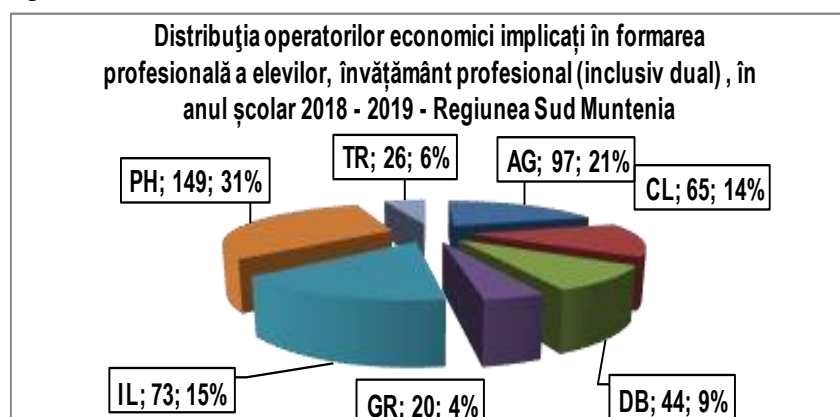
Sursa datelor: ISJ

locuri solicitate de operatorii economici a fost județul Teleorman (280 locuri).

6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici⁶⁹

În anul școlar 2018-2019, unitățile IPT din regiunea Sud Muntenia au încheiat parteneriate pentru pregătirea practică a elevilor din **învățământul profesional** (fără dual) cu un număr de

Fig. 6.1.10.1

Sursa datelor: ISJ

369 operatori economici (din totalul de 3858 de operatori economici la nivel național), pentru 53 de calificări din 14 domenii de pregătire, în funcție de nevoile de existente la nivelul local, iar pentru învățământul dual cu un număr de 22 operatori economici (din totalul de 452 de operatori economici la nivel național), pentru 19

⁶⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „11A Parteneriatul cu op. ec. 2017-2018” – [pentru vizualizare clic aici](#); „11B Parteneriatul cu op. ec. 2018-2019” – [pentru vizualizare clic aici](#)

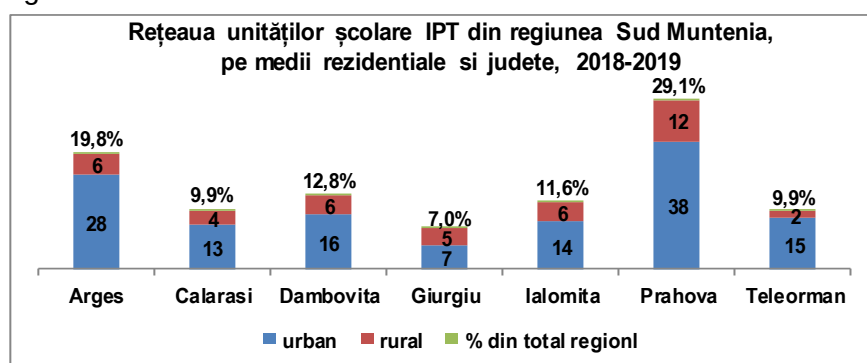
de calificări din 8 domenii de pregătire.

Analizând distribuția operatorilor economici implicați în formarea profesională a elevilor din clasa a IX-a, învățământ profesional (inclusiv dual), în anul școlar 2018 – 2019 din Regiunea Sud Muntenia pe județe se observă (fig Fig. 6.1.10.1) că județele cu cel mai mare număr de operatori economici au fost: Prahova (117 operatori economici, 30% din numărul contractelor la nivel regional), Ialomița (67 operatori economici, 17% din numărul contractelor la nivel regional), Argeș (59 operatori economici, 15% din numărul contractelor la nivel regional), Călărași (54 operatori economici, 14% din numărul contractelor la nivel regional), și Dâmbovița (50 operatori economici, 13% din numărul contractelor la nivel regional).

În anul școlar 2018-2019, unitățile IPT din regiunea Sud Muntenia au încheiat parteneriate pentru pregătirea practică a elevilor din **învățământul dual**, cu un număr de 22 operatori economici (din totalul de 452 de operatori economici la nivel național).

6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT⁷⁰

În anul școlar 2017-2018, în Regiunea Sud Muntenia rețeaua școlară are în componență 137 de unități de învățământ profesional și tehnic, învățământ de stat și 28 de unități de învățământ profesional și tehnic, învățământ particular. Din numărul total de unități IPT, 97 sunt în mediul urban și 40 în mediul rural. Din această repartitie se observă neuniformitatea repartitiei rețelei școlare pe cele două medii de

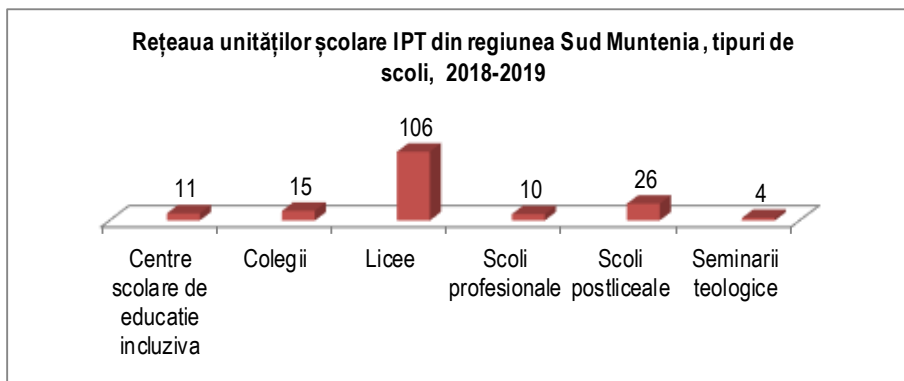
Sursa datelor: ISJ

rezidență. Majoritatea școlilor sunt concentrate în centrele urbane, cu potențial economic relevant, și unde școlile pot dezvolta parteneriate pentru instruirea practică cu șanse de angajare viitoare. Unitățile școlare, din mediul rural și orașe mici, au posibilități foarte reduse de a oferi o paletă de calificări atractive și diversificate pentru populația locală; de regulă oferta se reduce la 1-2 calificări, fără diversificare de la un an la altul. De-a lungul anilor, elevii au o singură opțiune, dată de calificarea pentru care școala este acreditată, de aceea și gradul de atractivitate redus în cazul acestor școli.

Din numărul total de unități de învățământ profesional și tehnic, 15 sunt colegii, 106 sunt licee tehnologice sau teoretice care au în componență clase IPT, 10 școli profesionale, 26 școli postliceale, 11 centre școlare de educație incluzivă și 4 seminarii teologice.

⁷⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „12 Unități IPT 2018-2019” – pentru vizualizare clic aici

Fig. 6.1.10.3

Sursa datelor: ISJ

Analizând distribuția rețelelor școlare IPT pe județele regiunii Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018, în putem concluziona următoarele:

Județul Argeș are o rețea școlară formată din 34 unități de învățământ profesional și tehnic. Cele mai multe unități IPT (28) se găsesc în mediul urban, iar în mediul rural funcționează 6 unități. În funcție de nivelul de învățământ, cele 34 de

unități sunt clasificate astfel: 6 colegii, 18 licee, 6 unități de învățământ postliceal și 4 centre școlare de educație incluzivă.

Județul Călărași dispune de o rețea școlară în care sunt cuprinse 17 unități IPT. În mediul rural funcționează numai 4 unități școlare, celelalte 13 fiind în mediul urban. Din totalul de unități de învățământ profesional și tehnic, 1 colegii, 13 licee tehnologice și teoretice cu clase de IPT și 3 unități de învățământ postliceal.

În județul Dâmbovița rețeaua școlară este formată din 22 de unități IPT. Cele mai multe unități IPT (16) se găsesc în mediul urban, iar în mediul rural funcționează 6 unități. În funcție de nivelul de învățământ, cele 22 de unități sunt clasificate astfel: 1 colegii, 17 licee, 1 seminar teologic și 3 școli postliceale.

Județul Giurgiu are o rețea școlară formată din 12 de unități IPT. 7 unități IPT se găsesc în mediul urban și 5 în mediul rural. În funcție de nivelul de învățământ, cele 12 de unități sunt clasificate astfel: 1 colegii, 7 licee, 1 școală profesională, 1 seminar teologic și 2 școli postliceale.

Județul Ialomița are o rețea școlară formată din 20 de unități IPT. 14 unități IPT se găsesc în mediul urban și 6 în mediul rural. În funcție de nivelul de învățământ, cele 20 de unități sunt clasificate astfel: 12 licee, 5 școli profesionale, 1 seminar teologic și 2 școli postliceale.

Județul Prahova are o rețea școlară formată din 50 de unități IPT. Ocupă locul 4 în ierarhia națională (3,7% din numărul unităților la nivel național). 38 unități IPT se găsesc în mediul urban și 12 în mediul rural. În funcție de nivelul de învățământ, cele 50 de unități sunt clasificate astfel: 6 colegii, 28 licee, 7 școli profesionale, 5 centre școlare de educație incluzivă și 4 școli postliceale.

Județul Teleorman are o rețea școlară formată din 17 de unități IPT. 15 unități IPT se găsesc în mediul urban și 2 în mediul rural. În funcție de nivelul de învățământ, cele 17 de unități sunt clasificate astfel: 11 licee, 2 centre școlare de educație incluzivă, 1 seminar teologic și 3 școli postliceale.

6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi⁷¹

Analiza ierarhizării unităților de învățământ în funcție de numărul de elevi școlarizați, în anul școlar 2016-2017, în învățământul profesional și tehnic, pe domenii de formare profesională, relevă următoarele concluzii:

Colegiul Economic "VIRGIL MADGEARU" Ploiești deține locul I (numărul cel mai mare de elevi școlarizați) în domeniile **economic** (577 elevi) și **Comerț** (291 elevi). Domeniul economic este școlarizat în 113 unități școlare din regiune, iar domeniul comerț în 90 unități școlare din toate județele regiunii.

Pe locul al II-lea se află Colegiul Tehnic „Costin D. Nenițescu” Pitești, fruntaș în două domenii de școlarizare: **protecția mediului** (234 elevi) și **chimie industrială** (214 elevi). Un număr de 76 unități școlare din toate județele regiunii școlarizează în domeniul protecția mediului

⁷¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „13 Ierarhizare școli” – [pentru vizualizare clic aici](#)

și 16 unități de învățământ din județele industrializate ale regiunii (Prahova, Argeș, Dâmbovița) și din județul Ialomița școlarizează în domeniul chimie industrială.

Colegiul Tehnic „Armand Călinescu” Pitești deține cel mai mare număr de elevi în domeniile **electronică automatizări** (214 elevi) și **industrie textilă și pielărie** (188 elevi). Domeniul electronică automatizări este școlarizat în 86 unități școlare din regiune, iar domeniul industrie textilă și pielărie în 62 unități școlare din toate județele regiunii.

Colegiul Tehnic „Lazăr Edeleanu” Ploiești deține cel mai mare număr de elevi în domeniile **industrie alimentară** (111 elevi) și **materiale de construcții** (18 elevi). Domeniul industrie alimentară este școlarizat în 87 unități școlare din toate județele regiunii, iar domeniul materiale de construcții în 4 unități școlare din județele Prahova și Dâmbovița.

Un număr de 395 unități școlare din toate județele regiunii școlarizează în domeniul **mecanică**, numărul cel mai mare de elevi fiind la Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” Bolintin Valeși la Liceul Tehnologic de Transporturi Ploiești (253 elevi).

Domeniul **agricultură** se școlarizează în 88 unități școlare din regiune, numărul cel mai mare de elevi fiind la Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Alexandria, Teleorman (96 elevi).

Un număr de 180 unități școlare din toate județele regiunii școlarizează în domeniul **turism și alimentație**, numărul cel mai mare de elevi fiind la Liceul Tehnologic „A.I.Cuza” Slobozia (178 elevi). Domeniul **electric** se școlarizează în 107 unități școlare din regiune, numărul cel mai mare de elevi fiind la Liceul Tehnologic „Ferdinand I., Curtea de Argeș (107 elevi), iar domeniul **construcții, instalații și lucrări publice** se școlarizează în 57 unități școlare din regiune, numărul cel mai mare de elevi fiind la Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu” Ploiești (173 elevi).

Liceul Tehnologic „Dacia” Pitești deține locul fruntaș în școlarizarea domeniului **electromecanică** (164 elevi), iar Liceul Tehnologic Forestier, Câmpina deține locul fruntaș în școlarizarea domeniului **silvicultură** (145 elevi). Domeniul electromecanică se școlarizează în 50 unități școlare, iar silvicultură în 15.

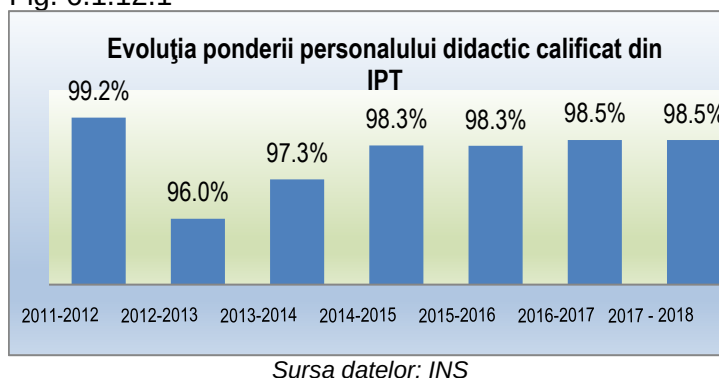
Domeniul **estetica și igiena corpului omenesc** se școlarizează în 28 unități școlare din regiune (numărul cel mai mare de elevi fiind la Liceul Tehnologic de Servicii „Sfântul Apostol Andrei” Ploiești - 122 elevi), iar domeniul **fabricarea produselor din lemn** se școlarizează în 45 unități școlare din județele Prahova, Argeș și Dâmbovița (numărul cel mai mare de elevi fiind la Colegiul Tehnic Forestier Câmpina - 122 elevi).

Liceul Tehnologic „Iordache Golescu” Găești deține locul fruntaș în școlarizarea domeniului **producție media** (107 elevi), acest domeniu fiind școlarizat în 8 unități școlare din județele Prahova, Călărași și Dâmbovița.

6.1.12. Resursele umane din ÎPT⁷²

Cerința esențială pentru ca sistemul educațional să ofere tinerilor competențele necesare pe piața muncii este determinată în primul rând de existența unor cadre didactice de elită, bine pregătite, dar și motivate

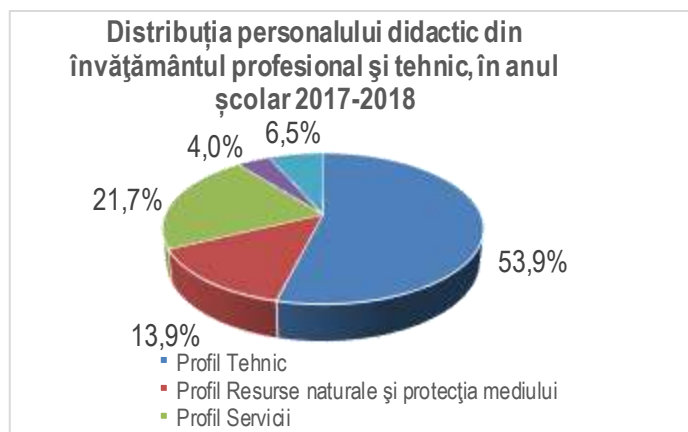
Fig. 6.1.12.1

⁷² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „14 Resurse umane” – [pentru vizualizare clic aici](#)

La nivel național, în anul școlar 2017-2018, **numărul total al personalului didactic din învățământul profesional și tehnic, proprietate publică**, (liceal tehnologic, învățământul profesional și învățământul postliceal) a fost de **28789** persoane, **înregistrând, în perioada 2011-2018 o tendință de scădere continuă** (în scădere cu 3650 persoane, - 11,3%). Ponderea personalului didactic calificat a fost de 98,5%, înregistrând o evoluție crescătoare în perioada 2012-2018.

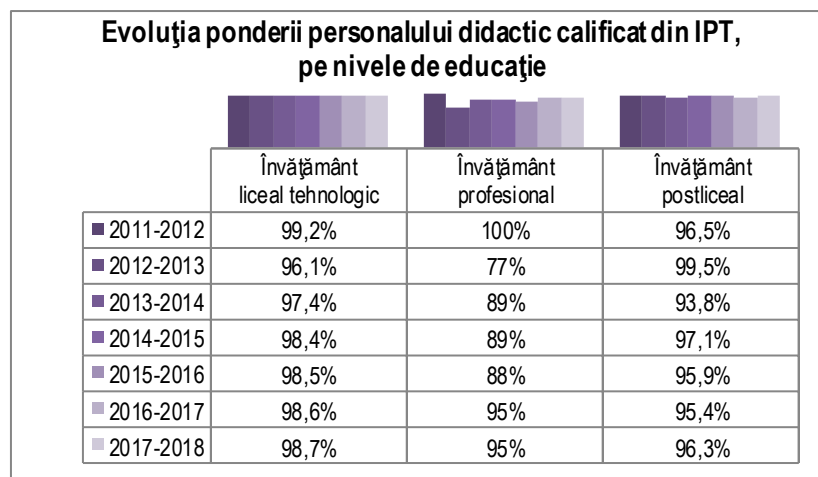
Fig. 6.1.12.2

Sursa datelor: INS

liceal tehnologic (53,9% profil Tehnic, 13,9% profil Resurse naturale și protecția mediului și 21,7% profil Servicii), 4% în învățământul profesional și 6,5% în cel postliceal și de maiștri.

Fig. 6.1.12.3

Sursa datelor: INS

personal din învățământul postliceal și de maiștri, care a devenit o rută din ce în ce mai solicitată de absolvenții de liceu fără bacalaureat, înregistrează creștere până în anul școlar 2013-2014, apoi o descreștere până în 2016, după care crește cu 1398 persoane.

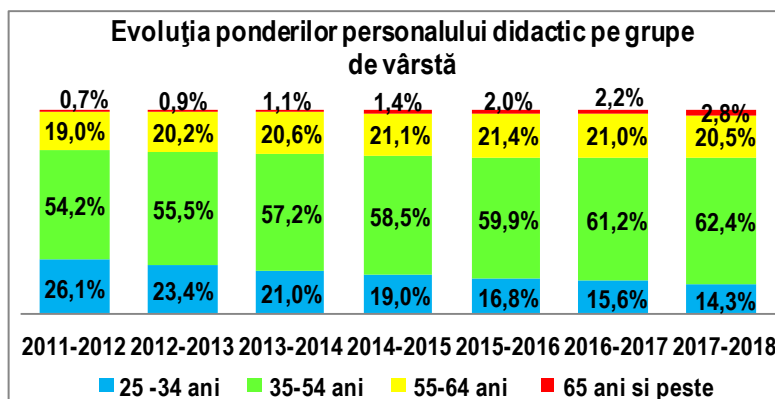
Învățământul liceal tehnologic înregistrează în perioada analizată o tendință descrescătoare, atât la nivel național cât și la **nivelul regiunii Sud Muntenia**. Această tendință se înregistrează și la nivelul județelor regiunii. Astfel, în anul școlar 2017/2018, în regiunea Sud Muntenia, numărul personalului didactic din învățământul liceal tehnologic a înregistrat o ușoară descreștere în comparație cu anul precedent, cu 70 persoane. Ponderea personalului didactic calificat a fost, în anul școlar 2017-2018 de 99,35%, în creștere cu 0,8% față de anul școlar precedent (98,55%). Această tendință se întâlnește și în județele regiunii, cu excepția județului Prahova care înregistrează o ușoară descreștere a ponderii personalului didactic calificat față de anul anterior: (de la 94,42 % la 94,07%)

Analiza **pe medii de rezidență** a numărului cadrelor didactice relevă faptul că rețeaua școlară este inegal dezvoltată în cazul învățământului liceal, postliceal, cât și al celui profesional (în defavoarea mediului rural).

Analizând distribuția personalului didactic pe sexe, se observă ponderea preponderentă a personalului didactic feminin. În anul școlar 2017-2018, în comparație cu anul precedent, ponderea personalului feminin a crescut ușor la toate nivelele de educație IPT (cadrele didactice de sex feminin reprezentând 71,4% din totalul personalului didactic), cu excepția **învățământului profesional**, unde a scăzut de la 70,5% la 68,2%.

Ponderea cea mai scăzută a cadrelor didactice de sex feminin se înregistrează în învățământul liceal, profil tehnic (68,1%) și în învățământul profesional (68,2%).

Fig. 6.1.12.4

În România, analiza pe grupe de vârstă a personalului didactic din învățământul profesional și tehnic, conduce în mod clar la concluzia că, pe parcursul anilor, se acutizează fenomenul de îmbătrânire resurselor umane în educație. Pe de o parte, acest fenomen este rezultatul scăderii populației școlare și dispariției unui număr mare de catedre

care să poată fi ocupate de tineri absolvenți, iar pe de altă parte ca urmare a faptului că o carieră didactică nu a fost de interes pentru tineri o lungă perioadă de timp, din cauza slabei motivații financiare. Analiza evoluției personalului didactic din **învățământul profesional și tehnic**, pe grupe de vârstă, relevă o scădere a ponderii cadrelor didactice tinere (cu vârste cuprinse între 25-35 ani) concomitent cu creșterea ponderii celorlalte grupe de vârstă. Ponderea cea mai mare o înregistrează cadrele didactice cu vârste între 35-54 ani (62,4% din numărul total al cadrelor didactice).

6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT⁷³

Programul Operațional Regional 2014-2020, cuprinde următoarele oportunități de investiții în infrastructura educațională a unităților IPT:

- Axa Prioritară 4,

prioritatea de investiții 4.4 – „Investițiile în educație, în formare, inclusiv în formare profesională pentru dobândirea de competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare”:

- Obiectivul Specific 4.4 - Creșterea calității infrastructurii în vederea asigurării accesului sporit la educație timpurie și sprijinirea participării părinților pe piața forței de muncă.
- Obiectivul Specific 4.5 - Creșterea calității infrastructurii educaționale relevante pentru piața forței de muncă

- Axa prioritară 10, prioritatea de investiții 10.1 – „Investițiile în educație și formare, inclusiv în formare profesională, pentru dobândirea de competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare”:

- Obiectivul Specific 10.2 Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic și învățare pe tot parcursul vieții

Ghidul solicitantului impune ca la depunerea cererii de finanțare să fie anexat Avizul Ministerului Educației Naționale.

Pentru unitățile de învățământ profesional și tehnic, în vederea acordării Avizului Ministerului Educației Naționale privind oportunitatea realizării investițiilor, autoritățile publice locale trebuie să anexeze avizul consultativ din partea Consorțiilor regionale.

În acest Context, în perioada august 2018 – martie 2019, Consorțiul regional al Regiunii de dezvoltare Sud Muntenia a analizat și a acordat avizul consultativ în cazul următoarelor solicitări adresate de unitățile administrativ teritoriale:

Nr. crt.	Unitatea administrativ teritorială	Unitatea de învățământ pentru care s-a solicitat avizul consultativ în scopul realizării de investiții prin POR	Axa prioritară
1.	Primăria orașului Topoloveni	Liceul Tehnologic Topoloveni	AP 10
2.	Primăria orașului Titu	Liceul Tehnologic Goga Ionescu Titu	AP 10

⁷³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „15 Baza materială” – pentru vizualizare [clic aici](#)

3.	Primăria orașului Pucioasa	Liceul Tehnologic Pucioasa	AP 10
4.	Primăria Municipiului Ploiești	Liceul Tehnologic 1 Mai Ploiești	AP 10
5.	Primăria Municipiului Ploiești	Liceul Tehnologic de Servicii "Sf. Apostol Andrei" Ploiești	AP 10
6.	Colegiul Tehnic Câmpulung	Colegiul Tehnic Câmpulung	AP 10
7.	Primăria orașului Călărași	Colegiul Agricol Sandu Aldea Călărași	AP 4
8.	Primăria orașului Călărași	Liceul Danubius Călărași	AP 4
9.	Primăria orașului Alexandria	Liceul Tehnologic Nr. 1 Alexandria	AP 4

Fig. 6.1.14.1

6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație⁷⁴

Având în vedere importanța pe care o are, educația trebuie să fie unul din sectoarele prioritare pentru finanțare publică. În toată Europa, procentul alocat din PIB pentru cheltuielile din aceasta ramură este destul de ridicat, situație care nu este similară și în România.

Conform Eurostat, în 2015 în sistemul public de învățământ au ajuns bani echivalenți cu doar 2,72% din PIB, în scădere ușoară față de anul anterior (2,75). Cu toate că normele legislative prevăd ca un prag de 6% din PIB să meargă de la bugetul de stat către educație, România continuă să se plaseze în coada clasamentului lumii la capitolul cheltuieli cu învățământul, fiind devansată de toate țările UE.

Cheltuielile publice totale pentru învățământul secundar superior și postliceal non terțiar, nivelurile 3 și 4 ISCED, în România, în anul 2015 au fost de 0,66% din PIB, valoare care plasează România pe ultimul loc în Europa.

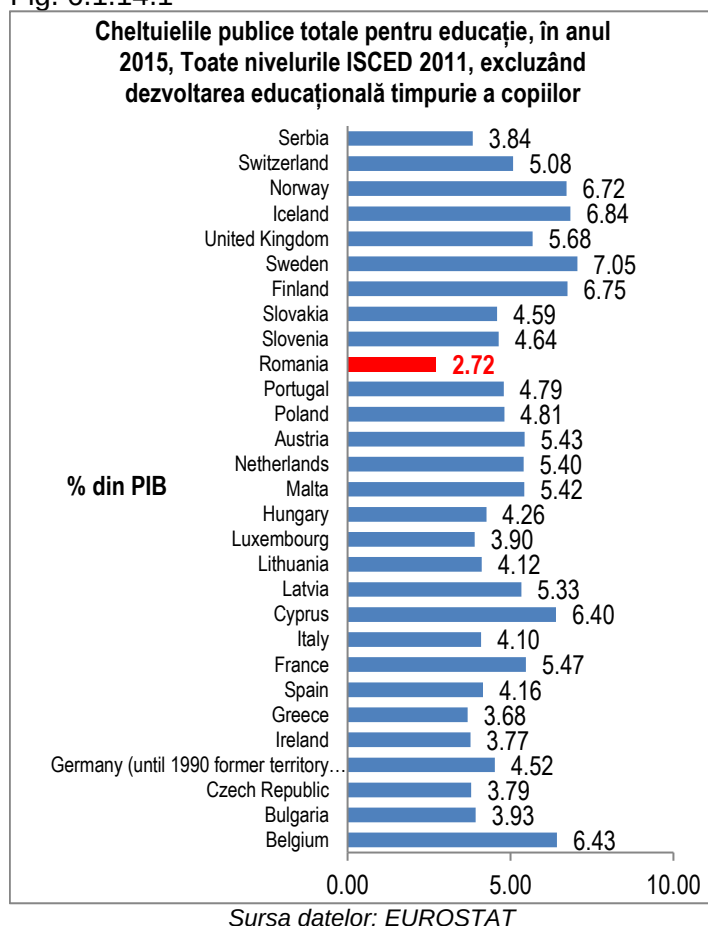
Alocarea unui volum redus de resurse învățământului ca procent din PIB, asociată cu dificultăți economice majore, a afectat întreaga structură a cheltuielilor cu educația: pe tipuri de cheltuieli, niveluri de învățământ, medii de rezidență etc. Cele mai afectate categorii de cheltuieli au fost cele care afectează direct calitatea învățământului, infrastructura școlară și gradul de cuprindere în sistem.

Deși o mare parte din statele europene au ales să investească în educație ca reacție la criza financiară, datorită beneficiilor pe termen lung pe care aceasta le produce la nivelul societății, România a preferat să înceapă lista tăierilor investițiilor publice cu domeniul educației. Concluzii: în România nu există o strategie coerentă și sustenabilă privind dezvoltarea sistemului educațional; educație nu este o prioritate națională.

6.2. Indicatori de proces

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

⁷⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „16 Cheltuieli pentru educație” - pentru vizualizare clic aici

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație.

Modelul de planificare strategică a ofertei de formare profesională prin IPT prevede descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local; exercițiu participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii Regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Partenerii unității de învățământ); combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus; utilizarea instrumentelor de planificare strategică PRAI, PLAI, PAS

La nivelul unităților școlare, principalul instrument de planificare strategică pe baza analizei mediului intern (autoevaluare) și extern este concretizat prin **Planul de acțiune al școlii (PAS)**

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în procesul de planificare strategică pe termen lung în IPT.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale)
- finanțarea învățământului preponderent centrată pe activitățile curente / pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung
- antrenarea insuficientă a agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în IPT

- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este **curriculum în dezvoltare locală (CDL)** - componentă a Curriculumului Național, care cuprinde orele alocate pentru dezvoltarea ofertei curriculare specifice fiecărei unități de învățământ, ofertă realizată în parteneriat cu agenții economici. Din păcate, în practică se constată de multe ori o **antrenare redusă sau formală a agenților economici în elaborarea CDL**.

Un alt aspect de importanță strategică și practică pentru validarea rezultatelor procesului de IPT este în legătură cu **organizarea și derularea examenelor de absolvire**, care conform metodologiilor în vigoare implică obligatoriu **cooptarea agenților economici** ca membri ai comisiilor de examinare.

6.2.2. Asigurarea calității în IPT

Asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic se realizează atât la nivel de sistem, cât și la nivel de furnizor și se bazează pe Cadrul Național de Asigurare a Calității (CNAC). CNAC este dezvoltat în conformitate cu Cadrul Comun European de Asigurare a Calității (CCAC) pentru educație și formare profesională și implică desfășurarea următoarelor procese: autoevaluarea (pe baza Manualului de Autoevaluare), monitorizarea internă, monitorizarea externă și inspecția de validare a raportului de autoevaluare (pe baza Manualului de Inspecție pentru validarea externă a autoevaluării). La nivel național, activitățile privind asigurarea calității în sistemul național de învățământ sunt coordonate de către cele două agenții – ARACIP (pentru învățământul preuniversitar), respectiv ARACIS (pentru învățământul superior).

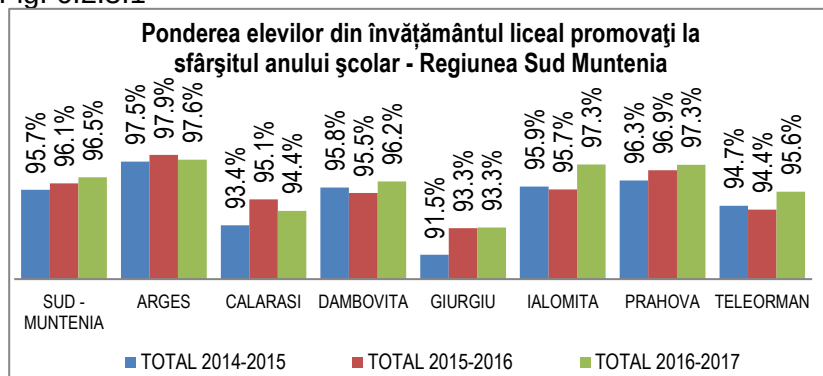
Introducerea **sistemului de asigurare a calității în IPT** furnizează, pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul școlii), **un set de indicatori standard (benchmark)** care să faciliteze decidenților comparațiile în cadrul sistemului și compatibilizarea între cerere și ofertă. Conducând la **creșterea transparenței față de beneficiari**, mecanismele de asigurare a calității au un impact decisiv în motivarea și implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire.

6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁷⁵

Situația școlară a elevilor din învățământul liceal, la sfârșitul anului școlar

Analizând situația școlară a elevilor din învățământul liceal se observă o creștere a ponderii elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 față de anul precedent, în majoritatea județelor, dar și la nivel regional.

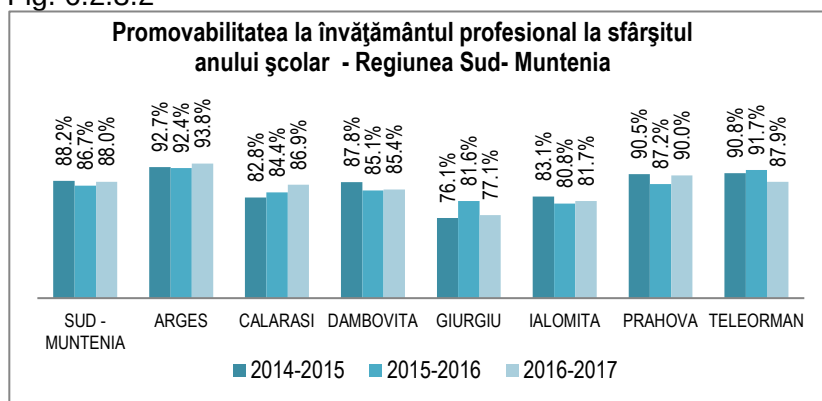
Fig. 6.2.3.1

Sursa datelor: INS

Învățământul liceal promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 s-a înregistrat în județul Argeș (97,6%, peste media națională), iar cea mai mică pondere s-a înregistrat în județul Giurgiu (93,3%).

Fig. 6.2.3.2

Sursa datelor: INS

Situația școlară a elevilor din învățământul profesional, la sfârșitul anului școlar

Analizând situația școlară a elevilor din învățământul profesional, se observă o creștere a ponderii elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 față de anul precedent, în majoritatea județelor, dar și la nivel regional. Județele care au înregistrat o scădere a ponderii elevilor promovați la

sfârșitul anului școlar 2016-2017, față de anul precedent sunt: Giurgiu (77,1% față de 81,6%, sub media regională) și Teleorman (87,9% față de 91,7%, sub media regională). Cea mai mare pondere a elevilor din învățământul profesional promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 s-a înregistrat în județul Argeș (93,8%, peste media națională), iar cea mai mică pondere s-a înregistrat în județul Giurgiu (77,1%).

La nivel național, ponderea elevilor din învățământul profesional promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 crește față de anul școlar anterior de la 89,0% la 89,6%. Cea mai mare pondere a elevilor din învățământul profesional promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 s-a înregistrat în regiunea Nord-Vest (90,8%), iar cea mai mică pondere s-a înregistrat în regiunile Sud-Est și București-Ilfov (87,8%). Regiunea Sud Muntenia (86,7%) se află pe penultimul loc în ceea ce privește promovabilitatea învățământului profesional.

Situația școlară a elevilor din învățământul postliceal, la sfârșitul anului școlar

La sfârșitul anului școlar 2016-2017, se observă o creștere a ponderii elevilor din învățământul postliceal promovați față de anul precedent, în județele Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu și Ialomița, dar și la nivel regional.

Județele care au înregistrat o scădere a ponderii elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2016-2017, față de anul precedent sunt: Prahova (97,1% față de 97,5%, sub media regională), și

⁷⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf. de an” – pentru vizualizare clic aici ; „18 Profesional sf. de an” – pentru vizualizare clic aici ; „19 Postliceal sf. de an” – pentru vizualizare clic aici

Teleorman (97,9% față de 99,1%, peste media regională). Cea mai mare pondere a elevilor din învățământul postliceal pro

movați la sfârșitul anului școlar 2016-2017 s-a înregistrat în județul Ialomița (99,3%, peste media națională), iar cea mai mică pondere s-a înregistrat în județul Călărași (87,2%).

6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere

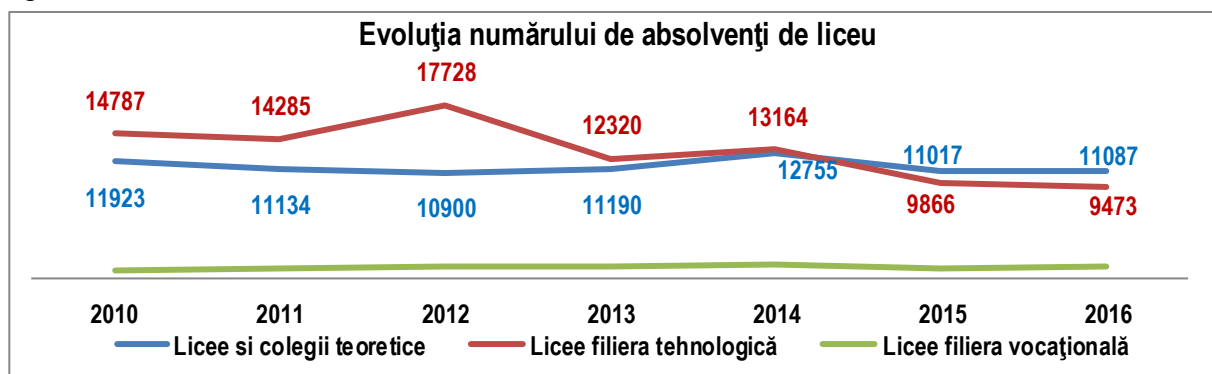
Serviciile de orientare școlară și profesională, precum și cele de consiliere și asistență psihopedagogică la nivelul regiunii Sud Muntenia au funcționat în continuare, în numeroase unități de învățământ profesional și tehnic. În mod specific, ele au fost corelate, ținând cont de prevederile legislative OMECTS nr. 5555/2011, cu numărul de elevi din școală și cu necesitățile de consiliere și asistență psihopedagogică din teren. Tematica orelor de consiliere a urmărit autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor (identificarea aptitudinilor, intereselor, valorilor; cunoașterea stilului de învățare etc.), investigarea lumii profesiilor, etapele procesului decizional, pregătirea pentru angajare (studierea ofertelor de muncă disponibile pe piață, discuții cu angajatori, conceperea CV-ului și a scrisorii de intenție); vizite la fața locului, la diverse firme și operatori economici pentru o mai bună înțelegere a mediului profesional. Din punctul de vedere al dotărilor, cabinetele dispun de materiale tipărite (profile ocupaționale, broșuri informative) și de softuri electronice de investigare a trăsăturilor de personalitate ale elevilor și de consilierea carierei (BTPAC, CAS, Interoption, CCP online etc.) obținute prin programe guvernamentale, achiziții realizate de școli și proiecte din fonduri europene (proiecte POSDRU). Cu toate acestea există un număr redus de cabinete în raport cu numărul unităților școlare existente. Există zone în care nu există cabinete de orientare și consiliere profesională

Conform legislației în vigoare, Cabinetele de asistență psihopedagogică funcționează în unitățile de învățământ la care sunt înmatriculați cel puțin 800 de elevi. Unitățile de învățământ cu mai puțin de 800 de elevi beneficiază de serviciile de asistență psihopedagogică ale unui cabinet interșcolar de asistență psihopedagogică. Cabinetul interșcolar de asistență psihopedagogică oferă servicii de asistență psihopedagogică unui număr de cel puțin două unități de învățământ care împreună au un efectiv de 400 de preșcolari sau 800 de elevi. În anul școlar 2016-2017, pe județe situația este următoarea:

- județul Ageș - 74 cabinetele școlare și interșcolare de asistență psihopedagogică (56 în mediul urban, 12 în mediul rural și 6 combinate). Cabinetele școlare și interșcolare de asistență psihopedagogică deservește un număr de 8867 preșcolari și 59223 școlari/elevi
- județul Călărași: 29 de Cabinete Școlare și Interșcolare de Asistență Psihopedagogică
- județul Dâmbovița: 46 cabinete școlare și interșcolare.
- județul Prahova: 23 cabinete de consiliere (număr redus de cabinete în raport cu numărul unităților școlare existente în județ (23 de cabinete + CJAP / 753 unități școlare);
- județul Teleorman: 26 cabinete de consiliere

6.3. Indicatori de ieșire

Fig. 6.3.1.1

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație⁷⁶

Analiza numărului de absolvenți din regiune ne oferă o imagine sintetică asupra potențialei forțe de muncă tânără sau a potențialilor studenți din Sud Muntenia.

În perioada 2009 – 2016, în regiunea Sud Muntenia, numărul absolvenților de **liceu tehnologic** a înregistrat o tendință fluctuantă: scade în anul școlar 2010 – 2011, apoi crește în anul școlar 2011-2012, când atinge cele mai mari valori (17728 absolvenți), scade brusc în anul școlar 2012-2013 cu 43,9%, apoi crește ușor cu 6,9% în anul școlar 2013-2014, ca apoi să descrească în anul școlar 2014-2015 cu 25%. În anul școlar 2015-2016 numărul absolvenților de liceu tehnologic continuă să descrească cu 4% față de anul școlar anterior. Această tendință se înregistrează și la nivel național.

Numărul absolvenților din colegiile și liceele teoretice scade în perioada 2009-2012, după care crește, ajungând în anul școlar 2013-2014 la 12755 absolvenți. În anul școlar 2014-2015, numărul absolvenților din colegiile și liceele teoretice scade cu 13,6% față de anul școlar precedent, iar în anul școlar 2015-2016 numărul absolvenților crește cu 0,6% față de anul anterior.

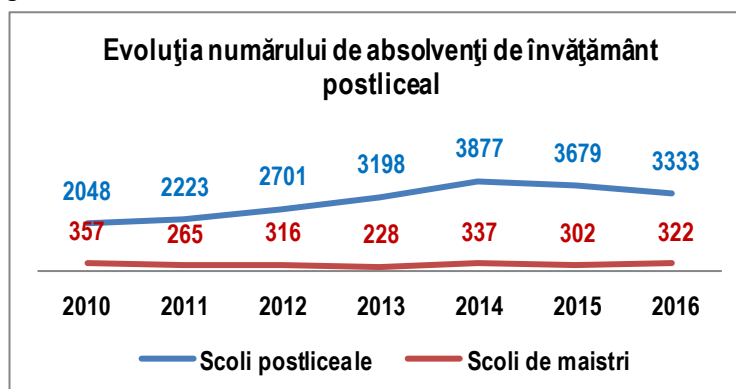
Numărul absolvenților din **liceele vocaționale** înregistrează un trend ascendent până în 2014, după care scade cu 18,6% în anul 2015, iar în 2016 crește cu 8,7% față de anul precedent.

La **învățământul profesional**, numărul absolvenților din Regiunea Sud Muntenia a scăzut drastic în 2011 față de anul anterior, ca urmare a reorganizării învățământului profesional, după clasa a IX-a.

Începând cu anul 2012, datorită reintroducerii învățământului profesional, se înregistrează o tendință de creștere a numărului de absolvenți până în 2014. În 2015 și aici se înregistrează o scădere a numărului de absolvenți cu 7,1% față de anul precedent, iar în 2016 numărul absolvenților crește cu 28,1% față de 2015.

Învățământul postliceal (Școala postliceală și școala de maistri) a înregistrat un număr de absolvenți în continuă creștere, în perioada 2010-2014. Această situație este generată de creșterea atractivității acestei forme de învățământ în rândul tinerilor care nu au promovat examenul de bacalaureat. Acești tineri aleg această alternativă în locul învățământului superior. Începând cu 2014, numărul absolvenților învățământului postliceal are o evoluție descrescătoare până în 2016 (scade în 2016 cu 13,3% față de 2014).

Fig. 6.3.1.2

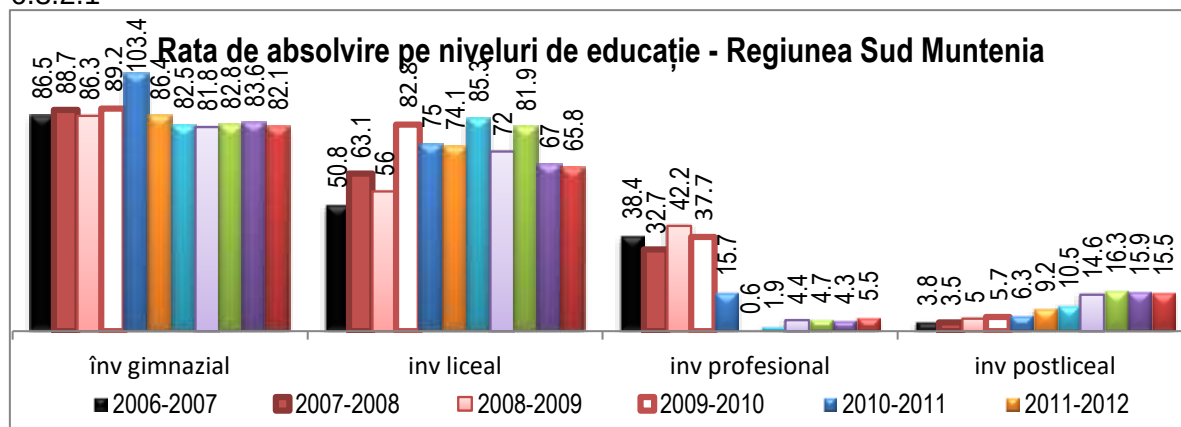
Sursa datelor: INS - Caiete statistice

⁷⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „20 Absolvenți IPT” - [pentru vizualizare clic aici](#)

6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED⁷⁷

În regiunea Sud Muntenia, o pondere de 82,1% dintre copiii care au împlinit 15 ani în 2017

Fig. 6.3.2.1

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

au absolvit clasa a VIII-a, în scădere față de anul anterior.

Rata de absolvire a învățământului gimnazial din Regiunea Sud Muntenia, înregistrează în perioada 2006-2017 valori cuprinse între 81,8% și 103,4%, cel mai ridicat nivel atingând în anul școlar 2010-2011 (an în care au finalizat clasa a VIII-a două cohorte de elevi ce au avut debutul școlar la 6 ani și 7 ani simultan), iar cel mai mic nivel în anul 2013-2014. (vezi Fig. 6.3.2.1)

Pe medii de rezidență, rata de absolvire este constant mai ridicată în mediul urban în comparație cu ruralul. Acest fapt este determinat în primul rând de situațiile de abandon școlar mai frecvente în rural, dar și de alte aspecte, precum migrarea unora dintre elevii din rural la școli din urban, către finalul gimnaziului (ca o opțiune pentru o educație de o calitate mai ridicată, ce poate asigura continuarea educației în învățământul liceal).

Diferențele pe sexe sunt relativ nesemnificative, fetele prezentând însă un ușor avantaj în raport cu băieții.

Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat (calculată prin raportare la populația în vârstă teoretică de absolvire - 18 ani) din Regiunea Sud Muntenia, înregistrează în perioada 2006-2017 valori cuprinse între 50,8% și 85,3%. Valorile indicatorului scad consistent în 2013/2014 față de anul precedent: 72% dintre elevii de 18 ani au absolvit liceul. Urmează apoi o tendință de creștere în 2014-2015, urmată de o scădere dramatică în 2015-2017 (65,8% dintre elevii de 18 ani au absolvit liceul, fete - 69,9%; băieți 62,10%). Referitor la analiza acestui indicator, trebuie precizat faptul că nu toți elevii finalizează învățământul liceal la vârsta de 18 ani, dată fiind varietatea vârstelor de debut, precum și faptul că anumite forme și filiere de formare au durate diferite.

Ratele de absolvire la învățământul profesional sunt cele mai scăzute comparativ cu celelalte niveluri de școlarizare, dar ele au început să crească ușor de la cea mai mică valoare în 2011-2012 (0,6%) la 5,5 % în 2016-2017 (după instituirea stagiilor de pregătire practică și a învățământului profesional cu durata de 3 ani). În anul școlar 2015-2016, rata de absolvire a învățământului profesional scade față de anul anterior (4,3%), dar crește în 2016-2017 cu 1,2 puncte procentuale. Analiza pe sexe relevă faptul că rata de absolvire este mai mare în rândul populației masculine comparativ cu cea feminină. O cauză ar fi numărul mai mare de elevi de sex masculin cuprinși în învățământul profesional.

În perioada 2007-2017, **rata de absolvire a învățământului postliceal și de maiștri** a înregistrat o tendință ascendentă, dar sub media națională.

După anul școlar 2014/2015, indicatorul a scăzut ajungând de la valoarea de 12,2%, cât era în 2014/2015, la 11,4% în 2016/2017.

Această rată relativ redusă de absolvire se datorează faptului că cea mai mare parte a persoanelor care frecventează această formă de învățământ au 21 de ani și peste și absolvă mai târziu decât vârsta teoretică folosită la calcularea indicatorului.

⁷⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „21Rata de absolvire (INS)” – pentru vizualizare clic aici

În ceea ce privește distribuția valorilor indicatorului după criteriul sex, se observă un net avantaj al populației feminine, scorurile acestea fiind aproape duble față de ale populației masculine; această situație se înregistrează pe tot intervalul de timp analizat.

6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁷⁸

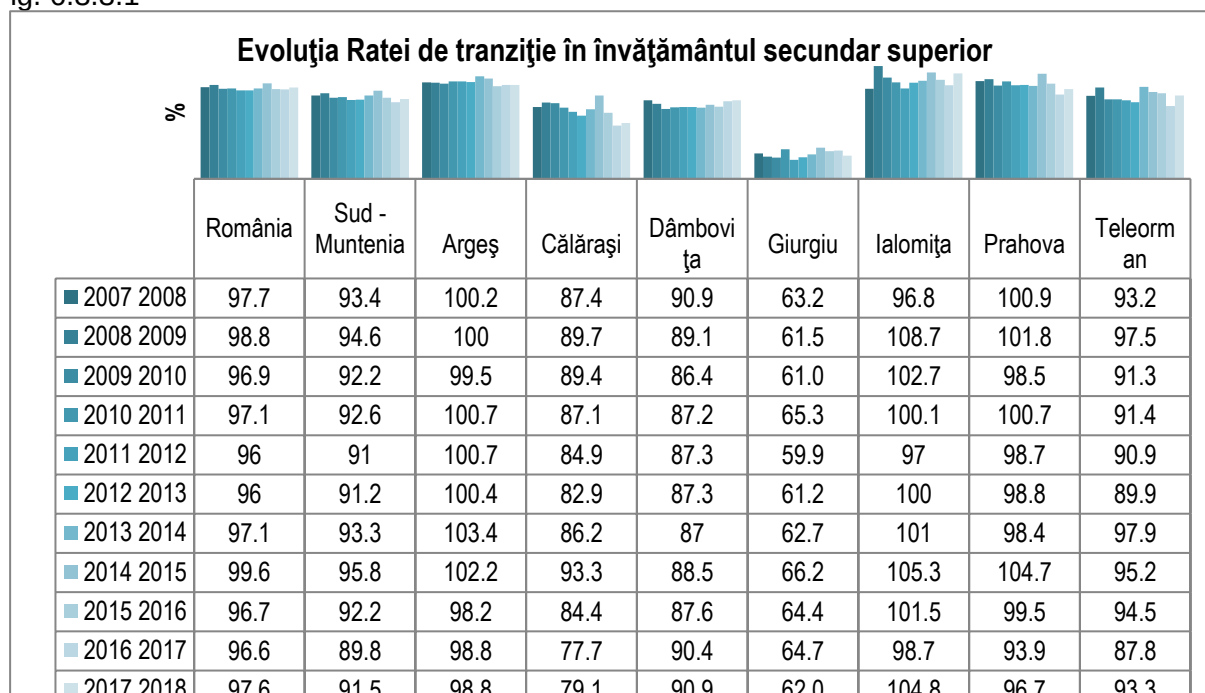
Un indicator foarte relevant din perspectiva participării la educația de nivel post-gimnazial este **rata de tranziție de la clasa a VIII-a la învățământul liceal și profesional**. Acesta evidențiază nivelul accesului la învățământul secundar superior, precum și capacitatea de care dispune sistemul educațional de cuprindere a elevilor la acest nivel de studiu. În perioada 2007-2018, rata de tranziție în învățământul secundar superior a înregistrat o evoluție oscilantă (vezi anexa **Rata tranziție- INS** și fig. 6.3.3.1), ajungând, în anul școlar 2017/2018, ca o pondere de 91,5% dintre elevii înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a să-și continue studiile la liceu sau în învățământul profesional (sub media la nivel național – 97,6%), dar în creștere față de anul anterior. În anul școlar 2017/2018, populația feminină înregistrează un ușor avantaj față de cea masculină (91,6% din fete își continuă studiile față de 91,5% băieți).

Conform datelor INS, la nivel regional, **rata de tranziție de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional** în 2017/2018 variază între 62% (Giurgiu) și 98,8% (Argeș). Valorile cele mai mici se înregistrează în județele cu pondere mare a populației rurale (Giurgiu 62%; Călărași 79,1%).

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar/terțiar (Rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul postliceal și superior), în perioada 2007-2018, conform datelor INS înregistrează o evoluție fluctuantă în regiunea Sud Muntenia, de la 31,6%

⁷⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„22 Rata tranziție \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

Fig. 6.3.3.1

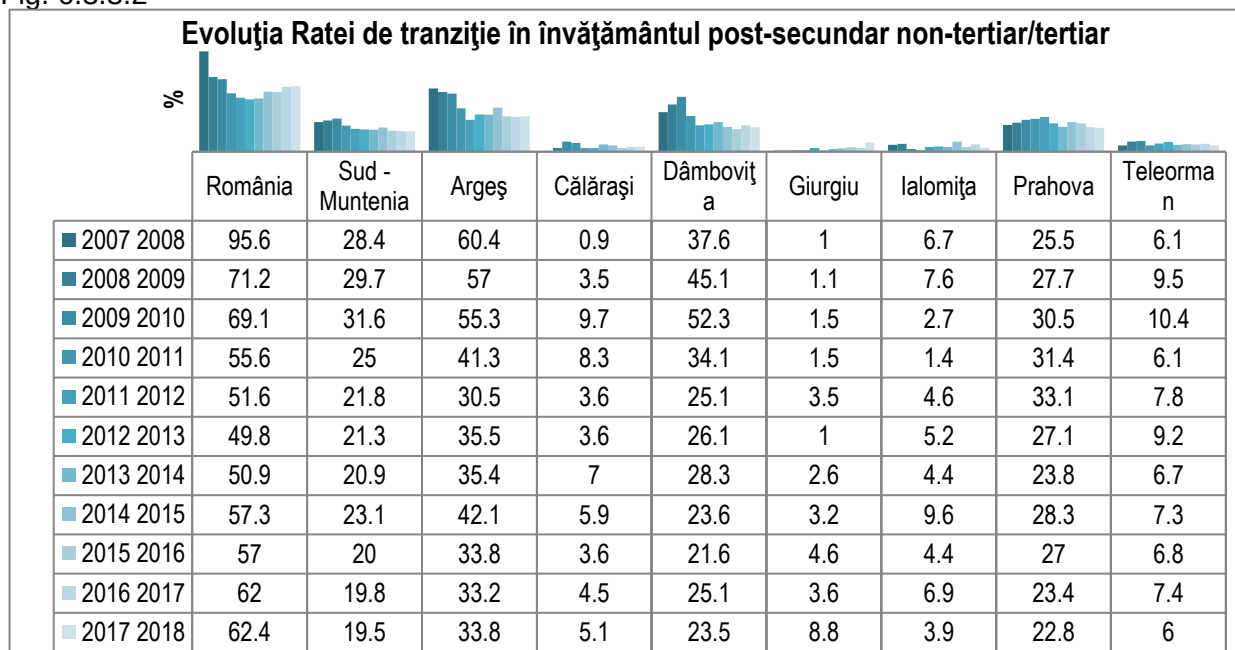

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

în 2009/2010, la 19,5% în 2017/2018, menținându-se sub media națională (62,4%) vezi fig.6.3.3.2.

După cum se observă, în anul școlar 2017-2018 rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul postliceal și superior a înregistrat cea mai mică valoare din perioada analizată:

Fig. 6.3.3.2

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

19,5% la nivel regional, față de 62,4% la nivel național.

În ceea ce privește distribuția valorilor indicatorului după criteriul sex, se observă un net avantaj al populației feminine; această situație se înregistrează pe tot intervalul de timp analizat.

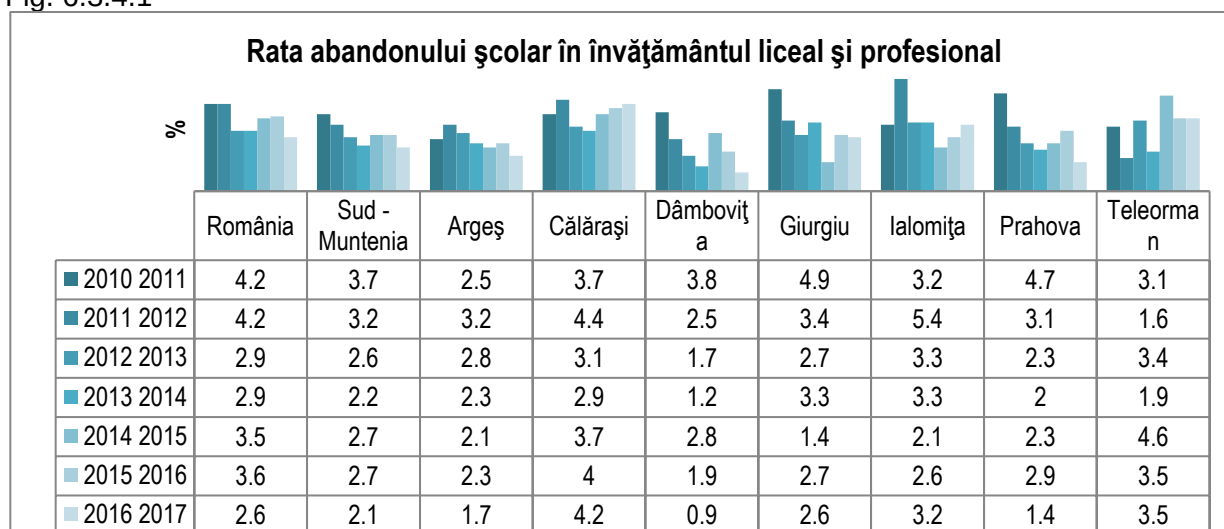
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁷⁹

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial.

Pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, rata abandonului școlar (indicator calculat pe baza metodei „intrare-ieșire”) în anul 2016/2017 a fost, în regiunea Sud Muntenia, de 1,7%, mai mare cu 0,1 puncte procentuale decât ce la nivel național. Rata abandonului școlar rămâne neschimbată în comparație cu anul școlar anterior. Mediul rural, gimnaziul, populația școlară masculină, respectiv clasele de început de ciclu gimnazial înregistrează valori ridicate ale abandonului școlar. Astfel, cele mai mari valori ale ratei abandonului școlar au fost la nivelul învățământului gimnazial din mediul rural (2,3%, mai mică cu 0,2% decât la nivel național). În ceea ce privește abandonul pe sexe, 2% dintre băieții din gimnaziu abandonează școala, față de 1,6% fete. Județele cu cea mai mică rată a abandonului școlar sunt: Argeș (1%), Dâmbovița (1%), Prahova (1,2%) și Teleorman (1,3%), iar județele cu cea mai mare rată sunt Călărași (3,7%), Ialomița (2,9%) și Giurgiu (2,1%). Se adâncesc diferențele pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural.

În învățământul liceal și profesional, în anul școlar 2016/2017, în regiunea Sud Muntenia, au abandonat școala 2,1% dintre elevi. Rata abandonului, în anul școlar 2016/2017, în regiunea Sud Muntenia a fost mai mică cu 0,5 procente decât cea de la nivel național și cu 0,6

Fig. 6.3.4.1

Sursa datelor: INS - Caiete statistice

puncte procentuale mai mică decât anul anterior. Regiunea Sud Muntenia, alături de București – Ilfov, are cea mai mică rată a abandonului față de celelalte regiuni ale țării). Județele cu cea mai mică rată a abandonului școlar, în anul 2016-2017, au fost: Dâmbovița (0,9%, în scădere cu 1% față de anul anterior), Prahova (1,4%, în scădere cu 1,5% față de anul anterior) și Argeș (1,7%, în scădere cu 0,6% față de anul anterior). Cele mai ridicate valori ale ratei abandonului s-au înregistrat în județele: Teleorman (3,5%), Călărași (4,2%) și Ialomița (3,2%). În comparație cu anul anterior, situația s-a înrăutățit semnificativ în județul Ialomița (crește de la 2,6 la 3,2 procente). Datele evidențiază faptul că băieții abandonează liceul și învățământul profesional în proporție mai mare, comparativ cu fetele (2,3% în cazul băieților și 1,9% în cazul fetelor). Pe medii de rezidență, rata abandonului școlar este mai mare în mediul urban, decât în mediul rural (vezi anexa **Rata abandonului - INS**).

Rata abandonului școlar în învățământul postliceal, în anul școlar 2016-2017, în regiunea Sud Muntenia a fost de 9,1%, mai mică decât cea la nivel național. Județele cu cea mai mică rată a abandonului școlar, în anul 2016-2017, au fost: Argeș (5,6%), Călărași (7,9%) și Prahova (8%). Cele mai ridicate valori ale ratei abandonului în învățământul postliceal s-au înregistrat în județele: Giurgiu (20,2%), Ialomița (13,6%) și Dâmbovița (12,6%). În comparație cu anul anterior, situația s-a înrăutățit semnificativ în județul Giurgiu (crește de la 15,7% la 20,2%).

⁷⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „23 Rata abandonului (INS)” – pentru vizualizare clic aici

Tendința descendentă din perioada 2008-2011 a valorii ratei abandonului școlar la nivelul învățământului postliceal a fost întreruptă, la nivelul anului școlar 2011/2012, când începe să crească. În 2013/2014, s-a înregistrat o ameliorare a situației, după care crește alarmant, cea mai mare valoare a ratei abandonului înregistrată în învățământul postliceal a fost de 9,6%, în 2015-2016. Ca și în cazul altor rute de formare, se păstrează diferența dintre valorile indicatorului pe genuri: mai mulți băieți decât fete abandonează studiile postliceale.

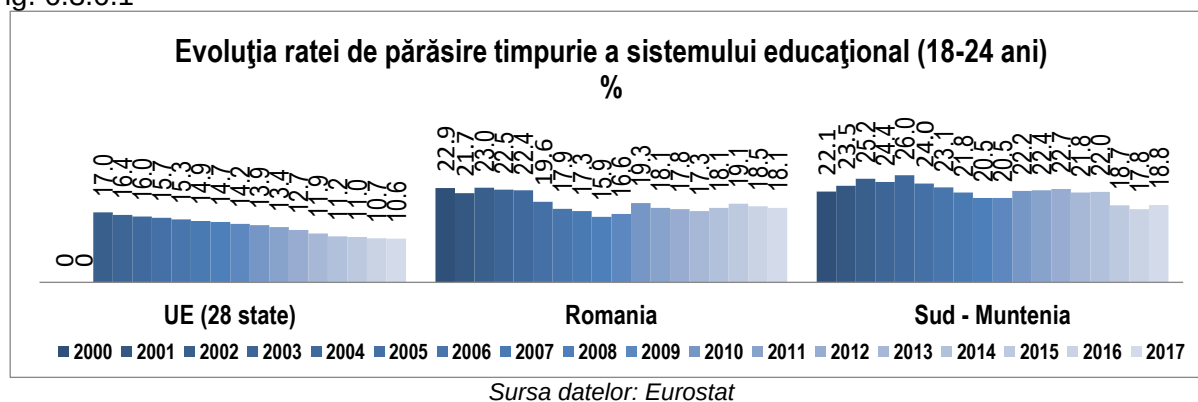
Abandonul școlar reprezintă una dintre cele mai acute probleme cu care se confruntă învățământul din țara noastră, care generează efecte negative la nivel de individ și asupra întregii societăți. Motivația abandonului școlar, potrivit cercetărilor statistice în domeniu, o reprezintă, cel mai frecvent, situația economică precară, mediul familial dezorganizat, exodul părinților în străinătate și lipsa locurilor de muncă atractive pentru tineri⁸⁰. Alți factori includ furnizarea și accesul insuficient la educație de calitate, servicii de asistență insuficiente sau atitudini discriminatorii în special față de romi, elevi cu dizabilități sau copii cu nevoi educaționale speciale. Copiii cu nevoi educaționale speciale și copiii cu dizabilități reprezintă unul dintre grupurile cele mai susceptibile de a nu frecventa școala, în special în zonele rurale. Datele de la recensământul din 2011 au arătat că unul din trei copii cu vârsta cuprinsă între 7 și 14 ani având o invaliditate totală sau parțială nu au fost înscriși niciodată la școală sau au abandonat școala (Banca Mondială 2014). Având în vedere evoluția oscilantă a indicatorului și valorile destul de mari înregistrate pe parcursul intervalului, *abandonul continuă să reprezinte motiv de îngrijorare*. De aceea unul din obiectivele Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 este:

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca țintă strategică:

a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014⁸¹

6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁸²

Fig. 6.3.6.1

Părăsirea timpurie a școlii (PTS) este definită în România ca procentul tinerilor cu vârste între 18-24 de ani care au finalizat cel mult ciclul secundar inferior (echivalentul clasei a opta) și care nu mai urmează nici-o altă formă de școlarizare/formare profesională⁸³

Conform definiției Eurostat, indicatorul se referă la Proportia populației de 18-24 ani cu nivel de educație elementar (scăzut) care nu urmează nici-o formă de instruire în ultimele patru săptămâni precedente interviului, în total populație de 18-24 ani.

În România (vezi figura.6.3.5.1), în 2017, abandonul școlar timpuriu a fost de 18.1%, mai mare decât media europeană (UE-28 – 10,6%). România se află pe locul al treilea între statele Uniunii Europene cu cel mai ridicat procentaj al abandonului școlar în 2016. Cu 18,5%, țara noastră a fost depășită doar de Spania (19%) și Malta (19,6%). La popul opus se află Croația

⁸⁰Pliant al Institutului Național de Statistică (INS) publicat pe pagina sa de Facebook

⁸¹Date interne Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic

⁸²Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „24 Rata de părăsire timpurie – EUROSTAT” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁸³Cei care au finalizat învățământul obligatoriu, clasa a zecea conform legislației românești, nu vor fi incluși în măsurile privind PTS, chiar dacă nu au finalizat învățământul secundar superior (clasa a 12-a).

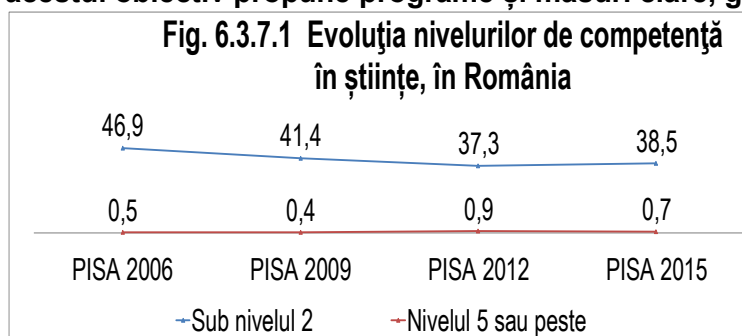
(2,8%), Lituania (4,8%) și Slovenia (4,9%), potrivit datelor publicate de Eurostat.

Potrivit Eurostat, ponderea celor care au părăsit timpuriu școala (cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani) – a scăzut în mod constant în Uniunea Europeană (UE) în ultimii ani, de la 17,0% în 2002 la 10,6% în 2017. Mai puține fete (8,9% în 2017) renunță la educație și formare decât băieții (12,1%).

Datele Eurostat arată că, în 2017, comparativ cu 2016, abandonul școlar a scăzut în majoritatea statelor membre, inclusiv în România. În cazul României, abandonul școlar a urcat de la 16,6%, în 2009, la 18,5%, în 2016. Strategia Europa 2020 stabilește ca statele UE să reducă ratele de abandon școlar sub pragul de 10% până în 2020⁸⁴. România a stabilit o rată mai realistă, de 11,3% a procentului celor care părăsesc timpuriu școala, țintă care să fie atinsă până în 2020, dar chiar și această țintă pare o provocare în condițiile actuale, România aflându-se foarte departe de această țintă.

În regiunea Sud Muntenia, conform Eurostat, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație fost în 2017 de 18,8%, în creștere cu 1 punct procentual decât anul anterior, peste media națională, situându-se pe locul al cincilea după București-Ilfov (5,5%), Vest (11,3%), Nord-Vest (16,3%) și Sud-Vest Oltenia (17,6%). Regiunea cu cea mai mare rată de părăsire a sistemului de educație, în 2017, a fost Nord-Est (23,6%). În perioada 2006-2009, rata PTȘ a urmat o scădere constantă, atât la nivel național cât și regional. Din păcate, în 2010, ca efect al crizei financiare globale din 2008-2009, rata PTȘ a crescut, anulând progresul anilor anteriori. În plus, există alți doi factori care au influențat creșterea bruscă din 2010: integrarea datelor în sistemul EUROSTAT, care a determinat o colectare mai exactă a datelor și decizia de a nu se mai școlariza elevi în cadrul Școlilor de Arte și Meserii. În perioada 2011-2013, rata de părăsire timpurie a școlii, la nivel național înregistrează un trend descrescător pentru ca apoi să crească până 2016 (de la 17,3% în 2013 până la 18,5% în 2016), în timp ce media europeană a scăzut până la 10,7%. Părăsirea timpurie a școlii are implicații sociale și economice importante. PTȘ este un factor major care contribuie la excluziunea socială ulterioară a individului. Estimările legate de competențele necesare ocupării unui loc de muncă în Europa sugerează că, pe viitor, doar 1 din 10 locuri de muncă va putea fi accesat de o persoană care a părăsit timpuriu școala⁸⁵. Tinerii care părăsesc prematur școala sunt mai predispuși să suporte riscul de a deveni șomeri sau de a câștiga mai puțin, odată ce găsesc un loc de muncă. Iar această problemă generează o serie de costuri publice și sociale suplimentare, sub forma unor costuri mai ridicate pentru serviciile publice, cum sunt cele din sănătate, justiție și plata prestațiilor sociale, venituri individuale și o creștere economică mai mică, precum și venituri fiscale mai reduse.

Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România își propune ca obiectiv pe termen mediu: *Până în 2020, reducerea la maximum 11,3%, a ratei de tineri între 18-24 de ani care au finalizat cel mult ciclul de învățământ secundar inferior și care nu sunt înscriși în nicio formă de continuare a studiilor sau formare profesională.* Pentru atingerea acestui obiectiv propune programe și măsuri clare, grupate în patru piloni strategici.

6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁸⁶

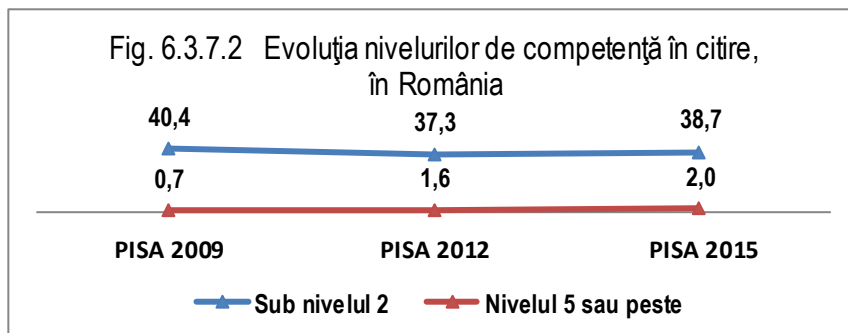
Raportul internațional publicat în 5 decembrie 2016, de OECD, „*Excellence and Equity in Education*” (vol. I), include informații referitoare la performanțele sistemului educațional românesc în

⁸⁴ Statistica Eurostat vizează tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani, care au absolvit cel mult opt clase și care nu sunt cuprinși într-o formă de educație formală sau informală, dar nici de training.

⁸⁵ „Reducerea părăsirii timpurii a școlii în UE”, Parlamentul European, Comitetul pentru Educație și Cultură, 2011.

⁸⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „25 PISA” – [pentru vizualizare clic aici](#)

cadru Programului OECD-PISA 2015 (*Programul Internațional OECD pentru Evaluarea Elevilor*).

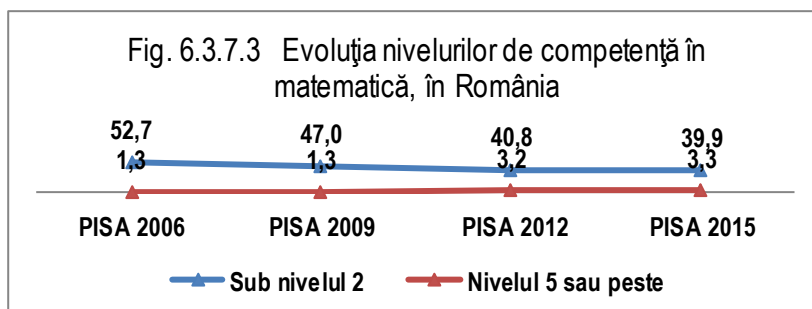

Astfel, **pe scala generală de Științe** (domeniu principal în PISA 2015), **România a înregistrat un scor mediu de 435 puncte**, ocupând poziția 48 din 70 țări/economii cu baze de date validate. Din acest punct de vedere, România face parte din grupul de 11

țări (între care Columbia, Israel, Portugalia și Qatar) a căror performanță medie la Științe s-a îmbunătățit semnificativ între 2006 și 2015.

Scorul mediu la științe al țărilor OECD este de 493 puncte. Pe primele locuri se poziționează Singapore (556 puncte), Japonia (538 puncte), Estonia (534 puncte), Taipei-China (532 puncte), Finlanda (531 puncte) și Canada (528 puncte). Din această perspectivă, rezultatele României pot fi comparate cu cele obținute de state/economii precum Emiratele Arabe Unite, Uruguay, Cipru, Moldova, Albania și Turcia.

Pe scala generală de Citire/Lectură (domeniu secundar în PISA 2015), **România a înregistrat scorul mediu de 434 puncte** (în creștere față de 2009 cu 10 puncte), având performanțe similare cu Uruguay, Bulgaria sau Trinidad-Tobago și superioare față de Mexic și Thailanda. **Alături de Rusia și Macao (China), România a înregistrat o rată accelerată de creștere a performanțelor de la o administrare la alta.** Îmbunătățirea performanței medii s-a realizat prin creșterea ponderii elevilor cu performanțe de vârf (nivelurile 5 și 6 pe scala PISA), fără înregistrarea, concomitentă, a reducerii ponderii elevilor cu performanțe scăzute (nivelul 2 și sub nivelul 2 pe scala PISA).

Pe scala generală de Matematică, de asemenea domeniu secundar în PISA 2015, **România a înregistrat scorul mediu de 444 puncte** (445 puncte în 2012, când Matematica a fost domeniu principal), având performanțe similare unor țări precum Grecia, Bulgaria,

Cipru sau Argentina și peste Turcia, comparativ cu administrarea din 2012.

Pe scala performanțelor PISA 2015, la Științe au fost definite șapte niveluri de performanță. Nivelul 2 este considerat nivelul de bază necesar a fi atins de către un tânăr de 15 ani până la finalizarea învățământului obligatoriu, pentru a putea funcționa eficient în societatea cunoașterii. La PISA 2015, 35% dintre elevii români se situează la nivelul 2. Sub nivelul 2, adică la nivelurile 1a, 1b și sub nivelul 1b se situează 38,6% dintre elevi. Cumulat, la nivelurile superioare - 3, 4 și 5 - se plasează 27,5% dintre elevii români.

Pentru perioada 2006-2012 se remarcă o tendință de ușoară scădere a procentului elevilor cu performanțe sub nivelul 2: 2006 - 46,9%, 2009 - 44,4% și 2012 - 37,3%. Pentru aceeași perioadă procentele elevilor cu performanțe de vârf, adică la nivelul 5 sau peste acest nivel au fluctuat astfel: 2006 - 0,5%, 2009 - 0,4%, 2012 - 0,9% și 2015 - 0,7%.

6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁸⁷

Un factor îngrijorător este reprezentat de creșterea numărului de tineri NEETs fapt care indică dificultăți în tranziția de la sistemul de educație la piața muncii și reprezintă una dintre categoriile cărora ar trebui să li se acorde o atenție deosebită în perioada următoare. Conform

⁸⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „26 Tineri NEET” – [pentru vizualizare clic aici](#)

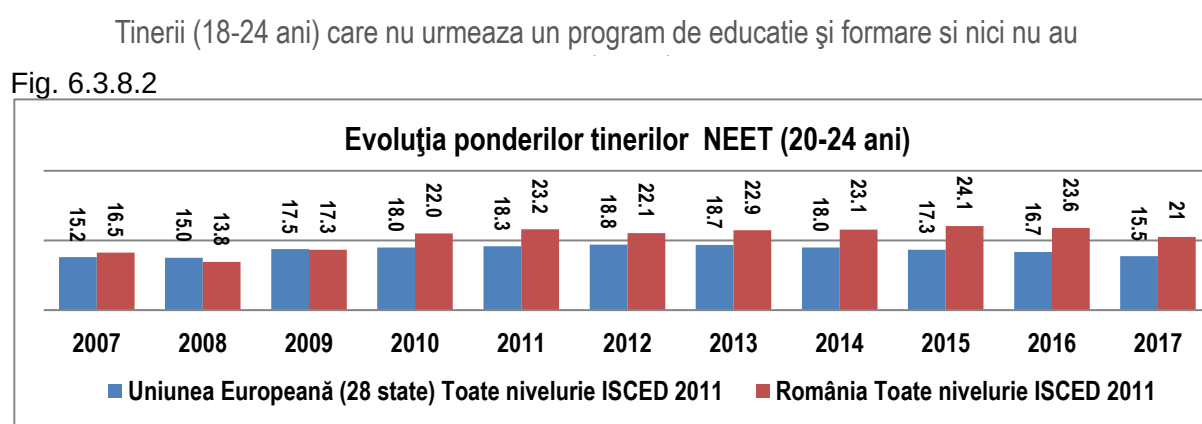
Eurostat, în 2017, în regiunea Sud Muntenia, 19,6% din tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani nici nu învață și nici nu lucrează, iar nivelul acestui indicator, deși este mai mic cu 2,8 puncte procentuale decât în 2016, este foarte mare prin comparație cu cel național și european (15,2% la nivel național și 10,9% la nivel EU 28).

Pentru tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care nici nu învață și nici nu lucrează situația este și mai îngrijorătoare (aceștia reprezintă 26,1% din totalul tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani la nivel regional, 19,3% la nivel național și 14,3% la nivel EU 28).

Analiză ratei NEET pe regiuni de dezvoltare, confirmă faptul că, în 2017, cea mai mare pondere a tinerilor (18-24 ani) care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare s-a înregistrat în regiunea Centru și în regiunea Sud Est, unde rata NEET a fost de 28,0 %, respectiv 26,2 %. Alte regiuni cu rata NEET mai mare decât cea națională sunt: Sud – Muntenia (26,1%) și Sud-Vest Oltenia (20,8%).

Cea mai mică rată NEET s-a înregistrat în regiunea Nord-Vest (11,7%), în timp ce alte 3 regiuni au rata mai mică decât cea la nivel național: Nord-Est (13,5 %), București - Ilfov (13,3 %), Vest (15,1%).

Fig. 6.3.8.1

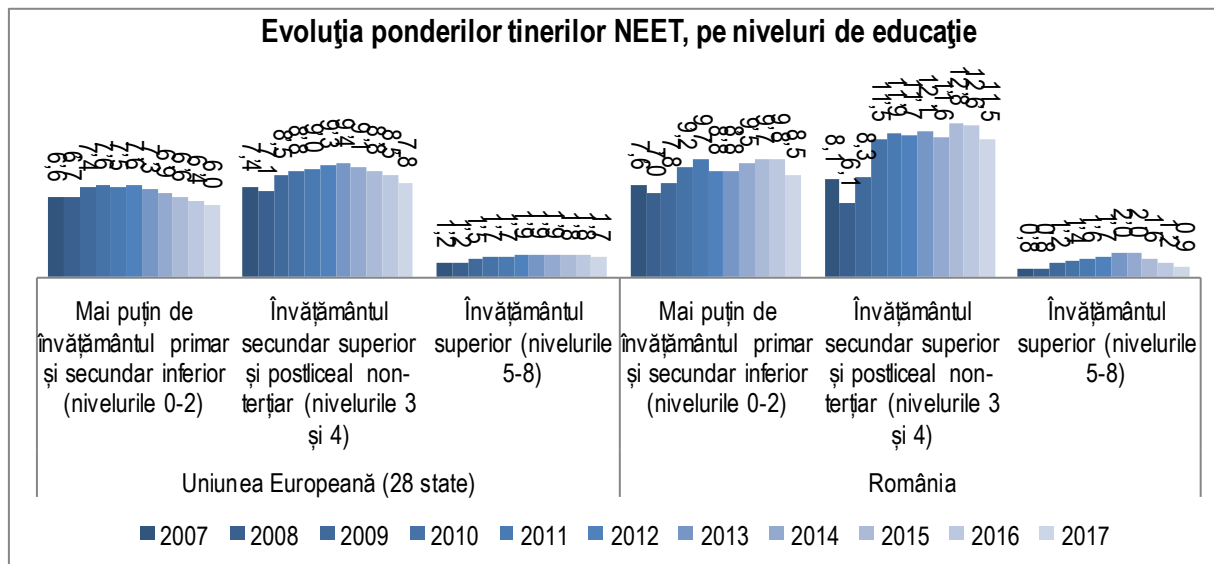
Sursa datelor: Eurostat

Sursa ualelor: Eurostat

În UE-28, în perioada analizată, rata NEET (20 - 24 ani) a înregistrat creștere consecutivă în perioada 2007-2014, urmată de descreștere în perioada 2014-2017, astfel încât în 2017 să înregistreze valoarea de 15,5 % (Fig. 6.3.8.2). O analiză la nivelul statelor membre ale UE arată că, în 2017, cea mai mare pondere a tinerilor (20 - 24 ani) care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET) s-a înregistrat în Macedonia (32%), Turcia (30,8%), Italia (25,7 %), în timp ce rata NEET s-a situat în intervalul 20-25 % în Cipru, Montenegro, Grecia și Croația. În România, rata NEET a fost de 19,3%, în scădere cu 2,6% față de 2016, în timp ce în unele țări ponderea tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare a fost sub 10%: în Elveția, Danemarca, Germania, Suedia, Austria, Republica Cehă. Cea mai mică valoare a înregistrat în Islanda (4,1%).

Analizând rata NEET pe niveluri de educație, se observă că în 2017, în România, cel mai mare procent al tinerilor cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani care nici nu învață și nici nu lucrează a fost de 11,5% și s-a înregistrat în rândul tinerilor care au absolvit învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile 3 și 4), iar cel mai mic a fost de 0,9% și s-a înregistrat în rândul tinerilor care au absolvit învățământul superior (nivelurile 5-8). De aici rezultă că unul dintre factorii determinanți care explică diferențele între ratele NEET este nivelul de educație scăzut; prin urmare, este de așteptat ca regiunile caracterizate prin rate relativ ridicate ale abandonului prematur al educației și formării profesionale să înregistreze, de asemenea, rate

Fig. 6.3.8.3

Sursa datelor: Eurostat

NEET relativ ridicate.

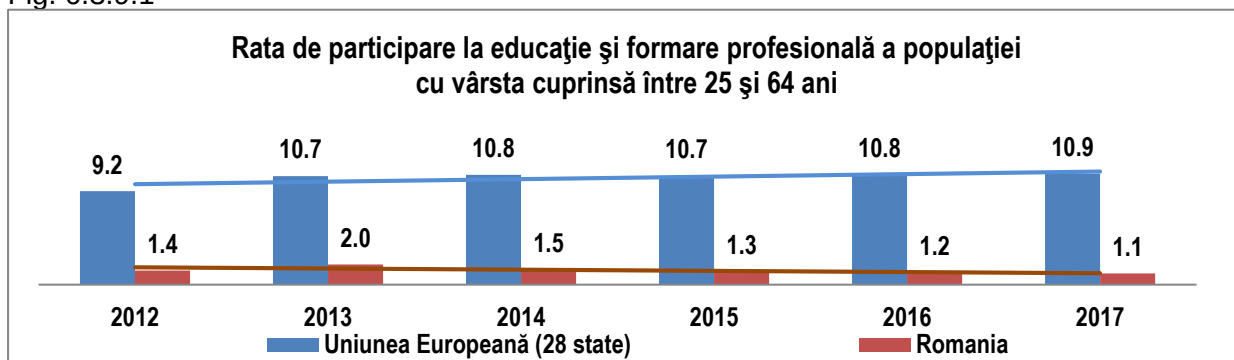
În rândul tinerilor care au absolvit învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile 3 și 4) rata NEET este mai mare în cazul celor din învățământul vocational (8,3% din tinerii care au absolvit învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar vocational nici nu învață și nici nu lucrează, în timp ce numai 3,3% din tinerii care au absolvit învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar general nici nu învață și nici nu lucrează).

6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)⁸⁸

În 2017 (conf. Eurostat), **rata de participare la formarea continuă a populației adulte din România a fost de numai 1,1% (!)** în comparație cu media în Uniunea Europeană (UE-28) unde a înregistrat valoarea de 10,9%. Se constată un decalaj considerabil la nivel național față de ținta strategică pentru 2020 pentru România care prevede **creșterea participării adulților, grupa de vârstă 25-64 de ani, la educație și formare până la nivelul de minim 12%**. De

⁸⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„27 Formare continuă” – pentru vizualizare clic aici](#)

asemenea îngrijorător este că acest indicator a înregistrat în perioada 2013 -2017 un trend Fig. 6.3.9.1

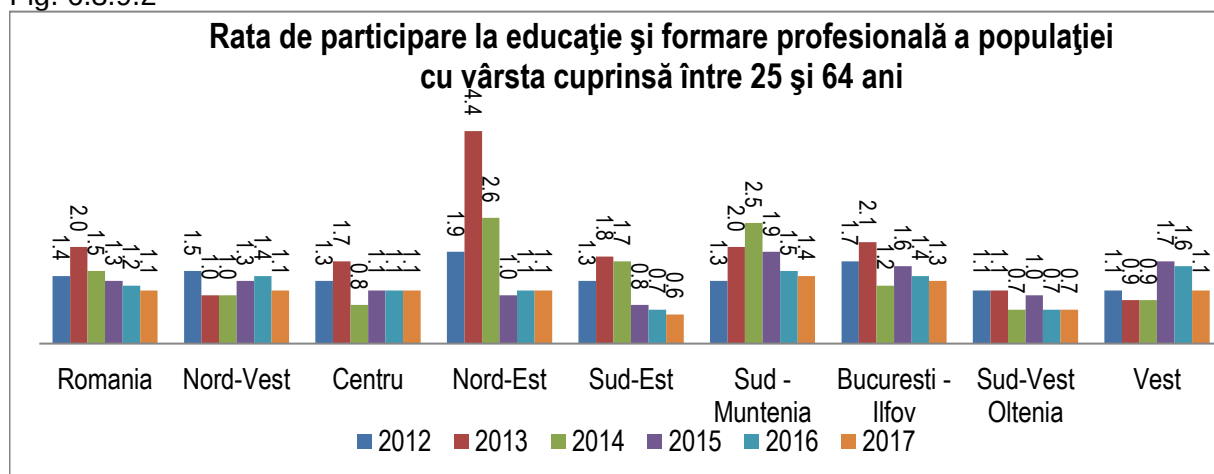
Sursa datelor: Eurostat [trng_lfse_04]

descrescător (de la 2% la 1,1%). La nivelul regiunii Sud Muntenia acest indicator are valori peste media națională (aflându-se pe primul loc cu cea mai mare rată de participare la formarea continuă a populației adulte: 1,4% din adulții din grupa de vârstă 25-64 ani au participat în 2017 la educație și formare continuă) și a înregistrat în perioada 2014 -2016 un trend descrescător (de la 2,5% la 1,4%). Regiunile cu cea mai mică rată de participare la formarea continuă a populației adulte, în 2017, sunt regiunile Sud-Est (0,6%) și Sud-Vest Oltenia (0,7%).

Școlile din ÎPT sunt chemate să contribuie la ameliorarea acestui indicator, prin implicarea activă în formarea adulților, prin programe acreditate.

Rezultatele Cercetării statistice realizate în anul 2016, în gospodăriile individuale ale populației, populația țintă constituind-o segmentul de persoane în vârstă de 25-64 ani și prezetate în "Ancheta asupra Educației Adulților" (AEDA) relevă motivele pentru care persoanele intervievate au participat (sau au participat mai puțin decât și-ar fi dorit) în ultimele 12 luni la educație (formală sau non-formală). 93,1% au indicat cel puțin un astfel de motiv. Cel mai frecvent

Fig. 6.3.9.2

Sursa datelor: Eurostat [trng_lfse_04]

indicat motiv de neparticipare la educație a fost **costul participării**, indicat de 36,3% dintre respondenți. Frecvența mai mare a acestui răspuns s-a înregistrat în cazul persoanelor rezidente în mediul rural (41,5%) și în cel al șomerilor (53,8%).

O altă barieră în calea participării la educație, indicată de 34,8% dintre persoane o constituie **responsabilitățile familiale**. Au indicat acest motiv de neparticipare 43,8% dintre femei. **Programul (orarul) desfășurării activităților educaționale** a împiedicat participarea (mai intensă) la educație pentru 29,4% dintre persoane. Acest răspuns a fost furnizat de 41,1% dintre persoanele ocupate și de 53,0% dintre absolvenții de învățământ superior. Nu doar factorii exteriori pot împiedica participarea persoanelor la educație; uneori motivele neparticipării țin chiar de persoana respondentului. Astfel, **vârsta** a fost considerată o barieră în calea participării la educație de către 21,7% dintre respondenți. În cazul persoanelor de 55-64 ani, acest răspuns a fost furnizat de 61,3% dintre persoane. Un procent de 12,3% dintre persoane au menționat **lipsa**

susținerii de către angajator, iar alte 17,5% nu au participat (mai intens) la educație, din motive personale.

6.4. Indicatori de impact

6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Acest indicator ar putea fi măsurat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului. În acest moment, nu există un mecanism de monitorizare pe cale administrativă a inserției profesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic, unitar la nivel național, prin care școlile să raportează propriile evaluări. Evaluările existente sunt parțiale (bazate în general pe feedback-ul obținut de la absolvenții care vin să-și ridice diplomele, de obicei într-un interval scurt de la absolvire) și sunt dificil de validat. Totuși, rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (v. cap. 4), sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții ÎPT. Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) pot oferi date anuale valoroase despre absolvenții înregistrați în baza de date ca șomeri, dar acestea nu sunt diferențiate în acord cu noua structură pe niveluri de pregătire și finalitățile din ÎPT. *Se recomandă colaborarea între ministere în vederea structurării (unitare la nivel național) a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de ÎPT pe calificări și niveluri de calificare, adaptat noilor trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.*

Pentru monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților se recomandă realizarea anuală a unor sondaje pe baza unor metodologii pilotate prin programe europene.

6.4.2 Inserția profesională a absolvenților IPT, pe niveluri de educație

Indicatorul nu este disponibil din surse statistice. Dificultățile sunt similare cu cele menționate la 6.4.1. Totuși, având în vedere șomajul de lungă durată (peste 6 luni) care afectează o mare parte a absolvenților înregistrați în șomaj (conform informațiilor prezentate în cap. 5.2.2), se deduce ca **prioritară furnizarea unor măsuri active de ocupare adecvate, în sprijinul tinerilor care după 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii.**

6.5. Concluzii din analiza ÎPT

1. Concluzii din analiza Indicatorilor de intrare în IPT

Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență

Scăderea demografică, îndeosebi a populației școlare, în paralel cu fenomenul de îmbătrânire demografică impun măsuri de care trebuie să se țină cont în planificarea ofertei și a resurselor sistemului ÎPT pe termen lung.

La nivel regional, dinamica populației școlare în perioada 2007 – 2018 indică o scădere importantă a efectivului cu 16,6%.

Măsuri compensatorii pentru scăderile demografice:

- asigurarea cuprinderii fiecărui copil și tânăr de vârstă școlară într-o formă de învățământ
- dezvoltarea unor programe educaționale individualizate adresate adulților care nu au beneficiat de prima șansă oferită de educație pentru dobândirea competențelor cheie, pentru a putea participa activ pe piața muncii
- recrearea și consolidarea unei culturi a copilului și familiei, a unei atmosfere favorabile familiei cu copii, prin acțiuni conjugate ale școlii, ale bisericii, ale mass media
- având în vedere contextul socio-demografic marcat de fluxuri migraționiste, cu care se confruntă Uniunea Europeană, este necesară dezvoltarea de programe de alfabetizare pentru cetățeni români și străini, care să fie accesibile la clasă, dar și în mediul online. De asemenea,

pentru o integrare socio-profesională facilă, sunt oportune măsuri în favoarea participării la cursuri de calificare pentru cetățenii români și străini, indiferent de nivelul școlar atins. Introducerea testărilor legate de nivelul de alfabetizare în limba română și de capacitate este obligatorie să poată să participe la un curs de calificare care să îi permită integrarea pe piața muncii.

Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)

În Regiunea Sud Muntenia, pentru grupa 15-18 ani, gradul de cuprindere în educație este mai scăzut decât la nivel național în județele cu pondere mare a populației rurale și mai ridicat în cele cu grad mai mare de urbanizare (Argeș și Prahova).

Concluziile privind rata netă și gradul de cuprindere în educație conduc la :

- Adoptarea unor măsuri de creștere a accesului la educație pentru elevii din mediul rural și grupurile dezavantajate
- Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere
- Dezvoltarea și implementarea unei strategii de promovare și conștientizare a beneficiilor învățământului profesional și tehnic asupra dezvoltării carierei.
- Lărgirea accesului la unele forme alternative (învățământ seral, învățământ fără frecvență)

Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-XII (15-18 ani) la nivelul Regiunii Sud Muntenia, în anul școlar 2017-2018 este inferior mediei naționale și plasează regiunea pe ultimul loc între regiunile de dezvoltare ale României cu doar 63,5%. Analizând *Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-XII (15-18 ani)* în județele Regiunii Sud Muntenia, se observă că, în anul școlar 2017-2018, toate județele, cu excepția județelor Argeș (78,8%) și Prahova (77,5%), înregistrează o rată inferioară valorii regionale și a mediei naționale.

Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional

În anul școlar 2017-2018, Regiunea Sud Muntenia ocupă locul al șaselea cu o pondere de 50,2% a învățământului profesional și tehnic. Județele cu cea mai mică pondere a elevilor cuprinși în învățământul profesional și tehnic au fost Dâmbovița (44,6%) și Teleorman (42,3%), iar județele cu cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în IPT, peste media regională și națională, au fost Călărași (55,1%), Prahova (54%) și Argeș (52,9%). Ponderea învățământului profesional a fost de 10,2%, mai mică cu 11,8 procente față de anul școlar 2008 – 2009, în creștere față de anul școlar anterior (cu 1 puncte procentuale) și cu 0,7 procente peste media națională. ***Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016-2020*** prevede *Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020*, față de 49,8% în 2014. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

- Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal.
- Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră.
- Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal.
- Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile prin:
 - Dezvoltarea campusurilor școlare și a unor centre de formare profesională în cadrul unităților de învățământ profesional și tehnic din sistemul de învățământ pentru o largă paletă de domenii de formare profesională și calificări și pentru un număr semnificativ de cursanți cu domiciliul la distanțe mari
 - Acordarea de sprijin financiar pentru nevoile de cazare și masă ale tinerilor, din mediul rural și din medii defavorizate, populația rromă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe, înrolați în formarea profesională prin învățământul profesional în campusurile școlare/unitățile de învățământ profesional și tehnic

- Elaborarea și implementarea unui program național de dotare a furnizorilor de formare profesională inițială din sistemul de învățământ, în funcție de criterii specifice, cu mijloace de transport pentru deplasarea elevilor la agenții economici la care se derulează stagiile de practică

Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal

Începând cu anul școlar 2015-2016, numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal urmează o tendință de scădere, regiunea Sud Muntenia ocupând locul al cincilea cu o pondere de 11,1% din numărul elevilor înscriși în învățământul postliceal la nivel național. Interesul absolvenților de liceu pentru învățământul postliceal continuă să rămână la niveluri ridicate datorită faptului că această este o opțiune atractivă, în condițiile în care în ultimii ani a crescut ponderea absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat și, concomitent, a scăzut rata brută de cuprindere în învățământul superior.

Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional

În anul școlar 2018-2019, în regiunea Sud Muntenia în învățământul liceal tehnologic de stat și particular, zi au studiat 30835 elevi (cu - 6,4% mai puțin comparativ cu anul școlar precedent), repartizați în 1235 de clase.

Analiza structurii ofertei de școlarizare la liceul tehnologic de stat și particular pe domenii de formare, în regiunea Sud Muntenia, în anul școlar 2018-2019, arată că procentul cel mai mare de cuprindere este la domeniul **economic, 21,3%**, urmat de domeniile **mecanică, 16,6%**, **turism și alimentație, 12,1%**, **protecția mediului, 8,5%**, în scădere cu 0,4% față de anul școlar anterior, și **Electronică automatizări, 7,5%**, în scădere cu 0,5% față de anul școlar anterior

Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal

În anul școlar 2018-2019, în regiunea Sud Muntenia în școala postliceală au studiat 4767 elevi (cu 1,9% mai mult comparativ cu anul școlar precedent), din care 251 seral și 4516 învățământ de zi, repartizați în 183 de clase. Domeniul cel mai atractiv, cu cel mai mare număr de elevi este domeniul **sănătate și asistență pedagogică**; la mare distanță sunt domeniile **Turism și alimentație** (336 elevi, din care 178 în anul I și 158 în anul II), **Industrie alimentară** (336 elevi, din care 175 în anul I, 134 în anul II și 27 anul III), **Transporturi** (294 elevi, din care 171 în anul I, 99 în anul II și 24 anul III). Domeniul de formare profesională cu cea mai mică atractivitate este domeniul **Energetică**.

În școala de maiștri au studiat 620 elevi (cu 10,3% mai mult comparativ cu anul școlar precedent).

Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional

În Regiunea Sud Muntenia solicitările operatorilor economici pentru școlarizarea prin învățământul profesional în anul școlar 2018/2019 au fost satisfăcute în procent de 88,2%. Domeniile la care ponderea de răspuns la solicitările operatorilor economici este scăzută sunt: Electromecanică (73,7%); Electric (78,5%); Mecanică (85,2%). Domeniile de formare cu ponderea de răspuns de 100% la solicitările operatorilor economici sunt domeniile: Chimie industrială, Electronică, automatizări, Estetica și igiena corpului omenesc și Silvicultură.

Parteneriatul cu operatorii economici

În anul școlar 2018-2019, unitățile IPT din regiunea Sud Muntenia au încheiat parteneriate pentru pregătirea practică a elevilor din **învățământul profesional** (fără dual) cu un număr de 369 operatori economici (din totalul de 3858 de operatori economici la nivel național), pentru 53 de calificări din 14 domenii de pregătire, în funcție de nevoile de existente la nivelul local, iar pentru învățământul dual cu un număr de 22 operatori economici (din totalul de 452 de operatori economici la nivel național), pentru 19 de calificări din 8 domenii de pregătire. Pentru **învățământul dual**, s-au încheiat parteneriate cu un număr de 22 operatori economici (din totalul de 452 de operatori economici la nivel național).

Rețeaua unităților școlare IPT

În anul școlar 2017-2018, în Regiunea Sud Muntenia rețeaua școlară are în componență 137 de unități de învățământ profesional și tehnic, din care 97 sunt în mediul urban și 40 în mediul rural. două medii de rezidență. Majoritatea școlilor sunt concentrate în centrele urbane, cu potențial economic relevant, și unde școlile pot dezvolta parteneriate pentru instruirea practică cu șanse de angajare viitoare. Unitățile școlare, din mediul rural și orașe mici, au posibilități foarte reduse de a oferi o paletă de calificări atractive și diversificate pentru populația locală; de regulă oferta se reduce la 1-2 calificări, fără diversificare de la un an la altul. De-a lungul anilor, elevii au o singură opțiune, dată de calificarea pentru care școala este acreditată, de aceea și gradul de atractivitate redus în cazul acestor școli.

Din numărul total de unități de învățământ profesional și tehnic, 15 sunt colegii, 106 sunt licee tehnologice sau teoretice care au în componență clase IPT, 10 școli profesionale, 26 școli postliceale, 11 centre școlare de educație incluzivă și 4 seminarii teologice.

Proiectul ofertei de școlarizare în IPT pentru anul școlar 2019-2020

Una din țintele asumate de Guvernul României, aferente Strategiei Europa 2020, este ***Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014.***

După introducerea învățământului dual, începând cu anul școlar 2017 – 2018, cifra de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic crește, iar ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional depășește 50%, cu toate că populația școlară a fost în scădere. Astfel, în proiectul planului de școlarizare pentru 2019-2020, ponderea elevilor de clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic și profesional la nivel național este de 53,6%. În 2018-2019, la clasa a IX-a în învățământul de stat, la nivelul regiunii Sud Muntenia 41,0% elevi sunt pentru învățământul liceal, filiera teoretică, 6% elevi sunt pentru învățământul liceal, filiera vocațională, 29% au fost propuși pentru învățământul liceal, filiera tehnologică și 24% pentru învățământul profesional.

Resursele umane din IPT

În regiunea Sud Muntenia, gradul de acoperire cu profesori calificați este bun (peste 98,5%) și înregistrează o evoluție crescătoare în perioada 2012-2018. Se mai constată unele dificultăți mai ales în mediul rural în acoperirea cu titulari.

Scăderea sau creșterea efectivelor de personal se corelează, în mod firesc, cu tendințele efectivelor de elevi. Numărul personalului didactic din învățământul liceal tehnologic înregistrează o tendință de descreștere în perioada 2011-2018 (- 6160 persoane), în timp ce numărul personalului didactic din învățământul profesional crește (în cifre absolute) de la 64 persoane la 1155 persoane, ca urmare a revigorării acestei forme de învățământ.

Îmbunătățirea calității formării profesionale a elevilor depinde de calitatea actului didactic, de existența unor cadre didactice de elită, bine pregătite, dar și motivate.

Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din IPT trebuie să vizeze:

- Actualizarea competențelor de specialitate cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.
- Dezvoltarea competențelor metodice și a cele aferente noilor calificări cerute pe piața muncii.
- Introducerea unor măsuri specifice de susținere și motivare, întărirea intrărilor în sistem, autonomie instituțională completă în definirea normei didactice și de cercetare, facilitarea și impulsivarea procesului de perfecționare de-a lungul carierei profesionale.
- Elaborarea unui program la nivel național care să includă măsuri la toate nivelurile: administrativ- managerial, al formării și dezvoltării profesionale, al promovării, al condițiilor și relațiilor de muncă, al profesionalizării carierei didactice.
- Participarea în mai multe proiecte cu finanțare europeană a multor cadre didactice din IPT

Ponderea importantă a populației ocupate în educație în prezent și impactul reducerilor de activitate pe fondul reducerii populației școlare obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate (mobilitate în cadrul sistemului, reconversie profesională etc.).

Infrastructura unităților școlare din IPT

Situația bazei materiale a unităților școlare din IPT reprezintă o problemă prioritară, din perspectiva standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev.

Învățământul românesc se confruntă cu:

- infrastructura de formare profesională insuficient adaptată nevoilor, din punct de vedere al distribuției teritoriale și al calității acesteia.
- Lipsa/uzura fizică/morală a mijloacelor didactice și a echipamentelor aferente infrastructurii de formare profesională

Obiectivul strategic 3 al **strategiei educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016-2020** își propune îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue prin următoarele direcții de acțiune:

- Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/ extinderea infrastructurii de formare profesională la toate nivelurile, cu accent pe campusurile școlare și centrele regionale de formare profesională cu respectarea obligațiilor de accesibilitate din perspectiva asigurării unui sistem de educație incluzivă

- Elaborarea standardelor de dotare a furnizorilor de formare profesională inițială/continuă, în raport cu standardele aferente calificării

- Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială și continuă la toate nivelurile, în concordanță cu standardelor de dotare a furnizorilor de formare profesională, care să asigure realizarea unui sistem incluziv de educație și de formare profesională

În anul școlar 2017-2018 numărul laboratoarelor școlare și a atelierelor a scăzut, în regiunea Sud Muntenia, față de anul școlar anterior.

Măsuri:

- Modernizarea permanentă a infrastructurii educaționale și de formare, inclusiv prin dotarea cu echipamente școlare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC).
- Identificarea unităților școlare viabile ce necesită dezvoltarea infrastructurii și a dotărilor și elaborarea de noi programe de reabilitare și modernizare a infrastructurii și de programe de dotare cu echipamente didactice pentru pregătirea de specialitate.
- investiții în resurse materiale și umane pentru a transforma școlile în adevărate centre comunitare de învățare.

Cheltuieli publice pentru educație

Conform Eurostat, în 2015 în sistemul public de învățământ au ajuns bani echivalenți cu doar 2,72% din PIB, în scădere ușoară față de anul anterior (2,75). Cu toate că normele legislative prevăd ca un prag de 6% din PIB să meargă de la bugetul de stat către educație, România continuă să se plaseze în coada clasamentului lumii la capitolul cheltuieli cu învățământul, fiind devansată de toate țările UE. Cheltuielile publice totale pentru învățământul secundar superior și postliceal non terțiar, nivelurile 3 și 4 ISCED, în România, în anul 2015 au fost de 0,66% din PIB, valoare care plasează România pe ultimul loc în Europa.

Alocarea unui volum redus de resurse învățământului ca procent din PIB, asociată cu dificultăți economice majore, a afectat întreaga structură a cheltuielilor cu educația: pe tipuri de cheltuieli, niveluri de învățământ, medii de rezidență etc. Cele mai afectate categorii de cheltuieli au fost cele care afectează direct calitatea învățământului, infrastructura școlară și gradul de cuprindere în sistem. Deși o mare parte din statele europene au ales să investească în educație ca reacție la criza financiară, datorită beneficiilor pe termen lung pe care aceasta le produce la nivelul societății, România a preferat să înceapă lista tăierilor investițiilor publice cu domeniul educației. Concluzii: în România nu există o strategie coerentă și sustenabilă privind dezvoltarea sistemului educațional; educație nu este o prioritate națională.

Măsuri:

- Educația trebuie să devină o prioritate națională
- Creșterea resurselor alocate pentru dotarea și infrastructura IPT, în particular la învățământul profesional
- Diversificarea surselor de finanțare prin identificarea și atragerea de resurse suplimentare, extrabugetare

- Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune; programul Operațional Regional 2014-2020 evidențiază axa prioritară Îmbunătățirea infrastructurii educaționale
- Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale prin elaborarea și implementarea unor proiecte strategice naționale care să asigure sprijin elevilor prin finanțarea instruirii practice din învățământul profesional și tehnic

Egalitatea de șanse, nediscriminarea și egalitatea de gen

Creșterea adaptării școlare, medierea succesului și integrarea profesională a tuturor elevilor, indiferent de nevoile lor, prin asigurarea accesului la educație are ca efect prevenirea și reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii. De aceea, una din prioritățile PRAI este *Asigurarea de șanse egale privind accesul la educație al tinerilor din regiune*. Activitățile propuse pentru realizarea acestei priorități sunt:

1. *Dezvoltarea de programe și proiecte pentru menținerea elevilor în educație și prevenirea părăsirii timpurii a școlii;*
2. *Dezvoltarea unor pachete integrate pentru creșterea participării la învățământul IPT a persoanelor care provin din grupuri vulnerabile (populația din zonele rurale, minorități etnice, elevi cu CES) de tipul: „Școala după școală”, Învățarea asistată și educația remedială, „Educația de a doua șansă”, programe de sprijin material.*
3. *Asigurarea calității serviciilor de sprijin educațional personalizat pentru copiii cu CES și a serviciilor de orientare școlară și consiliere profesională*

2. Concluzii din analiza Indicatorilor de proces

Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Modelul de planificare strategică a ofertei de formare profesională prin IPT prevede descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local; exercițiu participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii Regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Partenerii unității de învățământ); combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus; utilizarea instrumentelor de planificare strategică PRAI, PLAI, PAS.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale)
- antrenarea insuficientă a agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este **curriculum în dezvoltare locală**. Din păcate, în practică se constată de multe ori o **antrenare redusă sau formală a agenților economici în elaborarea CDL**.

Măsurile:

- Întărirea capacității manageriale la nivelul școlilor și al autorităților locale, deoarece fără o pregătire adecvată a autorităților și dezvoltarea unor departamente bine pregătite pentru problematica educațională, nu putem vorbi de o bună funcționare în sistemul descentralizat.
- Consolidarea autonomiei unităților de învățământ, prin accelerarea procesului de descentralizare, cu stabilirea unor competențe clare legate de managementul integrat al resurselor umane, precum și de managementul financiar.
- Întărirea capacității instituționale și a competențelor structurilor parteneriale create la nivel local și regional, precum și identificarea unor soluții de susținere a activității acestor structuri.
- Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională

Asigurarea calității în ÎPT

Introducerea **sistemului de asigurare a calității în ÎPT** furnizează, pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul

școlii), **un set de indicatori standard (benchmark)** care să faciliteze decidenților comparațiile în cadrul sistemului și compatibilizarea între cerere și ofertă. Conducând la **creșterea transparenței față de beneficiari**, mecanismele de asigurare a calității au un impact decisiv în motivarea și **implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire**.

Principalele probleme identificate:

- Lipsa unui mecanism de asigurare a calității învățării la locul de muncă a elevilor în cadrul companiilor

- Lipsa unui sistem de acreditare a întreprinderilor pentru furnizarea componentei programului de formare care vizează învățarea la locul de muncă a elevilor

- Lipsa unui sistem de formare a tutorilor din întreprinderi în formarea profesională inițială

În ceea ce privește calitatea formării profesionale aspecte pozitive/aspecte negative:

a) asigurarea calității educației și formării profesionale la nivel de sistem: sunt dezvoltate mecanisme de cooperare interinstituțională la nivel de sistem în vederea asigurării calității formării profesionale, dar nu există un sistem național de colectare a datelor, precum și un mecanism de evaluare și revizuire sistematică a dezvoltărilor din formarea profesională bine fundamentat

b) calitatea certificării rezultatelor învățării: sunt dezvoltate mecanisme de certificare a rezultatelor învățării în formarea profesională inițială și în formarea profesională continuă, dar implementarea acestora este inegală și nu asigură încrederea la nivel de sistem în calitatea certificatelor de calificare.

c) competențele persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională: sprijinul financiar al Uniunii Europene a făcut posibilă cofinanțarea unui număr mare de programe de dezvoltare profesională a profesorilor și formatorilor, dar acestea au fost fragmentate, neexistând o abordare coordonată la nivel național, care să asigure dezvoltarea coerentă și unitară a competențelor persoanelor cu atribuții în formarea profesională.

d) calitatea infrastructurii educației și formării profesionale: sprijinul financiar al Uniunii Europene a permis îmbunătățirea infrastructurii educației și formării profesionale într-un număr semnificativ de școli, dar nu a acoperit întreaga rețea de școli din învățământul profesional și tehnic; în plus, progresul tehnologic rapid conduce la uzura morală a mijloacelor didactice și a echipamentelor existente.

e) excelența în educația și formarea profesională: formarea profesională în domenii tehnologice avansate necesită existența unui nivel de excelență, care să permită absolvenților accesul pe o piață a muncii, națională și internațională, extrem de competitivă și să sporească nivelul de performanță a educației și formării profesionale din România

Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar

În anul școlar 2016-2017, promovabilitatea în învățământul liceal și profesional a avut o tendință crescătoare față de anul precedent, în majoritatea județelor, dar și la nivel regional.

Serviciile de orientare și consiliere

Acțiunile de orientare și consiliere sunt prevăzute în Calendarul admiterii în învățământul profesional de stat și în învățământul dual pentru anul școlar anual: Săptămâna meseriilor, Târgul ofertelor educaționale, activități de orientare și consiliere organizate în parteneriat cu CJRAE în toate unitățile de învățământ gimnazial.

Față de acțiunile prevăzute în calendar sunt realizate activități de orientare și consiliere la inițiativa Inspectoratelor școlare județene sau a unor parteneri, la inițiativa unităților de învățământ care școlarizează învățământ profesional și dual. Cu toate acestea, în continuare rămâne scăzută atractivitatea pentru învățământul profesional și dual, anual nu se realizează toate clasele prevăzute în proiectul planului de școlarizare, în prima etapă de admitere locurile sunt ocupate în proporție de 35-40%, clasele se realizează în etapa a II-a cu elevii care au rămas corigenți în clasa a VIII-a. Se recomandă luarea unor măsuri la nivelul de sistem privind îmbunătățirea serviciilor de orientare și consiliere, pentru creșterea calității în învățământul profesional și dual, astfel încât învățământul profesional și dual să fie o opțiune viabilă pentru elevi și părinți.

3. Concluzii din analiza Indicatorilor de ieșire

Absolvenți pe niveluri de educație

În perioada 2009 – 2016, în regiunea Sud Muntenia, numărul absolvenților de **liceu tehnologic** a înregistrat o tendință fluctuantă: scade în anul școlar 2010 – 2011, apoi crește în anul școlar 2011-2012, când atinge cele mai mari valori (17728 absolvenți), scade brusc în anul școlar 2012-2013 cu 43,9%, apoi crește ușor cu 6,9% în anul școlar 2013-2014, ca apoi să descrească în anul școlar 2014-2015 cu 25%. În anul școlar 2015-2016 numărul absolvenților de liceu tehnologic continuă să descrească cu 4% față de anul școlar anterior. Această tendință se înregistrează și la nivel național.

La **învățământul profesional**, numărul absolvenților din Regiunea Sud Muntenia a scăzut drastic în 2011 față de anul anterior, ca urmare a reorganizării învățământului profesional, după clasa a IX-a.

Începând cu anul 2012, datorită reintroducerii învățământului profesional, se înregistrează o tendință de creștere a numărului de absolvenți până în 2014. În 2015 și aici se înregistrează o scădere a numărului de absolvenți cu 7,1% față de anul precedent, iar în 2016 numărul absolvenților crește cu 28,1% față de 2015.

Învățământul postliceal (Școala postliceală și școala de maiștri) a înregistrat un număr de absolvenți în continuă creștere, în perioada 2010-2014. Această situație este generată de creșterea atractivității acestei forme de învățământ în rândul tinerilor care nu au promovat examenul de bacalaureat. Acești tineri aleg această alternativă în locul învățământului superior. Începând cu 2014, numărul absolvenților învățământului postliceal are o evoluție descrescătoare până în 2016 (scade în 2016 cu 13,3% față de 2014).

Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED

Rata de absolvire a învățământului liceal din Regiunea Sud Muntenia în 2016-2017 este mai mică decât la nivel național (65,8% dintre elevii de 18 ani au absolvit liceul, fete - 69,9%; băieți 62,10%). Rata de absolvire a învățământului profesional este cea mai scăzută comparativ cu celelalte niveluri de școlarizare, dar ea au început să crească ușor de la cea mai mică valoare în 2011-2012 (0,6%) la 5,5 % în 2016-2017 (după instituirea stagiilor de pregătire practică și a învățământului profesional cu durata de 3 ani).

Măsuri:

- Creșterea calității educației oferite
- Creșterea numărului de licee susținute cu granturi prin proiectul ROSE al Ministerului

în parteneriat cu Banca Mondială

Rata de tranziție la următorul nivel de educație

Rata de tranziție în învățământul secundar superior (de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional) a avut o evoluție fluctuantă. În anul școlar 2017/2018, în regiunea Sud Muntenia, o pondere de 91,5% dintre elevii înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a și-au continuat studiile la liceu sau în învățământul profesional (sub media la nivel național – 97,6%, dar în creștere față de anul anterior).

Ponderea de 8,5% din elevii care nu continuă studiile după clasa a VIII-a constituie motiv de îngrijorare. Principala cauză o reprezintă costurile mari ale liceului/învățământului profesional, mai ales pentru cei care au un venit sub media pe economie. Față de această problemă, în aria sa de competență, ÎPT poate răspunde prin:

Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile prin:

- Dezvoltarea campusurilor școlare și a unor centre de formare profesională în cadrul unităților de învățământ profesional și tehnic din sistemul de învățământ pentru o largă paletă de domenii de formare profesională și calificări și pentru un număr semnificativ de cursanți cu domiciliul la distanțe mari
- Acordarea de sprijin financiar pentru nevoile de cazare și masă ale tinerilor, din mediul rural și din medii defavorizate, populația romă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe, înrolați în formarea profesională prin învățământul profesional în campusurile școlare/unitățile de învățământ profesional și tehnic
- Asigurarea accesului și a participării la educație/servicii educaționale de calitate pentru toți în special pentru elevii din mediul rural și pentru cei proveniți din medii dezavantajate.

Stabilirea unor ținte măsurabile privind ratele de tranziție la următorul nivel de calificare în perspectiva 2020.

Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED

Tendință îngrijorătoare de creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților) și rate mari de abandon școlar în special în învățământul profesional la nivel regional. Abandonul școlar reprezintă motiv de îngrijorare în special în mediul rural și în cazul categoriilor dezavantajate.

Motivația abandonului școlar, potrivit cercetărilor statistice în domeniu, o reprezintă, cel mai frecvent, situația economică precară, mediul familial dezorganizat, exodul părinților în străinătate și lipsa locurilor de muncă atractive pentru tineri. Alți factori includ furnizarea și accesul insuficient la educație de calitate, servicii de asistență insuficiente sau atitudini discriminatorii în special față de romi, elevi cu dizabilități sau copii cu nevoi educaționale speciale. Copiii cu nevoi educaționale speciale și copiii cu dizabilități reprezintă unul dintre grupurile cele mai susceptibile de a nu frecventa școala, în special în zonele rurale. Datele de la recensământul din 2011 au arătat că unul din trei copii cu vârsta cuprinsă între 7 și 14 ani având o invaliditate totală sau parțială nu au fost înscriși niciodată la școală sau au abandonat școala (Banca Mondială 2014).

Unul din obiectivele Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 este:

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca țință strategică:

a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014

În consecință, se recomandă:

- Monitorizarea atentă a indicatorului (abandon școlar)
- Eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit la învățământul profesional și în special în mediul rural, comunitățile etnice dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației etc.
- Dezvoltarea unor instrumente financiare de sprijin care să permită participarea grupurilor vulnerabile la educație și formare

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație

În regiunea Sud Muntenia, conform Eurostat, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație fost în 2017 de 18,8%, în creștere cu 1 punct procentual decât anul anterior, peste media națională, situându-se pe locul al cincilea după București-Ilfov (5,5%), Vest (11,3%), Nord-Vest (16,3%) și Sud-Vest Oltenia (17,6%). Regiunea Sud Muntenia se situează încă departe de ținta pentru 2020 (benchmark) care prevede la nivelul UE o rata medie de abandon școlar timpuriu de maxim 10%, ținta asumată de către România fiind 11,3%.

Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România își propune ca obiectiv pe termen mediu: *Până în 2020, reducerea la maximum 11,3%, a ratei de tineri între 18-24 de ani care au finalizat cel mult ciclul de învățământ secundar inferior și care nu sunt înscriși în nicio formă de continuare a studiilor sau formare profesională. Pentru atingerea acestui obiectiv propune programe și măsuri clare, grupate în patru piloni strategici.*

Față de aceste constatări, se recomandă:

- Implicarea activă a școlilor din ÎPT în programele de „A doua șansă” - adresate prioritar grupurilor țință dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.
- Asigurarea accesului la formarea inițială de nivel cât mai înalt, prin acordarea unor facilități de menținere în sistemul de formare profesională inițială a tinerilor proveniți din mediul rural sau din grupuri vulnerabile și flexibilizarea rutelor de reintrare în sistemul educațional.
- Măsuri pentru atragerea absolvenților de învățământ obligatoriu care întrerup studiile pentru cuprinderea acestora în programe de formare profesională (gratuite pentru cei până la vârsta de 26 de ani).

Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)

Chiar dacă rezultatele elevilor din România la testurile PISA s-au îmbunătățit, un mare număr de elevi sunt analfabeți funcțional. Nu înțeleg ce citesc.

ET 2020 are ca țintă strategică ca până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte, ar trebui să fie mai mic de 15 %.

Se impun astfel următoarele măsuri:

- Copiii trebuie să se simtă bine la școală, într-un cadru relaxat, sigur, în care nu sunt etichetați și unde le sunt încurajate talentele și pasiunile; școala trebuie să redevină plăcută, copiii să meargă la școală zi de zi îndemnați de curiozitatea naturală, de nevoia lor de evoluție și de pasiunea pentru cunoaștere
- Formarea continuă a cadrelor didactice, cu scopul stimulării creativității și creșterii motivației elevilor pentru învățare și cunoaștere.
- Creșterea calității educației în domeniile științelor și matematicii, cu accent pe latura practică și pe dezvoltarea de competențe. Măsuri:
 - Asigurarea cadrului pentru desfășurarea frecventă a activităților de laborator, de experimentare, proiecte complexe de grup și încurajarea acestor activități (amenajarea de laboratoare și asigurarea dotărilor necesare, includerea de ore speciale în planul cadru, evaluare prin proiecte etc.).
 - Modificarea programelor școlare: accent pe matematică și științe, caracter aplicat, interdisciplinar cu conținuturi care să ajute la dezvoltarea de competențe cheie, implicarea Societăților de Științe și a altor organizații de profil în conceperea programelor școlare.
 - Încurajarea utilizării la clasă a strategiilor moderne de predare-învățare-evaluare, centrate pe elev și pe potențialul fiecăruia.
 - Programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate)
 - Facilitarea unor trasee individualizate de formare.

Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)

Conform Eurostat, în 2017, în regiunea Sud Muntenia, 19,6% din tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani nici nu învață și nici nu lucrează, iar nivelul acestui indicator, deși este mai mic cu 2,8 puncte procentuale decât în 2016, este foarte mare prin comparație cu cel național și european (15,2% la nivel național și 10,9% la nivel EU 28). În acest context se impune aplicarea unor programe integrate orientate către tinerii NEETs, prin reintegrarea în sistemul educațional sau prin participarea la cursuri de formare profesională pentru a le oferi acestora competențele solicitate de angajatori.

Analizând rata NEET pe niveluri de educație, se observă că în 2017, în România, cel mai mare procent al tinerilor cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani care nici nu învață și nici nu lucrează a fost de 11,5% și s-a înregistrat în rândul tinerilor care au absolvit învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile 3 și 4), iar cel mai mic a fost de 0,9% și s-a înregistrat în rândul tinerilor care au absolvit învățământul superior (nivelurile 5-8). De aici rezultă că unul dintre factorii determinanți care explică diferențele între ratele NEET este nivelul de educație scăzut; prin urmare, este de așteptat ca regiunile caracterizate prin rate relativ ridicate ale abandonului prematur al educației și formării profesionale să înregistreze, de asemenea, rate NEET relativ ridicate.

Măsuri:

- Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile prin:
 - Dezvoltarea campusurilor școlare și a unor centre de formare profesională în cadrul unităților de învățământ profesional și tehnic din sistemul de învățământ pentru o largă paletă de domenii de formare profesională și calificări și pentru un număr semnificativ de cursanți cu domiciliul la distanțe mari
 - Acordarea de sprijin financiar pentru nevoile de cazare și masă ale tinerilor, din mediul rural și din medii defavorizate, populația romă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe, înrolați în formarea profesională prin învățământul profesional în campusurile școlare/unitățile de învățământ profesional și tehnic

- Elaborarea și implementarea unui program național de dotare a furnizorilor de formare profesională inițială din sistemul de învățământ, în funcție de criterii specifice, cu mijloace de transport pentru deplasarea elevilor la agenții economici la care se derulează stagiile de practică
- Dezvoltarea de ateliere protejate și alte forme alternative de pregătire în vederea accesului elevilor cu dizabilități sau deficiențe la programe de formare profesională care să le asigure o mai bună inserție socio-profesională, inclusiv dotare cu mijloace didactice și echipamente asistive.

Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)

În 2017 (conf. Eurostat), **rata de participare la formarea continuă a populației adulte din România a fost de numai 1,1% (!)** în comparație cu media în Uniunea Europeană (UE-28) unde a înregistrat valoarea de 10,9%. Se constată un decalaj considerabil la nivel național față de ținta strategică pentru 2020 pentru România care prevede **creșterea participării adulților, grupa de vârstă 25-64 de ani, la educație și formare până la nivelul de minim 12%**. În același context, **strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016-2020** își propune **creșterea relevanței și asigurarea calității** programelor de formare profesională continuă și, în consecință, a **ratei de participare a adulților la învățare pe tot parcursul vieții, de la 1,8 în 2013 la 10% în 2020**.

De asemenea îngrijorător este că acest indicator a înregistrat în perioada 2013 -2017 un trend descrescător (de la 2% la 1,1%).

4. Concluzii din analiza Indicatori de impact

Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (v. cap. 4), sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții ÎPT. Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) pot oferi date anuale valoroase despre absolvenții înregistrați în baza de date ca șomeri, dar acestea nu sunt diferențiate în acord cu noua structură pe niveluri de pregătire și finalitățile din ÎPT. **Se recomandă colaborarea între ministere în vederea structurării (unitare la nivel național) a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de ÎPT pe calificări și niveluri de calificare, adaptat noilor trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.**

Pentru monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților se recomandă realizarea anuală a unor sondaje pe baza unor metodologii pilotate prin programe europene.

În scopul creșterii impactului sistemului de învățământ asupra reducerii șomajului, Strategia educației și formării profesionale din România are ca direcții de acțiune:

- Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională prin:
- Dezvoltarea de structuri de cooperare ale angajatorilor pe domenii de pregătire profesională din sistemul de învățământ, care să sprijine învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei pentru domeniul respectiv, la diferite niveluri: național/ regional/local.
- Elaborarea și implementarea unui mecanism de asigurare a calității învățării la locul de muncă, în sistemul de învățământ
- Elaborarea propunerilor de metodologie și de standarde de acreditare a întreprinderilor, pentru furnizarea componentei programului de formare care vizează învățarea la locul de muncă în sistemul de învățământ
- Formarea tutorilor de la agenții economici care asigură formarea profesională la locul de muncă a elevilor din învățământul profesional și tehnic
- Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională
- Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră
- Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal

- Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile

Insertia profesională a absolvenților IPT, pe niveluri de educație

Din analiza indicatorilor care pot măsura impactul IPT în plan ocupațional se constată:

- lipsa unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților
- rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor
- nevoia măsurării gradului de utilizare a competențelor dobândite de absolvenți la locul de muncă

Se recomandă:

- Adoptarea unui sistem unitar de monitorizare a inserției absolvenților prin încheierea de protocoale de colaborare între ISJ-uri și AJOFM-uri, monitorizarea administrativă a inserției absolvenților prin parteneriatul ISJ/AJOFM.
- Realizarea de proiecte privind inserția absolvenților, inclusiv de către CJRAE de la nivelul județului, compatibilizarea datelor din șomaj cu noile trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.
- Realizarea periodică a unor sondaje în rândul absolvenților și al angajatorilor care să vizeze inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională

6.5.1.Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire

Conform Strategiei educației și formării profesionale din România, pentru perioada 2016-2020, aprobată prin HG 317/2016, ținta pentru cuprinderea elevilor în învățământul profesional și tehnic, în clasa a IX-a, învățământ de zi, de masă, de stat, este de 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a-în învățământ de zi, de masă, de stat.

Pe baza previziunilor realizate de CEDEFOP privind oportunitățile de locuri de muncă, se recomandă ca la orizontul anului 2025, cuprinderea elevilor în clasa a IX-a învățământ profesional să fie de 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ de zi, de masă, de stat.

Ponderea de 35% mai sus menționată este orientativă, ea fiind condiționată, conform Metodologiei de organizare și funcționare a învățământului profesional de stat, aprobată prin OMENCS nr. 5033/29.08.2016, și a Metodologiei de organizare și funcționare a învățământului dual, aprobată prin OMEN nr. 3554 din 29.03.2017, de următoarele precizări din metodologiile menționate:

- Învățământul profesional se organizează numai în unitățile de învățământ care anexează la propunerea privind planul de școlarizare, contracte-cadru încheiate cu operatorii economici/instituții publice, contracte prin care se partajează responsabilitățile pentru organizarea și desfășurarea procesului de formare profesională a elevilor;
- Învățământul dual se organizează în unități de învățământ de stat, particulare sau confesionale autorizate sau acreditate, în baza unui contract de parteneriat care se încheie între unul sau mai mulți operatori economici sau asociație/ consorțiu de operatori economici/ clustere, unitatea de învățământ și unitatea administrativ teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară și prin care se stabilesc condițiile de colaborare, drepturile și obligațiile părților, precum și costurile asumate de parteneri;
- inspectoratele școlare au obligația de a răspunde solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul dual prin includerea cu prioritate a acestor solicitări în proiectul planului de școlarizare.

În acest context, inspectoratelor școlare și Comitetelor Locale de Dezvoltare a Parteneriatului social le revine sarcina de a analiza cu maximă responsabilitate solicitările de școlarizare ale operatorilor economici, atât la învățământul profesional cât și la învățământul dual, în scopul fundamentării proiectelor planurilor de școlarizare cu satisfacerea în cât mai mare măsură a solicitărilor operatorilor economici, dar, în egală măsură, cu asigurarea unei oferte echilibrate între învățământul liceal teoretic, liceal

vocațional, liceal tehnologic și învățământul profesional care să răspundă nevoilor de dezvoltare socio-economică la nivel județean și regional.

De asemenea, inspectoratele școlare și unitățile de învățământ vor trebui să intensifice acțiunile vizând dezvoltarea parteneriatului cu operatorii economici.

Este important de menționat că pentru îndeplinirea ȋntelilor mai sus menționate privind cuprinderea elevilor în IPT și cuprinderea elevilor în învățământul profesional sunt necesare măsuri și acțiuni sistematice și susținute din partea inspectoratelor școlare, a unităților de învățământ și a tuturor factorilor interesați pentru realizarea unui marketing educațional eficient și pentru consilierea și orientarea elevilor din învățământul gimnazial și a părinților acestora, pentru a diminua decalajul existent în prezent între cifrele planului de școlarizare la IPT și cuprinderea efectivă a elevilor în IPT.

Plecând de la structura cererii potențiale, în perspectiva 2017-2025, pe domenii de formare ale IPT, în ipoteza scenariului moderat din Studiul previzional, în Regiunea Sud - Muntenia, sunt recomandate ponderile pentru cuprinderea elevilor, pe domenii, din tabelul următor.

Tabelul 6.5.1. - Ponderi orientative pentru oferta la învățământul liceal tehnologic + învățământul profesional (învățământ de zi, de masă, de stat)

Domeniul pregătirii de bază/ Profilul	Ținte propuse pentru oferta de formare * (%)
1.Mecanică	28,0%
2.Electromecanică	5,0%
3.Electronică și automatizări	4,0%
4.Chimie industrială	1,5%
5.Materiale de construcții	0,5%
6.Electric	6,0%
7.Construcții, instalații și lucrări publice	8,0%
8.Agricultură	4,0%
9.Silvicultură	1,0%
10.Comerț	6,0%
11.Turism și alimentație	10,0%
12.Industrie alimentară	4,0%
13.Fabricarea produselor din lemn	2,0%
14.Industria textilă și pielărie	4,0%
15.Tehnici poligrafice	0%
16.Estetica și igiena corpului omenesc	2,5%
17. Protecția mediului	5,0%
18. Economic	8,0%
19. Producție media	0,5%
TOTAL	100,00%

* ponderile reprezintă ieșiri din sistemul IPT în 2025

Ponderile din tabelul de mai sus sunt orientative și ele vor fi actualizate periodic în funcție de tendințele pieței muncii și de solicitările operatorilor economici.

6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la ȋntele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Ținând cont de valorile indicatorilor privind cuprinderea elevilor în IPT, în anul școlar 2018 – 2019, precum și de proiectul planului de școlarizare pentru anul școlar 2019 -2020, o eșalonare orientativă a creșterii valorilor indicatorilor pentru îndeplinirea ȋntelilor în anul școlar 2024 -2025, este prezentată în tabelul următor.

Tabelul 6.5.2. - Adaptarea ofertei IPT la ȋntele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Județul	Indicator	Valoarea indicatorului în anul școlar (ponderea elevilor cuprinși la începutul anului școlar)
---------	-----------	---

		2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024	2024 - 2025
Argeș	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	48.2%	51%	53%	56%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	14.8%	24%	27%	31%	35%	35%	35%
Călărași	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	54.8%	61%	61%	61%	61%	61%	61%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	24.1%	29%	31%	33%	35%	35%	35%
Dâmbovița	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	45.7%	49%	52%	56%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	18.6%	23%	27%	31%	35%	35%	35%
Giurgiu	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	47.6%	50%	53%	56%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	14.0%	20%	24%	29%	35%	35%	35%
Ialomița	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	48.5%	51%	53%	56%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	18.3%	25%	28%	31%	35%	35%	35%
Prahova	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	57.1%	59%	60%	60%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	18.0%	23%	27%	31%	35%	35%	35%
Teleorman	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	37.2%	38%	45%	52%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	10.5%	16%	22%	28%	35%	35%	35%
Regiunea Sud-Muntenia	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional	49.4%	53%	55%	57%	60%	60%	60%
	Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual)	16.9%	24%	27%	31%	35%	35%	35%

Notă:

Indicatorii și valorile acestora se referă la învățământ de zi, de masă, de stat

Sursa datelor pentru anul școlar 2018-2019: inspectoratele școlare

Valorile indicatorilor pentru anul școlar 2019-2020 sunt estimate pe baza proiectelor planurilor de școlarizare elaborate de inspectoratele școlare.

Pentru detalii vezi anexa „28 Plan școlarizare IPT cl. a IX-a 2019-2020” – [pentru vizualizare clic aici](#)

7. Monitorizarea implementării PRAI

7.1. Procesul de monitorizare

Procesul de monitorizare al PRAI 2016-2025 se va derula începând cu anul 2019, iar rezultatele monitorizării vor fi utilizate pentru elaborarea raportului de evaluare a stadiului de implementare al PRAI. Monitorizarea PRAI se va realiza de către membrii Consorțiului regional al Regiunii de dezvoltare Sud Muntenia.

7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI

În urma monitorizării PRAI, membrii Consorțiului regional al Regiunii de dezvoltare Sud Muntenia vor elabora raportul de monitorizare a implementării PRAI, raport care va conține și recomandări pentru actualizarea PRAI în anul 2019.

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
1. Relansarea învățământului profesional începând cu anul școlar 2014-2015 prin introducerea învățământului profesional cu durată de 3 ani, după finalizarea învățământului gimnazial și a învățământului dual începând cu 2016-2017; 2. Existența documentelor de planificare strategică pe termen lung a ofertei de calificare corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS). 3. Existența unor parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar. 4. Instrumentele de asigurare a calității s-au generalizat în toate școlile IPT. 5. Oferta de învățământ superior per-mite accesul absolvenților de liceu din toate județele regiunii. 6. Rețeaua școlară de învățământ obligatoriu acoperă întreg teritoriul regiunii 7. Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare	1. În regiunea Sud Muntenia, conform Eurostat, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație fost în 2017 de 18,8%, în creștere cu 1 punct procentual decât anul anterior, peste media națională, mai mare decât media europeană (10,6%), de-parte de ținta care prevede o rata medie de abandon școlar timpuriu de maxim 10%, până în 2020. 2. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor de citire/lectură (PISA) rămâne ridicat față de media înregistrată la nivel european. 3. În 2017 (conf. Eurostat), rata de participare în formarea continuă a populației adulte din regiunea Sud Muntenia a fost de numai 1,4% în comparație cu media în Uniunea Europeană (10,9%). Se constată un decalaj considerabil la nivel național față de ținta (Benchmark) pentru 2020, de cel puțin 12% din populația adultă (25-64 ani). 4. Rata de absolvire a învățământului profesional este mai mică decât cea a învățământului liceal
8. Creșterea ponderii personalului calificat din liceul tehnologic și învățământ pro-fesional 9. În învățământul liceal și profesional, rata abandonului, în anul școlar 2016/2017, în regiunea Sud Muntenia, a fost de 2,1%, mai mică cu 0,5 procente decât cea de la nivel național (regiunea Sud Muntenia are cea mai mică rată a ab-andonului față de celelalte regiuni ale țării, , alături de București – Ilfov) 10. Creșterea numărului de parteneriate încheiate pentru practica elevilor; 11. Implicarea structurilor con-sultative CR și CLDPS în planificarea strategică a ofertei IPT și în fundamentarea planului de școlarizare la IPT	5. Ratele nete de cuprindere în educație în Regiunea Sud Muntenia se situează sub cele calculate ca medie la nivel național, la nivelurile de educație 6. Pondere mare a învățământului liceal teoretic și vocațional în detrimentul învățământului profesional și tehnic 7. Rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul postliceal și superior din regiunea Sud Muntenia sub media națională. 8. Creșterea numărului de tineri NEETs. Conform Eurostat, în 2017, în regiunea Sud Muntenia, 19,6% din tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani nici nu învață și nici nu lucrează, iar nivelul acestui indicator este foarte mare prin comparație cu cel național și european (15,2% la nivel național și 10,9% la nivel EU 28). Pentru tinerii cu vârste cuprinse

	între 18 și 24 de ani care nici nu învață și nici nu lucrează situația este și mai îngrijorătoare (aceștia reprezintă 26,1% din totalul tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani la nivel regional, 19,3% la nivel național și 14,3% la nivel EU 28). 9. Număr insuficient de cabinete de orientare școlară și profesională și de consilieri școlari, acest fapt ducând la opțiunea elevilor cu predilecție către liceul teo-retic, iar după terminarea acestuia, intrarea lor în șomaj. 10. Nivel scăzut al competențelor cheie, constatat încă de la intrarea în sistemul de ÎPT, în special în ceea ce privește elevii din învățământul profesional. 11. Oferta școlară se armonizează parțial cu piața muncii, generând dezechilibre între cerere și ofertă
OPORTUNITĂȚI 1. Regiunea Sud Muntenia se remarcă prin ponderea mare a industriei (cu 10,4 puncte procentuale peste media națională și cu 18,6 puncte procentuale peste media EU28). Valoarea adăugată brută a ramurii A02 (industrie) este realizată în principal de regiunea București-Ilfov (17,8%), urmată de regiunea Sud-Muntenia (16,8%). 2. Potențialul agricol ridicat al regiunii, cu 2,9 puncte procentuale peste media națională și cu 6,2 puncte procentuale peste media EU28). 3. Îmbunătățirea serviciilor turistice și dezvoltarea centrelor de informare și promovare turistică. Regiunea Sud Muntenia oferă condiții deosebite pentru turismul montan și agroturism, aflându-se pe locul al 5-lea pe țară în ceea ce privește numărul pensiunilor turistice rurale (10,6% din totalul pensiunilor agroturistice la nivel național) 4. Problematica stringentă și complexă a ruralului montan din perspectiva socio-economică a localităților și gospodăriilor țărănești, a mediului și dezvoltării durabile implică atenție deosebită pentru IPT. 5. Posibilitatea realizării de proiecte finanțate prin fondurile structurale pentru îmbunătățirea infrastructurii școlare (POR); 6. Posibilitatea accesării (POCU) pentru dezvoltarea resurselor umane în concordanță cu cerințele pieței muncii; 7. Existența finanțărilor europene pentru organizarea stagiilor de practică a elevilor în state membre ale Uniunii Europene 8. Atractivitatea pentru investitorii străini în sectoarele economice și crearea de noi locuri de muncă (Investițiile brute realizate în unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și	AMENINȚĂRI 1. Scăderea numărului populației la nivelul întregii regiuni, ritmul cel mai alert de descreștere înregistrând populația de vârstă școlară 2. Atractivitate scăzută a IPT în rândul elevilor, în special a învățământului profesional 3. Migrația în creștere în afara regiunii și a țării având ca efect reducerea numărului de elevi și diminuarea posibilității planificării corecte a cifrei de școlarizare 4. Numărul scăzut al populației tinere ocupate. 5. Ponderea mare a șomerilor tineri (15-24 ani), indiferent de sex sau mediul de rezidență al acestora. 6. Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă - în contrast cu nevoile de formare în creștere. 7. Rata de tranziție în învățământul secundar superior scăzută, în rândul populației școlare din mediul rural. 8. Alocarea pentru învățământ a unui volum redus de resurse ca procent din PIB 9. Lipsa motivației profesionale a cadrelor didactice datorită salarizării din sistemul de învățământ;

alte servicii din Regiunea Sud Muntenia în anul 2016 au reprezentat 9,9% din totalul la nivel național, în creștere față de anul 2015 (9,3%), plasând regiunea pe poziția a patra, după regiunile București-Ilfov, Centru și Nord -Vest).	
---	--

9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

PRAI cuprinde o analiză a mediului demografic și economic, a pieței muncii și a ofertei școlilor IPT, analiză în urma căreia au fost formulate concluzii și recomandări structurate astfel:

• Demografie

Concluzii	Recomandări pentru învățământul IPT
Scăderea numărului populației la nivelul întregii regiuni, ritmul cel mai alert de descreștere înregistrând populația de vârstă școlară	➤ Restructurarea rețelei școlare și corelarea ofertei VET cu cererea pieței muncii; Eliminarea paralelismului nejustificat în oferta de formare profesională inițială pentru școli apropiate; ➤ Dezvoltarea de programe pentru menținerea elevilor în educație și prevenirea părăsirii timpurii a școlii; ➤ Dezvoltarea unor pachete integrate pentru creșterea participării la învățământul VET a persoanelor care provin din grupuri vulnerabile (populația de etnie rromă, familii cu venituri scăzute etc.): „școala după școală”, învățarea asistată și educația remedială, „educația de a doua șansă” ➤ Promovarea unei culturi a învățării permanente și a „regiunilor de învățare”; ➤ Diversificarea ofertelor de formare profesională inițială a școlilor pentru a acoperi nevoile locale și regionale; ➤ Asigurarea accesului cadrelor didactice din VET la programe de reconversie profesională.
Scăderea populației urbane pe fondul dominării populației rurale	➤ Asigurarea accesului la educație și formare profesională a populației de vârstă școlară din mediul rural prin: extinderea învățământului IPT în școlile din mediul rural dezvoltarea infrastructurii școlilor aflate în zone defavorizate (transport deficitar, venituri reduse ale populației)
Îmbătrânirea populației la nivelul întregii regiuni	➤ Dezvoltarea și extinderea la nivel național a serviciilor adecvate nevoilor specifice ale populației vârstnice (asistența medicală comunitară, îngrijiri la domiciliu, terapia durerii, centre medicale de zi, centre comunitare de psihiatrie, unități medico-sociale); ➤ Dezvoltarea ofertei serviciilor turistice pentru vârsta a treia (cantitativ și calitativ prin asigurarea de agenți de turism – ghizi cu experiență în a avea grijă de pensionari), dezvoltarea serviciilor de estetică și înfrumusețare. Se recomandă creșterea școlarizării pentru domeniile de calificare: turism și alimentație și estetica și igiena corpului omenesc
Ponderea populației de etnie rromă în totalul populației regiunii depășește ponderea acesteia la nivel național	➤ Educație multiculturală ➤ Soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor ➤ Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conf. recensământului din 2011, 3,9% din populația regiunii este de etnie rromă).

• Economie

Concluzii	Recomandări pentru învățământul IPT
-----------	-------------------------------------

Industria deține cea mai importantă pondere în economia județelor din nordul regiunii (Argeș, Prahova, Dâmbovița). Se caracterizează prin: ➤ oferă potențialilor investitori o multitudine de oportunități. ➤ Existența unor companii puternice: Dacia - Renault (Pitești - Argeș), Fabrica de Combustibil Nuclear Pitești (FCN Pitești), OMV Petrom, rafinăria Petro-Brazi și Petrotel - Lukoil Ploiești, Arctic SA Găești ➤ sunt reprezentate aproape toate ramurile industriei.	➤ Școlarizarea pentru domeniile de calificare din industria prelucrătoare, electronică, automatizari, informatică, prelucrări neconvenționale în scopul adaptării competențelor la tendințele de tehnologizare avansată din aceste domenii ➤ Planurile de școlarizare trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale și nevoile de dezvoltare a agriculturii ➤ Competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă, prin: aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire profesională și adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL) realizate în parteneriat cu agenții economici ➤ Creșterea nivelului de calificare, formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare, ca răspuns la schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate ➤ Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile ➤ Adaptabilitate crescută a forței de muncă la sarcini de lucru diverse, prin dezvoltarea competențelor cheie, a competențelor antreprenoriale și promovarea învățării pe parcursul întregii vieți, ca răspuns la nevoile specifice ale IMM-urilor, a căror pondere este în creștere
Sectorul serviciilor este în creștere, cu accent pe: tranzacții imobiliare-închirieri - servicii, transport, depozitare și comunicații, turism (în special servicii agroturistice) .	➤ Restructurarea ofertei de școlarizare pentru calificări din agricultură prin: -creșterea ponderii nivelului 3 de pregătire, care va asigura un nivel ridicat de competențe pentru personalul calificat -introducerea/extinderea calificărilor specifice agriculturii montane ecologice. -creșterea ponderii calificărilor din domeniul protecției mediului ➤ Dezvoltarea parteneriatului școală – agenți economici ➤ Adaptarea învățământului din zona montană la cerințele specifice acesteia (economie rurală, agricultură, agroturism); ➤ Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică a ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan ➤ Inițierea/dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan cu facilități de tip campus ➤ Completarea/adaptarea pregătirii elevilor de la nivelul gimnazial din zonele montane cu noțiuni generale privind economia ruralului montan (prin orele de educație tehnologică / componenta CDS)
Suprafața agricolă mare, reprezentând 71,1% din suprafața totală a regiunii și 16,5% din suprafața totală a țării, determină pe de o parte caracterul agrar al regiunii și potențialul agricol ridicat al acesteia, iar pe de altă parte poziționarea pe primul loc în cadrul celor 8 regiuni de dezvoltare. Creșterea producției agricole ca urmare a sporirii randamentelor (introducerea de echipamente performante, utilizarea automatizărilor, extinderea și modernizarea sistemelor de irigații), va necesita o redimensionare a nivelului de pregătire a forței de muncă în acest domeniu. Problematica stringentă și complexă a ruralului montan din perspectiva socio-economică a localităților și gospodăriilor țărănești, a mediului și dezvoltării durabile implică atenție deosebită pentru IPT. Existența condițiilor pentru realizarea agriculturii ecologice, reclamă competențe noi pentru personalul calificat Extinderea și modernizarea infrastructurii de protecție a mediului; Reconstrucția ecologică a zonelor degradate și protejarea patrimoniului natural;	

• Piața muncii

Concluzii	Recomandări pentru învățământul IPT
Fluctuația ratei de ocupare concomitent cu menținerea decalajului până la atingerea obiectivului stabilit	➤ anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii

prin Strategia Europa 2020, rata șomajului și a șomajului de lungă durată peste media la nivel național, șomajul ridicat al tinerilor	➤ acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor ➤ abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți ➤ implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii. ➤ parteneriate active cu agenții economici, cu Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.
Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă	➤ creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi ➤ adecvarea calificării cu locul de muncă ➤ reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii ➤ recunoașterea și valorificarea experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală ➤ diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă, exemple : programe de formare la distanță, consultanță, etc.
Scăderea numărului de persoane ocupate în agricultură, în condițiile în care agricultura este supradimensionată în cazul României și mai ales în cazul regiunii Sud Muntenia, Prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală vizează modernizarea agriculturii și diversificarea activităților economice în mediul rural și implică din partea școlilor, în parteneriat cu toți factorii interesați	➤ Pregătirea tinerilor pentru exploatarea eficientă a potențialului agricol – creșterea nivelului de calificare (nivel 3, competențe integrate pentru exploatarea și managementul fermei, procesarea primară a produselor agro-alimentare) ➤ Diversificarea ofertei de calificare având în vedere: agricultura ecologică, promovarea agroturismului, a meșteșugurilor tradiționale, valorificarea resurselor locale prin mica industrie și dezvoltarea serviciilor ➤ Implicarea în programe de formare continuă pe două componente: ✓ formarea competențelor necesare unei agriculturi competitive ✓ reconversia excedentului de forță de muncă din agricultură spre alte activități
Creșterea numărului de tineri NEETS	➤ Dezvoltarea de programe pentru menținerea elevilor în educație și prevenirea părăsirii timpurii a școlii; ➤ Dezvoltarea unor pachete integrate pentru creșterea participării la învățământul VET a persoanelor care provin din grupuri vulnerabile (populația de etnie rromă, familii cu venituri scăzute etc.): „școala după școală”, învățarea asistată și educația remedială, „educația de a doua șansă ➤ .Asigurarea unor servicii de sprijin educațional personalizat de calitate și a unor servicii de orientare școlară și consiliere profesională ➤ Dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale tinerilor
Tendința de scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani), pentru populația cu studii medii și pentru populația cu nivel de pregătire scăzut și evoluția pozitivă a ocupării pentru populația cu studii superioare (Riscul de șomaj crește și șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut)	➤ Dezvoltarea de noi calificări și competențe, în conformitate cu nevoile de calificare identificate la nivel local, județean, regional ➤ creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi ➤ adecvarea calificării cu locul de muncă ➤ reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii ➤ recunoașterea și valorificarea experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală ➤ diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă, exemple : programe de formare la distanță, consultanță

• Oferta școlilor pentru învățământul profesional și tehnic (IPT)

Concluzii	Recomandări pentru învățământul IPT
Populația școlară la nivel regional în continuă scădere. În 2016 (conf. Eurostat), rata de participare în formarea continuă a populației adulte din regiunea Sud Muntenia a fost de numai 1,5% în comparație cu media în Uniunea Europeană (10,8%). Se constată un decalaj considerabil la nivel național față de ținta (Benchmark) pentru 2020, de cel puțin 12% din populația adultă (25-64 ani). Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor de citire/lectură (PISA) rămâne ridicat față de media înregistrată la nivel european. În 2016 (conf. Eurostat), rata de participare în formarea continuă a populației adulte din regiunea Sud Muntenia a fost de numai 1,5% în comparație cu media în Uniunea Europeană (10,8%). Se constată un decalaj considerabil la nivel național față de ținta (Benchmark) pentru 2020, de cel puțin 12% din populația adultă (25-64 ani). Ratele nete de cuprindere în educație în Regiunea Sud Muntenia se situează sub cele calculate ca medie la nivel național, la nivelurile de educație învățământ secundar superior. Creșterea ponderii învățământul liceal teoretic și vocațional în detrimentul învățământului profesional și tehnic Număr insuficient de cabinete de orientare școlară și profesională și de consilieri școlari, acest fapt ducând la opțiunea elevilor cu predilecție către liceul teoretic, iar după terminarea acestuia, intrarea lor în șomaj. Nivel scăzut al competențelor cheie, constatat încă de la intrarea în sistemul de ÎPT, în special în ceea ce privește elevii din învățământul profesional. Oferta școlară se armonizează parțial cu piața muncii, generând dezechilibre între cerere și ofertă	➤ Restructurarea rețelei școlare IPT ➤ Asigurarea internă a calității în activitatea furnizorilor de educație și formare profesională. ➤ Evitarea de către școlile IPT a suprarăspunsului cât și subăspunsului la exigențele formulate de economie, piața forței de muncă, dezvoltare profesională și personală. ➤ Asigurarea accesului la formare profesională continuă a cadrelor didactice din IPT prin stagii de formare metodică, activități de mentorat, stagii de formare specializată la agenții economici etc. ➤ Asigurarea școlilor IPT cu personal didactic calificat pentru toate specializările. ➤ Necesitatea unei politici coerente de reabilitare, modernizare și dotare a spațiilor educaționale pentru IPT. ➤ Adoptarea unor măsuri de creștere a accesului la educație pentru elevii din mediul rural, categorii dezavantajate ➤ Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere ➤ Dezvoltarea și implementarea unei strategii de promovare și conștientizare a beneficiilor învățământului profesional și tehnic asupra dezvoltării carierei. ➤ Eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit la învățământul profesional și în special în mediul rural, comunitățile etnice dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației etc. ➤ Dezvoltarea unor instrumente financiare de sprijin care să permită participarea grupurilor vulnerabile la educație și formare ➤ Învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual ➤ Programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate) ➤ Facilitarea unor trasee individualizate de formare. ➤ Evaluarea sistematică a planurilor de școlarizare la nivel local și regional, din perspectiva relevanței pentru cerințele și tendințele de pe piața muncii.

10. Planul de măsuri

PRIORITATEA 1: Creșterea relevanței ofertei învățământului profesional și tehnic pentru piața muncii			
Obiective: Obiectivul 1.1 : Identificarea nevoilor de calificare Obiectivul 1.2 : Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare identificate Obiectivul 1.3 : Creșterea gradului de adecvare a competențelor absolvenților IPT la nevoile pieței muncii			
Indicatori de impact: Rata de ocupare a absolvenților din grupa de vârstă 20 -34 de ani cu nivel ISCED 3-4 se apropie, la nivel național, la mai puțin de 5 puncte procentuale în 2025 față de media UE (față de 8,2 puncte procentuale în 2017) ⁸⁹			
Obiectivul 1.1 : Identificarea nevoilor de calificare Indicatori: Cererea pieței muncii pe domenii de formare profesională și calificări relevante identificată pe termen mediu și scurt (anual)		Precondiții și riscuri: <i>Piața muncii regională și județeană nu va suporta dezvoltări imprevizibile</i>	
Rezultate asociate acțiunilor: A 1. - Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele demografice, economice, de piața muncii și formare profesională inițială la nivel regional și județean actualizate anual A 2. – Baze de date cu indicatorii relevanți privind formarea profesională inițială la nivel regional și județean actualizate anual A3. - Studii previzionale și anchete în întreprinderi A4. – Campanii de informare a operatorilor economici privind oportunitățile de formare profesională inițială prin IPT derulate la nivelul fiecărui județ al regiunii A5. - Date centralizate cu solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în IPT A6. – Studii anuale de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților IPT		Precondiții și riscuri: <i>Instituțiile care dețin date și informații (INS, ANOFM, ISJ, AJOFM) furnizează datele necesare în timp util</i> <i>Membrii CR își asumă rolurile</i> <i>CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU pentru realizare de studii previzionale, anchete în întreprinderi și monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților</i>	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare/ Instituții implicate	Precondiții și riscuri
A 1. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale, regionale și județene	Anual: luna martie	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: toate din CR	- Instituțiile reprezentate în CR își asumă rolurile de furnizare de date
A 2. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice naționale, regionale și județene	Anual: luna februarie	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: inspectoratele școlare	- inspectoratele școlare pun la dispoziția CNDIPT datele necesare în timp util
A 3. Realizarea de Studii previzionale și anchete în întreprinderi	Conform Strategiei Educației și Formării	Responsabil: CNDIPT,	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU

⁸⁹Pentru nivelul regional și județean rata de ocupare a absolvenților se va determina și se va urmări prin implementarea acțiunii A.6.

	Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile
A 4. Desfășurarea de campanii de informare a operatorilor economici privind oportunitățile de formare profesională inițială prin IPT	Anual: lunile septembrie – decembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR	Operatorii economici participă la acțiunile din cadrul campaniilor de informare
A 5. Investigarea nevoilor de forță de muncă la nivel regional și județean – colectarea și centralizarea solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizare în IPT	Anual: lunile septembrie – decembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR	Operatorii economici sunt interesați și transmit în timp util solicitări de școlarizare
A 6. Monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților IPT	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile

Obiectivul 1.2 : Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare identificate Indicatori: - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional în anul școlar 2022-2023 este de minim 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual) în anul școlar 2022-2023 este de minim 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Distribuția pe domenii de formare și calificări a planurilor de școlarizare răspunde solicitărilor operatorilor economici și respectă recomandările PRAI, PLAI și ale CR și CLDPS		Precondiții și riscuri: <i>Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt ISJ își asumă recomandările PRAI, PLAI și ale CR și CLDPS și pun în aplicare măsurile necesare adaptării ofertei de școlarizare prin IPT. Creșterea atractivității IPT pentru absolvenții învățământului gimnazial</i>	
Rezultate asociate acțiunilor: A 7. Raport anual de monitorizare a PRAI A 8. Rapoarte anuale de monitorizare a PLAI A 9. Rapoarte anuale de monitorizare a PAS A 10. PRAI actualizat anual A 11. PLAI – urile tuturor județelor regiunii actualizate anual A 12. PAS – urile tuturor unităților IPT actualizate anual A 13. Planuri anuale de școlarizare pentru IPT în concordanță cu recomandările PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici, avizate de către CNDIPT și CLDPS.		Precondiții și riscuri: <i>Membrii CR și CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare, evaluare și actualizare a PRAI/PLAI. Instituțiile componente ale CR pun la dispoziția CR datele necesare monitorizării, evaluării și actualizării în timp util. ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare</i>	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 7. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PRAI (anul precedent)	Anual: luna februarie - martie	Responsabil: Instituția care asigură președinția CR Instituții implicate: toate din CR	Membrii CR își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare

A 8. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI (anul precedent)	Anual: luna martie - aprilie	Responsabil: Instituția care asigură președinția CR Instituții implicate: toate din CR	Membrii CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare
A 9. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PAS (anul precedent)	Anual: luna aprilie - mai	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CLDPS	Membrii CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare
A 10. Actualizarea anuală a PRAI pe baza rezultatelor de la A1- A3, A5-A8	Anual: luna martie - iunie	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: toate din CR	Instituțiile reprezentate în CR își asumă sarcina de actualizare PRAI
A 11. Actualizarea anuală a PLAI din toate județele regiunii pe baza rezultatelor de la A1- A3, A5-A8	Anual: luna iulie - septembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CLDPS	Instituțiile reprezentate în CLDPS își asumă sarcina de actualizare PLAI
A 12. Actualizarea anuală a PAS pentru toate unitățile școlare IPT din județele regiunii pe baza rezultatelor de la A1- A3, A5-A9	Anual: luna septembrie - octombrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ își asumă sarcina de actualizare PAS ISJ și CLDPS își asumă sarcina de a sprijini școlile în procesul de elaborare PAS
A 13. Proiectarea anuală a planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările din PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici și cu recomandările CR și CLDPS	Anual: lunile decembrie - ianuarie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: CNDIPT, toate din CLDPS	ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare în concordanță cu solicitările operatorilor economici și recomandările PRAI și PLAI

Obiectivul 1.3 : Creșterea gradului de adecvare a competențelor absolvenților IPT la nevoile pieței muncii Indicatori: – Procentul de absolvenți IPT care lucrează în ocupații relevante în raport cu calificarea lor, în creștere în perioada 2020-2025⁹⁰ – Procentul de angajați care, într-o perioadă de 12-36 de luni de la finalizarea IPT, apreciază că formarea lor este relevantă pentru ocupația în care sunt angajați, în creștere în perioada 2020-2025⁹¹ – Gradul de satisfacție a angajatorilor în recrutarea de forță de muncă din rândul absolvenților IPT, măsurat ca procentul al angajatorilor care sunt mulțumiți să găsească absolvenți IPT având calificările și competențele necesare pentru locul de muncă, în creștere în perioada 2020-2025⁹² – Gradul de satisfacție a angajatorilor față de competențele absolvenților angajați, măsurat ca procentul al angajatorilor care sunt mulțumiți față de competențele absolvenților angajați, în creștere în perioada 2020-2025⁹³			Preconții și riscuri: <i>Piața muncii înregistrează o creștere a ofertei de locuri de muncă vacante</i> <i>Oferta angajatorilor este atractivă pentru absolvenți</i>
Rezultate asociate acțiunilor: A 14. Structuri de cooperare ale angajatorilor la nivelul Consorțiului regional, care sprijină învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei constituite și actualizate anual A 15. Structuri de cooperare ale angajatorilor la nivelul CLDPS, care sprijină învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei constituite și actualizate anual A 16. CDL elaborat de toate unitățile IPT în parteneriat cu agenții economici și avizat de CLDPS A17. Mecanism de asigurare a calității învățării la locul de muncă, în IPT, implementat A 18. Rapoarte privind derularea stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT la operatorii economici A 19. Numărul de elevi din IPT care beneficiază de metodele de învățare care dezvoltă competențele antreprenoriale prin firma de exercițiu A 20. Mecanism de recunoaștere a excelenței în furnizarea de programe de formare profesională inițială elaborat și implementat A 21. Programe de formare derulate/cadrele didactice din IPT și tutorii au parcurs programele de formare			Preconții și riscuri: <i>Angajatorii se implică în grupuri de lucru</i> <i>Operatorii economici se implică în elaborarea CDL</i> <i>CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU</i> <i>Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
A 14. Constituire și actualizarea periodică de structuri de cooperare ale angajatorilor (grupuri de lucru) la nivelul Consorțiului regional, pe domenii de	Constituire : Aprilie 2019 Actualizare : anual	Responsabil: CNDIPT Instituții implicate: toate din CR, grupurile de lucru constituite	Angajatorii se implică în grupuri de lucru

⁹⁰Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.3. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

⁹¹Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.3. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

⁹²Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.3. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

⁹³Datele privind indicatorul vor fi determinate în urma implementării acțiunii A.3. Valoare de referință va fi pentru anul 2020

pregătire profesională, care să sprijine învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei pentru domeniul respectiv			
A 15. Constituirea și actualizarea anuală de structuri de cooperare ale angajatorilor (grupuri de lucru) la nivelul CLDPS, pe domenii de pregătire profesională, care să sprijine învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei pentru domeniul respectiv	Constituire : iunie 2019 Actualizare : Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CLDPS, grupurile de lucru constituite	Angajatorii se implică în grupuri de lucru
A 16. Elaborarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu operatorii economici, pe baza cerințelor specifice din partea acestora	Anual: luna septembrie - octombrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: Unitățile școlare IPT, CLDPS	Operatorii economici se implică în elaborarea CDL ISJ și CLDPS își asumă rolul de avizare a CDL
A 17. Implementarea mecanismului de asigurare a calității învățării la locul de muncă, în IPT	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 18. Monitorizarea stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT la operatorii economici	Anual începând cu anul școlar 2019 - 2020	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	Instituțiile reprezentate în CR și CLDPS își asumă rolurile în procesul de monitorizare a stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT la operatorii economici
A 19. Extinderea metodelor de învățare care dezvoltă competențele antreprenoriale ale elevilor din IPT	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 20. Implementarea mecanismului de recunoaștere a excelenței în furnizarea de programe de formare	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 21. Dezvoltarea și furnizarea de programe de dezvoltare profesională continuă a tutorilor și a cadrelor didactice din IPT prin Centrul național de formare continuă a profesorilor, formatorilor, evaluatorilor externi și a tutorilor	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile

Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/ extinderea infrastructurii de formare profesională (vezi prioritatea 3)			
Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială (vezi prioritatea 3)			
Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT (vezi prioritatea 1, acțiunea A 6.)			

PRIORITATEA 2: Creșterea participării și îmbunătățirea retenției în IPT

Obiective:

Obiectivul 2.1: Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile

Obiectivul 2.2 : Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră

Indicatori de impact:

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani în anul școlar 2024-2025 este de minim 80% față de 70,2% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional

Tinerii NEET cu nivel de educație 3-4, vocațional, reprezintă mai puți de 4% din totalul tinerilor din grupa de vârstă 20 – 24 de ani, în anul 2025, față de 8,3% în 2017, la nivel național.

Rata abandonului școlar la învățământul profesional, la nivel regional, maxim 1,5% până în 2025, față de 2,2% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional

Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani) la nivel regional în anul 2025 este de maximum 11%, față de 18,8% în anul 2017, la nivel regional

Obiectivul 2.1 :

Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri cu accent pe cei din grupuri vulnerabile

Indicatori:

- Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional în anul școlar 2022-2023 este de minim 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi

- Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual) în anul școlar 2022-2023 este de minim 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi

Precondiții și riscuri

Existența resurselor financiare

CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU

Consiliile județene, Consiliile locale adoptă măsuri pentru facilitarea mobilității elevilor

Rezultate asociate acțiunilor:

A 22. Elevii din categoriile dezavantajate beneficiază de facilități specifice de acces și de sprijin pentru continuarea studiilor în cadrul IPT

A 23. Toți elevii din IPT beneficiază de facilități pentru transport

A 24. Toți elevii cu CES sunt identificați și integrați în învățământ

A 25. Elevii cu risc de abandon timpuriu identificați și sprijiniți prin asistență specializată și consiliere

A 26. Programe pentru a doua șansă oferite pentru toți elevii care au abandonat învățământul obligatoriu

Precondiții și riscuri

Existența resurselor financiare

Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 22. Acordarea sprijinului financiar tinerilor, din mediul rural și din medii defavorizate, populația romă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe, înrolați în formarea profesională prin	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile

Învățământul profesional în campusurile școlare/unitățile de învățământ profesional		Instituții implicate: toate din CR și CLDPS privind monitorizarea acțiunii	
A 23. Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport)	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: CJ, CL	Consiliile județene, Consiliile locale adoptă măsuri pentru facilitarea mobilității elevilor
A 24. Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în ÎPT	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
A 25 . Asistență specializată, consiliere și sprijin oferite familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu din IPT	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
A 26. Organizarea programelor de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
Adaptarea Infrastructurii unităților școlare IPT pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.) (vezi prioritatea 3)			

Obiectivul 2.2: Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră Indicatori: - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a, învățământ liceal tehnologic de zi + învățământ profesional în anul școlar 2022-2023 este de minim 60% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi - Ponderea elevilor cuprinși în clasa a IX-a învățământ profesional (inclusiv dual) în anul școlar 2022-2023 este de minim 35% din totalul elevilor cuprinși în clasa a IX-a, zi	Precondiții și riscuri <i>Existența resurselor financiare</i>
Rezultate asociate acțiunilor: A 27. Strategii de promovare și conștientizare a beneficiilor asupra dezvoltării carierei prin IPT, elaborată și implementată A 28. Cadru de identificare și popularizare la nivel național, regional a bunelor practici din formarea profesională, elaborat și implementat A 29. Campanii naționale de promovare a IPT implementate A 30. Acțiuni de consiliere și orientare profesională a elevilor din învățământul gimnazial și a părinților acestora A 31. Programe de formare profesională continuă pentru persoanele cu atribuții în domeniul informării, consilierii și orientării în carieră și a cadrelor didactice diriginți din învățământul gimnazial A 32. Acțiuni de informarea de către toate ISJ a tuturor unităților de învățământ gimnazial de posibilitatea continuării studiilor de către absolvenții claselor a VIII-a în învățământul profesional de stat. A 33. Derularea acțiunii “Săptămâna meseriilor” în toate județele regiunii	Precondiții și riscuri <i>Existența resurselor financiare</i> <i>Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale</i>

A 34. Derularea acțiunilor de orientare și consiliere a tuturor elevilor de clasa a VIII-a, din toate județele regiunii, cu accent pe conștientizarea cerințelor pieței muncii și a oportunităților pentru carieră și pe continuare a pregătirii prin învățământul profesional de stat A 35. Derularea acțiunii „târgul ofertelor educaționale” în toate județele regiunii			
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 27. Dezvoltarea și implementarea unei strategii de promovare și conștientizare a beneficiilor asupra dezvoltării carierei, participării la programele de formare profesională inițială și continuă, recunoașterii rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 28. Dezvoltarea și implementarea unui cadru de identificare și popularizare la nivel național, regional a bunelor practici din formarea profesională	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 29. Campanii naționale de promovare a IPT	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 30. Consiliere și orientare profesională a elevilor din învățământul gimnazial și a părinților acestora	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 31. Programe de formare profesională continuă pentru persoanele cu atribuții în domeniul informării, consilierii și orientării în carieră și a cadrelor didactice diriginți din învățământul gimnazial	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 32. Derularea acțiunilor de informarea de către ISJ a unităților de învățământ gimnazial de posibilitatea continuării studiilor de către absolvenții claselor a VIII-a în învățământul profesional de stat.	Anual Lunile: Februarie - martie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ	
A 33. Derularea acțiunii “Săptămâna meseriilor”	Anual	Responsabil: inspectoratele școlare	

	Lunile: Februarie - martie	Instituții implicate: unitățile de învățământ Toate din CR și CLDPS	
A 34. Derularea acțiunilor de orientare și consiliere a elevilor de clasa a VIII-a, cu accent pe conștientizarea cerințelor pieței muncii și a oportunităților pentru carieră și pe continuarea pregătirii prin învățământul profesional de stat	Anual Lunile: Martie - mai	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ, CJRAE/CMBRAE, Toate din CR și CLDPS	
A 35. Derularea acțiunii „târgul ofertelor educaționale”	Anual Luna: mai	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: unitățile de învățământ, operatori economici, Toate din CR și CLDPS	

PRIORITATEA 3: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în IPT

Obiective:

Obiectivul 3.1: Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de formare profesională

Obiectivul 3.2 : Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială

Indicatori de impact:

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani în anul școlar 2024-2025 este de minim 80% față de 70,2% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional

Tinerii NEET cu nivel de educație 3-4, vocațional, reprezintă, la nivel național, mai puțin de 4% din totalul tinerilor din grupa de vârstă 20 – 24 de ani, în anul 2025, față de 8,3% în 2017, la nivel național

Rata abandonului școlar la învățământul profesional , maxim 1,5% % până în 2025, față de 2,2% în anul școlar 2017-2018, la nivel regional

Obiectivul 3.1 : Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de formare profesională

Indicatori: Toate unitățile IPT dețin autorizația de funcționare în urma derulării acțiunilor de consolidare/ reabilitare/ modernizarea/ extindere a infrastructurii, până în anul 2022

Rezultate asociate acțiunilor:

A 36. PRAI cuprinde ierarhizarea unităților IPT, actualizată anual, pentru eficientizarea investițiilor în infrastructura educațională

A 37. Numărul de unități IPT cuprinse anual în proiecte/programe de construcție/ consolidare/ reabilitare/ modernizare/ extindere a infrastructurii

A 38. Toate unitățile IPT au infrastructura adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale, până în 2022

A 39. Capacitatea de cazare în internate școlare crescută, în concordanță cu nevoile absolvenților învățământului gimnazial

Precondiții și riscuri:

Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR

Precondiții și riscuri:

Autoritățile locale își asumă rolurile

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
----------------------	---------	---	------------------------

A. 36. Ierarhizarea unităților IPT pentru eficientizarea investițiilor în infrastructura educațională	Anual – luna noiembrie	Responsabil: inspectoratele școlare Instituții implicate: toate din CR și CLDPS	
A 37. Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de formare profesională	Anual – funcție de disponibilitatea fondurilor	Responsabil: autorități locale Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile de învățământ, toate din CR	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR Autoritățile locale își asumă rolurile
A 38. Adaptarea Infrastructurii unităților școlare IPT pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.)	Anual – funcție de disponibilitatea fondurilor	Responsabil: autorități locale Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile de învățământ, toate din CR	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR Autoritățile locale își asumă rolurile
A 39. Creșterea capacității de cazare în internate școlare, în concordanță cu nevoile absolvenților învățământului gimnazial	Anual – funcție de disponibilitatea fondurilor	Responsabil: autorități locale Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile de învățământ	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR Autoritățile locale își asumă rolurile

Obiectivul 3.2: Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a infrastructurii de formare profesională inițială Indicatori: Toate unitățile IPT dispun cel puțin de dotările minimale în raport cu SPP, până în 2022			Precondiții și riscuri: Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR, POCU.
Rezultate asociate acțiunilor: A 40. Pentru toate unitățile IPT sunt identificate nevoile de dotări în raport cu SPP A 41. Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a unităților IPT			Precondiții și riscuri: Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR, POCU. Autoritățile locale își asumă rolurile CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A 40. Identificarea nevoilor de dotări a unităților IPT	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT, Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile IPT, toate din CR și CLDPS	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
A 41. Dotarea cu mijloace didactice și echipamente a unităților IPT	Anual	Autorități locale	Disponibilitatea fondurilor din surse bugetare și din POR, POCU. Autoritățile locale își asumă rolurile
	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Responsabil: CNDIPT,	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU

		Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 Instituții implicate: inspectoratele școlare, unitățile IPT, toate din CR și CLDPS	Instituțiile din CR și CLDPS își asumă rolurile
--	--	---	---

11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională

1. Contextul regional

România, membră a Uniunii Europene, urmărește permanent obiective privind educația și formarea, datorită influenței acestora asupra creșterii economice: creșterea gradului de ocupare al populației cu vârsta de peste 20 ani, creșterea procentului populației cu vârsta de 30-34 ani care a finalizat studii terțiare, creșterea gradului de participare la cursuri de formare pe tot parcursul vieții a populației cu vârsta de peste 25 ani (ce constituie obiective ale Strategiei Europa 2020).

Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020 vizează îmbunătățirea participării, calității și eficienței învățământului terțiar, urmărind patru domenii principale de acțiune: (1) consolidarea guvernantei, finanțării, monitorizării și evaluării învățământului terțiar („condițiile de sprijin”); (2) încurajarea și susținerea unei participări mai largi în învățământul terțiar, în special pentru grupurile subreprezentate; (3) îmbunătățirea calității și relevanței învățământului terțiar; (4) dezvoltarea angajamentelor față de economie, în special legătura cu piața muncii și inovarea/antreprenoriatul.

Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020 are în vedere o serie de obiective generale (creșterea competitivității economiei românești prin inovare; creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră; creșterea rolului științei în societate) și specifice (crearea unui mediu stimulat pentru inițiativa sectorului privat; susținerea specializării inteligente; concentrarea unei părți importante a activităților de cercetare-dezvoltare-inovare pe probleme societale; susținerea aspirației către excelență în cercetarea la frontiera cunoașterii, prin internaționalizarea cercetării), ce au ca scop final competitivitatea României la nivel regional și global, prin inovare alimentată de cercetare-dezvoltare.

2. Profilul demografic al Regiunii Sud-Muntenia din perspectiva învățământului superior

Schimbările demografice din regiunea Sud Muntenia necesită o corelare între politicile educaționale și cele economice. În condițiile scăderii semnificative a numărului populației școlare, din toate grupele de vârstă, peste care se suprapune o rată destul de ridicată a emigrației spre țări central și vest-europene, este necesară o reformare și o creștere a calității serviciilor educaționale oferite de universități.

Din punct de vedere al învățământului superior, relevantă este analiza detaliată pentru grupa de vârstă 20-24 ani.

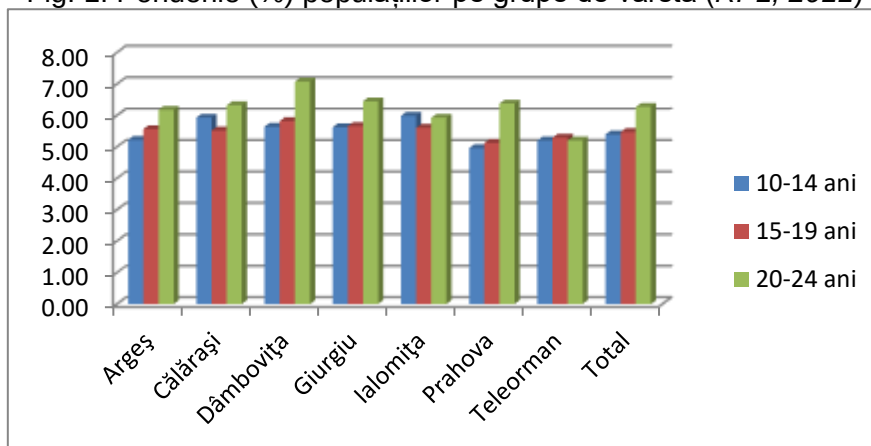
2.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor demografice

2.1.1. Populația rezidentă

Populația din grupa de vârstă 20-24 ani cuprindea 196.784 persoane (RPL, 2011), adică 6,27% din totalul populației regiunii, cu mici diferențieri pe județe (ponderi peste medie în Dâmbovița 7,08%, Giurgiu 6,45%, Prahova 6,38%, Călărași 6,32% și sub medie în Argeș 6,18%, Ialomița 5,93%, Teleorman 5,21%).

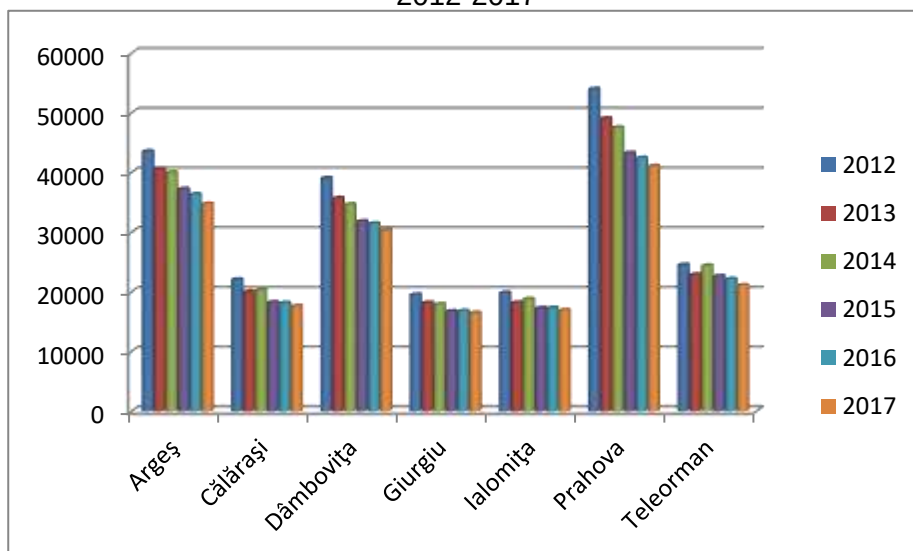
Raportat la populația totală, de 20-24 ani, din România, Regiunea Sud-Muntenia deține 14,4%, fiind pe locul al doilea în țară (după Regiunea Nord-Est cu 15,8%).

Fig. 1. Ponderile (%) populațiilor pe grupe de vârstă (RPL, 2011)

Comparativ cu celelalte grupe de vârstă, la nivelul regiunii analizate, grupa de 20-24 ani deține o pondere relativ mai mare cu circa 0,8% față de grupele de vârstă de 15-19 ani (5,5%) și respectiv 10-14 ani (5,4%), ceea ce prevede o diminuare viitoare a procentului deținut de aceasta. Situația este îngrijorătoare în aproape toate județele, adică numărul persoanelor din grupele de vârstă de 10-14 și 15-19 ani este mai mic decât cel al persoanelor din grupa de 20-24 ani: Dâmbovița și Prahova (cu 1,3-1,4%), Argeș (0,6-1%), Giurgiu (0,8%), Călărași (0,4-0,8%), Ialomița (0,3%).

Fig. 2. Evoluția numărului populației (loc.) de 20-24 ani, în perioada 2012-2017

Excepția face județul Teleorman, unde ponderile pentru cele trei grupe de vârstă sunt aproximativ egale. Având în vedere situația comparativă 2008–2017, se remarcă, în regiunea Sud Muntenia, o ușoară creștere până în anul 2010 (de la 241.784 la 249.140 persoane), după care a urmat o reducere constantă a numărului populației din această grupă de vârstă, până la 178.012 persoane, cu 24,3%. Pe județe, se remarcă diminuări accentuate în Prahova

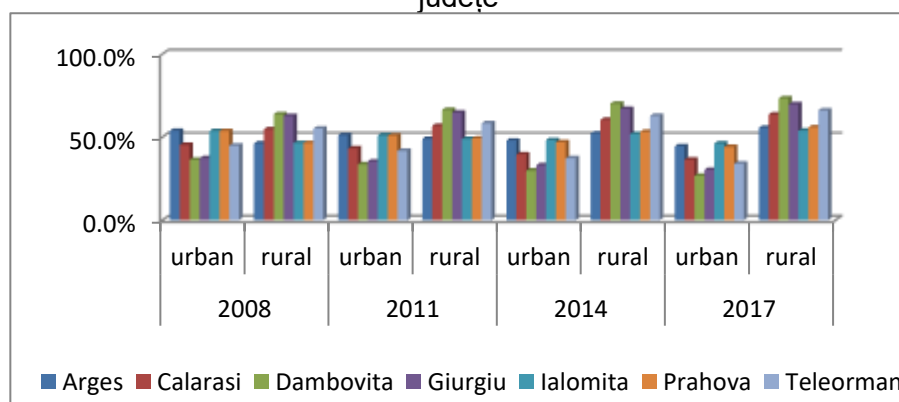
(27,1%), Călărași (27,1%), Dâmbovița (24,6%), față de Argeș (23,1%), Teleorman (22,9%), Ialomița (22,4%) și Giurgiu (19,3%).

În prezent (anul 2017), populația din grupa de vârstă 20-24 ani reprezintă 5,29% din totalul populației regiunii, cu ușoare diferențe între județe și schimbări față de datele rezultate din recensământul anului 2011 (ponderi peste medie în Dâmbovița 5,57%, Giurgiu 5,53%, Ialomița 5,45%, Argeș 5,44% și sub medie în Teleorman 5,14%, Călărași 5,12%, Prahova 4,97%).

2.1.2. Distribuția pe medii rezidențiale

În funcție de mediul de reședință (urban/rural), la nivelul regiunii, în prezent domină semnificativ persoanele cu domiciliul în mediul rural (61,8%), față de cele din mediul urban (38,2%). Pe județe, situația este oarecum inexplicabilă, județele Ialomița (46,1%), Argeș (44,4%) și Prahova (44,1%), având cele mai mari ponderi ale populației urbane, în comparație cu județele Dâmbovița (73,4%), Giurgiu (69,7%), Teleorman (66,0%) și Călărași (63,6%) cu cele mai mari ponderi ale populației rurale.

Fig. 3. Distribuția (%) populației de 20-24 ani pe medii de rezidență și județe

Din punct de vedere al evoluției în perioada 2008-2017, dacă la nivel numeric s-a redus mai mult numărul celor din mediul urban (cu 53.289 persoane) față de cei din mediul rural (cu

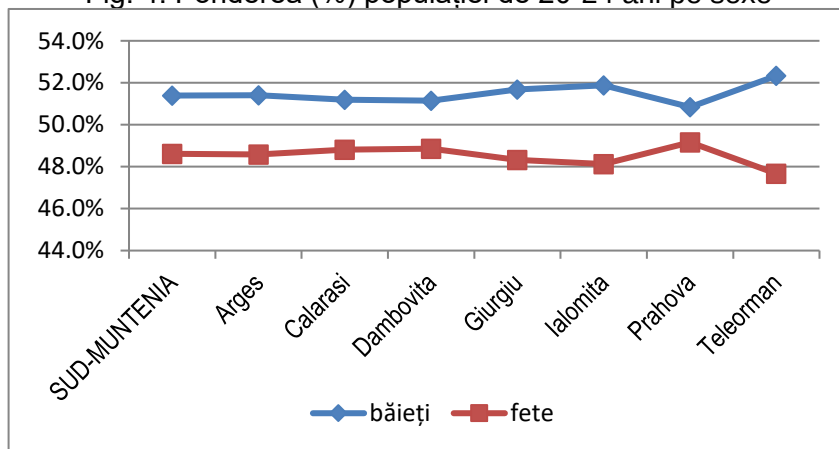
23.694 persoane), la nivelul ponderilor din totalul grupei de vârstă situația este oarecum diferită (reducere de 9,3% în mediul urban și creștere egală a mediului rural).

Pentru perioada 2008-2017, se observă o inversare a ponderii populației de 20-24 ani pe medii de rezidență. Astfel, în județele Argeș, Ialomița și Prahova, între anii 2008 și 2012, dominantă era populația din mediul urban (care s-a redus treptat de la 53,7% la 50,1%), pentru ca în ultima perioadă să devină dominantă populația din mediul rural (care a crescut până la 54-56%). În celelalte județe, populația urbană – oricum minoritară – și-a redus continuu ponderea: în două județe, Călărași și Teleorman, populația urbană a scăzut de la 45% la 35%; în două județe, Giurgiu și Dâmbovița, populația urbană s-a diminuat de la 36,5% la sub 30%).

2.1.3. Distribuția pe sexe

Având în vedere distribuția actuală masculin/feminin, în regiunea Sud-Muntenia, ca de altfel în întreaga țară, predomină băieții (91.480, adică 51,4%) comparativ cu fetele (86.532, adică 48,6%). Este un raport de 105,7 băieți/100 fete. Pe județe, ponderile se mențin în jurul mediei regiunii, remarcându-se Teleorman, unde populația masculină deține 52,3%, iar cea feminină

Fig. 4. Ponderea (%) populației de 20-24 ani pe sexe

doar 47,7% (109,7 băieți/100 fete) și Ialomița (51,9% băieți și 41,1% fete, adică 107,7 băieți/100 fete), dar și județele Prahova (50,8% băieți și 49,2% fete, adică 103,4 băieți/100 fete) și Dâmbovița (51,1% băieți și 48,9% fete, adică 104,6 băieți/100 fete).

În timp, în perioada 2008-2017,

numărul persoane-lor de sex masculin și feminin s-a redus constant cu circa 39.000 băieții și 38.000 fetele. În cadrul regiunii, sunt județe în care s-a redus mai mult numărul băieților (Argeș, Giurgiu, Călărași, Prahova) ori județe în care numărul fetelor s-a diminuat mai mult (Dâmbovița, Ialomița, Teleorman).

Tot pentru întreaga perioadă analizată, 2008-2017, dacă la nivel de regiune ponderea băieților și a fetelor nu a cunoscut modificări semnificative (oscilații de 0,2% - de exemplu, băieții au înregistrat o creștere ușoară de la 51,2% în anii 2008-2009 până la 51,4% în anul 2017, în timp ce fetele au înregistrat o ușoară descreștere de la 48,8% în anii 2008-2009 până la 48,6% în anul 2017), la nivel de județe oscilațiile sunt mai mari. Se poate delimita o grupare de județe (Argeș, Călărași, Prahova) care a menținut ponderile aproximativ constante pentru întreaga decadă analizată, apoi există o altă grupă de județe (Dâmbovița, Ialomița, Teleorman) care a înregistrat creșteri mari ale ponderii băieților – cu circa 0,6-1%, dar există și un județ (Giurgiu) în care ponderea băieților s-a diminuat cu circa 0,9%.

2.1.4. Structura etnică

În regiunea Sud-Muntenia se remarcă o predominare netă a românilor (90,85%), alături de care se mai întâlnesc romii (3,9%, în special în județele Călărași, Giurgiu, Dâmbovița și Ialomița, unde ajung până la 7%), dar și unele comunități mai mici de bulgari (Dâmbovița), turci (Călărași), ruși-lipoveni (Ialomița).

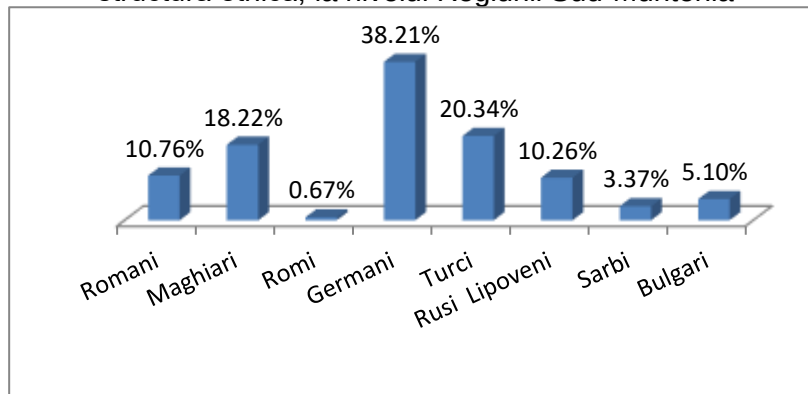
Dacă din totalul populației sub 24 ani, grupa de vârstă analizată (20-24 ani) deține în medie 25%, se remarcă ponderi mai mari (30%) la etnicii bulgari, în timp ce valorile cele mai mici sunt caracteristice romilor (18,7%).

În ceea ce privește nivelul studiilor, cea mai mare parte a populației a absolvit învățământul secundar (65,8%), urmat de învățământul primar (16,8%) și cel superior (10,5%), în timp ce fără școală absolvită sunt 3,7%, iar persoanele analfabete reprezintă 2% din totalul populației (se detașează ponderea ridicată în rândul romilor -13%).

Având în vedere doar populația care a absolvit o instituție de învățământ superior, se remarcă diferențieri semnificative în funcție de structura etnică. În Regiunea Sud-Muntenia, românii absolvenți de învățământ superior dețin o proporție de 10,8% (din totalul populației de români cu

vârste de peste 10 ani), fiind depășiți de maghiari (18,2% din totalul etnicilor maghiari), romii înregistrând doar 0,7% (din totalul populației de etnie romă). Analiza la nivel de județe oferă informații semnificative. Astfel, proporția românilor absolvenți de studii superioare este mai mare în Argeș și Prahova (14%) și mai mică în Călărași, Giurgiu și Teleorman (7%), etnicii maghiari păstrează aproximativ aceleași procente în toate județele, în timp ce romii au un procent mult mai mare în Prahova (2%), iar în toate celelalte județe sunt sub media regiunii. Dintre celelalte etnii, mai puțin numeroase, se remarcă unele cu proporțiile cele mai mari de absolvenți de studii superioare (germanii 38%, turcii 20%), dar și altele cu proporții mai reduse (rușii-lipoveni 10%, bulgarii 5,1% și sârbii 3,3%).

Fig. 5. Proporția absolvenților de învățământ superior, după structura etnică, la nivelul Regiunii Sud-Muntenia

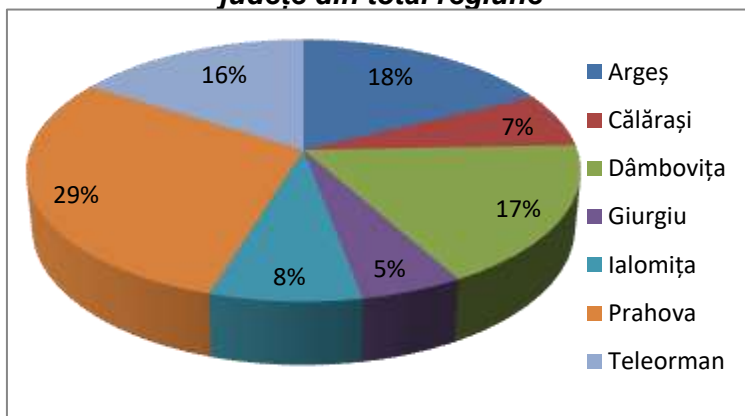
2.1.5. Mișcarea migratorie

Un factor important al modificării structurii demografice la nivelul regiunii Sud Muntenia este *emigrația (definitivă și temporară)*.

Astfel, din grupa de vârstă 20-24 ani, se remarcă un număr de 2154 persoane care și-au schimbat definitiv domiciliul (prin mutarea în alte județe, în special cele limitrofe), în perioada 1992-2016. Dintre județe, valori mai mari cunosc Prahova (631 persoane), Argeș (381 persoane), Dâmbovița (377 persoane) și Teleorman (344 persoane), în timp ce valorile cele mai mici apar în Ialomița (165 persoane), Călărași (144 persoane) și Giurgiu (112 persoane). Această tendință este pregnantă începând cu anul 2011.

În ceea ce privește emigrația temporară, doar în perioada 2012-2016, pentru aceeași grupă de vârstă, un număr mediu de 4715 persoane au părăsit temporar județele de domiciliu. Dacă

Fig. 6. Ponderea emigranților definitivi (%), al nivel de județe din total regiune

exista o tendință de diminuare treptată a emigrației temporare, în anul 2015 a fost o creștere spectaculoasă (cu 27%), care a devenit mult mai pregnantă în anul următor, 2016 (cu 21,3%). Pe județe, cele mai multe plecări temporare s-au înregistrat în Prahova (1153 persoane) și Argeș (898 persoane), la polul opus fiind Giurgiu (425 persoane), Ialomița (429 persoane) și Călărași (467 persoane).

2.1.6. Nivelul de trai

Deși rata sărăciei din regiunea Sud-Muntenia a scăzut continuu și semnificativ în perioada 2007–2016, se observă totuși valori mari ai indicatorilor cu semnificație.

Rata deprivării materiale severe a scăzut de la 43,6%, în 2007, la 33,2%, în 2011, și 26,8% în 2015, datorită creșterii protecției sociale și a cheltuielilor cu asigurările. În anul 2016, se remarcă totuși o ușoară creștere, până la valoarea de 27,5% (Regiunea Sud-Muntenia este penultima din țară, fiind departe de media națională de 23,8%).

O treime dintre copii (34%) trăiesc în sărăcie relativă, procentul fiind într-o ușoară creștere începând din anul 2008. Mai mult, în timp ce rata sărăciei pentru populația totală a scăzut (deși doar ușor) în acești ultimi ani, rata sărăciei în rândul copiilor a crescut cu aproximativ 1%.

În ceea ce privește *rata riscului de sărăcie și excluziune socială*, în regiune valorile au scăzut de la 52% în 2007, la 43,5% în 2011, chiar 42% în 2013, a atins nivelul de 43,5% în 2015, pentru ca în anul 2016 să atingă cel mai redus prag, de 41,2%. La nivel național, regiunea se încadrează la mijloc, comparativ cu celelalte regiuni, dar este mai mare cu circa 6% decât media la nivel național (38,8%).

De asemenea, sărăcia afectează în mod acut anumite grupuri demografice, care includ minorități etnice (cei mai defavorizați sunt românii).

Nivelul de trai se reflectă și în analiza nivelului veniturilor (3200 lei) și a cheltuielilor (2646 lei) totale medii lunare pe o gospodărie. Dacă ne raportăm la valorile medii lunare pe o persoană, veniturile ajung la 1202 lei, în timp ce cheltuielile ating 994 lei.

2.1.7. Prognoze demografice

În analiza proiecțiilor demografice se iau în considerare câțiva factori principali: *fertilitatea, mortalitatea și migrația*.

După anul 1989, criza demografică a început să se manifeste latent. Din păcate, diminuarea segmentului de populație fertilă și a fertilității au o contribuție decisivă la instalarea și perpetuarea declinului demografic. Generațiile mici, născute după 1989 vor ajunge, după anul 2025, să domine populația de vârstă fertilă și numărul de copii pe care îi vor aduce pe lume va fi corespunzător dimensiunii lor. Datele extrase din prognoza demografică realizată de Institutul Național de Statistică pentru anul 2060 indică o tendință acută de îmbătrânire demografică.

În perioada 2014-2060, pentru Regiunea Sud-Muntenia, populația de vârstă (19-23 ani) corespunzătoare universităților se va reduce constant cu circa 4200 persoane (-9,8%) până în anul 2030 și cu 22.000 persoane până în anul 2060 (-88%). Numărul tinerilor în vârstă de 19-23 ani va fi de 42.800 persoane în 2030 și aproximativ 25.000 persoane în 2060.

Pentru anul 2030, la nivel de județe, în regiune se remarcă două tendințe: creștere ușoară cu +1,4% în Călărași, +3,5% în Prahova și +5,5% în Ialomița; scădere mai accentuată în Teleorman (-25,5%), Argeș (-23,6%), Dâmbovița (-14,8%) și Giurgiu (-7,1%).

Pentru anul 2060, la nivel de județe, pentru întreaga regiune este o scădere semnificativă, chiar drastică: mai accentuată în Teleorman (-223%), Giurgiu (-208%), Argeș (-204%), Dâmbovița (-193%) și oarecum mai puțin accentuată în Călărași (-174%), Prahova (-170%) și Ialomița (-143%).

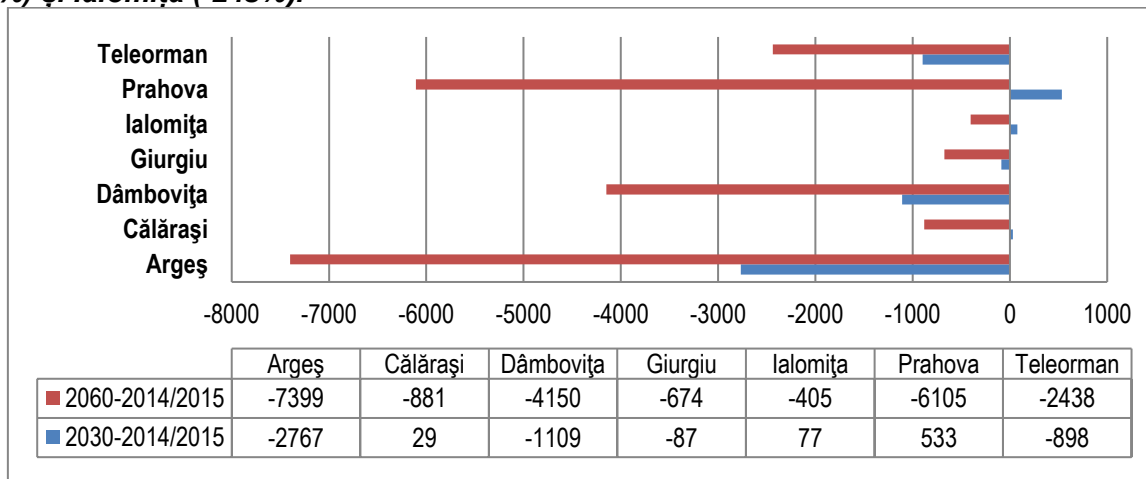
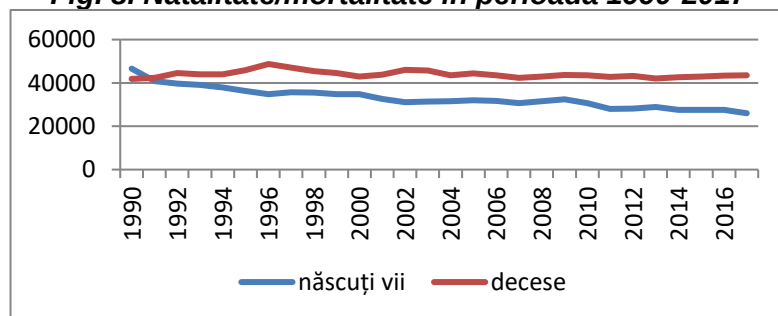

Fig. 7. Proiecția populației în vârstă de 19-23 ani, la orizontul anilor 2030 și 2060

2.2. Implicațiile evoluțiilor și prognozelor demografice pentru învățământul superior

În perioada 1992-2017, populația regiunii Sud-Muntenia s-a diminuat cu circa 340 mii locuitori (cu circa 11%), datorită reducerii activităților economice și implicit a nivelului de trai, precum și în condițiile aderării României la Uniunea Europeană. Astfel, s-a manifestat o scădere a drastică a natalității, la care s-a adăugat o migrație externă semnificativă.

Fig. 8. Natalitate/mortalitate în perioada 1990-2017

Ca urmare a sporului natural negativ al populației, pentru perioada 1990-2017, populația s-a redus cu circa 310.000 locuitori. Diferența de 30.000 locuitori, până la pierderea totală de 340.000 locuitori, este determinat de soldul negativ migratoriu extern.

Mai important este faptul că cea mai mare pondere a

populației care a părăsit țara este reprezentată de populația activă din punct de vedere economic (20-59 ani), dar în special de populația tânără (20-39 ani).

În aceste condiții (plecarea persoanelor tinere și eventual împreună cu copiii lor) populația de vârstă școlară rămasă în țară s-a diminuat simțitor.

Scăderea natalității și emigrația au determinat, pe de o parte, reducerea semnificativă a numărului populației, iar pe de altă parte, modificări în evoluția pe grupe de vârstă a populației rezidente.

Pentru învățământul superior, este importantă o analiză a evoluției demografice pe grupe de vârstă școlară, deoarece efectele se vor propaga eșalonat în toate grupele de vârstă, prin reducerea treptată a numărului de elevi/studenti.

Astfel, populația de 0-4 ani a scăzut de la 241,6 mii în anul 1992 la 137,6 mii în anul 2017, adică o reducere de aproape 43%. Practic, o diminuare aproape la jumătate a populației din această grupă de vârstă arată un viitor demografic destul de sumbru, deoarece aceste scăderi drastice de efective se vor propaga eșalonat asupra grupelor de vârstă următoare, generând o reducere treptată și a efectivelor acestora, adică populație aferentă învățământului primar și gimnazial.

Populația de 5-9 ani (învățământ primar) a scăzut de la 247,1 mii în anul 1992 la 157,5 mii în anul 2017, adică cu 36%, iar populația de 10-14 ani (învățământ gimnazial), a scăzut de la 270 mii în anul 1992 la 164 mii în anul 2016, cu circa 39%. Scăderea rapidă a populației din grupa de vârstă 0-4 ani, din perioada 1990-1995, s-a repercutat decalat către grupa de vârstă 5-9 ani, începând din anul 2000. În continuare, din anul 2010, grupa de vârstă de 10-14 ani va resimți această evoluție descendentă. Populația de 15-19 ani (învățământ liceal și profesional) a scăzut de la 288,9 mii în anul 1992 la 170 mii în anul 2016, cu circa 41%.

Transmiterea în cascadă a scăderii populației pe grupe de vârstă, pentru perioada 1992-2017, este redată în tabelul următor. Se observă nivelurile ridicate ale numărului populației de vârstă școlară de la care s-a plecat (anul 1992), pierderile constante (pe perioade de câte 5 ani), modul de transmitere pe generații/grupe de vârstă și nivelurile destul de scăzute la care s-a ajuns în anul 2017.

Tabel 1

Pierderile populației de vârstă școlară, pe grupe de vârstă

Grupa de vârstă (ani)	Pierdere până la anul de stabilizare față de anul 1992 (%)	Populația de vârstă școlară în regiunea Sud-Muntenia (mii persoane)						Pierdere până în anul 2017 față de anul de stabilizare (%)
		1992	1997	2002	2007	2012	2017	
0 - 4	26,5	249,6	183,6	172,2	163,2	158,8	138,2	24,8
5 - 9	24,6	243,1	248,6	183,5	171,8	163,5	159,2	13,3
10 - 14	33,4	275,8	242,8	248,7	183,7	172,0	164,1	10,7
15 - 19	36,3	288,7	274,6	242,6	246,0	184,1	171,5	6,9

Sursă: INSSE

Urmărind datele prezentate, se remarcă o reducere drastică a efectivelor de vârstă școlară (cu până la 35-45% față de anul 1992). Învățământul preuniversitar deja a resimțit din plin această evoluție negativă, în prezent asistând la o recalibrare/reasezare a unităților școlare (gimnaziale și liceale), cu consecințe sociale evidente. Dacă în anul 1992, sistemul de învățământ preuniversitar din Regiunea Sud-Muntenia școlariza efective de circa 700 mii copii, în prezent

efectivele abia dacă depășesc 400 mii copii. În plus, se pare că singura pârgă de reglare a evoluției populației de vârstă școlară este rata natalității.

Grupa de vârstă 20-24 ani, în care se desfășoară învățământul universitar, a înregistrat o evoluție asemănătoare grupelor de vârstă premergătoare, dar cu scăderi mai lente. Astfel, în anul 2002, pierderea din efectivele de 10-14 ani din anul 1992 a fost de numai 4,1 mii persoane, iar pierderea până în anul 2007 din populația de 5-9 ani a anului de referință s-a situat în jurul cifrei de 3,8 mii de persoane. Aceste procente relativ reduse (1,5%) de pierderi de efective de populație în vârstă de 20-24 ani au asigurat învățământului superior o cifră oarecum constantă de candidați și ulterior studenți.

Abia după aderarea României la Uniunea Europeană (anul 2007) și în perioada următoare, plecarea masivă din țară a populației tinere s-a repercutat mai mult și asupra populației din grupa de vârstă de 20-24 ani, care se adaugă deja tendinței de diminuare a numărului populației prin scăderea natalității.

Preluând propagarea evoluției descendente a numărului populației de 0-4 ani, grupa de vârstă de 20-24 ani specifică învățământului superior a înregistrat o diminuare cu circa 157 mii persoane (față de anul 1992), adică 46,5%, cea mai pregnantă reducere dintre grupele de vârstă analizate până acum.

Tabel 2

Pierderea de populație din grupa de vârstă 20-24 ani, raportată la celelalte grupe de populație școlară

Grupa de vârstă (ani)	Populația de vârstă școlară în regiunea Sud-Muntenia (mii persoane)					
	1992	1997	2002	2007	2012	2017
0 – 4	249,6	183,6	172,2	163,2	158,8	137,6
5 – 9	243,1	248,6	183,5	171,8	163,5	157,5
10 – 14	275,8	242,8	248,7	183,7	172,0	163,9
15 – 19	288,7	274,6	242,6	246,0	184,1	170,0
20 – 24	338,0	282,5	271,7	239,2	242,4	178,0

Sursă: INSSE

În perioada 1992-2017, în cei 25 de ani, populația tânără (cu vârsta de 0-24 ani) s-a redus cu aproximativ 600 mii persoane, scăzând și ponderea acestora în totalul populației regiunii, de la 39% în anul 1992 la 25% în prezent.

Tabel 3

Structura populației pe grupe de vârstă, în perioada 2008-2017

Grupe de vârstă	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
10-14 ani	5,3	5,2	5,2	5,1	5,1	5,1	5,0	5,0	5,0	5,1
15-19 ani	6,5	6,1	5,6	5,6	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3
20-24 ani	7,5	7,8	7,9	7,5	7,1	6,6	6,2	5,7	5,7	5,5
25-64 ani	54,6	54,8	55,3	55,7	56,3	56,9	57,3	57,5	57,3	57,3
65 ani și peste	16,3	16,3	16,3	16,3	16,4	16,5	16,8	17,2	17,4	17,7

Sursă: INSSE

Dacă în anul 2008 populația din grupele de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani reprezentau 6,5% și respectiv 7,5% din populația regiunii, în anul 2017 ponderea acestora a scăzut la 5,3% și respectiv 5,5%. În schimb, populația în vârstă de 65 ani și peste deține în anul 2017 o pondere de 17,7% față de 16,3% în anul 2008. În ceea ce privește populația activă din punct de vedere economic, din grupa de vârstă 25-64 ani, ponderea a crescut în cei 10 ani cu 2,7%.

Ca urmare a celor arătate mai sus, rata de dependență a persoanelor în vârstă calculată ca raport între populația de 65 ani și peste și populația din grupa de vârstă 20-64 ani a crescut de la 26,1% în anul 2008 la 28,2% în anul 2017. Această creștere a ratei de dependență, care în viitor va fi mult mai pronunțată, pune deja în discuție sustenabilitatea sistemelor de securitate socială.

În perioada următoare, această scădere a populației tinere se va răsfrânge asupra populației școlare și ulterior asupra celei active din punct de vedere economic și, prin urmare,

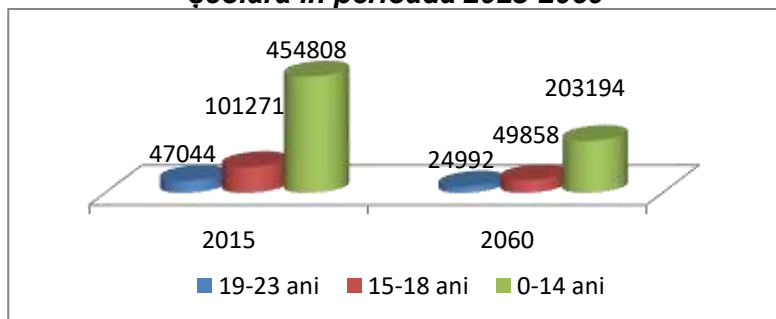
asupra potențialului economic al țării. Deosebit de importantă este analiza unei prognoze, pe o perioadă mai scurtă (până în anul 2030) sau medie (până în anul 2060), care oferă o imagine asupra evoluției populației de vârstă școlară, dar și activă economic. În baza acestor evoluții se elaborează strategii pe termen scurt și mediu în domeniul învățământului (preuniversitar și universitar), și al dezvoltării economice.

Prognozele diferă unele de altele ca urmare a ipotezelor avute în vedere la elaborarea lor. Prin urmare toate prognozele conturează evoluții probabile și nu evoluții certe. Totuși, pe termen scurt și mediu prognozele demografice sunt destul de sigure, deoarece populațiile mari au inerții mari, cu excepția cazurilor în care intervin modificări neașteptate în fluxurile migratorii.

În ceea ce privește Regiunea Sud-Muntenia, se poate contura ipoteza că fluxurile migratorii puternice și în salturi din perioada 1990-2017 s-au atenuat semnificativ. Așa după cum s-a arătat, deja populația s-a reșezat în anul 2017 pe paliere mult mai scăzute, iar evoluția ei viitoare depinde esențial de rata fecundității și de propagarea în timp a efectelor survenite anterior în efectivele populației tinere.

În următorii 25 de ani populația regiunii va continua să scadă, însă într-un ritm mai lent. Astfel, în anul 2030 față de anul 1990 se va înregistra o pierdere de aproximativ 500 mii locuitori, ceea ce înseamnă o pierdere de peste 15-25% din efective.

Fig. 9. Evoluția comparativă a populațiilor de vârstă școlară în perioada 2015-2060

Pe grupe de vârstă, în perioada 2015-2060 pierderile de populație de vârstă școlară sunt:

- 251,6 mii persoane în grupa de vârstă 0-14 ani;
- 51,4 mii persoane în grupa de vârstă 15-18 ani;
- 22,0 mii persoane în grupa de vârstă 19-23 ani.

Pierdere cumulată pe grupele de vârstă, care se suprapun peste ciclurile învățământului

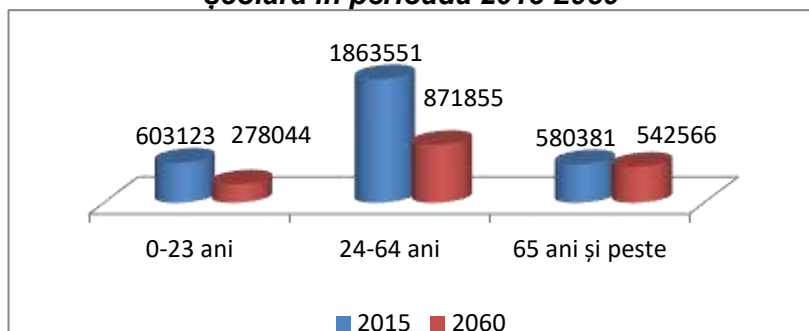
preuniversitar, este de 300 mii persoane, la care se adaugă cei care se suprapun peste învățământul universitar.

După cum am menționat deja, efectivele populației de 0-4 ani avansează în timp spre efectivele de vârstă superioară, până la grupa de 19-23 ani. Spre exemplu, populația în vârstă de 0-4 ani în 2015 va evolua spre populația de 19-23 ani în anul 2040. Principala concluzie care se desprinde de aici este necesitatea alinierii întregului sistem de învățământ (mai întâi cel preuniversitar, apoi cel universitar) la evoluția populației de 0-4 ani cu o întârziere de 5 ani.

În ceea ce privește populația din grupa de vârstă 19-23 ani care se suprapune în mare parte

peste limitele oficiale de vârstă ale învățământului universitar, se constată o scădere continuă. Cea mai mare parte din această scădere de efective în populația de 19-23 ani se va produce până în anul 2020. După acest an nivelul efectivelor din această grupă de vârstă se va stabili oarecum. Prin

Fig. 10. Evoluția comparativă a populațiilor de vârstă școlară în perioada 2015-2060

urmare, orice strategie ce se va dezvolta în domeniul învățământului superior trebuie să țină cont de această nouă realitate.

Contractia învățământului superior va fi considerabilă, iar concurența pe piața serviciilor educaționale acerbă. S-ar putea ca aceasta să reprezinte o șansă pentru învățământul superior românesc, în sensul creșterii calității instruirii universitare.

Trecând la populația activă din punct de vedere economic din grupa de vârstă 19-64 ani, aceasta va scădea. Economia României va dispune de un potențial uman redus, care nu poate fi compensat în dezvoltarea economică decât printr-o creștere de productivitate. Rămâne de văzut

dacă învățământul, noile tehnologii și investițiile vor asigura premisele unei astfel de creșteri. Evoluția de până acum nu este încurajatoare și, dacă privim viitorul prin prisma ei, acesta pare nesigur.

Dacă celelalte categorii de populație înregistrează conform prognozei diminuări de efective, singura grupă de populație care crește ca pondere (pentru că din punct de vedere numeric se înregistrează tot o descreștere) este cea cuprinsă în grupa de vârstă 65 de ani și peste. În anul 2015, ponderea acestei categorii de populație este de 19%, iar în anul 2060 va ajunge la 32,1%, în condițiile în care populația activă va scădea.

Consecințele unei astfel de evoluții demografice sunt mai bine puse în evidență de modificarea structurii populației pe grupe de vârste.

Până în anul 2060, față de anul 2015, ponderea populației tinere (0-23 ani) se va reduce de la 19,8% la 16,4%, iar a populației active din punct de vedere economic de la 61,1% la 51,5%. În schimb, ponderea populației de 65 de ani și peste va crește de la 19% la 32%. Această modificare de structură evidențiază un proces accelerat de îmbătrânire a populației și a creșterii ratei de dependență a persoanelor în vârstă. Această rată înaltă de dependență a persoanelor în vârstă este de-a dreptul alarmantă. Gravitatea situației este și mai bine pusă în evidență dacă rata de dependență s-ar calcula în raport cu populația ocupată. Niveluri atât de ridicate ale ratelor de dependență pun serios în discuție sustenabilitatea sistemelor de securitate socială.

În concluzie, deja universitățile au resimțit această scădere a numărului de candidați, accentuată și de faptul că o bună parte de absolvenții de licee românești optează să se îndrepte spre universități străine. În aceste condiții, universitățile din regiune și-au recalibrat cifra de școlarizare și politica de dezvoltare academică la noile realități demografice: diminuarea numărului general de studenți; renunțarea la anumite specializări considerate mai puțin atractive; adoptarea unei politici mai prudente privind dezvoltarea corpului profesoral etc.

Putem afirma că s-a trecut de la faza de expansiune a universităților la o fază care trebuie să aibă în prim plan asigurarea unor servicii academice de calitate, care poate avea consecințe directe asupra creșterii pregătirii absolvenților și viitorilor angajați.

3. Profilul economic al Regiunii Sud-Muntenia din perspectiva învățământului superior

Activitățile economice din regiunea Sud Muntenia se corelează în mod pregnant cu politicile educaționale și cele demografice. În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, învățământul superior din regiune trebuie să aibă în vedere modificările ivite în dezvoltarea locală, dar să urmărească și fluxul demografic spre alte regiuni și mai ales spre alte țări europene.

Pe fondul crizei economice mondiale, se remarcă o diminuare pregnantă a activităților economice, remarcându-se declinul sau restructurarea întreprinderilor mari, dar și o înființare a întreprinderilor mici și mijlocii.

Deși există o concentrare a activităților industriale și serviciilor în centrele urbane din regiune, în prezent se tinde spre o extindere a activităților din industria textilă și alimentară, precum și a activităților turistice către spațiile rurale.

3.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor economice

În cadrul regiunii Sud-Muntenia, pentru impulsivitatea dezvoltării economice și urbane, întreaga activitate este structurată în jurul a două centre de polarizare:

(1) Ploiești – pol de creștere. Include o arie cu profil dominant industrial, ce concentrează principalele centre industriale și de servicii din regiune: municipiul Ploiești, orașele Băicoi, Boldești-Scăieni, Plopeni și 10 comune; o suprafață de 60.000 ha și 350.000 locuitori. Ponderea cea mai mare, din cifra de afaceri, revine industriei extractive și de prelucrare a petrolului, activitate de tradiție în acest spațiu, urmată de industria echipamentelor industriale, alimentară, de băuturi și tutun. În apropiere este un renumit centru viticol (Valea Călugărească). De asemenea, aici sunt prezenți cei mai importanți retaileri din domeniul comerțului de pe piața românească.

(2) Pitești – pol de dezvoltare. Concentrează activități din cadrul industriei construcțiilor de mașini (Mioveni) și motoarelor, dar și din industria petrochimică, alături de industria alimentară și a băuturilor.

Mai există o concentrare a activităților industriale și terțiare la nivelul reședințelor de județ (Târgoviște, Alexandria, Călărași, Slobozia, Giurgiu), precum și zone extrem de întinse cu suprafețe de culturi agricole (în sudul regiunii). Se mai poate adăuga o tendință de apropiere a

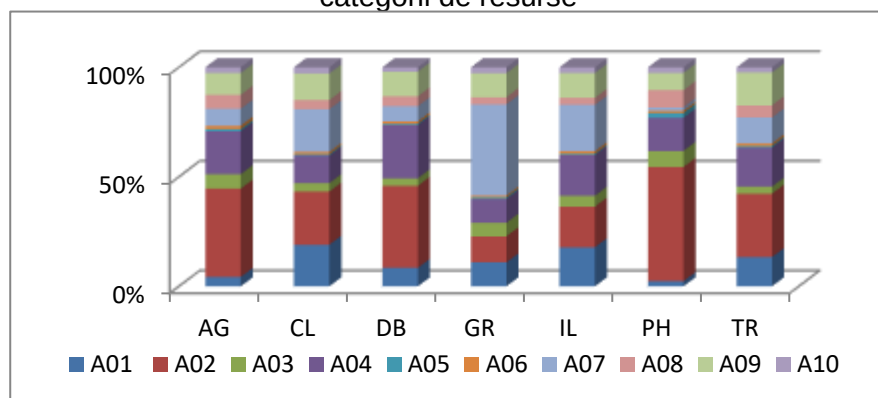
dependenței economice de municipiul București, la nivelul unor comune și orașe din județele Dâmbovița, Giurgiu și Călărași.

3.1.1. Produsul intern brut

Un prim indicator al activității economice, produsul intern brut (PIB) oferă o imagine a gradului de dezvoltare a unei regiuni/unui județ. Astfel, având în vedere perioada 2008-2015, se remarcă o creștere constantă a valorii absolute – la nivelul regiunii Sud-Muntenia - de la 67,5 mld. lei (2008), la 73,6 mld. lei (2011) și la 86,6 mld. lei (2015), cu o medie de 2,7 mld. lei anual, mult mai accentuată în ultimii trei ani.

Tendința de creștere, din perioada 2008-2015, se păstrează în general și la nivel de județe, dar cu diferențieri semnificative: Giurgiu (cu circa 75%), Ialomița, Prahova, Călărași și Dâmbovița (cu circa 31-35%), Teleorman (15%) și Argeș (10%). Ca ponderi în totalul regiunii, doar două județe

Fig. 12. Structura VAB (valoarea adăugată brută) la nivel de județe, pe categorii de resurse

Sursa: INSSE

(Prahova și Argeș) concentrează peste 54% din PIB, în timp ce la polul opus se situează județele Călărași, Ialomița și Giurgiu (toate trei însumând 22% din PIB-ul regional).

În analiza dispa-rităților regionale, se utilizează PIB per locuitor, care s-a plasat pe un trend ascendent în perioada 2012-2015.

Prin raportare la media

națională, este o evoluție ușor contradictorie (81-82% în perioada 2005-2011, 76-79% în 2012-2013, un maxim de 84,2% în 2014 și din nou o scădere la 79% în anii 2015-2016). Din punct de vedere al acestui indicator, regiunea Sud-Muntenia ocupă locul 6 la nivel național.

Evoluția indicelui de disparitate a PIB/locuitor implică diferențieri apreciable în ceea ce privește dezvoltarea economică a județelor. În prezent, doar județul Prahova se regăsește printre cele mai dezvoltate județe din țară, cu un indice de disparitate față de nivelul național de 105%, în timp ce toate celelalte județe se situează sub media națională, dintre care județul Teleorman este printre cel mai puțin dezvoltate județe din țară, având un indice de 54,7% din media națională.

În ceea ce privește valoarea adăugată brută (VAB), regiunea Sud-Muntenia se plasează pe locul al doilea la nivel național, cu o pondere de circa 12,1% din valoarea la nivel de țară. Deși VAB-ul regional a crescut cu 25% în perioada 2008-2015, se păstrează aproape constante contribuțiile principalelor ramuri de activitate: 38% industria⁹⁴; 17% comerțul; 10% tranzacții imobiliare; 10% administrație publică, învățământ și sănătate, etc.

De-a lungul timpului, ponderile principalelor sectoare de activitate au avut evoluții diferite. Astfel, în perioada 2009-2010, sectoarele Industrie și Agricultură au înregistrat creșteri (cu 7-15%), în timp ce sectoarele Comerț și Tranzacții imobiliare au înregistrat diminuări (cu 15-23%). În perioada 2011-2012, sectoarele Construcții și Comerț au cunoscut o creștere (cu 75%, respectiv 25%), în timp ce sectoarele Industrie și Agricultură au înregistrat diminuări (cu 20-25%). În perioada 2013-2015, tranzacțiile imobiliare s-au revigorat, crescând cu 45%, alături de Comerț (în creștere cu 23%). Se constată unele evoluții alternante, rezultat direct al schimbărilor pe termen scurt din economia regiunii, precum și a fluxului de investiții în diverse sectoare economice.

⁹⁴ A01 – agricultură, silvicultură și pescuit; A02 – industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare; A03 – construcții; A04 – comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante; A05 – informații și comunicații; A06 – intermediari financiare și asigurări; A07 – tranzacții imobiliare; A08 – activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport; A09 – administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială; A10 – activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii.

La nivel județean, ponderea principalelor ramuri de activitate înregistrează valori ușor diferențiate. Astfel, dacă în Prahova aportul industriei este de 52% la constituirea VAB, în Argeș 40%, în Dâmbovița 37%, pentru ca în Giurgiu 12% și Ialomița 19% să fie extrem de reduse. Comerțul ajunge la ponderi semnificative în Dâmbovița (24%), Argeș (20%), Ialomița (19%) și Teleorman (18%), iar valorile cele mai reduse se remarcă în Giurgiu (11%). Activitățile agricole sunt dominante în Călărași (19%) și Ialomița (18%), în timp ce în Prahova (2%) și Argeș (4%) au ponderi extrem de reduse. Tranzacțiile imobiliare concentrează ponderi importante în Giurgiu (41%) și Ialomița (21%).

Astfel, se poate stabili o grupare a județelor: Prahova, Argeș și Dâmbovița, cu activități predominant industriale și comerciale; Călărași, Ialomița, Giurgiu și Teleorman, cu activități predominant agricole.

Contribuția celor 7 județe la formarea VAB-ului (valoarea adăugată brută) regional pune în evidență un decalaj evident în ceea ce privește performanța economică a județelor din nordul regiunii specializate în industrie, în comparație cu cele din sudul regiunii influențate mai mult de evoluția sectorului agricol. Astfel, se detașează județele Prahova și Argeș care au realizat 32,5% și respectiv 22% din valoarea regională, în timp ce județele Giurgiu, Ialomița și Călărași, cu o populație mai puțin numeroasă, au contribuit cu circa 7,5% fiecare la valoarea regională.

Tranziția regiunii Sud-Muntenia de la o economie bazată pe producție spre o economie bazată pe servicii este încă în curs de realizare. Unele sectoare de activitate, precum industria și agricultura, au contribuții peste valoarea medie la nivel național (37,7% față de 27,4%, respectiv 7,7% față de 4,8%), conturând practic profilul economic al regiunii, prin sporirea importanței celor două sectoare la nivelul economiei regionale.

3.1.2. Specializarea funcțională

Regiunea Sud Muntenia are un important potențial de dezvoltare economică, diferențiat între nordul și sudul regiunii.

Trăsătura esențială a regiunii Sud Muntenia este reprezentată de împărțirea acesteia în două zone (sub-arii) cu caracteristici geografice și socio-economice diferite. Partea de nord a regiunii (județele Argeș, Dâmbovița, Prahova) se caracterizează printr-un grad ridicat de industrializare, Prahova deținând locul I pe țară în ceea ce privește producția industrială. Partea sudică a regiunii (județele Teleorman, Giurgiu, Ialomița, Călărași) este o zonă tradițional subdezvoltată, dar cu întinse suprafețe agricole, care pot sta la baza dezvoltării unei agriculturi specializate pe anumite tipuri de culturi, corespunzătoare condițiilor pedologice din regiune.

Specializarea funcțională a zonei de nord

Județul **Argeș** dispune de o economie dezvoltată și diversificată, industria deținând rolul principal în economia acestuia. Structura industrială este diversificată, cele mai reprezentative ramuri fiind: industria chimică (producția de produse chimice și petrochimice; producția articolelor din cauciuc și mase plastice); industria lianților (fabricarea elementelor de ciment, beton și ipsos); industria metalurgică și a construcțiilor metalice; industria construcțiilor de mașini, utilaje, echipamente, motoare electrice (cel mai important producător de automobile din țară – Dacia, la Mioveni); industria de confecții; industria pielăriei; industria lemnului și a mobilei (cel mai mare producător de mobilă din țară se află la Pitești); industria alimentară (morărit și panificație; prelucrarea cărnii; prelucrarea laptelui).

Județul **Dâmbovița** are o economie bazată în principal pe activitățile industriale, între care se remarcă unele domenii cu o specializare mai evidentă: industria de armament; industria metalurgică; producția de echipamente electrice, prelucrarea cauciucului, maselor plastice și altor produse din minerale nemetalice; fabricarea și repararea mașinilor și utilajelor, construcțiile metalice; industria lemnului; industria chimică; industria alimentară; industria textilă.

Județul **Prahova** este reprezentat de o industrie complexă și diversificată. Cea mai mare pondere în producția industrială o deține ramura prelucrării petrolului brut (benzină, motorină, păcură, uleiuri minerale), constituind o activitate de tradiție, la Ploiești fiind pusă în funcțiune prima rafinărie de petrol în anul 1856. Alte activități industriale semnificative sunt: industria construcțiilor de mașini și echipamente (utilaj petrolier, minier și chimic, rulmenți, echipamente și piese de schimb); industria textilă și a produselor textile; industria materialelor de construcție; industria sticlei; detergenți; industria mobilei; industria cartoanelor.

Specializarea funcțională a zonei de sud

Județul **Călărași** se remarcă prin rolul important al agriculturii în ceea ce privește ramurile economiei. Producția vegetală este orientată cu precădere spre cultura cerealelor (locul I la nivel regional privind producția de orz și orzoaică; locul II la nivel regional privind producția de grâu și secară), plantelor uleioase (locul III la nivel regional la producția de floarea soarelui) și plantelor de nutreț.

Județul **Giurgiu** este un județ preponderent agricol, predominante fiind culturile de grâu, porumb, floarea soarelui, orz și orzoaică, soia și rapiță. Există, de asemenea, o tradiție în cultivarea și prelucrarea viței de vie în comuna Greaca, cu o anumită specializare în producția strugurilor de masă.

Județul **Teleorman** este specializat în producția agricolă, cultivându-se cu precădere cereale (cu precădere porumb), leguminoase pentru boabe, plante uleioase (în special rapiță) și plante de nutreț.

Județul **Ialomița** cuprinde suprafețe arabile destul de întinse (locul III la nivel regional), remarcându-se prin culturi de cereale și floarea soarelui.

Zone defavorizate

În regiunea Sud-Muntenia se pot identifica și anumite zone defavorizate datorită unor caracteristici geografice:

- zone montane – cu o limitare semnificativă a posibilităților de utilizare a terenurilor, caracterizate de o creștere apreciabilă a costurilor de exploatare a terenurilor agricole, ca urmare a unor constrângeri naturale (condiții climatice nefavorabile, existența unor pante abrupte). Ocupă o suprafață relativ redusă (10% din totalul regiunii), în nordul județelor Argeș, Dâmbovița și Prahova. Predomină creșterea animalelor în mici exploatați individuale. Există anumite premize ale dezvoltării turismului.

- zone defavorizate de condiții naturale specifice – caracterizate de apariția unor intense fenomene de uscăciune și secetă, care se suprapun peste unele terenuri nisipoase, fiind astfel afectate recoltele. Se întâlnesc în areale din județele Ialomița și Prahova.

- zone monoindustriale – specifice perioadei comuniste, în care unele dintre localități erau dependente de un singur agent economic. După anul 1989, pe fondul restrângerii activității sau chiar închiderii acestora, unele localități au fost cele mai afectate de procesul de restructurare economică, ducând la apariția unor probleme sociale grave în ariile aferente localităților: Mizil, Plopeni, Urlați, Valea Călugărească, Șotânga, Costești, Stoienești și Câmpulung Muscel – din județele nordice, dar și a unora din județele sudice: Turnu Măgurele, Zimnicea, Alexandria, Videle, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Slobozia și Fetești. Probleme economico-sociale au apărut și în localitățile rurale axate pe industria extractivă, localizate în zona Subcarpaților, unele (Filipești de Pădure și Ceptura) fiind declarate în trecut zone defavorizate, pentru a încuraja investițiile din aceste zone, prin acordarea unor avantaje fiscale. Din păcate aceste măsuri au avut un impact redus asupra situației economico-sociale a localităților respective, acestea necesitând încă acțiuni ample de revigorare economică și socială.

3.1.3. Potențialul de dezvoltare

Regiunea Sud-Muntenia are un important potențial de dezvoltare economică, diferențiat între nordul și sudul regiunii. Astfel, în nord există importante resurse de subsol reprezentate de zăcămintele de țiței și gaze naturale, cărbuni, sare, etc a căror prelucrare și comercializare poate crește valoarea adăugată din regiune. De cealaltă parte, în sudul regiunii există suprafețe agricole întinse, care pot sta la baza dezvoltării unei agriculturi specializate pe anumite tipuri de culturi, corespunzătoare condițiilor pedologice din regiune.

Contribuția industriei la crearea PIB regional este de peste 30%, în special prin aportul întreprinderilor din industria chimică și petrochimică (județele Prahova și Argeș), mașini, echipamente și mijloace de transport, materiale de construcție (Prahova, Argeș și Dâmbovița), textile, confecții și alimentară. Orașele Ploiești, Pitești și Târgoviște se manifestă ca poli de dezvoltare și ca centre de polarizare pentru noi activități industriale, în afara celor tradiționale existente, inclusiv a investițiilor străine. În regiune există parcuri industriale, științifice și tehnologice, turistice și de agrement (o treime din numărul total de parcuri existente în România), majoritatea dintre acestea fiind localizate în județul Prahova.

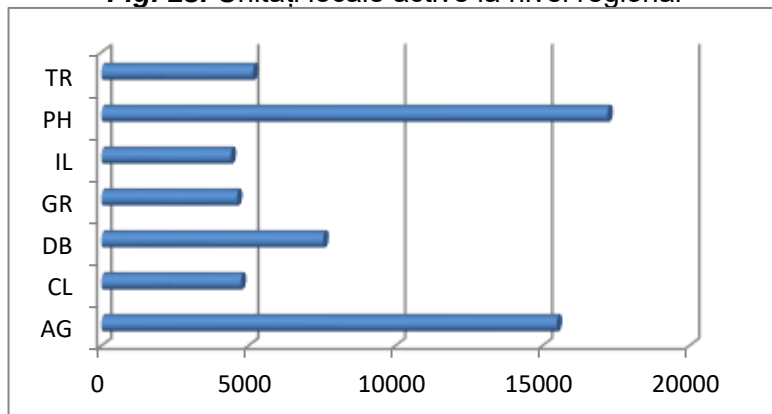
Potențialul agricol al regiunii în general și al părții sudice în special este deosebit de ridicat (71,1% din suprafața totală reprezentată de suprafețe agricole, din care 80,2% terenuri arabile).

În regiune s-au realizat importante investiții străine directe: Renault – Pitești, Holcim – Câmpulung Mușcel, Samsung COS – Târgoviște.

Potențialul turistic al regiunii Sud, valorificat într-un mod adecvat și ținând cont de principiile durabilității, poate contribui esențial la dezvoltarea economică și socială a regiunii. Cele mai importante areale cu potențial turistic sunt: (1) stațiunile montane de pe Valea Prahovei-masivul Bucegi, localitățile turistice și parcurile naturale situate în Munții Bucegi și Munții Piatra Craiului; (2) stațiunile balneoclimaterice din regiune (Slănic Prahova, Vălenii de Munte, Pucioasa); (3) Dunărea, al cărui potențial poate fi valorificat ca o alternativă la turismul montan din nordul regiunii.

3.1.4. Unitățile locale/întreprinderile

Fig. 13. Unități locale active la nivel regional

Sursa: INSSE

Din punct de vedere al activităților economice, numărul unităților locale (întreprinderilor) a cunoscut un regres aproape continuu în ultimii 5 ani, cu o ușoară redresare pentru perioada 2014-2016.

Pe clase de mărime, s-a menținut constant numărul unităților cu sub 250 angajați, diminuându-se semnificativ (cu 30%) cele mari, cu peste 250 angajați. În funcție de activitățile economice, au înregistrat creșteri ale

numărului de unități locale: producția și furnizarea energiei (200%); activitățile culturale și recreative (63%); distribuția apei și gestionarea deșeurilor (53%); transportul și depozitarea (39%); intermedierea financiară și asigurările (39%).

Cei mai mulți angajați sunt în industria prelucrătoare (170.000 persoane, din care 35% în Argeș, 33% în Prahova), activități comerciale (100.000 persoane, din care 31% în Prahova, 25% în Argeș), construcții și activități de servicii (86.000 persoane, din care 36% în Prahova, 26% în Argeș).

Investițiile brute și nete în unitățile locale au înregistrat scăderi la nivel regional, dar cu diferențieri pe domenii de activitate. Spre exemplu, au crescut de 3,5 ori în distribuția apei și gestionarea deșeurilor sau cu 50% în domeniul comunicațiilor.

La nivel județean se mai remarcă și aspecte particulare. Au sporit investițiile în producția și furnizarea de energie (Argeș, Dâmbovița), în domeniul transporturilor și depozitării (Argeș) și în industria extractivă (Giurgiu).

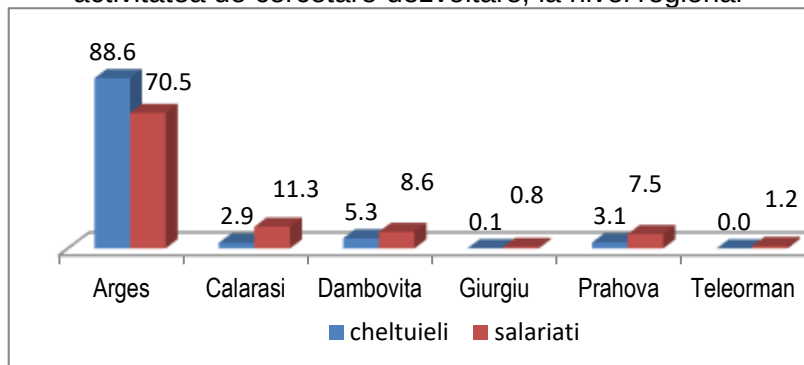
În ceea ce privește întreprinderile nou create, 56,4% din ele sunt fondate de persoane cu studii liceale sau universitare, calificate în domeniu sau cu profesii tehnice. Însă, după un an de la înființare, circa 2/3 dintre acestea rămân active, restul fiind inactive sau deja desființate.

3.1.5. Cercetarea-dezvoltarea și inovația

Dezvoltarea activităților economice este strâns legată de activitățile de cercetare și inovare, care se confruntă în prezent cu o scădere a atractivității pentru tinerii absolvenți, rezultat și al finanțării mult diminuate.

În regiunea Sud-Muntenia, numărul persoanelor angajate în activități de cercetare-dezvoltare a cunoscut fluctuații destul de semnificative în perioada 2008-2016, comparativ cu o anumită stabilitate la nivel național. Astfel, după o perioadă de scădere dramatică până în anul 2011, a urmat un ușor reviriment până în 2013, după care a continuat tendința de diminuare. Astăzi, mai sunt angajate 2836 persoane (din care circa 2000 persoane numai în județul Argeș, care concentrează de altfel și 80% din cheltuielile regiunii). Din total, 58% sunt cercetători și 12% tehnicieni. În județul Ialomița nu există nici o persoană implicată în activități de cercetare-dezvoltare.

Fig. 14. Ponderea (%) cheltuielilor totale și a salariilor din activitatea de cercetare-dezvoltare, la nivel regional

Sursa: INSSE

În ceea ce privește întreprinderile inovatoare, numărul acestora s-a redus de circa 5 ori în perioada 2008-2016, mult mai semnificativ în cazul celor mijlocii. Inovatori de produs apar aproape exclusiv în cazul întreprinderilor mici, în timp ce inovatori de proces sunt majoritare în întreprinderile mijlocii, în special în domeniul industrial.

3.1.6. Prognozele economice

Pornind de la prognoza pe termen mediu 2016-2021 pentru Programul de Convergență se pot stabili unele evoluții ale principalilor indicatori economico-sociali.

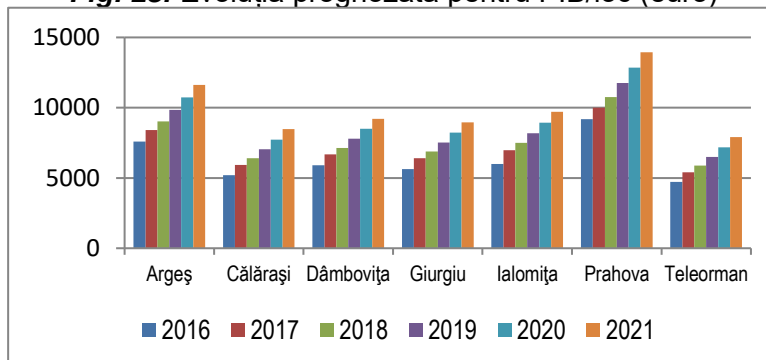
Pentru regiunea Sud-Muntenia, produsul intern brut din economie este așteptat să crească în medie cu 5,6% pe an, în timp ce valoarea adăugată brută va crește diferențiat (construcțiile 7,1%; serviciile 6,1%; industria 4,6%; agricultura, silvicultura, piscicultura 1,2%), ceea ce ar permite o sporire a numărului mediu de salariați cu 3,2% anual.

De asemenea, toate aceste mutații ar produce și o creștere a salariului mediu brut (la 4400 lei/salariat) și net (la circa 2800 lei/salariat), cu aproximativ 7% anual. În consecință, numărul șomerilor înregistrați ar putea scădea cu 25%, rata șomajului ajungând la 4,7%.

La nivel de județe, se estimează o creștere de aproximativ 40% a produsului intern brut, chiar 45% în Teleorman și Giurgiu, cu toate că se vor menține decalaje teritoriale (Prahova 14.600 euro/loc; Argeș 10.000 euro/loc.; Călărași 6900 euro/loc.; Teleorman 6500 euro/loc.). Numărul mediu de salariați va înregistra o creștere de 22-23%, în timp ce rata șomajului se va menține la valori între 3,8% (Argeș și Prahova) și 6-8% (Ialomița și Teleorman). Câștigul salarial mediu net lunar, cu o tendință de creștere, va păstra diferențieri între județe: de la Argeș - 3000 lei și Prahova - 2850 lei, până la Călărași, Ialomița și Teleorman - 2250-2300 lei.

Având în vedere indicii de disparitate, regiunea Sud-Muntenia va înregistra valori de 83% privind PIB/loc. și respectiv 94% privind câștigul salarial mediu net lunar. Totodată, pe un fond prognozat de creștere economică, se păstrează disparitățile teritoriale între județele mai bogate (Argeș, Prahova) și cele mai sărace (Călărași, Ialomița, Teleorman).

Fig. 15. Evoluția prognozată pentru PIB/loc (euro)

Sursa: INSSE

3.2. Implicațiile evoluțiilor și prognozelor economice pentru învățământul superior

În gândirea economică actuală sunt exprimate diferite puncte de vedere în legătură cu creșterea și dezvoltarea economică. Ținând seama de diferitele puncte de vedere cu privire la conținutul

creșterii economice, aceasta poate fi definită ca reprezentând procesul de sporire a dimensiunilor rezultatelor economice, determinat de combinarea și folosirea factorilor de producție și reliefate prin indicatori macroeconomici – produsul intern brut, produsul național brut și venitul național în termeni reali, atât pe total, cât și pe locuitor.

Organizațiile care dețin angajați cu un capital intelectual superior, vor obține venituri remarcabile pe o perioadă îndelungată. Cotidian, se poate observa și analiza bătălia tenace pe care o duc micii și marii investitori pentru a atrage în propria echipă personal cu un nivel ridicat de calificare și educație, care să poată răspunde cerințelor și exigențelor viitoare ale economiei și societății. Cu cât acest tip de organizație devine un fenomen de masă, cu atât societatea respectivă va înregistra un ritm de dezvoltare mai intens.

Capitalul uman constă în acele abilități ale indivizilor, care sunt caracteristice acestora și rămân aceleași în orice mediu social, putând fi valorificate pe piața muncii în schimbul unor resurse economice de orice tip. Practic, capitalul uman este format din capital educațional (abilități dobândite de indivizi în procesul de instruire școlară, dar și în afara acestuia) și capital biologic (abilități fizice ale indivizilor, sintetizate, cel mai adesea, prin starea de sănătate).

Dat fiind faptul că majoritatea cunoștințelor, competențelor, calificărilor se însușesc în școală, prin intermediul procesului instructiv-educativ, educației i-a fost recunoscut rolul determinant pe care-l are în acumularea și dezvoltarea capitalului uman și, în consecință, în dezvoltarea economică a unei țări.

Formarea profesională este direct legată de strategiile de producție pe termen scurt, mediu sau lung ale diverșilor agenți economici, diferă nu numai de la o etapă la alta de dezvoltare a economiei, ci și de la un individ la altul.

Investițiile în educație rămân inefficiente dacă nu sunt însoțite de o strategie de dezvoltare socio-economică adecvată. Devine, astfel, important îndeplinirea și a celorlalte două condiții: stabilitatea mediului socio-economic și politic și un ritm de creștere economică accelerată și existența unei relații directe între venituri, ocupații și nivel de pregătire școlară și profesională.

Principalele caracteristici ale mediului economic românesc sunt:

- inovația tehnologică – acumularea unui volum impresionant de cunoștințe în toate domeniile, creșterea concurenței pe piață impune adoptarea celor mai noi tehnologii;
- instabilitatea ocupațională – angajații sunt forțați să-și schimbe nu numai locul de muncă, ci și profesia.
- reducerea fiscalității – pe termen lung, în condițiile în care concurența va crește, presiunile agenților economici asupra guvernului vor fi tot mai ridicate în scopul reducerii fiscalității.

Aceasta înseamnă că statul va fi nevoit în viitor, fie să se retragă tot mai mult din susținerea serviciilor publice, între care și educația, fie să identifice alte surse de finanțare a acestora.

Ritmul lent al creșterii economice, dificultatea de a crea noi locuri de muncă conduc la o cerere scăzută de forță de muncă, deci de capital uman.

Volumul cheltuielilor cu educația diferă nu numai de la o țară la alta, ci și de la un individ la altul și sunt în măsură să ofere o imagine atât asupra capacității unei țări de a susține dezvoltare capitalului uman, cât și asupra locului pe care-l ocupă acesta în strategiile de dezvoltare pe termen lung.

În România, accesul la educație este garantat prin lege tuturor persoanelor indiferent de sex, naționalitate, religie sau mediu socio-familial de proveniență. A devenit însă evident faptul că, în condițiile unei situații economice deficitare, existența doar a unei legislații favorabile educației rămâne insuficientă.

România a intrat într-un cerc vicios: un nivel de dezvoltare scăzut are ca efect limitarea investițiilor în educație, deci în capital uman, și diminuează calitatea și productivitatea muncii, principalii factori ai creșterii economice.

Un alt aspect legat de finanțarea educației este legat de modul de distribuție a cheltuielilor pe niveluri de învățământ. Investițiile în învățământul superior au un grad mai ridicat de rentabilitate în plan individual decât la nivel de societate, în special prin creșterea veniturilor salariale în viitor astfel că, o mare parte a costurilor cu învățământul superior sunt suportate de către individ.

Pe de altă parte, lipsa educației poate conduce la excluziunea socială a indivizilor; prin excluziune se înțelege procesul de neparticipare pe termen lung la viața economică, civică și socială a unui individ, în cadrul comunității din care face parte. Forma cea mai des întâlnită de excluziune este aceea de pe piața forței de muncă. Astfel, mai multe studii sociologice efectuate la nivel național se referă la faptul că majoritatea indivizilor fără educație nu au lucrat niciodată cu carte de muncă.

Activitățile desfășurate de ei sunt fie în domeniul agriculturii, fie în economia subterană (munci ocazionale, ziliere, care nu presupun o calificare).

În țările dezvoltate, expansiunea învățământului a fost asociată cu rapida dezvoltare economică. Cererea de forță de muncă calificată (educată) ținea pasul cu oferta de muncă și, de aceea, ratele de rentabilitate individuale sau sociale erau relativ constante. Totuși, odată cu diminuarea ratei de dezvoltare economică, s-a observat o scădere semnificativă a ratelor de rentabilitate, mai ales pentru învățământul terțiar. Era evident că forța de muncă era „supraeducată” și a apărut un oarecare scepticism referitor la continuarea investițiilor în domeniul educației, cel puțin la nivelul efectuat până atunci.

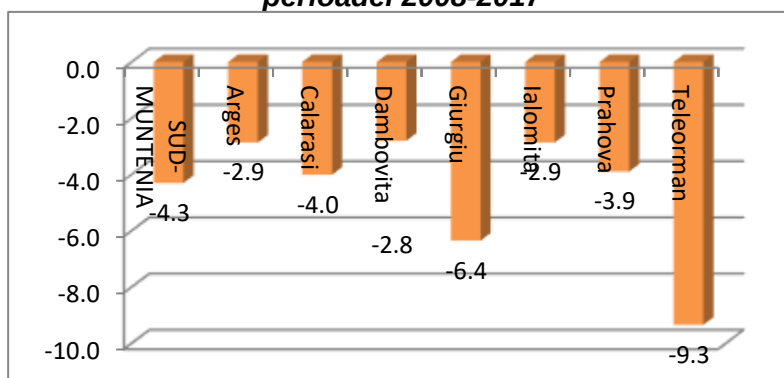
Modificarea contextului economic impune o revizuire fundamentală a ofertei educaționale și nu numai, în special la nivelul învățământului universitar.

4. Profilul de piața muncii al Regiunii Sud-Muntenia din perspectiva învățământului superior

Pentru a urmări dinamica pieței muncii, este necesară o evaluare sumară a evoluției populației din regiunea Sud-Muntenia.

În perioada 2008-2017, **populația** regiunii Sud-Muntenia a avut un trend descendent (de la 3,38 milioane persoane în 2008 la 3,22 milioane persoane în 2017, cu o scădere de circa 156 mii persoane, adică o diminuare cu 4,62%). Dinamica populației la nivel de județe, pentru perioada analizată, pune în evidență scăderi în toate județele, dar diferențiat: cu 2,5% în județul Dâmbovița; cu 3,6-3,8% în județele Argeș și Giurgiu; cu 4,2-4,6% în județele Prahova, Călărași, Ialomița; chiar cu 10,4% în județul Teleorman.

Fig. 16. Rata medie a sporului natural al populației (media perioadei 2008-2017)

Această tendință de scădere s-a menținut inclusiv pe sexe, cu ponderi aproximativ egale, dar cu o reducere ușor mai accentuată în cazul femeilor (mai mult cu 1650 persoane decât în cazul bărbaților). Populația de sex masculin și-a menținut constantă ponderea în cadrul populației regiunii (48,8%), în timp ce populația de sex feminin, deși a scăzut ușor mai mult, și-a păstrat ponderea mai mare (51,2%). În mediul urban, populația a fost în scădere mai accentuată (-5,14%), față de mediul rural (-4,22%).

Sporul natural a avut o evoluție fluctuantă, perioadele de scădere alternând cu cele de creștere. Față de o medie de -4,3‰ pentru perioada analizată, valorile au oscilat între -3,3‰ (anul 2009) și -5,4‰ (anul 2017).

Durata medie de viață a crescut în anul 2017 față de anul 2008 cu 2,1 ani (la 75,2 ani la nivel de regiune). Pe județe, cu toate că tendința de creștere se înregistrează în toate cazurile, apar unele diferențieri: Argeș 76,1 ani; Prahova 75,9 ani; Dâmbovița 75,6 ani (peste media regiunii); Ialomița și Teleorman, 74,6 ani; Călărași și Giurgiu, 74 ani.

Dinamica populației pe **grupe de vârste** în perioada 2008-2017, indică tendința de îmbătrânire demografică, caracterizată prin reduceri ale ponderii efectivelor din grupa 0-14 ani în total populație de la nivelul județului (de la 5,3 la 5,1% - dar diferențiat pe județe: scăderi cu 0,3-0,6% în Dâmbovița, Teleorman, Argeș și Giurgiu; o oarecare constanță în Ialomița, Călărași și Prahova), creșteri ale ponderii populației cu vârsta de 65 de ani și peste (de la 16,3 la 17,7% - diferențiat pe județe: mai accentuat în Argeș, 2,7%; între 1,5 și 1,8% în Dâmbovița, Teleorman, Prahova; o scădere chiar cu 0,3% în Giurgiu), dar și creșteri ale ponderii populației cu vârste cuprinse între 15-64 de ani (de la 21,5 la 22,8% - diferențiat pe județe: Argeș, Prahova, 2,1%; Dâmbovița, Teleorman, 1,2%; Călărași, Ialomița, 0,7%; chiar o scădere cu -0,9% în Giurgiu).

Populația școlară din regiunea Sud-Muntenia reprezenta în anul 2017, 12,7% din populația școlară totală de la nivelul țării, respectiv 454.205 persoane, comparativ cu 12,5% în anul 2008, respectiv 538.832 persoane. În perioada 2008-2017, populația școlară a înregistrat un trend

descendent, având o scădere de -15,7%, generalizată pentru toate județele, dar cu valori care oscilează între -11,8% în Prahova și -21,1% în Teleorman.

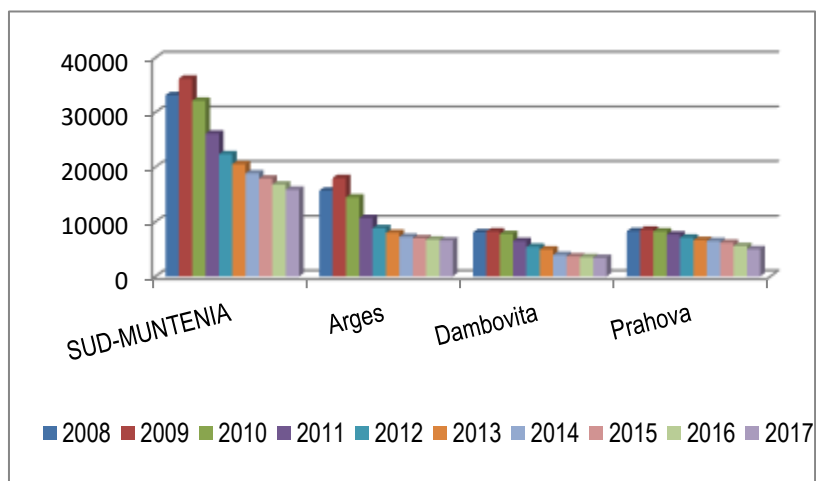
În perioada 2008-2017, populația școlară de sex masculin a fost constant mai numeroasă decât populația de sex feminin (cu circa 10.750 persoane), caracteristică ce se menține și la nivel de județe. Pe medii de rezidență, populația școlară din mediul urban a depășit numeric populația școlară din mediul rural (57,7% față de 42,3%, cu o diferență de 76.600 persoane), dar la nivel de județe apar unele situații interesante: dacă în Argeș și în Prahova, mediul urban atinge ponderi de 65%, în Giurgiu mediul urban nu deține decât 40,9%, iar în Călărași se remarcă ponderi egale ale celor două medii.

Majoritatea nivelelor de pregătire au suferit o scădere a numărului de elevi înmatriculați în perioada 2008-2017. Populația școlară cuprinsă în învățământul preșcolar a înregistrat o creștere până în anul 2010 (95.140 persoane), apoi o scădere continuă până în prezent (70.690 persoane). Per total, în perioada 2008-2017, populația școlară cuprinsă în învățământul preșcolar a scăzut cu 23,1% (o scădere mult mai accentuată în Teleorman, cu -31,9%, dar mai puțin accentuată în Argeș, cu -17,9%). O scădere majoră a efectivelor de elevi au suferit învățământul profesional (-64,2%), de la 29.980 persoane în anul 2008 la 10.740 persoane în prezent (între o rată de -83,2% în Teleorman și -53,7% în Călărași), învățământul gimnazial (-22,6%), de la 139.060 persoane în 2008 la 107.600 în prezent (cu rate ce oscilează între -32,2% în Teleorman și -15,6% în Prahova) și învățământul liceal (-13,7%), de la 106.270 persoane în 2008 la 91.750 persoane în prezent (cu rate ce oscilează între -22,7% în Călărași și -4,7% în Giurgiu).

Fig. 17. Evoluția numărului de studenți în perioada 2008-2017

Pentru **învățământul superior**, se remarcă o tendință de scădere drastică a numărului de studenți (-52,2%), cu diferențieri semnificative pentru cele trei județe care dețin universități: Argeș (-58,2%), Dâmbovița (-57,8%), Prahova (-39,8%).

Din punct de vedere economic, de-a lungul perioadei analizate, **evoluția PIB** a fost continuu ascendentă, remarcându-se o creștere de 28% la nivelul regiunii. Tendința de creștere s-a manifestat și la nivel de județe (cu un oarecare ușor regres în anii 2011-2012 - probabil legat de începutul crizei economice), dar diferențiat: Argeș 10%, Teleorman 15%, Dâmbovița, Călărași, Prahova și Ialomița 30-35%, Giurgiu 75%.

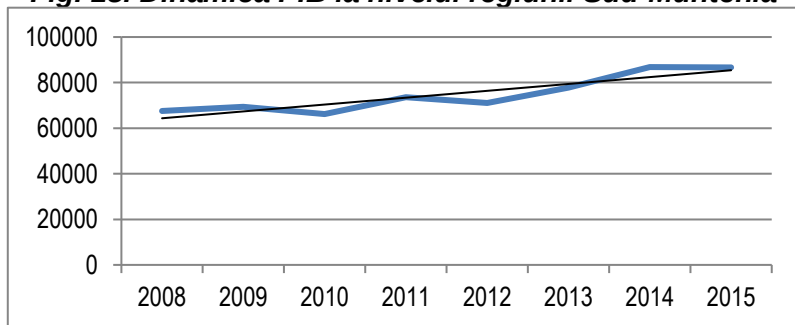

Sursa: INSSE

Fig. 24.

Evoluția **numărului de firme** a fost în creștere până în anul 2008, urmată de o perioadă de scădere (2009-2011), pe fondul crizei economice.

Fig. 18. Dinamica PIB la nivelul regiunii Sud-Muntenia

Sursa: INSSE

Începând cu anul 2012 numărul firmelor a început să crească ușor. În anul 2016, majoritatea firmelor activau în Comerț (36,7%), Transporturi și depozitare (10,1%), Construcții (9,4%), Industrie prelucrătoare (9,3%), Activități profesionale, științifice și tehnice (8%) și Agricultură,

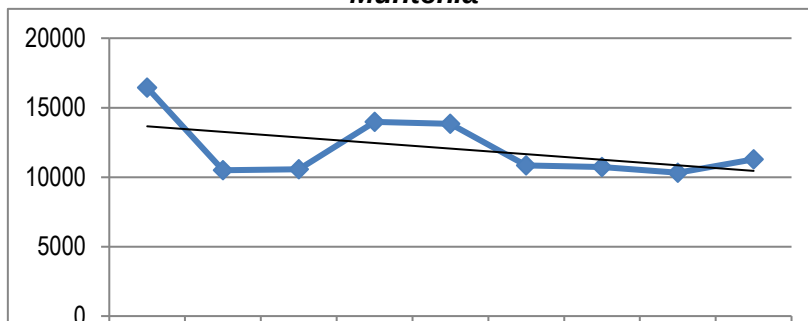
silvicultură și pescuit (5,7%). La nivel de județe, se remarcă o anumită specializare. Dacă în toate predominante sunt firmele ce activează în comerț (de la 34,5% în Prahova, Argeș și Dâmbovița, la 42,2% în Călărași și chiar 45% în Teleorman), celelalte firme dau specificul economic al județului respectiv: Argeș, Dâmbovița (industrie prelucrătoare; transport și depozitare), Călărași (agricultură, silvicultură și pescuit; industrie prelucrătoare), Giurgiu (construcții; transport și depozitare), Ialomița, Teleorman (agricultură, silvicultură și pescuit; transport și depozitare), Prahova (industrie prelucrătoare; construcții)

Dacă analizăm evoluția numărului de firme pe clase de mărime, de-a lungul întregii perioade, firmele mici (sub 9 salariați) au reprezentat majoritatea în totalul firmelor înregistrate la nivelul regiunii (87,1% în anul 2016), cu ușoare diferențieri pe județe: Ialomița și Prahova (86%), Argeș și Călărași (87%), Dâmbovița (88%), Teleorman și Giurgiu (89%).

Cifra de afaceri obținută de unitățile locale din industrie, comerț, construcții și alte servicii a scăzut până în anul 2009, după care a fost în creștere. Structura cifrei de afaceri pe activități economice arată că cea mai importantă contribuție la cifra de afaceri de la nivelul județului au avut-o activitățile din Industria prelucrătoare și Comerț (împreună constituind 79% din total), indiferent de anul de analiză.

În perioada 2008-2016, **investițiile brute** au avut o evoluție fluctuantă în toate domeniile de activitate economică, cu excepția activităților din Industria prelucrătoare, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze și apă, Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare și Comerț. Asigurarea competențelor profesionale în vederea

Fig. 19. Dinamica investițiilor brute în regiunea Sud-Muntenia

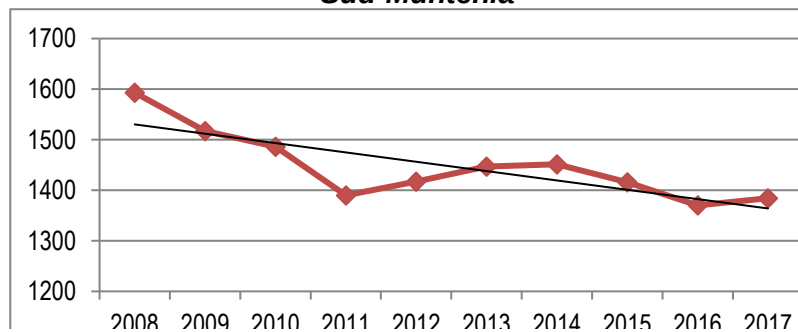

creșterii economice și a productivității pe termen lung, implică o corelare adecvată a absolvenților cu cerințele pieței muncii. Problema aceasta poate fi o prioritate pentru regiunea Sud-Muntenia, dar și pentru întreaga țară, în condițiile scăderii semnificative a numărului populației totale, active și ocupate, ce va avea repercusiuni imediate asupra pieței forței de muncă.

Analiza pieței muncii de la nivel regional (Sud-Muntenia) și local (județe) pune în evidență scăderea **populației active civile** pentru perioada 2008-2017, perioadă în care reducerea populației active civile a fost de 13,1% (209 mii persoane). Populația activă civilă de sex masculin a depășit numeric populația activă civilă de sex feminin în perioada 2008-2017 (57,6% față de 42,4%).

În anul 2017, resursele de muncă din regiunea Sud-Muntenia reprezentau 14,9% (1850,5 mii persoane) din **resursele de muncă** totale din România. De-a lungul perioadei 2008-2017, indicatorul a avut inițial o evoluție ascendentă, după care a cunoscut o evoluție descendentă, din anul 2011 (o scădere cu 9,4%), iar resursele de muncă de sex masculin le-au depășit numeric pe cele de sex feminin de-a lungul întregii perioade analizate.

Fig. 20. Dinamica populației ocupate civile în regiunea Sud-Muntenia

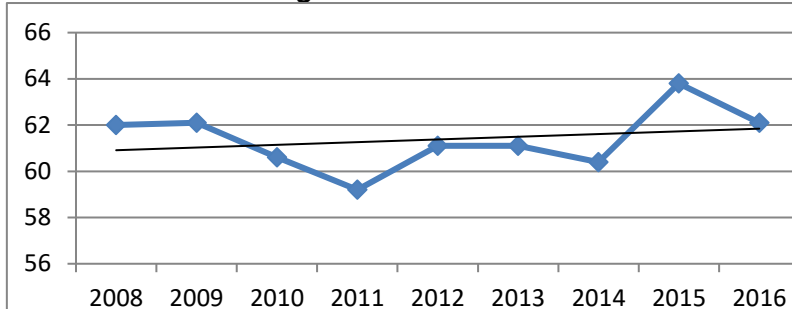

Pe județe, cele mai multe resurse de muncă sunt concentrate în Prahova (24,7% din totalul regiunii), Argeș (20%) și Dâmbovița (17,3%), adică cele trei județe dețin 62% din totalul regiunii Sud-Muntenia. La acest decalaj se adaugă și faptul că, pentru perioada 2008-2017, o scădere mai pregnantă se înregistrează tot în județele cu ponderi scăzute ale resurselor de muncă (Ialomița, -10,5%; Teleorman, -17,4%), în timp ce în celelalte scăderile sunt ușor mai diferențiate (Dâmbovița -5,2%; Argeș -7,3%).

Evoluția **ratei de activitate** a resurselor de muncă a fost în scădere în perioada 2008-2011, după care a început să crească foarte ușor până în prezent.

În perioada 2008-2017, **populația ocupată civilă** a avut o evoluție în scădere (-8,3%), cu un minim atins în anul 2011, după care a urmat o ușoară tendință de creștere, până în anul 2013, după care s-a instalat o scădere continuă. Populația ocupată civilă de sex masculin a depășit-o numeric pe cea de sex feminin de-a lungul perioadei analizate. Structura populației ocupate pe activități economice arată o concentrare în activitățile agricole și relaționate. La mare distanță se situează populația ocupată în Industria prelucrătoare și Comerț. Toate celelalte activități cuprind ponderi reduse ale populației ocupate de la nivelul județului.

Fig. 21. Evoluția ratei de activitate a resurselor de muncă în regiunea Sud-Muntenia

4.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor privind piața muncii

Transformările socio-economice din regiunea Sud-Muntenia au influențat evoluțiile pe piața muncii, în sensul scăderii ratei de ocupare a tinerilor (pe domeniile de specializare ale acestora) care urmează sau au absolvit studii universitare.

Din punct de vedere al învățământului superior, relevantă este analiza detaliată a *grupeii de vârstă 15-24 ani*, precum și a populației care a absolvit studii superioare.

4.1.1. Structura populației active

În anul 2017, în regiunea Sud-Muntenia, populația activă a fost de 1384 mii persoane (într-o ușoară creștere, cu 14 mii persoane, față de anul 2016), concentrată în principal în județele cu o populație mai numeroasă (Prahova, Argeș, Dâmbovița, Teleorman). Ponderi majoritare erau deținute de persoanele cu nivel mediu de instruire (65%), cele de sex masculin (57,6%) și cele cu domiciliul în mediul rural (59,5%).

Rata de activitate a persoanelor adulte (25-54 ani) a fost de 82%, mult mai mare comparativ cu celelalte grupe de vârstă (36,2% pentru tinerii de 15-24 ani; 43,5% pentru persoanele în vârstă de 55-64 ani; 8,7% pentru persoanele de 65 ani și peste). Nivelul cel mai ridicat a fost atins în cazul bărbaților în vârstă de 35-44 ani (92,6%).

Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost de 66,8%, înregistrând valori mai ridicate pentru populația masculină (76,1%, față de 57,2% pentru populația feminină) și pentru cea din mediul rural (67,3%, față de 66,2% pentru mediul urban).

În funcție de nivelul de instruire, persoanele în vârstă de muncă (15-64 ani) cele mai active economic erau cele cu nivel de educație superior (universitar de scurtă și lungă durată, inclusiv masterat, doctorat, postdoctorat și studii postuniversitare), rata de activitate a acestora fiind de 99,2%. Se remarcă mici diferențieri în funcție de sex (99,7% la femei și 98,7% la bărbați) și medii de rezidență (99,5% în urban și 98,1% în rural).

Exprimată ca pondere a populației active din grupa de vârstă 15-24 ani în populația totală din aceeași grupă de vârstă, rata de activitate în regiunea Sud-Muntenia (care depășește cu 6,2% media națională) a cunoscut o ușoară tendință de scădere în perioada 2002-2017, uneori oscilantă, înregistrând o diminuare totală de 3,6%. Pe sexe, scădere mai accentuată s-a remarcat în rândul bărbaților, cu 5,1%, comparativ cu femeile, unde reducerea este de circa 2,2%. În această perioadă, se remarcă o tendință de menținere oarecum constantă a numărului persoanelor active (aprox. 39%) până în anul 2008, după care numărul celor activi se diminuează la 36,2% în anul 2017. Există un decalaj între populația activă feminină (care a început să se diminueze începând din anul 2007) și cea activă masculină (care a resimțit scăderea începând cu anul 2009).

Pe medii de rezidență, rata de activitate a tinerilor păstrează aceeași tendință de la nivel regional, fiind mai ridicată în mediul urban (de la 32,4% în anul 2002, la 27% în anul 2017) față de mediul rural (de la 46,2% în anul 2002, la 41,3% în anul 2017). Din totalul populației active, din grupa de vârstă 15-24 ani, se observă faptul că numărul populației este mai mare în mediul rural (60%, față

de 40% în mediul urban), lucru explicat prin gradul mult mai redus de participare la formele de educație superioară.

4.1.2. Structura populației ocupate

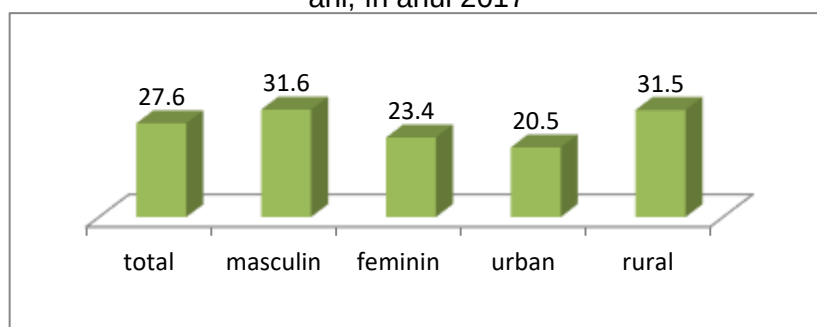
În regiunea Sud-Muntenia, populația ocupată cuprindea 1290 mii persoane, în anul 2017. După statutul profesional, ponderea salariaților (55%) era cea mai ridicată în totalul populației ocupate. Domină cei din domeniul serviciilor și industriei.

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost de 66,1%, cu valori mai ridicate pentru persoanele din mediul urban (66,9%, față de 65,5% în mediul rural) și persoanele de sex masculin (76%, față de 55,6% în cazul femeilor). Cea mai mare rată de ocupare se remarcă în cazul bărbaților din grupa de vârstă 35-44 ani (93,4%).

Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani, în regiunea Sud-Muntenia, a fost de 27,6% (mai mare decât media națională – 24,5%) în anul 2017. În timp, rata a cunoscut o oarecare stagnare în perioada 2002-2005 (în jurul a 28,6%), după care a înregistrat o ușoară creștere în perioada 2006-2009 (cu un maxim de 31,8% în anul 2008), iar în continuare a suferit o descreștere bruscă de 4-5%, urmată de o stabilizare pe acest nivel redus. În anul 2017, rata de ocupare a tinerilor a crescut semnificativ, cu 3,7%, față de anul 2016.

Ratele de ocupare sunt în general mai ridicate în rândul bărbaților (31,6% în anul 2017, cu mult

Fig. 22. Rata de ocupare (%) a populației în vârstă de 15-24 ani, în anul 2017

Sursa: INSSE

peste media națională de 28,4%) decât în rândul femeilor (23,4% în anul 2017, peste media națională de 20,4%). De asemenea, valori mai ridicate apar în cazul persoanelor rezidente în mediul rural (31,5% în anul 2017, cu 0,4% peste media națională) comparativ cu mediul urban (20,5% în anul 2017, însă cu 3,4% peste media națională).

Având în vedere nivelul de educație (învățământ superior absolvit), în regiunea Sud-Muntenia, se

remarcă o creștere relativ constantă a ponderii populației totale ocupate de la 9,6% (în 2008) la 16% (în 2017). Se menține totuși un decalaj între populația feminină (20%) și cea masculină (13%), dar mai ales între persoanele din mediul urban (30%) și cel rural (6%).

Din totalul populației ocupate cu studii superioare, tinerii absolvenți de studii superioare (cei cu vârsta până în 24 de ani) reprezintă 3,9%, cu diferențieri între femei (4,2%) și bărbați (3,4%), însă cu creșterea decalajului între ponderea dintre mediul urban (2,8%) și rural (7,7%).

De altfel, studiile superioare oferă oportunități mai multe de angajare, comparativ cu celelalte nivele de educație, astfel că rata de ocupare a populației în vârstă de muncă ce a absolvit studii superioare (85,9%) este cu 26% mai mare față de rata medie de ocupare în regiune (care este de 59,9%). Femeile cu studii superioare înregistrează o rată medie de ocupare de 84,1% (cu 33,7% peste medie), iar bărbații de 87,8% (cu doar 18,8% peste medie). De asemenea, pe medii de rezidență, ratele de ocupare pentru persoanele cu studii superioare din mediul urban (86,7%, cu 26,4% peste medie) depășesc valorile celor din mediul rural (83,3%, cu 23,7% peste media regiunii).

La nivel de județe, rata de ocupare relevă diferențieri legate de structura demografică a populației, accesul la diferite nivele de educație și stadiul dezvoltării economice. Astfel, se remarcă faptul că în toate județele au valori sub media națională. Se poate stabili o grupă de județe, cu valori ale ratei de ocupare peste media regiunii (Argeș 67,4%; Teleorman 66,4%; Prahova 62,3%) și o altă grupă de județe cu valori foarte reduse (Dâmbovița 56,8%; Ialomița 55,3%; Călărași 49,2%; Giurgiu 46,8%).

4.1.3. Rata șomajului

Evoluția numărului de șomeri a cunoscut o evoluție diferențiată: de la o valoare medie de circa 65.000 persoane (în anii 2007 și 2008), a urmat o creștere spectaculoasă până la 110.000-120.000 persoane (în anii 2009 și 2010), după care a urmat o descreștere lentă, dar continuă, spre 80.000 persoane (în perioada 2011-2016), pentru a ajunge în prezent (în 2017) la cea mai

scăzută valoare (58.000 persoane). După declanșarea crizei economice, perioadele de scădere au alternat cu cele de creștere.

Dinamica structurii pe sexe, pune în evidență ponderea semnificativ mai mare a bărbaților în totalul șomerilor înregistrați la nivelul regiunii, comparativ cu femeile.

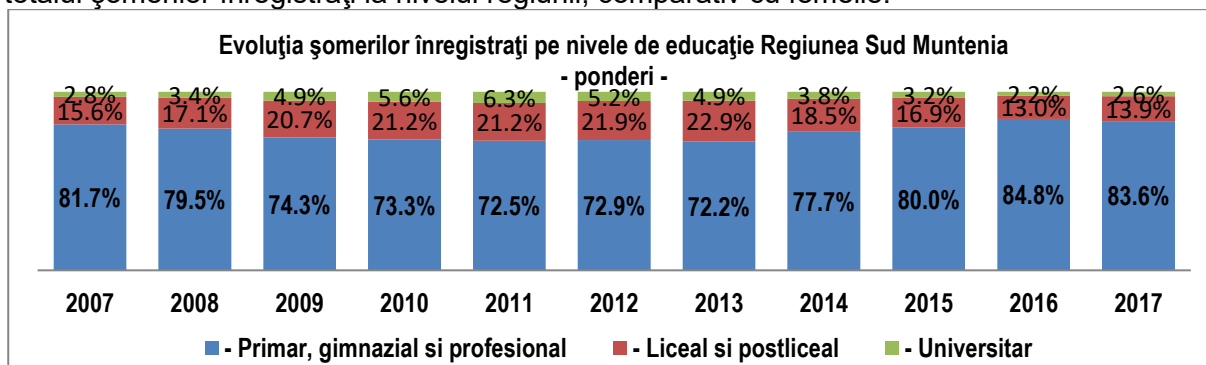
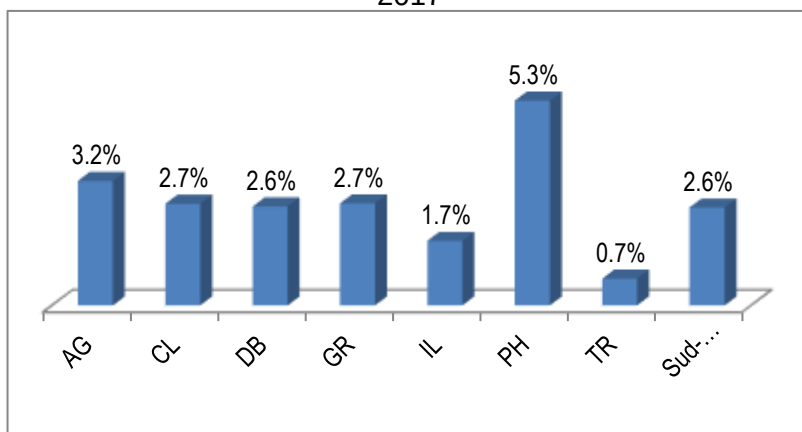
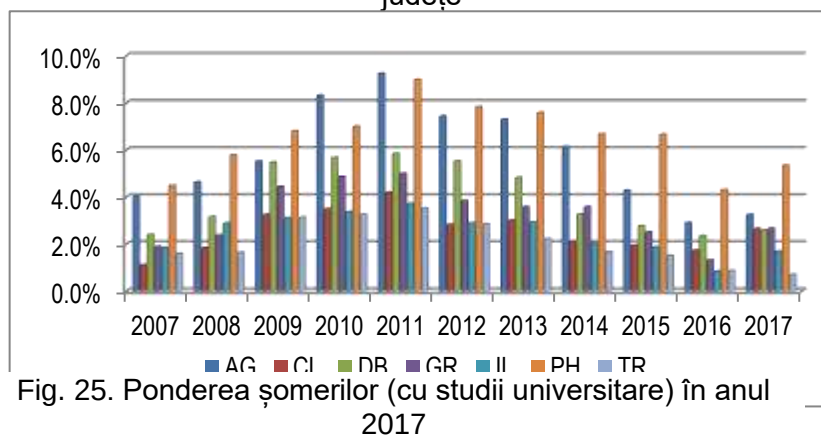

Fig. 23. Evoluția numărului de șomeri în regiunea Sud-Muntenia

Diferențieri semnificativ se remarcă în ceea ce privește numărul șomerilor cu studii superioare (universitare), care dețin totuși ponderile cele mai reduse din totalul șomerilor înregistrați. La nivel de județe, acolo unde ponderea populației cu studii superioare este mai mare (Argeș, Prahova, Dâmbovița) se cunoaște și o pondere mai mare a șomerilor din această categorie.

femeilor (36,8%) comparativ cu bărbații (25,7%), iar pe medii de rezidență, valori mai mari apar în mediul urban (33,6%) față de cel rural (28,2%). În ceea ce privește ponderea în totalul șomerilor pe regiune, se remarcă faptul că peste 30% sunt tineri, mai accentuată în rândul femeilor (34%) și în mediul rural (35%).

Numărul șomerilor înregistrați era, în anul 2017, de 58.000 persoane, într-o scădere semnificativă cu circa 16.000 persoane față de anul 2016. Pentru grupa de vârstă 15-24 ani (tinerii), rata șomajului a cunoscut o evoluție fluctuantă în perioada 2002-2008, pentru ca apoi să înceapă să crească continuu (de la 19,6% în anul 2008 la 29,8% în anul 2016), menținându-se cu mult peste media națională (20,6% în anul 2016). Pe sexe, valori mult mai mari apar în cazul

Incidența șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste) înregistrează valori deosebit de mari (regiunea Sud-Muntenia ocupă antepenultimul loc din țară), de peste 60% (64,7% în anul 2015). De asemenea, nu se remarcă diferențieri semnificative – în anul 2015 - între populația masculină (64,6%) și cea feminină (64,8%), dar apar discrepanțe majore între mediul urban (56,3%) și mediul rural (70,2%).

În ceea ce privește nivelul de educație (învățământ superior absolvit) al populației totale șomere, pentru regiunea Sud-Muntenia, în perioada 2007-2017 se remarcă o tendință asemănătoare cu cea la nivel național. Astfel, dacă în anul 2007 s-au înregistrat 1805 șomeri cu studii superioare, în anii

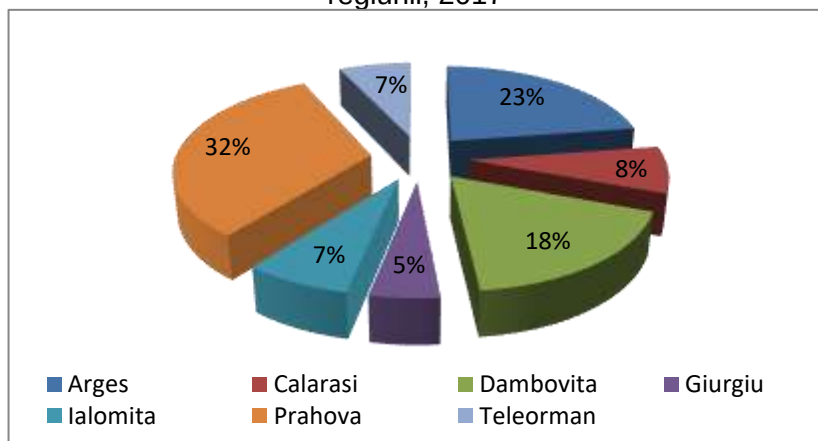
următori numărul acestora a crescut până la un maxim de 6212 în anul 2010, pentru ca apoi numărul acestora să scadă continuu, la 4584 persoane în anul 2012, 3424 persoane în anul 2014, 1610 persoane în anul 2016 și la 1481 persoane în anul 2017.

Din punct de vedere al ponderii persoanelor șomere cu studii superioare în totalul șomerilor, se observă că regiunea Sud-Muntenia a înregistrat cele mai mici valori din țară (cu circa 2% mai mici decât media la nivel național): de la 2,8% în anul 2007, la 6,3% în anul 2011 și la 2,2% în anul 2016, pentru ca în anul 2017 valoarea să crească puțin la 2,6%.

Repartiția pe județe a numărului persoanelor șomere cu studii universitare oferă elemente semnificative, legate însă de numărul total al populației și de prezența unor centre universitare în regiune sau în apropiere. Astfel, toate județele au menținut aceeași tendință de creștere a numărului persoanelor șomere începând din anul 2007 până în anul 2009-2010, după care a urmat o perioadă de scădere continuă până în prezent.

În anul 2017, cel mai mare număr de șomeri cu studii universitare s-a înregistrat în județele Prahova (480 persoane), Argeș (335 persoane) și Dâmbovița (263 persoane), județe care au și universități proprii, în timp ce în celelalte județe s-au consemnat valori mult mai mici (Călărași 119 persoane, Ialomița 109 persoane, Teleorman 104 persoane, Giurgiu 71 persoane). În perioada de maxim, 2009-2010, numărul șomerilor înregistrați a fost de 2-3 ori mai mare decât în anul 2017. În ultimul an, 2017 raportat la anul 2016, în marea majoritate a județelor numărul șomerilor a scăzut, cu unele diferențieri (cu 5-7% în Argeș și Călărași; 12-18% în Prahova și Dâmbovița;

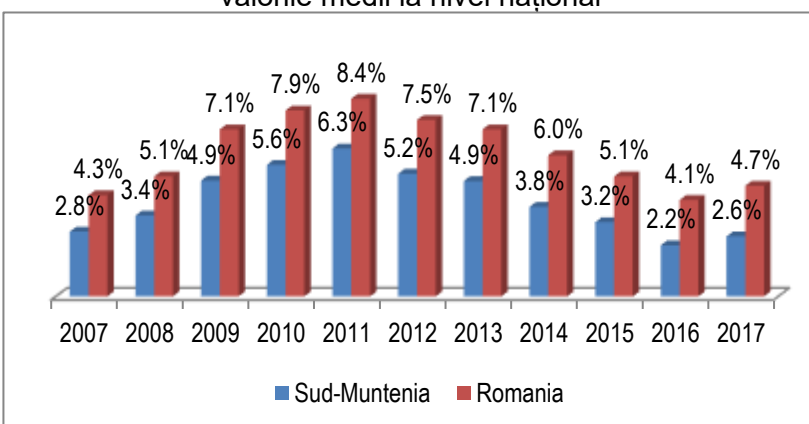
Fig. 27. Repartiția numărului șomerilor pe județe, din totalul regiunii, 2017

Sursa: INSSE

Teleorman (0,7%).

Fig. 26. Rata șomajului înregistrat pentru persoanele cu studii universitare – analiză comparativă a regiunii Sud-Muntenia cu valorile medii la nivel național

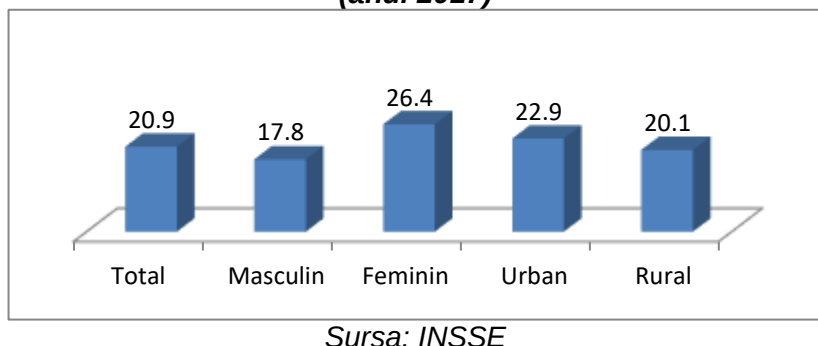
cu 25% în Teleorman), pentru ca în două județe să se înregistreze creșteri (cu 13% în Giurgiu și chiar cu 73% în Ialomița).

Ca pondere în valoarea totală la nivel de județ, șomerii cu studii universitare au înregistrat valori mai mari decât media regiunii (2,6%) în județele Prahova (5,3%) și Argeș (3,2%), aproximativ egale cu media regiunii în județele Călărași, Dâmbovița, Giurgiu (2,6-2,7%), în timp ce valori mai mici sunt specifice județelor Ialomița (1,7%) și

Șomerii care s-au aflat în *șomaj de lungă durată* (12 luni și peste) reprezintă 53,9% din totalul șomerilor (valorile pentru perioada 2015-2017 se mențin la peste 50%, cele mai ridicate din ultimii 10 ani). Din acest punct de vedere, regiunea Sud-Muntenia a înregistrat cea mai mare valoare din țară (media națională este de 41,4%).

Pentru tineri, rata șomajului de lungă durată a fost de 20,9% (foarte ridicat comparativ cu rata

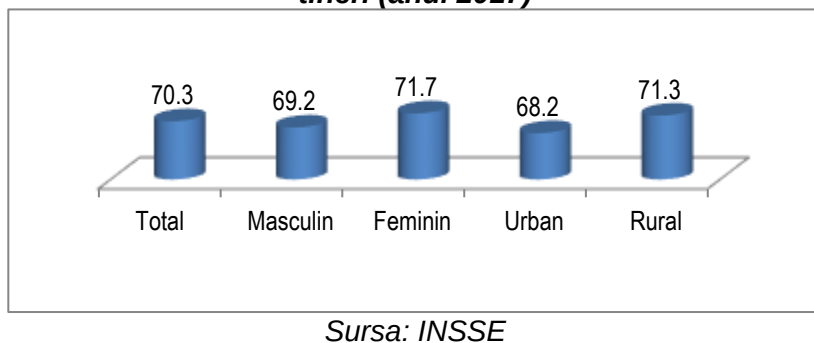
Fig. 28. Rata șomajului (%) de lungă durată pentru tineri (anul 2017)

totală a șomajului din regiune, de 5,5%), regiunea Sud-Muntenia ocupând penultimul loc din țară (doar regiunea Sud-Est are 21,1%). S-a manifestat mai pregnant pentru femei (26,4%, comparativ cu 17,8% la bărbați) și în cazul celor proveniți din mediul urban (22,9%, comparativ cu 20,1% în mediul rural). Incidența șomajului de

lungă durată în rândul tinerilor (ponderea șomerilor de 15-24 ani cu durată șomajului de 6 luni și peste în numărul total al șomerilor din aceeași grupă de vârstă) a fost de 70,3% (comparativ cu 61,9%, incidența medie a șomajului). Valori mai ridicate ale acestui indicator s-au înregistrat pentru femei (71,7%, față de 69,2% la bărbați) și pentru persoanele din mediul rural (71,3%, față de 68,2% în mediul urban).

Fig. 29. Incidența șomajului (%) de lungă durată pentru tineri (anul 2017)

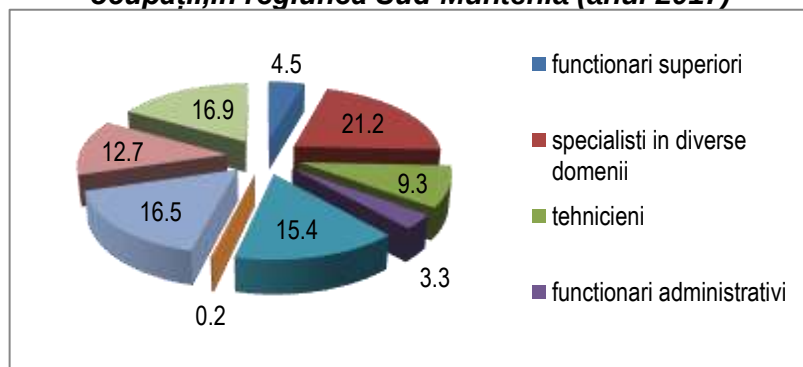

4.1.4. Locuri de muncă vacante

În regiunea Sud-Muntenia, în anul 2017, erau 7375 locuri de muncă vacante. Cele mai multe locuri de muncă vacante sunt generate de sectorul *industrie* (aproape o treime – 32,7% - dintre locurile de muncă vacante înregistrate la nivelul regiunii), urmat de sectorul *sănătate și asistență socială* (19,7% dintre locurile de muncă vacante înregistrate în baza de date pentru întreaga regiune) și sectorul *administrație publică* (15,5%).

Cele mai multe dintre locurile de muncă vacante sunt generate pentru: *specialiști în diverse domenii de activitate* – 21.2%, *muncitori necalificați* – 16,9% și *muncitori calificați și asimilați* – 16.5 %, *lucrători în domeniul serviciilor* – 15,4%. Trebuie menționat că cererea pentru persoane cu nivel de educație ridicat este semnificativă, mai ales în context regional – 30,5% dintre locurile

Fig. 30. Ponderea locurilor vacante, pe categorii de ocupații, în regiunea Sud-Muntenia (anul 2017)

de muncă sunt specifice grupelor ocupaționale specialiști cu ocupații intelectuale și tehnicieni. La recrutare angajatorii acordă importanță cu precădere competențelor practice și celor teoretice specifice exercitării unei anumite ocupații. Competențele comune și transferabile nu sunt nici acestea neglijabile ca importanță în recrutarea de

personal pentru ocuparea locurilor de muncă vacante, mai ales la recrutarea celor cu studii superioare.

Rezultat al evoluțiilor economiei naționale și regionale, locurile de muncă vacante oferite persoanelor cu studii superioare au înregistrat o creștere continuă în perioada 2011-2017, în regiunea Sud-Muntenia manifestându-se tendința generală de la nivel național. Însă, ponderea locurilor de muncă ce solicită studii universitare în regiunea Sud-Muntenia este cu 5-10% mai redusă față de media la nivel național, pentru întreaga perioadă analizată.

Din totalul locurilor de muncă vacante, pe grupe majore de ocupații, cele care solicită studii nivel 6-8 (universitar) au înregistrat o creștere de la 423 locuri (în anul 2011), la 661 locuri (în anul 2013), la 1864 locuri (în anul 2015) și la 1895 locuri (în anul 2017), respectiv 15,7% din totalul locurilor vacante în anul 2011, la 20,5% în anul 2013, la 28,6% în anul 2015 și la doar 25,7% în anul 2017 (în scădere față de anul 2016, cu circa 1%).

Dintre acestea, se remarcă două mari categorii de locuri de muncă vacante:

(a) membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori (18%) – a căror număr de locuri disponibile a crescut de la 89 (în 2011), la 159 (în 2013), la 309 (în 2015) și la 335 (în 2017);

(b) specialiști în diverse domenii de activitate (82%) - a căror număr de locuri disponibile a crescut de la 334 (în 2011), la 502 (în 2013), la 1555 (în 2015) și la 1560 (în 2017).

4.1.5. Prognoze privind piața muncii

Pornind de la diminuarea continuă a gradului de ocupare și a creșterii șomajului tinerilor, care se corelează și cu prelungirea perioadei de pregătire școlară, dar și a ratei abandonului școlar, se pot realiza unele previziuni privind piața muncii. Toate aceste premise se suprapun peste consecințele crizei financiar-bancare, care au impus deja o scădere a cererii de forță de muncă. Prognozele privind piața muncii vizează aspecte legate de ocupare, șomaj și calitatea muncii, dar și de productivitate și câștiguri salariale.

Analizele pentru perioada 2016-2021 pornesc de la o creștere estimată destul de semnificativă a PIB-ului până la 5,4-5,6% (în 2017-2020) comparativ cu 0,9% (în anul 2015). La nivel de județe, cele mai optimiste estimări vizează județele Teleorman (cu aproape 9% creștere) și Prahova (6%), în timp ce pentru celelalte județe previziunile sunt de 2-4%. În plus, pe fondul diminuării numărului populației, se remarcă o prognoză a creșterii valorii PIB/locuitor cu aproape 40%, dar diferențiat pe județe: de la Teleorman (56%), la Dâmbovița (44%), restul județelor plasându-se în media 45-46%.

Numărul mediu de salariați este prognozat să crească cu circa 104.500 persoane la nivel de regiune (cu 19,1%), mult mai pregnant în Ialomița (21,3%) și mai puțin în Giurgiu (18,7%) și Dâmbovița (18,1%). Structura numărului mediu de salariați se menține oarecum constantă (în jurul valorii de 11,4%, pentru întreaga perioadă prognozată (2016-2021).

De asemenea, rata șomajului se prevede a se diminua cu circa 1,6% la nivel regional (în anul 2021, este prognozată o rată a șomajului de 4,7%), de la peste 2-3% reducere în Dâmbovița, Giurgiu și Călărași, la valori de 1-1,3% în Argeș, Prahova, Teleorman. Cu toate acestea, șomerii înregistrați ar putea să dețină o pondere în ușoară creștere (spre 17,8% în anul 2021), regiunea Sud-Muntenia ocupând penultimul loc din țară.

Pe fondul acestor prognoze extrem de pozitive, câștigul salarial mediu net lunar va cunoaște o creștere de la 1708 lei/salariat (în anul 2015) la 2687 lei/salariat (în anul 2020). Însă, pe fondul crizei economice mondiale/europene, veniturile nete se pare că vor cunoaște o ușoară diminuare (cu circa 1%).

Soluții de evoluție economică durabilă urmăresc o creștere a ponderii populației ocupate în servicii, concomitent cu diminuarea celor care se ocupă cu activități agricole.

4.2. Implicațiile evoluțiilor și prognozelor pieței muncii pentru învățământul superior

Numărul de absolvenți ai învățământului superior din regiunea Sud-Muntenia a înregistrat o creștere semnificativă până în anul universitar 2007/2008, după care a început să scadă treptat până în prezent (6442 persoane în anul 2014, 5867 persoane în anul 2015, 5855 persoane în anul 2016). Pe grupe de specializări, se remarcă domeniile: afaceri, administrație și drept - 35% din absolvenți (din care, 47% în Argeș, 28% în Prahova, 21% în Dâmbovița); inginerie, prelucrare și construcții – 24% din absolvenți (din care, 48% în Prahova, 36% în Argeș, 16% în Dâmbovița); științele educației – 10,7% din absolvenți (din care, 51% în Dâmbovița, 25% în Argeș, 15% în

Prahova); arte și științe umaniste – 7,9% din absolvenți (din care, 68% în Argeș, 18% în Dâmbovița, 14% în Prahova); științe sociale, jurnalism și informații – 5,8% din absolvenți (din care, 69% în Argeș, 22% în Prahova); științe naturale, matematică și statistică – 5,6% din absolvenți (din care, 47% în Argeș, 33% în Dâmbovița, 14% în Prahova).

Însă, începând din anul 2011, s-a redus treptat numărul absolvenților de liceu cu diplomă de bacalaureat, în timp ce cifra de școlarizare aprobată pentru înmatriculările în anul I de licență a rămas oarecum constantă. Astfel, proporția locurilor bugetate în învățământul superior (raport între locurile de la licență fără taxă și absolvenții de liceu cu bacalaureat) a depășit 50-55% în perioada 2011-2015.

În plus, gradul de cuprindere în învățământ a populației cu vârsta de 19-23 ani și peste a suferit o diminuare continuă începând din anul 2008 (circa 75%) până în 2013 (circa 54%), pentru ca în anul 2014 să se înregistreze o creștere semnificativă la circa 65%. De asemenea, există o diferențiere pregnantă între populația feminină, care cunoaște un grad de cuprindere cu circa 10-15% mai ridicat decât cea masculină.

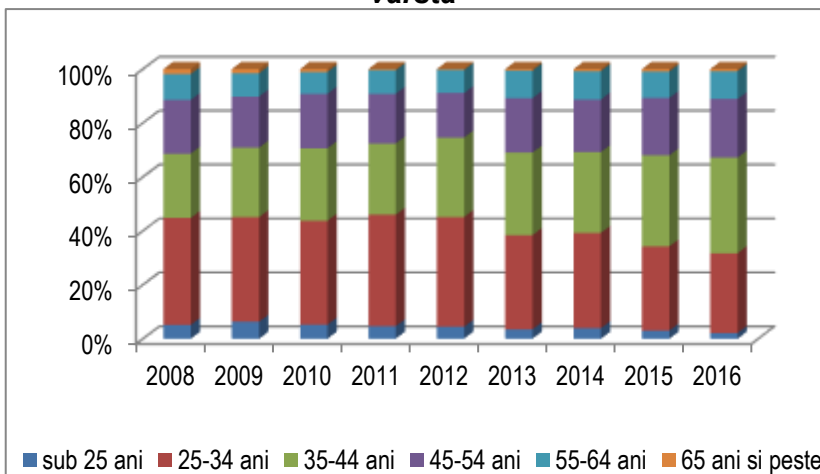
Pe de altă parte, structura pe grupe de vârstă a populației ocupate (cu studii superioare finalizate) s-a modificat foarte mult în perioada 2008-2015: pe de o parte, datorită intrărilor în sistem a absolvenților de studii universitare ce au acoperit acumulările, iar pe de altă parte, datorită ieșirilor din sistem a persoanelor cu studii superioare.

Se observă că s-a diminuat constant proporția populației active cu vârsta sub 35 ani, de la 34,5% (în anul 2008) la numai 31,7% (în anul 2016), fapt care poate fi asociat și cu o emigrare semnificativă a tinerilor cu calificare superioară. În schimb, a crescut proporția populației active cu vârsta cuprinsă între 45 și 64 ani, de la 29,5% (în anul 2008) la 32% (în anul 2016).

Acest lucru poate avea efecte diferențiate: detensionarea pieței forței de muncă, dar și destructurarea pieței respective. Rezultatele sunt îngrijorătoare pentru unele domenii de activitate, care au început să resimtă din ce în ce mai acut deficitul forței de muncă înalt calificate.

De un real interes este și analiza tendințelor pieței muncii după anul 2009, când se observă acea diminuare a numărului de absolvenți de studii superioare. Este interesant de urmărit, în

Fig. 31. Populația activă cu studii superioare, pe grupe de vârstă

35-44 ani (11.500 persoane) și de 45-54 ani (1700 persoane), chiar și 55-64 ani (8000 persoane). Grupa de vârstă 25-34 ani a cunoscut o creștere ușoară până în anul 2012, după care a apărut o diminuare bruscă, ajungând în 2016 la o scădere cu circa 35% față de valorile din anul 2009. Populația activă sub 25 de ani a cunoscut o scădere continuă (3000 persoane), ceea ce înseamnă că absolvenții recentii de studii superioare din această grupă de vârstă nu au reușit să suplinească numărul de persoane cu studii superioare care a trecut în grupa de vârstă 25-34 ani, a cărei creștere s-a datorat absolvenților care și-au finalizat studiile universitare după vârsta de 25 ani.

În anul 2016, diferențieri semnificative se remarcă în ceea ce privește persoanele active cu studii superioare distribuite pe sexe: ponderea femeilor este mai mare în grupa de vârstă 35-44 ani (cu circa 8000 persoane mai mult), în timp ce bărbații domină în grupele de vârstă 25-34 ani (cu circa 2100 persoane) și mai ales 55-64 ani (cu circa 3400 persoane). De asemenea, după mediul de rezidență, decalajul dintre mediul urban și cel rural este foarte mare (de 3 ori mai multe

parallel, comportamentul populației cu vârsta de muncă, atât activă, cât și inactivă, deoarece se remarcă unele schimbări care ar putea fi de durată.

Populația activă cu studii superioare a crescut în perioada 2009-2012 cu 29 mii persoane, urmată de o ușoară scădere în 2013-2014 (cu circa 6 mii persoane), după care a apărut o nouă creștere în 2015-2016 (cu încă 22 mii persoane). O creștere continuă au înregistrat grupele de vârstă

persoane cu studii superioare în mediul urban), el accentuându-se pe măsura înaintării în vârstă a persoanelor.

Populația inactivă cu studii superioare a crescut aproape constant în perioada 2009-2014, în principal datorită intrării în inactivitate a populației cu vârsta sub 25 ani (explicațiile ar viza continuarea studiilor sau amânarea intrării în activitate) și a celei cu vârsta de 35-44 ani (posibil situația pe piața muncii să aibă o importanță mare), astfel că întreaga investiție în pregătirea universitară rămâne fără finalitate economică.

Se poate stabili totuși o legătură directă între nivelul de dezvoltare economică a regiunii și trendul numărului șomerilor cu studii superioare. Dacă în anul 2010 (an de criză economică), numărul șomerilor cu studii superioare era de 6212 persoane, după anul 2013 (an de creștere economică), acesta a început să scadă până la 1610 persoane în 2016. În cea mai mare parte, creșterea s-a datorat șomajului populației din grupa de vârstă 25-44 ani.

Mai mult, rata șomajului în rândul populației tinere (sub 25 ani) se menține pe un trend ascendent (depășind chiar 25%), exprimând un simptom al saturației relative a pieței forței de muncă. Se reliefează, de altfel, și unele modificări structurale, în sensul creșterii șomajului în rândul populației care nu a lucrat niciodată (circa 50%) și a creșterii șomajului de lungă durată, ceea ce exprimă schimbări în structura cererii de forță de muncă, fapt care se va reflecta în sporirea dificultăților de integrare sau reintegrare în muncă.

Se poate discuta de o inadecvare a învățământului superior la evoluția pieței muncii sau eventual și de aspecte de natură economico-socială.

Apelând la datele furnizate de două studii „Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii” (proiect Strategia DOCIS) și „Studiul național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior” (UEFISCDI), se remarcă faptul că 32% dintre absolvenți aveau locuri de muncă care aveau legătură parțială cu domeniul studiat (de ex. absolvenții de științe economice și arte), 39% lucrau în domenii diferite (de ex. absolvenții de științe umaniste, științe ale naturii și educație fizică și sport) și numai 35% lucrau în domeniile studiate (de ex. absolvenții de arhitectură, medicină umană și medicină veterinară). Cel mai des motiv invocat legat de ocuparea unui loc de muncă într-o specializare diferită de cea absolvită este legat de lipsa de disponibilitate a unui post în domeniul specializării.

Absolvenții de învățământ superior prestează muncile pe care le găsesc, specializându-se (învață meserie) la locul de muncă. Acest fapt apare datorită diferențelor dintre cunoștințele și abilitățile dobândite de studenți la absolvirea studiilor universitare și cele necesare locului de muncă.

Practic, oferta de școlarizare a universităților (care se realizează în principal în funcție de opțiunile de înscriere și înmatriculare ale absolvenților de liceu, neluându-se în discuție informații concrete cu privire la situația de pe piața muncii) nu prea se corelează cu cererea de pe piața forței de muncă. În fond, universitățile sunt interesate mai mult de asigurarea surselor de finanțare (pornind de la numărul de locuri bugetate) și aproape deloc de inserția absolvenților pe piața muncii. Cu alte cuvinte, universitățile (implicit ministerul de resort) finanțează prioritar domeniile de specializare și specializările care primesc o alocare bugetară mai bună per student și nu domeniile de specializare și specializările care au perspective de dezvoltare pe piața muncii.

Același studiu „Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii” (proiect DOCIS) arată o concluzie care pare surprinzătoare: mai mult de jumătate (55%) din cunoștințele și abilitățile de care au nevoie la locul de muncă au fost dobândite chiar la locul de muncă, aproximativ o treime (32%) au fost desprinse în facultate, iar 14% au fost dobândite în alte împrejurări. Aceeași concluzie reiese și din „Starea calității în învățământul superior din România – Barometrul calității” (proiect ARACIS), din care rezultă că angajatorii sunt foarte rezervați (72% încredere scăzută și moderată) în ceea ce privește pregătirea studenților în învățământul superior pentru piața muncii. Cu toate acestea, cadrele didactice universitare au o părere diametral opusă (61% au încredere multă și foarte multă).

Un alt aspect important este reprezentat de județele de proveniență ale absolvenților fiecărei universități. Se remarcă faptul că persoanele care au finalizat studiile în cadrul unei universități provin dintr-o proximitate geografică a universității, cei mai mulți provenind chiar din județul în care universitatea își desfășoară activitatea (Argeș, Prahova, Dâmbovița). De asemenea, municipiul București – prin multitudinea de oportunități oferite absolvenților de învățământ superior - exercită o atracție destul de mare asupra absolvenților din județele din jur (din regiunea Sud-Muntenia, în special). Universitățile din centrele universitare mai mici au

preponderent absolvenți din același județ sau din județe apropiate, acest lucru fiind probabil determinat de proximitatea universității față de domiciliul studenților. Cu alte cuvinte, existența unor centre universitare mai mici, pe lângă cele din marile orașe, poate însemna acces la educație superioară pentru mai multe categorii de populație (în special cei care nu își permit să se întrețină în orașele mari din România), contribuind astfel la asigurarea principiului egalității de oportunitate educațională.

Deosebit de interesante sunt și rezultatele proiectului implementat de UEFISCDI “Studenți, absolvenți și piața muncii”. Se observă o tendință de normalizare a pieței forței de muncă, prin creșterea rolului mecanismelor formale de accesare a unui loc de muncă, în detrimentul relațiilor informale; în același timp însă, crește și rolul rețelelor online de diseminare a informației și de facilitator al comunicării cererii și ofertei de forță de muncă. Pe de altă parte, există și diferențe transversale importante în funcție de domeniul de studiu absolvit și, mai important, în funcție de ramura de știință a licenței absolvite.

În ceea ce privește nivelul veniturilor lunare la primul loc de muncă, se arată o tendință clară de câștiguri salariale superioare în rândul absolvenților de domenii tehnice sau matematice în raport cu cei din științele sociale. De asemenea, numărul mediu de angajatori contactați pentru obținerea unui loc de muncă este mai mare în rândul absolvenților de științe sociale. Nu în ultimul rând, aceiași absolvenți declară procente mai mici de angajați în domeniul programului de licență absolvit, dar și cele mai mari procente ale celor care își continuă activitatea la locul de muncă deja deținut anterior absolvirii, ceea ce arată un impact mai mic al formării universitare asupra situației proprii pe piața muncii.

În privința caracteristicilor considerate a fi cele mai importante pentru obținerea primului loc de muncă, absolvenții de științe sociale menționează preponderent caracteristici personale sau competențe transversale, în timp ce cei al altor domenii tind să menționeze în măsură mai mare competențe specifice domeniului absolvit.

În ceea ce privește tendințele pe termen mediu și lung referitoare la insertia socio-profesională a absolvenților, nu există nicio diferență semnificativă statistic între bărbați și femei dacă ne referim la deținerea simultană a mai multor locuri de muncă. Într-un interval de timp de patru ani de zile, circa 60% dintre absolvenții de învățământ superior au schimbat cel puțin două locuri de muncă, fie trecând dintr-un domeniu de activitate în altul, fie dintr-un tip de muncă în altul.

Cea mai ridicată stabilitate în ceea ce privește vechimea la locul de muncă se poate observa în cazul sectorului public (de aproape cinci ani de zile). Se poate observa că în sectorul învățământului vechimea medie este de aproape două ori mai mare, comparativ cu agricultura sau serviciile. Indiferent de domeniul de studiu în care și-au obținut diploma de licență, cei mai mulți dintre absolvenții angajați dețin contract pe perioadă nedeterminată. Dintre aceștia, cei mai mulți absolvenți cu contract pe durată nedeterminată pot fi întâlniți în domeniul industriei și construcțiilor (91%) și sănătății (79%), iar cei mai puțini în domeniul agriculturii (55%). De asemenea, angajații din sectorul serviciilor realizează un venit net lunar mediu semnificativ mai mare față de alte domenii precum învățământul, sănătatea sau agricultura. Angajații care intenționează să își schimbe locul de muncă câștigă în medie semnificativ mai puțin decât cei care nu sunt interesați să își schimbe locul de muncă.

Doar 37% dintre angajații cu studii în domeniul științelor umaniste și artelor se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsură cu privire la așteptările legate de viața profesională pe care și le-au construit în facultate. Cei mai nemulțumiți absolvenți față de așteptările avute în facultate cu privire la carieră sunt cei care lucrează în sectorul nonprofit. Angajații care se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsură față de statutul lor profesional sunt cei care declară în medie venituri lunare nete semnificativ mai mari comparativ cu angajații care se declară satisfăcuți în mică și foarte mică măsură.

Învățământul superior este orientat preponderent spre pregătirea teoretică a absolvenților și mai puțin pe formarea abilităților practice cerute de piața muncii. Așa se ajunge ca aproape trei sferturi dintre absolvenți să fie nevoiți ulterior să urmeze alte cursuri de pregătire profesională/specializare.

În universități trebuie să se pună mai mult accent și pe pregătirea practică a studenților, utilizând o serie de metode de predare activă, consolidând relațiile cu diferiți parteneri din domeniile de specializare, pentru asigurarea unei practici eficiente, organizând activități proprii în

care studenții pot fi angajați, încurajând angajarea studenților part-time sau pe proiecte acolo unde este posibil.

O soluție pentru implicarea universităților ar putea fi învățarea continuă pe tot parcursul vieții, întrucât angajatorii/întreprinderile sunt cel mai puțin interesate în investiții pentru pregătirea profesională continuă a propriilor angajați. Astfel, universitățile ar contribui la adaptarea ofertelor educaționale la cerințele pieței muncii, prin consolidarea unor relații de colaborare cu beneficiarii/firmele angajatoare, pe de o parte, iar pe de altă parte, universitățile și-ar suplini parțial acel deficit de studenți înscriși și înmatriculați în învățământul formal clasic, de licență și masterat.

5. Învățământul superior din Regiunea Sud-Muntenia

Asigurarea competențelor profesionale în vederea creșterii economice și a productivității pe termen lung, implică o corelare adecvată a absolvenților cu cerințele pieței muncii. Problema aceasta poate fi o prioritate pentru regiunea Sud-Muntenia, dar și pentru întreaga țară, în condițiile scăderii semnificative a numărului populației totale, active și ocupate, ce va avea repercusiuni imediate asupra pieței forței de muncă.

5.1. Oferta învățământului superior din regiune

În regiunea Sud-Muntenia, învățământul superior cuprinde universități de stat și particulare, fiind concentrat în principal în trei municipii reședințe de județ – Pitești, Ploiești și Târgoviște -, precum și în alte patru municipii, unde există extensii ale altor universități – Alexandria, Slobozia, Călărași și Câmpulung Muscel.

Dacă universitățile din Pitești și Ploiești s-au înființat prin transformarea instituțiilor de învățământ superior existente înainte de 1989, în schimb universitățile Valahia din Târgoviște și Constantin Brâncoveanu din Pitești (particulară) s-au înființat după 1990.

Universitatea din Pitești este o instituție de învățământ superior de stat, care cuprinde 6 facultăți (Științe, Educație fizică și Informatică; Mecanică și Tehnologie; Electronică, Comunicații și Calculatoare; Științe Economice și Drept; Științe ale educației, Științe sociale și Psihologie; Teologie, Litere, Istorie și Arte), 37 de domenii de licență, 29 domenii de masterat și 8 domenii de doctorat.

Universitatea “Petrol-Gaze” din Ploiești este o instituție de învățământ superior de stat, care cuprinde 5 facultăți (Inginerie Mecanică și Electrică; Ingineria Petrolului și Gazelor; Tehnologia Petrolului și Petrochimie; Științe Economice; Litere și Științe), 20 de domenii de licență, 14 domenii de masterat și 4 domenii de doctorat.

Universitatea “Valahia” din Târgoviște este o instituție de învățământ superior de stat, care cuprinde 9 facultăți (Științe Economice; Drept și Științe Administrative; Științe Politice, Litere și Comunicare; Științe Umaniste; Teologie Ortodoxă și Științele Educației; Științe și Arte; Inginerie Electrică, Electronică și Tehnologia Informației; Ingineria Materialelor și Mecanică; Ingineria Mediului și Știința Alimentelor), 30 de domenii de licență, 25 domenii de masterat și 6 domenii de doctorat.

Universitatea “Constantin Brâncoveanu” din Pitești este o instituție privată de învățământ superior, care cuprinde 3 facultăți (Management, Marketing în Afaceri Economice; Finanțe-Contabilitate; Științe Juridice, Administrative și ale Comunicării), cu 7 domenii de licență, 6 domenii de masterat.

La **Alexandria** există: o extensie a Universității “Valahia” din Târgoviște, unde funcționează o facultate (Științe și Inginerie), cu 4 domenii de licență; o extensie a Universității din Pitești, unde funcționează o specializare de licență (Pedagogia învățământului primar și preșcolar) și o specializare de masterat; o extensie a Universității “Bioterra” din București, unde funcționează o facultate (Controlul și Expertiza Produselor Alimentare), cu un domeniu de licență.

La **Călărași** funcționează o extensie a Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, cu o facultate (Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală), cu un domeniu de licență.

La **Slobozia** există o extensie a Universității “Bioterra” din București, unde funcționează o facultate (Controlul și Expertiza Produselor Alimentare), cu un domeniu de licență.

La **Câmpulung Muscel** există: o extensie a Universității din Pitești, unde funcționează o specializare (Pedagogia învățământului primar și preșcolar); o extensie a Universității “Spiru Haret” din București, unde funcționează o facultate (Științe Economice), cu un domeniu de licență și o specializare de masterat.

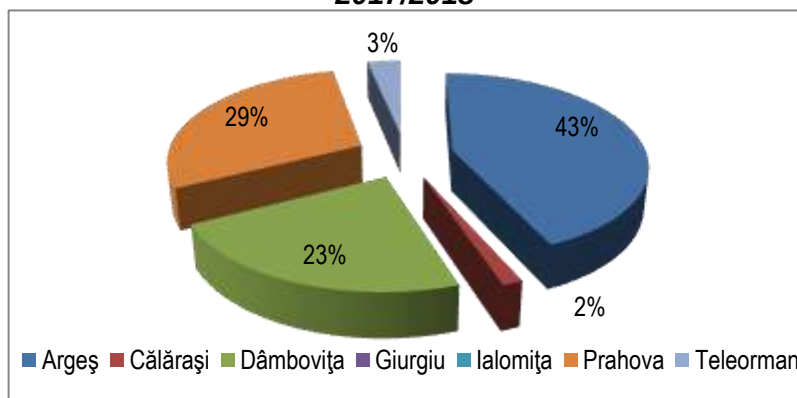
În regiunea Sud-Muntenia, evoluția numărului de persoane cuprinse în învățământul superior a urmat un trend descendent: de la 37.232 persoane (în anul universitar 2007/2008), la 32.114 persoane (în 2010/2011), la 22.361 persoane (în 2012/2013) și 21.482 persoane (în 2017/2018), dar cu ușoare fluctuații. Rezultă o diminuare a numărului de persoane cu circa 42,3%.

În anul universitar 2017/2018, la universitățile din regiune, erau înscriși 21.482 studenți, distribuiți diferențiat pe cele cicluri de formare (73,8% la licență, 23,8% la master, 2,4% la doctorat). Pe județe, se remarcă o concentrare a numărului de studenți în cele trei centre universitare principale (Argeș; Prahova; Dâmbovița), care reprezintă 95% din numărul total de studenți. Restul se înregistrează în județele care dețin extensii ale altor universități: Teleorman; Călărași; Ialomița. Dacă marea majoritate a studenților sunt înmatriculați la studii cu frecvență (zi), există și o proporție destul de însemnată (8,7%, adică 1871 studenți) a celor care frecventează cursurile cu frecvență redusă sau învățământ la distanță. De asemenea, se mai remarcă faptul că 1168 studenți (5,4% din total) frecventează cursurile unor universități private (în județele Argeș și Teleorman).

Doar în cele 3 centre universitare de stat (Universitatea din Pitești, Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești și Universitatea "Valahia" din Târgoviște) se organizează studii de masterat și doctorat. Astfel, la studii de masterat, în anul 2017, erau înmatriculați 5111 studenți (Argeș - 2668 studenți, Prahova - 1225 studenți, Dâmbovița - 1147 studenți), în timp ce la studii doctorale erau 513 studenți (Dâmbovița - 327 studenți, Argeș - 98 studenți; Prahova - 88 studenți).

Distribuția pe județe relevă diferențieri semnificative, reflectând o distribuție *pe universități*,

Fig. 32. Distribuția studenților pe județe, anul universitar 2017/2018

care sunt situate în municipii reședință de județ. Din totalul regiunii (21.482 persoane), cea mai mare pondere îi revine județului Argeș (43,4% - 9314 persoane), urmat de județele Prahova (29,3% - 6289 persoane) și Dâmbovița (22,7% - 4867 persoane), iar la mare distanță de județele Teleorman (3,3% - 706 persoane) și Călărași (1,4% - 306 persoane).

În ceea ce privește *repartiția pe sexe*, se remarcă faptul că domină studenții de sex feminin (51,5%) în raport cu cei de sex masculin (48,5%). La nivel de județe, situația este mult diferită de media regiunii, fiind județe cu ponderi relativ mari ale persoanelor de sex feminin (Teleorman 66,3% și Argeș 55,4%), dar și județe cu pondere mai mare a persoanelor de sex masculin (Prahova, Dâmbovița și Călărași, 52,6%).

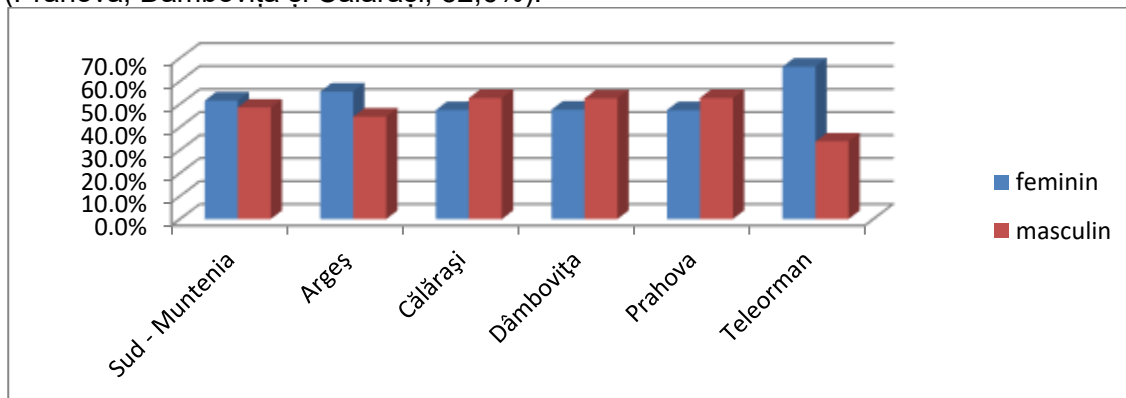

Fig. 33. Distribuția studenților pe sexe, anul universitar 2017/2018

Repartiția studenților pe sexe, relevă date semnificative, cu diferențieri pe ciclurile de studii. La studii de licență, se remarcă o împărțire aproape egală (cu o ușoară predominare a băieților,

+ 20 studenți), dar cu diferențe pe județe: Dâmbovița și Prahova 54%, comparativ cu Argeș 46% și Teleorman 37% (ponderile mai mari ale populației feminine arată o predominare a specializărilor din domeniul Științelor sociale, în timp ce valorile mai reduse se datorează existenței unor specializări din domeniul Științelor ingineresti). La studii de masterat, proporția femeilor crește (57%), în timp ce la studii de doctorat, această proporție scade la 45,6% (chiar 27% la Universitatea “Petroil-Gaze” din Ploiești).

În perioada 2011-2017, numărul de studenți înmatriculați a scăzut constant în universitățile din regiune, în special în ciclul licență. Astfel, dacă în anul 2011 erau 26.110 studenți, în 2013 numărul s-a redus la 20.532 studenți, pentru ca în 2015 să scadă până la 17.902 studenți, iar în anul 2017 să ajungă la 15.858 studenți (o reducere cu 39%). Pe județe, se observă o diminuare peste medie Dâmbovița (cu 47%), dar și o ușoară creștere a numărului de studenți în Teleorman (cu 25%). Această situație are toate premisele de a se înrăutăți în viitor, având în vedere scăderea continuă a populației de vârstă școlară din regiune, dar și creșterii costurilor totale de studii comparativ cu puterea de cumpărare a populației. În majoritatea cazurilor, diversificarea ofertei educaționale la nivel licență este o soluție pentru menținerea numărului de studenți.

Gradul de cuprindere în învățământ pentru populația din grupa de vârstă 19-23 ani arată faptul că regiunea Sud-Muntenia (prin valorile medii de 25-26% pentru perioada 2007-2018) înregistrează cea mai mică rată din țară (cu mult sub media națională de 65-67%). Pe medii de rezidență, domină persoanele din mediul urban (68%), iar pe sexe domină persoanele de sex feminin (28,6%, față de 23,5% în cazul celor de sex masculin).

Rata de tranziție de la învățământul liceal la cel superior înregistrează valori extrem de reduse (19,5% în regiune, față de 62,4% media națională), ușor mai ridicate în mediul urban (20,7%) și în cazul populației feminine (21,7%).

Însă, aceste valori reduse, atât ale gradului de cuprindere, cât și a ratei de tranziție, sunt ușor neconforme cu situația normală din regiune (din județe) datorită faptului că o parte însemnată din populația din grupa de vârstă 19-23 ani (aferentă învățământului superior) se îndreaptă către alte centre universitare din afara regiunii (București, Brașov, Constanța).

După cum s-a precizat, structura universităților din regiunea Sud Muntenia este foarte diversă, cuprinzând domeniile tehnice, economice, literare și științe, arte, etc.

În plan teritorial, profilele cel mai bine reprezentate sunt:

- științe economice (administrarea afacerilor, finanțe, contabilitate, management, marketing) - în centrele universitare Pitești, Ploiești și Târgoviște, dar și la Alexandria, Câmpulung;
- științe socio-umane (drept, științe administrative, științe ale comunicării, științe ale educației, educație fizică și sport) - la universitățile din Pitești, Ploiești și Târgoviște, dar și la extensiile din Alexandria și Câmpulung;
- matematică, informatică și științe ale naturii (matematică, informatică, chimie, inginerie chimică, geografie) – doar la universitățile din Pitești, Ploiești și Târgoviște;
- științe umaniste și arte (filologie, istorie, muzică, teologie) – la universitățile din Pitești, Ploiești și Târgoviște;
- științe ingineresti (domeniile: electric, electronic și telecomunicații; mine, petrol și gaze; transporturi; sisteme, calculatoare și tehnologia informației; mecanic) - la cele 3 universități de stat din Pitești, Ploiești și Târgoviște.

Analizând prin comparație oferta generală pentru studii de licență existentă la nivel național cu oferta universităților din regiunea Sud – Muntenia, remarcăm că la nivelul regiunii nu sunt acoperite toate domeniile de licență. Spre exemplu, lipsește cu desăvârșire domeniul Științelor biomedicale (medicină umană și veterinară, farmacie, biochimie) și domeniul Arhitectură și urbanism.

La o analiză sumară a ofertelor educaționale, pe domenii de licență, se poate spune că cei mai mulți studenți s-au înscris la programe de studii de licență din domeniul Științe economice, Drept și Științe administrative (31%), Științe ingineresti (25%), Științele educației (12%), Științe umaniste și arte (7%). La masterat, cele mai frecventate sunt domeniile menționate la licență - Științe economice, Drept și Științe administrative (33%), Științe ingineresti (24%), Științele educației (14%), Științe umaniste și arte (9%). La doctorat, dominante sunt domeniile Științe ingineresti (35%), Științe economice (28%) și Științele educației (25%).

5.2. Cercetare-dezvoltare și inovație

Toate universitățile din regiune, în special Universitatea din Pitești, Universitatea “Petrol-Gaze” din Ploiești și Universitatea “Valahia” din Târgoviște, și-au declarat o *misiune didactică și de cercetare științifică*, deoarece un proces de învățare bazat pe generarea de noi cunoștințe are o valoare mult mai mare și este mult mai competitiv. Cercetarea-dezvoltarea și inovația dețin o importanță deosebită în cadrul activităților academice, determinând aprecierea performanței și prestigiului profesional al personalului academic.

Planul strategic de dezvoltare al fiecărei universități stabilește domeniile prioritare de cercetare (ce includ direcții și/sau tematici de cercetare).

Activitatea de cercetare-dezvoltare și creație universitară se desfășoară în **centrele de cercetare din universități**, care au recunoaștere instituțională. Finanțarea cercetării este asigurată prin: granturi; programe naționale (PN, POS, POR); programe internaționale sau acorduri bilaterale; contracte cu agenți economici; alte surse (programe doctorale și postdoctorale, venituri proprii, microproducție, etc).

În *Universitatea “Valahia” din Târgoviște* există **Institutul de Cercetare Științifică și Tehnologică Multidisciplinară (ICSTM)**, care prin cele 17 centre de cercetare, are ca scop activitatea de cercetare științifică, dezvoltare experimentală, inovare și transfer tehnologic: cercetări aplicative pentru realizarea de noi produse și tehnologii (în domenii privind: energia; nanomaterialele; protecția mediului și gestionarea durabilă a resurselor; recuperarea, reciclarea și valorificarea subproduselor; prototipare și microproducție pentru inovare; validarea, măsurarea, încercarea și certificarea calității produselor destinate omologării și microproducției sau transferului tehnologic), cercetări fundamentale de bază și orientate (pentru aprofundarea cunoștințelor în domeniile energiei, științelor aplicate și ingineriei, modelării operațiilor unitare, economic, etc.) și cercetări analitice.

În *Universitatea din Pitești*, întreaga activitate de cercetare este coordonată de **Centrul de Cercetare-Dezvoltare-Inovare**, care asigură managementul pentru cercetarea științifică și creația universitară, prin cele 17 centre de cercetare și a unui laborator de cercetare, alături de Incubatorul de afaceri și transfer tehnologic (www.ic.upit.ro). Direcțiile urmărite vizează: activitatea de incubare (dezvoltare afaceri - start-up-uri - de către studenți și absolvenți); activitatea de transfer tehnologic (dezvoltarea unui sistem intern de relații cu scopul identificării cercetării științifice cu potențial de piață; dezvoltarea unui sistem extern de relații cu mediul de afaceri prin care să se disemineze rezultatele cercetării științifice). De asemenea, din anul 2015 s-a înființat **Centrul Regional de Cercetare-Dezvoltare pentru materiale, procese și produse inovatoare destinate industriei de automobile - CRC&D-Auto**. În plus, **Centrul de Transfer Tehnologic** are ca misiune stimularea colaborării dintre centrele de cercetare din cadrul universității și mediul industrial. Aceste structuri colaborează cu **Centrul Regional de Proprietate Industrială** (structură înființată în 2015 în parteneriat cu OSIM) vizează promovarea protecției proprietății industriale și informarea în domeniul proprietății industriale.

În *Universitatea “Petrol-Gaze” din Ploiești*, activitatea de cercetare este gestionată de **Departamentul de Cercetare**, prin cele 13 centre de cercetare și a unui laborator de cercetare, grupate în general în jurul unor departamente, dintre care se remarcă cele specifice domeniilor de Exploatare și prelucrare a produselor petroliere: Ingineria zăcămintelor de hidrocarburi; Tehnologii moderne și ecologice în foraj-extracție; Materiale și tehnologii de fabricație a echipamentelor petroliere; Rezistența, stabilitatea, dinamica și durabilitatea structurilor din utilajul petrolier și petrochimic; Automatizarea evoluată a proceselor chimice; Prelucrarea petrolului și petrochimie.

În *Universitatea “Constantin Brâncoveanu” din Pitești*, cercetarea științifică fundamentală și aplicativă se desfășoară prin cele 4 centre de cercetare: Centrul de Consultanță în Managementul Afacerilor Economice Interne și Internaționale; Centrul de Studii Regionale și Internaționale; Centrul de Cercetări Financiar-Contabile; Centrul de Cercetări Juridice și Administrative.

De asemenea, **școlile doctorale** asigură o resursă importantă în activitatea de cercetare științifică, prin formarea unei noi generații de cercetători, prin crearea capacităților creative, constructive și competitive în rândul acestora.

Universitatea din Pitești organizează studii de doctorat în 8 domenii (Inginerie mecanică; Ingineria autovehiculelor; interdisciplinar în Inginerie industrială - Ingineria materialelor – Inginerie electronică, telecomunicații și tehnologii informaționale; Biologie; Matematică; Informatică; Știința sportului și educației fizice; Filologie), Universitatea “Petrol-Gaze” din Ploiești în 4 domenii (Mine, petrol și gaze; Ingineria sistemelor; Inginerie mecanică; Inginerie chimică), iar Universitatea

"Valahia" din Târgoviște în 6 domenii (Contabilitate; Management; Istorie; Inginerie electrică; Ingineria Materialelor; Inginerie mecanică).

În conformitate cu misiunea, rolul și funcțiile Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică și Inovare (ANCS) și Consiliului Național al Cercetării Științifice (ANCS), ce vizează stimularea excelenței în cercetare științifică, întreaga activitate de cercetare-dezvoltare-inovare urmărește:

- **Implementarea unor soluții și mecanisme eficiente care corespund unor bune practici naționale și internaționale**, prin colaborarea cu cercetătorii din țară și străinătate, în general prin proiecte comune de cercetare științifică.

Universitatea "Valahia" din Târgoviște a încheiat acorduri de colaborare, în domeniul cercetării, cu diferite instituții: Institutul Național de Cercetări Economice "Costin Kirițescu" al Academiei Române; Centrul de Economie Montană CEMONT; Institutul de Cercetare Dezvoltare Delta Dunării (INCDDD); Protocol de colaborare privind constituirea Clusterului pentru energii regenerabile la Marea Neagră și Dunăre (CERMAND); Parteneriat în domeniul cercetării științifice cu Le Conservatoire botanique national de Brest.

Universitatea din Pitești a organizat, în anul 2018, Simpozionul Științific Internațional româno-japonez, prin intermediul căruia profesorii din cadrul Fukui University of Technology și Kyoto Career College of Foreign Languages, Japonia au prezentat modele de antreprenariat și fundamentele sistemului educațional din Japonia.

- **Creșterea performanței resurselor umane pe planul cercetării științifice pentru asigurarea vizibilității științifice internaționale**, prin: - creșterea numărului de cercetători; - participarea cadrelor didactice/cercetătorilor la stagii de specializare, workshop-uri, școli de vară, manifestări științifice naționale și internaționale și prin acces la literatura de specialitate; - acordarea unor burse de performanță studenților cu rezultate deosebite în cercetarea științifică; - organizarea unor workshop-uri sau mese rotunde cu personalul de cercetare din diverse domenii; - publicarea rezultatelor în reviste de specialitate de prestigiu, aflate în baze de date internaționale.

Doctoranzii Universității "Valahia" din Târgoviște au participat la târguri naționale și internaționale de invenții și inovații, unde au fost premiați (medalii de aur – Salonul Internațional de Invenții, Geneva, 2011; Salonul Internațional de Inventică, ARCA-Croația, 2011; Salonul Internațional de Invenții, IWIS – Polonia, 2011; Salonul Internațional de Invenții de la Geneva, 2012; Salonul Internațional de Invenții de la Bruxelles, 2012; PRO INVENT, ediția a XIV-a, Cluj-Napoca, 2016; medalii de argint - Salonul Internațional de Invenții de la Geneva, 2012; Salonul Internațional de Invenții, Geneva, 2016; Marele Premiu al Salonului Internațional al Cercetării, Inovării și Inventicii PRO INVENT, Cluj-Napoca, 2013).

- **Îmbunătățirea infrastructurii de cercetare**. În mod continuu, prin finanțare proprie sau proiecte de cercetare, universitățile urmăresc creșterea numărului de laboratoare de cercetare, precum și achiziționarea de echipamente și aparate de cercetare performante.

În anul 2015 în cadrul Institutului de Cercetare al Universității din Pitești s-a înființat Centrul Regional de Cercetare-Dezvoltare pentru Materiale, Procese și Produse Inovative destinate Industriei de Automobile, cu finanțare POSCEE, ce a avut în vedere următoarele obiective: intensificarea transferului tehnologic; formarea prin cercetare; atragerea de fonduri pentru activitățile de cercetare științifică în cadrul competițiilor naționale și internaționale; intercondiționarea cercetare ↔ educație/formare; organizarea de seminarii / workshop-uri științifice exploratorii. Astfel a fost modernizată infrastructura de cercetare, prin crearea de noi laboratoare: Materiale Avansate; Combustibili; Fabricație; Motoare Termice; Testare Baterii; Automobile Inteligente.

- **Dezvoltarea de parteneriate naționale și internaționale de tip public-privat și public-public în vederea creșterii performanțelor de cercetare științifică**. Se au în vedere încurajarea formelor de colaborare cu entități economice sau cu alte organizații care pun la dispoziția laboratoarelor universității aparatura necesară dezvoltării cercetărilor solicitate, pe baza de contracte, precum și identificarea nișelor de cercetare care sunt în concordanță cu tendințele naționale și internaționale, pe bază de studii, schimburi de experiență și proiecte comune cu instituții, organizații, societăți comerciale cu renume pe piața mondială.

Institutul de Cercetare al Universității din Pitești, împreună cu instituțiile de cercetare partener (Institutul de cercetări Nucleare – Pitești, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură Ștefănești, Institutul de Cercetare – Dezvoltare pentru Pomicultură Pitești - Mărăcineni, Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Albota), a organizat pentru

prima dată, Ziua națională a cercetătorului și proiectantului din România, în data de 19 noiembrie 2015.

În vederea internaționalizării programelor de studii actuale ce au potențial pe piața educațională internațională, Universitatea din Pitești a realizat școala doctorală internațională francofonă *“Caractérisation Scientifique, Expertise et Conservation du Patrimoine Culturel Matériel. Archéomatériaux”* organizată în parteneriat cu Universitatea din Bordeaux Montaigne și Academia de Științe Tehnice din România, manifestare care beneficiază de finanțare din partea Agenției Universitare a Francofoniei.

Universitatea “Valahia” din Târgoviște dă posibilitatea institutelor de cercetare și cercetătorilor din țară și străinătate să utilizeze, în colaborare, infrastructura modernă existentă în cadrul ICSTM-ului, prin platforma ERRIS (Engage in the Romanian Research Infrastructure System – www.eriss.gov.ro). Începând cu anul 2015, Universitatea “Valahia” a devenit instituție gazdă pentru Programul Marie Curie.

5.3. Exemple de bună practică

Dezvoltarea și modernizarea învățământului superior din orice regiune, nu pot fi concepute astăzi fără să colaboreze și să interacționeze cu instituțiile de învățământ liceale, cu mediul de afaceri din regiune și nu numai, cu instituțiile administrației locale și regionale care se ocupă de inserția profesională a absolvenților de orice nivel și nu în ultimul rând cu instituțiile de învățământ superior din străinătate și mai ales din țările Uniunii Europene.

5.3.1. Colaborarea cu învățământul profesional și tehnic

Învățământul superior se „clădește” pe învățământul preuniversitar, atât din punct de vedere al dimensiunii efectivelor de elevi care vizează o instruire universitară, cât și din perspectiva competențelor dobândite pe parcursul ciclurilor educaționale parcurse. Un învățământ superior de calitate se bazează, printre altele, și pe calitatea absolvenților învățământului preuniversitar.

Din analiza structurii pe domenii a universităților din regiune se remarcă faptul că în proporție de circa 63%, studenții din anul I de la domeniile tehnice și economice provin din clasele de filieră tehnologică a liceului.

Colaborările dintre instituțiile de învățământ profesional și tehnic și universitățile din regiunea Sud Muntenia au constatat în:

- parteneriate în domeniul efectuării practicii pedagogice a studenților în instituțiile de învățământ profesional și tehnic și nu numai. Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic (DPPD) prezent în toate universitățile, pregătește studenții care, ulterior, pot ocupa posturi de profesori și în școli din învățământul profesional și tehnic; există numeroase module de perfecționare a personalului didactic, din regiunea în care activează universitățile, desfășurate prin acest departament.

- acțiuni de popularizare a ofertei educaționale a universităților în licee sau organizarea de evenimente de tipul ziua porților deschise: Universitatea “Valahia” din Târgoviște parteneriat cu Colegiul Economic “Ion Ghica” Târgoviște, Liceul Tehnologic “Constantin Brâncoveanu” Târgoviște; Universitatea din Pitești parteneriat cu Colegiul Economic “Maria Teiuleanu” Pitești; Universitatea “Petrol-Gaze” Ploiești parteneriat cu liceele tehnologice din județul Prahova.

- bursa locurilor de muncă – parteneriat între Universitatea “Valahia” din Târgoviște, ONG-uri, AJOFM și liceele tehnologice din județul Dâmbovița.

- parteneriat pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale: Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Facultatea de Științe Economice, în parteneriat cu Colegiul Economic “Ion Ghica” Târgoviște și Asociația Tinerilor Întreprinzători din Mediul Virtual (ATIMV) organizează Târgul Național al Întreprinderilor Simulate/Firmelor de Exercițiu “Tineri întreprinzători din Mediul Virtual” (începând din anul 2014).

- perfecționarea cadrelor didactice din învățământul profesional și tehnic, prin cursuri postuniversitare și programe de masterat; consfătuiri metodico-didactice și dezbateri pe probleme didactice și de metodica predării organizate cu reprezentanți ai cadrelor didactice din liceele tehnologice.

- sesiuni de comunicări științifice a cercurilor studențești, cu secțiune pentru elevi: Facultatea de Științe Economice din cadrul Universității “Valahia” din Târgoviște organizează sesiunea „Performanțe și competitivitate în societatea cunoașterii”.

- proiecte științifice – de ex. “NTSE: Nano Tech Science Education” (<http://www.ntse-nanotech.eu>). Este un proiect derulat, de Universitatea “Valahia” din Târgoviște, în cadrul Programului European Transversal KA3-ICT ce a vizat utilizarea instrumentelor TIC pentru a obține un proces de învățare a științelor mai accesibil și atractiv. Proiectul s-a adresat elevilor, profesorilor de științe și studenților ce urmează studii universitare de licență în domeniul științelor. În cadrul proiectului, s-a realizat un Laborator Virtual, pentru învățarea relevantă a științelor (cu noțiuni specifice din domeniul nanoștiințelor și nanotehnologiilor).

5.3.2. Parteneriate ale universităților cu mediul economic

Colaborările universităților cu mediul economic sunt diversificate și urmăresc asigurarea practicii productive a studenților, mai ales în învățământul tehnic și economic.

- stagii de practică în întreprinderi de profil

Studenți din Universitatea “Valahia” din Târgoviște desfășoară astfel de activități la Dacia Renault Pitești, pentru definitivarea proiectelor de licență. Mai mult, începând din anul 2013, Grupul Renault România a invitat studenții din anii terminali și masteranzii din cadrul Facultății de Inginerie Electrică, Electronică și Tehnologia Informației din Universitatea “Valahia” din Târgoviște să participe la programul de stagii Drive Your Future. Practic, este o șansă unică de a se familiariza cu industria auto și cu o gamă variată de activități, de a-și îmbunătăți competențele personale și lingvistice.

- derularea unor proiecte în parteneriat cu mediul economic

Universitatea din Pitești a derulat, în perioada 2014-2015, proiectul POSDRU „Stagiile de practică – o premisă a reușitei profesionale”, în parteneriat cu Asociația Oamenilor de Afaceri Argeș. Proiectul a urmărit dezvoltarea aptitudinilor de muncă ale studenților cu scopul creșterii șanselor de ocupare și integrării cu succes a acestora pe piața muncii, pentru 500 de studenți ai învățământului superior din regiunea Sud-Muntenia.

De asemenea, în perioada 2014-2015, Institutul Notarial Român, în parteneriat cu Universitatea din Pitești și companiile Loop Operations și Economic Confort, au derulat proiectul “Stagii de practică pentru cariere de success în domeniul juridic”, care și-a propus să îmbunătățească capacitatea de ocupare și facilitarea adaptării la cerințele pieței muncii pentru un număr de 500 studenți și masteranzi la studii juridice și de administrație publică din regiunea Sud-Muntenia.

- dezvoltarea spiritului antreprenorial și inovator

S-au derulat proiecte ce au vizat crearea de întreprinderi simulate (prin intermediul Consiliului Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România), formarea abilităților practice pentru încadrarea pe piața muncii (cu firma S.C. GOPO S.R.L. Târgoviște), dezvoltarea aptitudinilor de muncă pentru studenți (în parteneriat cu firma Softbyte Solution), susținerea antreprenoriatului sustenabil și crearea de locuri de muncă durabile prin întreprinderi cu profil nonagricol, prin formarea noilor antreprenori, implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea dezvoltării afacerilor (o adevărată academie pentru dezvoltarea antreprenoriatului și managementului, inițiată de Universitatea Valahia din Târgoviște).

5.3.3. Oferta IS din regiune pentru formarea adulților

Formarea adulților devine o preocupare majoră a universităților. Acestea își îndreaptă atenția atât asupra persoanelor aflate în căutarea unor stagii de perfecționare, cât și asupra firmelor dispuse să investească în training și formare.

Universitățile oferă o gamă variată de programe de formare continuă: • Cercetarea și conservarea patrimoniului cultural în societatea contemporană; • Managementul resurselor umane; • Contabilitate în medii electronice; • Grafică asistată de calculator în mediul AUTOCAD – INVENTOR; • Proiectare, modelare și simulare în mediul CATIA V5; • Proiectare 3D și modelare folosind SOLID WORKS și COSMOS WORKS; • Managementul activităților sportive extracurriculare; • Proiectarea și implementarea sistemului HACCP în industria alimentară; • Controlul calității produselor alimentare; • Gestiunea deșeurilor; • Programare Internet și Web Design; • Managementul Administrației Publice; • Reciclarea deșeurilor și metode de expertiză a materialelor biodegradabile; • Reciclarea deșeurilor; • Perfecționarea competențelor lingvistice și de predare a limbii moderne.

De asemenea, s-au derulat sau sunt în curs de implementare o serie de proiecte ce formarea profesională continuă în vederea calificării/recalificării angajaților din diverse domenii

(de exemplu, Universitatea Petrol și Gaze din Ploiești a vizat domeniile: Tehnician operator roboți industriali; Tehnician electronist; Sudori; Tehnician proiectant CAD).

În plus, toate universitățile din regiune sunt interesate și implicate în perfecționarea teoretică și practică pentru formarea și dezvoltarea competențelor personalului didactic preuniversitar din diferite domenii (de exemplu, au fost vizați profesorii din domeniile științei și ingineriei, în cadrul unor cursuri derulate de universitățile din Pitești și Târgoviște) sau prin organizarea de cursuri de conversie profesională.

Universitatea din Pitești școlarizează în cadrul unui Colegiu terțiar non-universitar, în domenii precum sănătate (asistent medical), informatică (analist programator), comerț (agent comercial), turism și alimentație (agent de turism), economie (agent fiscal), producție media (fotoreporter).

5.3.4. Colaborări ale universităților pentru sprijinirea dezvoltării regionale

În cadrul programelor de masterat sunt incluse cursuri care abordează problematica dezvoltării regionale, proiectele cu finanțare externă, fondurile structurale, management – marketing. Ca exemple de bună practică pe această componentă, în regiunea Sud Muntenia pot fi menționate:

- înființarea clusterului “Pol Competitivitate Auto Muntenia”, în anul 2012: 21 companii private (printre care Automobile Dacia, Renault Technologie Roumanie, Matrițe Dacia), alături de Universitatea din Pitești și Universitatea „Valahia” din Târgoviște, cu sprijinul autorităților publice (Agenția de Dezvoltare Regională Sud Muntenia, Consiliul Județean Argeș, Consiliul Județean Dâmbovița), care vizează producția și proiectarea și testarea de vehicule și component, precum și cercetarea-dezvoltarea-inovarea.

- parteneriat Universitatea “Valahia” din Târgoviște, Universitatea Pitești, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Mecatronică și Tehnica Măsurării (INCDMTM) și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Inginerie Electrică ICPE-CA – în domeniul cercetării, realizării, testării și integrării în localități urbane și rurale a semafoarelor inteligente, alimentate de noi surse de energie neconvențională;

- colaborarea reprezentanților universităților la întocmirea PRAI-ului pentru regiunea Sud Muntenia;

- colaborarea universităților cu AJOFM în vederea armonizării ofertelor educaționale cu nevoile de pe piața muncii din regiune.

Principalul produs al universităților, forța de muncă cu calificare înaltă, este unul din factorii de progres din zona economică, dacă există o corelare a ofertei educaționale a facultății cu nevoile de dezvoltare socio-economică. Pregătirea aplicativă a studenților și cursanților; diversificarea specializărilor; adaptarea conținutului cursurilor și seminariilor la cerințele pieței sunt acțiuni utile testate și modificate permanent prin discuțiile cu angajatorii.

5.3.5. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a IS din regiune cu nevoile de dezvoltare socio-economică

Prin manifestarea tendințelor demografice negative din prezent, universitățile din regiune sunt afectate de diminuarea numărului de studenți înmatriculați în ciclul licență, ulterior și la masterat, care se traduce printr-o reducere a veniturilor.

Creșterea numărului de programe de studiu masterale, eventual și doctorale, poate asigura menținerea în sistemul de educație a absolvenților, pentru încă 2-3 ani. Programele respective trebuie să se coreleze mult mai bine cu nevoile de pe piața muncii, prezentând astfel un grad mult mai ridicat de atractivitate.

O colaborare mai strânsă a universităților cu potențialii angajatori, prin parteneriate ale universităților cu mediul socio-economic, ar putea fi o cale pentru facilitarea legăturii acestora cu studenții aflați în căutarea unui loc de muncă. Este oportună derularea unor programe cu finanțare europeană pentru practica studențească, de natură a apropia facultatea, studentul și angajatorul. Însă lucrul cel mai important ar putea fi reprezentat de cooptarea în structurile administrative ale universităților a unor reprezentanți ai marilor companii din regiune, comunității locale sau altor organisme naționale.

Utilizarea cu o mai mare eficiență a rezultatelor analizelor inserției profesionale a absolvenților, pentru că acestea pot oferi o tendință la nivel regional, care să conducă la colaborări și parteneriate.

Însă poate cel mai mult, fiind din ce în ce mai des adus în discuție pe diferite paliere ale societății, se impune o nouă abordare la nivel curricular, a metodelor de predare sau stagiilor de practică. Acest lucru impune diversificarea ofertelor educaționale, printr-o mai reală corelare a specializărilor oferite și cerințele în schimbare de pe piața muncii din regiune. Acest aspect urmărește reconsiderări la mai multe niveluri: conținut (revizuirea ponderilor între teorie și practică în programele din învățământul superior); relevanță profesională (relația resursă umană - nevoi de dezvoltare ale regiunii, sincronizare curriculum - piața muncii); rezultate (programe de studii bazate pe competențe, abilități antreprenoriale); instituție de învățământ (universități corporatiste, parteneriate practice între universități și învățământul profesional și tehnic).

Întrucât la recrutare, angajatorii acordă importanță cu precădere competențelor practice și celor teoretice specifice exercitării unei anumite ocupații, se impun parteneriate tripartite angajatori-universități-colegii/liceu. Mai mult, pentru absolvenții cu studii superioare, sunt solicitate și competențele comune și transferabile.